

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת לך לך

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 247

פגיונים לפרשת לך לך

"הייתי באוקראינה לפני כשמונה עשרה שנים. זו היתה הפעם הראשונה שנסעתי לשם. נכנסתי לבית המדרש שם ולא הכרתי אף אחד. היו שם כ'מנין' זקנים, והגבאי היה אברך צעיר. לעת קריאת התורה ראיתי יהודי זקן עולה לתורה, ושני אנשים גבוהים וחסונים מגודלי שער-פרא, הנראים כמו 'דובים' מלווים את היהודי הזקן..."

האדמו"ר מנדבורנא שליט"א, על מסירות נפש לתורה ומצוות

הרב טוביה פריינד

"וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית" (בראשית י"ז, א')

"כלל ישראל מצוי לדאבון לב מזה זמן בתקופה קשה ההולכת ומתמשכת, וצר להם לישראל מאד. ומעשה 'בעל דבר' הוא שמתרגלים, זה בכה וזה בכה, ואיתא ברמב"ם (הל' תעניות א' ג') דהאומר על צרה שבאה על הציבור שזה ממנהג העולם ומקרה, הרי זו דרך אכזריות. ויש לנו לשים לבנו ולהתעורר, כי המצב כל כך קשה בחלק הרוחני, וכה הרבה יהודים הלכו מהעולם, ועוד רבים זקוקים לרחמי שמים.

"ואמנם איננו יודעים על מה הגיע העונש הזה, אך ודאי שהכל תלוי במעשינו. ואין לפרט החטאים אלא לב יודע מרת נפשו, מה החשבון שלו מול הרבנו של עולם, ומי שלא איכפת לו ח"ו, נחשב שיש לו חלק בזה, שהרי צריך להתפלל ולכאוב את צער הקב"ה שמצטער בצערן של ישראל. על כן יש לכל אחד לתקן חלקו ולהתקרב להשי"ת, ולהתפלל על החולים מתוך השתתפות בצערם, כמו שאמרו ז"ל 'מה הוא רחום אף אתה רחום'. ולא יסתפק במה שלומד ומתפלל, אלא יוסיף וישפר מעשיו.

"ואם חושבים על כך, גם הילדים חיים את זה בתקופה הזאת. ישנו חוסר סבלנות דווקא בימים אלו, צריכים להכניס בבית את האוירה של 'עבדו את ה' בשמחה', וילדים רואים וחשים זאת, אם מכניסים

את החיות בשבת, הוא ידע שהיום שבת, ואם לא, הרי יחשבו שזה יום שבתון, רח"ל. וכך נראים הילדים - לפי מה שהם רואים, אם רואים שהאבא שר זמירות עם דביקות ומספר סיפורי צדיקים, והילד שואל שאלה ורואה השגחה פרטית, ואח"כ אוכל מאכלי שבת ומספר סיפור מהחידור, כך הוא קונה מטען רוחני ורואה שמידות זה דבר חשוב, ואמונה הוא דבר שצריך לחיות איתו, אז הוא לומד להיות בשמחה.

"אך אם אין מדברים על זה בבית, וכ"ש אם מדברים דברים אחרים גרועים מזה, וודאי שזה אנטי חינוכי, וא"כ זה נראה כמו שרואים רח"ל".

המשך בעמוד 30

אמר הרב לזוגתו הרבנית: "פייגא, דעי לך שכאשר עושים צדקה באמת, חסד בשלימות, לשמה, לא צריך לצפות לתודה אלא אדרבה, יש להתכונן שיזרקו עלינו אבנים ויטענו טענות. כך מנסה הקב"ה את האדם, אך צריך לעמוד גם בניסיון הזה ולהמשיך הלאה!"

הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל במסירות נפש לצדקה

"שְׂכָרָהּ הַרְבֵּה מְאֹד" (בראשית ט"ו, א')

במסירות נפש, כי העברת הכסף לחתן, היתה מאלצת את משפחת ר' בן ציון להצטמצם באותו חודש, באוכל ובדברים בסיסיים לילדים ולהורים. הרבנית שאלה את בעלה: "הכיצד? כי יתכן הדבר, כי אין לה במה להאכיל את הקטנים וכיצד יתנו מכספם לחתנים?"! אלא שבכל זאת ר' בן ציון התחנן בפניה ואמר לה, כי במקרה נדיר שכזה "אין לנו ברירה, וניאלץ לתת מכספנו לחתן". וכך עשו.

תוספות והוספות

ועדיין הפער בין המגירות היה ניכר (כי מה כבר יכול היה להוסיף כשצמצם את פת לחמו), אבל יותר לא הייתה לו אפשרות. יום החתונה של שניהם התקרב. רבי בן ציון ניגש אל שני החתנים ונתן להם את כספם.

ה'רכילות' התרכלה ביניהם, ותיכף נודע לחתן ב' שחתן א' קיבל כסף רב יותר...

החתנים היו חברים טובים באותה ישיבה, וסיפרו את הדבר זה לזה. אולי היתה זו טיפשות אולי רכילות, בכל מקרה מעשה שהיה כך היה, ובתוך כמה שעות כבר ידע חתן ב' מה קיבל חתן א'. והחושך כיסה ארץ.

חושך של טיפשות של צעיר החושב שחכמתו נכונה ופקחותו אמת, וכל העולם לפניו כקליפת השום. הוא החליט להכיר רעה תחת טובה.

בימים ההם לא היו מודעות ולא עלונים ולא קרנות, אלא לבבות של תלמידי חכמים שבעצם היו קופות צדקה מהלכות, שכל פסיעה שלהם הייתה או תורה או חסד או תפילה או מצוה אחרת, ואחד מהם היה ר' בן ציון פלמן זצ"ל.

ומעשה שהיה.

שני חתנים למדו באחת הישיבות בבני ברק. הם היו מוכרים לר' בן ציון, ולמזלם הטוב, גם נודע לו כי מצבם קשה מבחינה כספית. כיון שרחמיו היו מרובין, ומעשיו היו מרובין כמו רחמיו, יצא לסייע להם.

מיוזמתו, ללא בקשות וללא תחנונים ממישהו, החליט ר' בן ציון לצאת מאוזן לאוזן של כמה תושבים מבני ברק, וכן סיפר באוזני שומעי לקחו בתל אביב ובשאר מקומות כי "עומדים לו על הלב" שני חתנים הזקוקים לעזרה. בסיום השיעורים היה אומר בקול: "יש בידי שקית שאפשר להכניס לתוכה כספי צדקה לחתן אחד, ושקית שניה לחתן שני - להכנסת כלה לחופה". הנותנים היו בטוחים כי כל לירה תגיע ליעודה, והכסף יעמוד להם לחתנים ולכלות, ויעמוד לנותנים בזה ובבא. עם ישראל קדושים נתבעים ונותנים.

באותה תקופה שבין האירוסין לחתונה של אותם שני חתנים, היו לו בבית שתי מגירות, באחת שם את הכסף עבור חתן א' ובשניה הכסף בעבור חתן ב'. ומדוע עמדו הכספים במגירות מיוחדות? כדי שחלילה וחס לא יתערבו כספים אלו עם המעות שלו - "שמא יתערבו לו מעות במעות", כפי שקרה לאיש האלוקים רבי חנינא בן תרדיון, שהמעות של פורים התחלפו במעותיו.

כשבוע וחצי לפני החתונה של אחד מהם, כאשר רבי בן ציון כבר התכונן להעביר את הכספים, הוא גילה שבעבור החתן הראשון נאסף כסף רב. אבל משום מה לחתן השני נאסף מעט. כאב לו. ואף על פי שלא ביטל רגע מתורה והיה משקדני הדור, היה סבור כי עליו להקדיש זמן מסוים נוסף, וערך סיבוב התרמה עבור חתן ב'.

למרות הכל, עדיין הפער בין חתן א' לחתן ב' היה משמעותי. או-אז החליט להוסיף מכספו שלו. החלטה זו הייתה 'מסירות נפש' כפשוטה, לא כזו הנאמרת כמטבע לשון שחוקה, כפי שנהוג היום לקרוא לכל מאמץ קל 'מסירות נפש', במקרה דגן אכן ההחלטה היתה כרוכה

הרבנית ע"ה היתה שומרת בשתיקה על סיפוריה, אודות בעלה הגדול והחיים שלהם בצוותא. היא התחמקה ואמרה פעם שיש לה כל כך הרבה מה לומר אבל הזמן כל כך קצר, ובוודאי יהיה לה די זמן לספר ליד שולחן בית הדין של מעלה. אבל את הסיפור הזה לא יכלה להטמין בקרבה

חכמים. אולי שמעה כן מבעלה. וכה אמרה לה:
"הרי בכל שניה ביום, אנו מקבלים צדקה. איננו צועדים צעד אחד
מבלי לקבל נדבות. אך איננו מרגישים בכך. ואדרבה נדמה לנו כי
אנחנו נותנים הרבה יותר ממה שאנו מקבלים, אבל ממש לא נכון.
ההבדל בינינו לבין העני העומד בפתח, בכך שהוא יודע כי איש לא
חייב לו מאומה, והוא מסתפק במה שנותנים לו, ואילו אנחנו דורשים
כמעט בתוקף וחושבים שמגיע לנו: 'ריבוננו של עולם, תן לי אריכות
ימים, תן לי משפחה טובה, תן לי דרה נאה וכלים נאים'.
"והנה ב"ה אנחנו מהלכים ללא קביים, אוכלים בקיבה בריאה,
מסתכלים, פושטים ידיים ורגליים ומחזיקים בהם דברים וכלום לא
נופל מהם! ואיננו מרגישים כי אנו מקבלים צדקה. הרי יכולנו לגשש
באפילה כאותו עיוור, וללכת עם קביים כמו אותו שכן שעבר תאונת
דרכים, וכיון שאיננו מרגישים את כמויות הצדקה שאנו מקבלים
מה' יתברך, גם אנו חייבים לתת צדקה באופן שהמקבלים לא ירגישו
בכך, ואדרבה, עלינו לדאוג שהמקבלים ירגישו כאילו מגיע להם
מאיתנו... וישנם מקבלים שלא די בכך שהם חושבים שמגיע להם,
אלא גם מתריסים ומשמיצים"... - אמרה הרבנית, והאשה ששמעה
את דבריה היקרים, לא הבינה עד כמה הם יקרים.

(מתוך הספר 'ללא שם')

פרסם אותו חתן שאסור עוד לתרום לר' בן ציון פלמן, כיון שר' בן
ציון לוקח מן התרומות אחוזי רווח לצרכיו האישיים.
הפרסום הכאיב מאד לר' בן ציון. לבו נצבט בקרבו. לאחר שעשה
מה שעשה במאמץ עליון - הוא מדבר עליו סרה. אבל כדרכו, שתק
והבליג.

אלא שקשה היה לו לעמוד מול צערה של הרבנית. כאשר נודע לה
שהחתן אמר לכמה מבני משפחתו, כי ר' בן ציון "איבד את הישרות
בממון... ומי יודע אם מותר לתת לו כספי צדקה", הצטערה עד
עומק נשמתה, ומה יכולים לומר לאשה שכל כך צודקת וכואבת את
טיפות הדמים שלהם - תרתי משמע!?

אמר הרב לזוגתו הרבנית: "פייגא, דעי לך שכאשר עושים צדקה
באמת, צדקה שבצדקות - חסד שבחסד, בשלמות, לשמה, לא צריך
לצפות לתודה, אלא אדרבה, יש להתכונן שיזרקו עלינו אבנים ויטענו
טענות. כך מנסה הקב"ה את האדם, אך צריך לעמוד גם בניסיון הזה
ולחמשיך הלאה". הרבנית שמעה והוזילה דמעה, שהוציאה את
הכאב והניחה אותו בצד...
והחיים המשיכו במסלולם.

כי לאחר ימים בודדים, כאשר נודע לר' בן על אברך שנפל לחובות
ובתו לפני חתונתה, דפק קלות על השולחן בסוף השיעור, וקרא
לציבור: "יש כלה נזקקת במיוחד שראוי לתת לה צדקה, ולמי שיש
מעשר כספים וכדומה, שיתן"... ואיש לא ידע ולא היה יכול לדעת,
על הניסיונות שהרב עבר זמן קצר קודם לכן, בחירופיו של חתן
שפרסם מה שפרסם.

הרבנית ע"ה היתה שומרת בשתיקה על סיפוריה, אודות בעלה
הגדול והחיים שלהם בצוותא. היא התחמקה ואמרה פעם שיש לה
כל כך הרבה מה לומר אבל הזמן כל כך קצר, ובוודאי יהיה לה די
זמן לספר ליד שולחן בית הדין של מעלה. אבל את הסיפור הזה לא
יכלה להטמין בקרבה, ואחרי הסתלקותו ערב אחד נזכרה מהימים
הנ"ל של מסירות הנפש שלהם "גבורה שבחסד". היא סיפרה על כך
בלחישת לבנה שליט"א, כמי שאומרת, כזה ראה וקדש: לא לצפות
לתודה, אלא אדרבה להתכונן שיזרקו אבנים ואף על פי כן לגמול
חסדים...

באותם ימים, התייעצה אישה פלונית עם הרבנית אשת ר' בן ציון,
האם לעסוק בעניין מסויים של צדקה. אמרה לה הרבנית דברים

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

מעשה היה בשישה אנשים, אשר 'נדחפו' לתוך מעלית, המיועדת למשא של ארבעה בני אדם ולא יותר. ואכן, המעלית נתקעה באמצע נסיעתם מרוב כובד המשקל. מיד הזעיקו את אנשי החילוץ, ואחר יגיעה הוציאו את כולם. אחר מעשה התעורר 'וויכוח' מיהו המזיק שעליו מוטל לשלם תשלומי הנזק, ואת ההוצאות המרובות שעולה לתקן את המעלית...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, על ריבוי ה'השתדלות' המיותרת

בפרשתן (יד כב-כג), "ויאמר אברם אל מלך סדום הרימותי ידי אל ה' קל עליו... ולא תאמר אני העשרתי את אברם" (פשוטות הכתוב, שאמר אברהם אבינו, אם אקח ממך, סוף דבר שתאמר אתה העשרתני), אך המלבי"ם ביאר ש'לא תאמר' - יד זו (אשר הרימותי) שהיא העשרה אותי על ידי שנלחמה כראוי.

וכן ייאמר לדידן, שלא נאמר על ידינו 'אני העשרתי את אדוני על ידי עבודת הפרנסה הנעשה בידיים', כי לא היד ולא המקצוע מפרנסים את האדם, כי אם הקב"ה 'הזן את העולם כולו בטובו'. ולא זו בלבד שלא 'ידיו' ולא 'רגליו' מביאים לו פרנסתו, אלא כל מה שנקצב לו בראשית השנה יקבל בעל כרחו, וכדברי 'רבינו ידעיה הפניני' (מבחר הפנינים שער האמונה), אם יברח האדם מטרפו כבורח מן המוות - טרפו ירדוף אחריו יותר ממנו למהר להשיגו.

מעתה יאמר האדם לעצמו: מה לי כי ארדוף אחר הפרנסה 'להשתדל' יתר על המידה? - אין זה אלא שטות ויגיעה לריק, הרי בין כך ובין כך הכל קצוב וחתום, וכל השתדלות שבעולם לא תרבה לאדם את משכורתו אפילו 'שווה פרוטה' יותר מהנקצב לו. וכשיכיר בזה יבין שכל עסק ההשתדלות אינו אלא מצווה ככל מצוות הבורא, ואין הפרנסה תלויה בזה כלל, אז לא יחסיר תפילה בציבור או קביעת עיתים מפני ההשתדלות, שהרי העוסק במצווה פטור מן המצווה - וכלומר, שבדאי אין רצון הבורא שיעסוק בזה עתה, וממילא הינו פטור מלעסוק ב'מצוות' ההשתדלות.

הרה"ק ממאכנווקא זי"ע, עלה לארה"ק מגולת רוסיה ביום ט"ו בשבט שנת תשכ"ד, כשהוא מחוסר כל (בגשמיות), מבלי לדעת היכן וכיצד יהא בית מדורו. בתקופה הראשונה התאכסן בבית המלון 'אשל' בעיר תל אביב. לאחר כשבוע השתתף בשמחת נישואי קרובו, הרה"צ רבי יהושע טווערסקי, בנו של הרה"ק רבי יוחנן מראחמיסטריווקא זי"ע. בהיותו שם ניגש אליו אחד מקרובי משפחתו (שכבר עזב את דרכי החסידות...) והחל מתאונן לפניו וכה אמר לו: 'אוי, חבל עליכם רבי קדוש! מדוע באתם הנה לארץ הקודש, בה מצב הפרנסה קשה מנשוא? פי כמה וכמה עדיף היה אילו הייתם מועידים פניכם לארה"ב ארץ השפע' - שם לא הייתם חסרים מאומה...

הביט בו הרבי בחריפות, ומנהמת לבו ענהו בקול רם: "גשמיות נעמט מען זיך אליין??? (וכי יש לך אדם הנוטל לעצמו גשמיות...) גשמיות נותן הקב"ה בכבודו ובעצמו... רק ענייני רוחניות יש לאדם להתייגע בעצמו לקנותם, אבל גשמיות הכל תלוי בידי שמים..."

והעידו רבים ששמעו הדברים 'וצאים מפה קודשו, שבכל אימת שגונבה אצלם מחשבה בענייני פרנסה 'אילו הייתי עושה כך וכך הייתי מרוויח יותר'... מיד שומעים הם שוב את הכרזתו התקיפה של הרבי 'גשמיות נעמט מען זיך אליין???' (מתוך הספר 'לעבדך באמת').

ואם ישאל האדם, אם כן - מדוע עלי לעשות 'השתדלות' הרי ממילא בא יבוא כל הנקצב לי, אף אנו נענה ונאמר לו: א. היא מצווה בתורה ככל המצוות. ב. שאכן כל עניין ההשתדלות, אינו אלא כמבחן לאדם על חוזק ותוקף אמונתו, כשבא השפע לידו לאחר 'השתדלותו' - האם הוא מאמין ששפע זה בא לו מידי הבורא יתברך, הן ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי כינים, שלא בזכות השתדלותו כלל וכלל? או שאין אמונתו חזקה כל כך, ומדמה בנפשו) אפילו במקצת) שהשתדלותו הריקה עליו השפע.

וכן כאשר נרפא החולה תחת ידו של רופא מומחה - הריהו נתון ב'נסיון' מן השמים - לראות האם יחשוב הנה רופא זה ריפא אותי בטיפולי הראוי ובסממני הרפואה, או שמא יכיר שאין הרופא מרפא ואין הסממנים מועילים, אלא אביו שבשמים - מלך רופא נאמן ורחמן - שלח רופא פלוני להוציאו ממיטת חוליו ע"י אלו הסממנים.

**וכן איתא ב'שפת אמת' להרה"ק
זי"ע, בשם הרה"ק השרף
מסטרעליסק, שהמאמין שהמים
מכבים את האש - הוא מחמת
כי כך ברא השי"ת בטבע העולם
- עדיין אין אמונתו 'אמונה
שלימה', רק יאמין שבכל פעם
שהמים נפגשים עם האש -
חוזר הבורא יתב"ש ומצווה
שהמים הללו יכבו אש זו...**

והלכו לדין תורה אצל הגאון רבי ניסים זצ"ל, וזה היה פסק דינו:
האיש שלחץ על הכפתור ע"מ שתעלה המעלית לקומה הרצויה
הוא החייב, והשאר פטורים, וטעמו ונימוקו עמו, שבזמן שהיו
במעלית בטרם החלה בפעולתה הרי לא נגרם לה שום היזק, ורק זה
שהפעיל אותה על ידי לחיצתו על הכפתור הוא העלה אותה, ובוזה
גרם לה שתינזק, על כן בדין הוא שישלם.
ומדבריו בדיני 'חושן משפט' נלמד גם לענין 'אורח חיים'... כי הנה
כולנו מלאים ב'משאות' ועמוסים בשפע הקדושה, לאחר כל ירח
האיננים והימים הנוראים והקדושים, אך אם לא נלחץ על הכפתור
ונתחיל ל'זוז' לא עשינו ולא כלום... ורק אם נלחץ על הכפתור, כל
חד בדידה, או אז נתחיל לעלות ולהתעלות.

ויש לרמז זאת במה שנאמר (שמות יט ד): "ואשא אתכם על כנפי
נשרים", שמדרכו של 'נשר' לישא את גוזליו על כנפיו (וכמו שפירש
רש"י שם), וכשהוא מגביה עוף למעלה למעלה, אזי גוזליו המרחפים
על כנפיו מביטים על העולם מלמעלה למטה, ברם, התדע כיצד
מגיעים הגוזלים על גבי כנפי הנשר? בפעולה זאת אין הנשר מסייע
להם, רק עליהם להתרומם ולקפוץ, לעלות על גבי כנפי אביהם.
נמצא שאת 'הפסיעה הראשונה' עליהם לעשות בכוחות עצמם,
ומאחר שעשו כן מגביה אותם לגבהי מרומים בלא שום פעולה או
קושי מצידם...

וכנגד זה אמר הקב"ה: "ואשא אתכם על כנפי נשרים" - כשאתם
תעשו את ה'פסיעה הראשונה' להתרומם מעט, אז אגביה אתכם מעל
כל 'העולם' למעלה למעלה. וכך אמרו ב'קאצק', שהציווי הראשון
שאמר הקב"ה לאברהם אבינו הוא 'לך לך', כי הדבר הראשון שצריך
לומר כל אחד לעצמו הוא לך לך ממקומך, אל תישאר באותו מקום...
(לקט מתוך באר הפרשה - לך לך תש"פ)

כיו"ב מי שהיה סבוכ בחובות כבדים למעלה ראש, ונושים רודפים
אותו יומם ולילה. והנה עסק מסויים בא לידיו והוא משתכר הון
ופורע הקפותיו. השתא מנסים אותו ממרום - לראות אם יאמר
'השתדלותי בעסק אשר עשיתי היא שעמדה לי או שמא יכיר שלא
היה זה אלא מאת ה'.

ובזה ביאר הגאון רבי יחזקאל לעוושטיין זצ"ל, מדוע ירד אברהם
למצרים: כי עיקר אמונת האדם תחשב לו ע"ש עמידתו בנסיון,
שלא לחשוב שכוחי ועוצם ידי עשה את החיל, ויתגבר לדעת שהכל
מה'. ולכן, אדרבה, לגודל אמונתו ובטחונו של אברהם אבינו, ידע כי
אף ש'יהי רעב בארץ' הרי שאין הדברים נוגעים אליו, שהרי בוודאי
יזמין לו הקב"ה מזונו וכל צרכיו ברווח אף בעת הזאת, אלא שחשב
בליבו - אם כן לא יהיה לי כל נסיון ו'עבודת' אמונה, שהרי עין בעין
אראה את מציאותו של הבורא והנהגתו בעולם. על כן ארד מצרימה
אשר שם יש שפע מזון וצידה, שם אוכל להשריש בליבי את האמונה
- שאף בעת שנראה כי סיבה פלונית מביאה לו פרנסתו, אין השפע
בא מאליי, אלא בדבר ה' והכל מגיע רק מאתו יתב"ש.

וכן איתא ב'שפת אמת' להרה"ק זי"ע, בשם הרה"ק השרף
מסטרעליסק, שהמאמין שהמים מכבים את האש - הוא מחמת כי
כך ברא השי"ת בטבע העולם - עדיין אין אמונתו 'אמונה שלימה',
רק יאמין שבכל פעם שהמים נפגשים עם האש - חוזר הבורא
יתב"ש ומצווה שהמים הללו יכבו אש זו... ובלא לא זה לא היו מכבין
את האש אף שהם מים.

וכע"ז מצינו להגה"ק החזו"א זי"ע (אגרות חזו"א, לה), שה'טבע'
היינו רצון תמידי של הקב"ה... וכוונת הדברים, שלא יקשה לך מהו
ענין ה'נס', מה נשתנה נס מטבע, והרי שניהם נעשים במאמר ה',
אמנם, אכן את שניהם ציוה השי"ת שיארעו, אלא ש'נס' יקרא לדבר
שעלה ברצון הבורא יתב"ש ש'פעם אחת' יקרה כך וכך, לעומתו,
פעולת הטבע - עניינה כלפי אותם הדברים התמידיים והמתמשכים
- שבכל רגע רוצה הבורא שכך וכך יארע.

פסק דין נפלא שמענו בשם הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל: מעשה היה
בשישה אנשים אשר 'נדחפו' לתוך מעלית (עלעווטע"ר) המיועדת
למשא של ארבע בני אדם ולא יותר. ואכן, המעלית שהייתה נאמנת
לחוקי הביטחון - נתקעה באמצע נסיעתם כלפי מעלה מרוב כובד
המשקל. מיד הזעיקו את אנשי ההצלה והחילוץ, ואחר יגיעה הוציאו
את כולם.

אחר מעשה התעורר 'וויכוח' - מיהו המזיק שעליו מוטל לשלם
תשלומי הנזק, ואת ההוצאות המרובות שח תיקון המעלית. יש
שאמרו שהשניים שנכנסו אחרונים - יתר על המותר, הם ה'מזיקים'
כי לא היה להם להיכנס אחר שכבר היו בפנים ארבע אחרים,
לעומתם יש שטענו שעל כולם מוטל להשתתף בהוצאות שווה
בשווה, כי גם אלו שנכנסו בתחילה הם אשמים בדבר, מאחר שהיו
צריכים לצאת בראותם שיש כאן יותר מכפי השיעור 'המותר'
(והדבר תלוי בסוגיית הגמ' (ב"ק י:) בדין חמישה שישבו על ספסל),

יש אדם המקבל מידי חודש משכורת עתק, בת שלושים אלף ש"ח בחודש, ובכל אופן כששואלים בשלומו הוא מגיב באנחה: "זיפט, סוחבים! תשמע, העולם לא קל!". לעומת זאת יש אדם אחר, הסובל ממחסור ונאלץ ללוות כסף בשביל לקנות לחם לצאצאיו, אך כשמתעניינים במצבו הוא משיב מיד בשמחה ובפנים מאירות: "ברוך ה', ישתבח שמו, הכל מצוין! ברוך הוא וברוך שמו לעד!"

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על אמונה ובטחון בהקב"ה

"וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ" (בראשית י"ב, י')

אברהם אבינו יוצא מחרן במצוות ה', אשר מברכו בברכות גדולות - "ואעשך לגוי גדול, ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה", ומגיע אל ארץ כנען. והנה, מיד לאחר בואו לשם - "ויהי רעב בארץ", ורש"י במקום אומר: "באותה ארץ לבדה, לנסותו אם ירהר אחר דבריו של הקדוש ברוך הוא, שאמר לו ללכת אל ארץ כנען, ועכשיו משיאו לצאת ממנה".

ולא לבדו היה אברהם, כי אם כל הנפש אשר עשו בחרן היו עמו! הגרים שגייר, גם הם הגיעו אל ארץ כנען, וגם הם עומדים נוכח הרעב הפתאומי, ועלולים לשאול אותו: "אתה אמרת לנו שנעבוד את האלוקים ונזכה לשכר, והנה הגענו הנה בציווי ה', ולא קיבלנו אלא רעב ומחסור? ועוד, היכן, איפוא, הברכות שבירך אותך הקב"ה? איך ייתכן שתחת 'ואברכך', פוגע בך הרעב?"

אבל אברהם אינו מהרהר אחר דברי ה'. **אם הקב"ה הבטיח - הוא ודאי יקיים!** מי אמר שהכל מוכרח להיות כאן ועכשיו?

נענש על שהרהר ושאל

והנה בהמשך הפרשה, הקב"ה נגלה לאברהם ואומר לו: **"אֲנִי ה' אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאוּרִכַּיִם מֵאֹרֶן כַּשְׂדִּים לָתֵת לְךָ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ"** (טו, ז), אך כאן אברהם אבינו לפתע שואל: **"בְּמָה אֲדַע כִּי אֵי־רִשְׁתָּהּ"** (שם ח), כביכול אין הוא מאמין חלילה בהבטחת ה' יתברך.

ברור מעבר לכל ספק, כי אברהם אבינו לא בא בטרונות ובשאלות, ונראה, אפוא, לבאר, שאברהם לא ביקש מהקב"ה ראייה לכך שיזכה בארץ, אלא שאל את הבורא יתברך באיזו זכות הוא קיבל את ארץ ישראל.

אף על פי כן, "אין מקרא יוצא מידי פשוטו", ועל פי פשוטם של דברים נראה שאברהם אבינו אכן שאל במה ידע כי יירש את הארץ. ולפיכך היה רגיל לפרש הגאון **רבי שבתאי יודלביץ זצ"ל**, כי אברהם אבינו שאל את הקב"ה את השאלה הבאה: 'אמנם אני הולך בדרך ה' ולכן אני ראוי לקבל את ארץ ישראל, אבל מה יקרה אם בני לא

ימשיכו בדרכי, ולא יהיו ראויים לנחול את הארץ הקדושה, במה אדע כי המתנה הזו תימשך לדורות עולם?

אמנם, היות והקב"ה הבטיח לאברהם: **"אֲנִי ה' אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאוּרִכַּיִם מֵאֹרֶן כַּשְׂדִּים לָתֵת לְךָ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ"**, לא היה לאברהם לשאול דבר, אלא להבין כי דברי ה' יתקיימו במלואם. ולפיכך הוא נענש בבחינה מסויימת ואמר לו הקב"ה: **"יָדַעְתָּ דַּע כִּי גֵר יִהְיֶה זְרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְעֹבְדִים וְעֹנִים אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה"** (טו, יג).

מזאת למדים אנו כי **כאשר הקב"ה אומר דבר מה, סוגרים את הפה ולא מקשים קושיות אפילו במחשבה**. ואם בכל אופן האדם מהרהר ושואל, הדבר עולה לו ביוקר רב והוא נענש על כך, כיון שדברי ה' יתברך מכילים את הכל, ואין להרהר עליהם ולפקפק אחריהם.

יש אדם המקבל מידי חודש משכורת עתק בת שלושים אלף ש"ח בחודש, ובכל אופן כששואלים בשלומו הוא מגיב באנחה: **"זיפט, סוחבים! תשמע, העולם לא קל!"**. לעומת זאת יש אדם אחר, הסובל ממחסור, ונאלץ ללוות כסף בשביל לקנות לחם לצאצאיו, אך כשמתעניינים במצבו הוא משיב מיד בשמחה ובפנים מאירות: **"ברוך ה', ישתבח שמו, הכל מצוין! ברוך הוא וברוך שמו לעד!"**.

זוהי מעלתו של תלמיד חכם, בן תורה, שיודע כי הוא קשור בחוט כל

ינתק לקב"ה, שמניע אותו משמים באופן הטוב ביותר על פי צרכיו, והמתאים ביותר לתפקידו בעולם!

וכי תאמרו מה נאכל

בתקופתו של ה'חפץ חיים' זצ"ל שימש הגאון רבי אליעזר זליג ראובן גורדון זצ"ל כראש ישיבת לומז'ה. הוא היה 'מחדש' עצום, וה'חפץ חיים' היה שולח אליו תלמידים שחפצו להעמיק בלימוד סוגיות הגמרא.

בשנת תרע"ד פרצה מלחמת העולם הראשונה. רעב גדול השתרר בכל העולם. גם תלמידי ישיבת לומז'ה חשו על בשרם את הרעב הנורא. בקושי היו מוצאים פת לחם לחלק לבחורים.

ביום מן הימים התדפק בחור ישיבה על דלתו של רבי אליעזר גורדון, וביקש ללמוד בישיבתו. מנין הוא? מן הישיבה בראדן.

"שאלתי את ה'חפץ חיים' - כך סיפר - "כיצד אוכל להיצל מן הרעב ושאר הצרות הסובבות בעולם, והוא ענה לי: 'קבל עליך עול תורה'. אמרתי לו שרוצה אני לקבלו, והוא שלחני לכאן..."

"ומה למדתם?"

צללו הרב גורדון והבחור הבלתי מוכר לעומקם של דפי הגמרא, מקשים מכאן ומתמצים משם, מעלים סברות ופורכים אותן - עד שהגיע זמנה של ארוחת הצהריים בישיבה.

זמן הארוחה הגיעה, אך ארוחה - אין. אפילו לחם אין בנמצא. "על כל הקושיות שהצבתי בפניך, ענית היטב", אמר רבי אליעזר לתלמיד שהגיע מראדן, אך קושיה אחת נותרה לי, שלא תוכל לתרץ: 'וכי תאמרו מה נאכל?'"

עודו מדבר עמו, ונקישות נשמעו על הדלת. יהודי אחד עמד שם, ובידו שק גדול וכבד, מלא בלחמים טריים ומדיף ריח ניחוח.

"רעייתי חמלה על הבחורים", סיפר היהודי. "ודאגה עבורם ללחם. היא השיגה חצי שק קמח, ומהבוקר לשה בצק ואופה לחמים".

"ראה נא", אמר הרב גורדון לתלמיד, לאחר שהודה ליהודי הנדיב ושיגר את תודותיו הנרגשות לרעייתו הרחמנית, "לא היתה לי תשובה לקושיה של 'מה תאכלו', ואף לך לא היתה תשובה, אך לקב"ה יש תשובה על כל קושיה. בשעה שאני תהיתי בלבי מה יאכלו הבחורים, כבר היו הלחמים המיועדים עבורם נאפים בתנור!".

האמונה בבורא - המענה האמיתי

לקב"ה יש תשובות! לעיתים עלינו רק לחכות. להאמין, להתאזר

דומה הדבר לאדם החולם חלום, שעל פי הגמרא בברכות (נו ע"א) - סימן לעשירות הוא. האם פירוש הדבר שבאותו יום הוא יזכה בפיס? צאו וראו את חלומותיו של יוסף הצדיק... עשרים ושתיים חלפו עד שהתגשמו, ולא רק זאת

בסבלנות, ולחכות.

דומה הדבר לאדם החולם חלום, שעל פי הגמרא בברכות (נו ע"א) - סימן לעשירות הוא. האם פירוש הדבר שבאותו יום הוא יזכה בפיס? צאו וראו את חלומותיו של יוסף הצדיק... עשרים ושתיים חלפו עד שהתגשמו, ולא רק זאת, אלא שבאותן עשרים ושתיים שנה נראה היה שמציאות החיים הפוכה לגמרי מן החלום!

שק הלחמים הוא דוגמה אחת מני רבות, לתשובות המופלאות שהקב"ה מכין לנו, והאמונה בבורא עולם היא המענה האמיתי היחיד, לקושיות הגדולות שמזמן לנו העולם הזה.

ומה היתה התשובה לרעב שפקד את ארץ כנען, בדיוק כאשר הגיע אליו אברהם?

הנה, עוד מעט, מיד בתחילת הפרק הבא, כבר מסופר לנו: "ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו... ואברם כבד מאוד במקנה בכסף ובזהב" (בראשית יג א-ב).

הבטחתו של הקב"ה לתקיים, והעושה את דברו - לא יפסיד. אמנם לא תמיד המהלך גלוי והטוב מגיע בצמוד למעשה, אך המאמין האמיתי אינו תולה את אמונתו בתגמול מיד.

(מתוך 'משכני אחריר')

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

שאלו הח"ח: "אמור לי ר' זליג, האם אשתך מכינה פשטידה לכבוד שבת?", ענה ר' זליג: "ודאי!". המשיך הח"ח ושאל: "אם היה עולה בדעתך לאכול את הפשטידה בערב שבת, האם אשתך נותנת לך?", ענה ר' זליג: "ודאי שאשתי לא היתה נותנת לי לאכול את הפשטידה המיועדת לשבת, בערב שבת..."

כשמרן ה'חפץ חיים' וראש ישיבת ראדין, הגאון רבי משה
לונדיסקי זצוק"ל, יצאו למסע איסוף כספים לישיבה

"לך לך מארצך" (בראשית י"ב, א')

עמידתו של ר' משה בראשות הישיבה, הטילה עליו אחריות לדאוג
לא רק לשלמותה הרוחנית של הישיבה ותלמידיה, אלא גם על
הצד הגשמי, וכך נאלץ ר' משה פעמים רבות להתנתק מישיבתו
ותלמידיו האהובים, ולקחת את מקל הנדודים לנסות ולהשיג כסף
למען הישיבה.

אישיותו הגדולה ופקחותו של ר' משה, כבשו את לבבם של גדולי
העשירים במוסקבה, קייב ופטרבורג, שהתרשמו מאד מאישיותו
הדגולה. הם קבלוהו בכבוד רב, והחשיבו את ביקורו של ר' משה
אצלם כזכות גדולה. כך הצליח ר' משה להשיג מהם תרומות
נכבדות, שהועילו וסייעו לקיומה של הישיבה.

חלק מאותם עשירים היו אלו שבזמנו תרמו רבות לואלוז'ין, השם
ר' משה קנישנער היה מוכר להם עוד מאז, והם שמחו לעזור לו ככל
שיכלו. אחד מאותם עשירים אף נהפך לידידו האישי. האיש ששמו
היה 'מור ויסוצקי', היה בעל תשלובת תה גדולה, ובנוסף לכספים
הרבים שתרם לישיבה, אף נהג לשלוח לר' משה כל שנה ארגזי
סיגריות, שהספיקו לתצרוכתו של ר' משה לכל השנה...

הגבירים היהודים נהנו לשוחח עם ר' משה וליהנות מפיקחותו. פעם
בעת ביקורו של ר' משה בעיר קייב, שאלו בנקאי יהודי מקומי, מדוע
הינו מגדל פאות ארוכות כ"כ, הלא מעיקר הדין אפשר להסתפק
בקצרות מהן? ענה לו ר' משה תוך כדי חיוך: "אמשול לך משל: אב
ביקש פעם מבנותיו כי תכנה לו משקה. כל בת השתדלה לפי דרכה
והבנתה להשביע רצון אביה. האחת הכינה בשבילו כוס עם מים
בלבד, השניה הכינה לו כוס עם תה, השלישית שכר, הרביעית יין.
אף כי האב לא ביקש אלא משקה, הרי כל אחת הבינה ומילאה את
בקשתו באופן אחר. וכל אחת לפי הרגשתה ביחס לאביה, עמלה
למלאות את רצונו. כך", אמר ר' משה, "מהתורה אנו למדים כי
הקב"ה חפץ שנשאיר את הפאות, ואם הקב"ה חפץ בכך מדוע אנהג
כלפיו בציקנות?"...

הגביר היהודי נהנה מאד מתשובתו של ר' משה, והעניק לו תרומה
גדולה והוגנה לטובת הישיבה.

הרב שמואל דוד וואלקין סיפר, כי כשנשאל ר' משה מדוע פאותיו

כל כך גדולות, ומדוע איננו שם אותן אחרי אוזניו, היה ר' משה עונה
כך: "ניקח לדוגמא חייל בצבא, שעבר מלחמות רבות והצטיין בהן
במעשי גבורה, ולאות הוקרה נתנו לו עיטורים על גבורתו ואומץ
ליבו. האם אדם כזה מכסה את עיטוריו? וודאי שלא! אדרבא, הוא
מתגאה בהם ומשתדל שבכל מקום שהוא הולך - יראו אותם, באשר
עיטורים אלו הינם כבוד בשבילו! כך", אמר ר' משה, "הפאות הן
תגים וסימנים על שאנו יהודים ובנו בחר הקב"ה מכל עם, וזה מבטא
שאנו שרים ופקידים בצבא הקב"ה, ומרוממים מעל עם ואדם, אם
כן בוודאי צריכים אנו להתגאות עם הפאות, וללכת עמהן באופן
שכולם יראו, ולא ח"ו להיפך..."

ר' משה היה אומר: "הרי לעולם כספם של העניים מופקד בידם של
העשירים, ולמעשה עושרו של העשיר שייך לעני, כך שלמעשה,
כשהעני ניגש לעשיר לבקש ממנו נדבה - אינו אלא בא לגבות את
כספו וחובו מיד העשיר, אלא שלעני נגרמים קשיים בדרכי גביית
חובו, באשר העשיר לא פורעו בבת אחת אלא פרוטות פרוטות..."
אמנם היו גם פעמים בהן היו קשיים רבים לר' משה, באסיפת הכסף
לטובת הישיבה. עול הגלות והיותו נע ונד - החלישוהו, ולא פעם
גרמו לו לחולשה ואף נפילה למשכב, אך ר' משה המשיך במסירות
נפש לעמול להחזקת וקיומה של הישיבה. פעם אף התבטא: "הרי

אחד מהם אף פנה לח"ח ואמר לו: "רביק! מדוע אינך מוסר חבילותיך לשמשך?". נרעד הח"ח ופנה אל היהודים ואמר להם: "אוי! מה תדברו? חס ושלום! שמש? הן זהו גאון! ראש ישיבה!", ומיד ניגש הח"ח לר' משה לפייסו על עלבון תורתו

הקב"ה, כשגזר על קין 'נע ונד תהיה בארץ', הטיל עליו עונש של גלות, אך לא נגזר עליו גם את העול לאסוף כספים ועוד למען ישיבות... הוי כמה רחום וחנן ה'...

היו פעמים רבות שר' משה נסע לבדו לאסוף כספים למען הישיבה, והיו פעמים שהיה הולך יחד עם ה'חפץ חיים'. הם היו נוסעים יחדיו אף למקומות מרוחקים, על מנת לדאוג לקיומה וביסוסה של הישיבה. פעם נסע ר' משה עם הח"ח. כשירדו מהרכבת היו שם יהודים שהכירו את הח"ח, את ר' משה הם לא הכירו, ופשטותו ותלבושתו היו כשאר פשוטי העם. אותם יהודים היו בטוחים, כי ר' משה היו שמשו של הח"ח, והחלו לומר לו: "זו בושע מצד השמש, להניח לרבי לשאת את חבילותיו". אחד מהם אף פנה לח"ח ואמר לו: "רביק! מדוע אינך מוסר חבילותיך לשמשך?". נרעד הח"ח ופנה אל היהודים ואמר להם: "אוי! מה תדברו? חס ושלום! שמש? הן זהו גאון! ראש ישיבה!", ומיד ניגש הח"ח לר' משה לפייסו על עלבון תורתו שחשב כי נגרם בגללו, וישנה גירסא האומרת כי בעת שפייס הח"ח את ר' משה, אף הוסיף הח"ח והבטיחו כי יאריך ימיו ושנותיו יותר ממנו... כפי שאכן קרה...

עם הח"ח למען קיום התורה

פעם אחת נסע ר' משה עם הח"ח לקייב, לאסוף כסף עבור הישיבה. כתוצאה מהמאמץ שבאסיפת הכספים, הרגיש ר' משה את עצמו חלש מאד וממש נפל למשכב. הח"ח ראה כיצד נחלש גופו מעמלו למען החזקת התורה ואמר לו: "ר' משה! אתה תאריך ימים יותר מכולנו!". ברכה שכמובן נתקיימה...

בתקופה מאוחרת יותר, נסע ר' משה עם הח"ח למוסקבה לטובת הישיבה. מנהגו של הח"ח היה לנסוע ברכבת במחלקה שלישית, מקום שם הספסלים לא היו מרופדים, באשר הח"ח חשש שמא ישנו שעטנז בכורסאות המרופדות. הנסיעה היתה ארוכה, והח"ח שהתעייף השתרע על הספסל הקשה. מתחתיו פרס את מעילו ונח, כשר' משה נשאר יושב ושומר עליו.

באחת התחנות עלה לרכבת בין הנוסעים חייל רוסי. כשראה את היהודי הישיש שוכב על גבי הספסל, החל רועם ברתחנות: "היהודים תופסים את הכל, בכל מקום הם מצויים, אפילו ברכבת המובילה לליבה ונשמתה של אמא רוסיה - למוסקבה, גם שם הם תופסים את הספסלים!".

ר' משה, כשדמעות בעיניו, ניגש לחייל הרוסי והציע לו את מקומו, וביקשו כי יניח ליהודי הזקן והחלש, אך החייל הרוסי נרתח עוד יותר, ומצעקותיו התעורר הח"ח בבהלה. לימים, כשתיאר ר' משה את המאורע בפני תלמידו, היה קולו חנוק מדמעות וכך אמר: "היתכן כי לצדיק יסוד עולם אין מקום כלל להניח את גופו הצנום והאפסי? האם עליו לוותר על מקומו בשביל קוץ שיכור רוצח ופורע? הוי... הביטה וראה את חרפתנו בגויים, רבנו של עולם!"...

כשהגיעה הרכבת למוסקבה, חיכה לח"ח ידידו ר' יצחק קפלן. ה'חפץ חיים' הודיעו כי הוא עומד להגיע, וביקשו שיחכה לו בבית הנתיבות ע"מ שיראהו להיכן ללכת, אך הח"ח ביקשו שלא יפרסם

את דבר בואו, מפאת כי לא רצה שיחכו לו רבים, ויתנו לו כבוד ממנו ברח כל ימיו. וכך אכן ארע, אף אחד מלבד ר' יצחק קפלן לא ידע על בואו של הח"ח, כפי שרצה שיהיה.

אחר זמן מועט נודע דבר בואו של הח"ח לנדיבים ולשאר האנשים, ובאו רבים לבקרו במקום אכסנייתו. אחד מגדולי הגבירים, ר' זליג פרסיץ, התאונן בפני הח"ח מדוע לא הודיע על בואו קודם לכן, וכך יכלו לארגן לו קבלת פנים הראויה לכבודו. הח"ח ענה כי דרכו לברוח מהכבוד, ודווקא בגלל שחשש מקבלת פנים מכובדת - שמר את בואו בסוד, ר' זליג פרסיץ אמר: "רבי! אמנם על כבודך רשאי אתה למחול, אבל כבוד התורה מה יהא עליה?".

שאלו הח"ח: "אמור לי ר' זליג, האם אשתך מכינה פשטידה לכבוד שבת?", ענה ר' זליג: "ודאי פשיטא, מה השאלה?" המשיך הח"ח ושאל: "ובכן, אם היה עולה בדעתך לאכול את הפשטידה בערב שבת, האם אשתך נותנת לך?", ענה ר' זליג: "ודאי שאשתי לא היתה נותנת לי, לאכול את הפשטידה המיועדת לשבת - בערב שבת", אמר לו הח"ח: "כבוד הינו בבחינת 'פשטידה', המיועדת לעולם הבא, יום שכולו שבת, והכיצד אוכל את הפשטידה בעוה"ז שזה לא זמנה?"...

הח"ח ור' משה שהו במוסקבה כיומיים, ובאותם יומיים אספו סכום גדול של חמש אלפים רובל. החפץ חיים לא ידע את נפשו במה להודות לר' משה, הח"ח סבר שבזכות ר' משה זכו להצלחה כל כך גדולה. הח"ח הביט על ההצלחה כאילו באה מחמת ר' משה, ולא מחמת עצמו. ר' משה נשא את סיפור המעשה לתלמידו, והוסיף ואמר: "כך חשב הח"ח, שההצלחה במוסקבה היתה בגללי, בעוד שבאמת ההצלחה בעיקרה היתה מחמת אישיותו ולא בגללי"...

לזכות את העשירים

מבטו של ה'חפץ חיים' על אסיפת הכספים לישיבה לא היה מבט

להחליף רכבת. המעבר מרכבת אחת לשנייה היה אמור לקחת הרבה זמן, מחמת זקנותו של הח"ח, ובני ליווייתו חששו כי הח"ח לא יספיק להגיע ולהשיג את הרכבת שהיה אמור לעלות עליה, ואם כך היו נאלצים לחכות לרכבת השנייה שתגיע רק למחרת. לפתע ראו בני הפמליה של הח"ח, כי במסילה הסמוכה אליהם מגיעה הרכבת, למרות שלא היתה אמורה להיות שם, אלא במסילה המרוחקת מהם. אחרי בירור קצר התברר שעקב טעות שקרתה, נאלצה הרכבת לנסוע במסילה אחרת, דבר שלא קרה שנים לפני כן, ואותה המסילה היתה המסילה הסמוכה לח"ח. "רצון יראיו יעשה", משמים הוליכו וסייעו לח"ח בדרכיו.

פעם שאל רב אחד את ר' אלחנן ווסרמן, האם לח"ח היה גילוי אליהו? ר' אלחנן אמר: "אינני יודע, אבל יש לי מעשה לספר". בעת שר' אלחנן והח"ח חזרו מוורשה, ונאלצו להחליף רכבת באמצע מסעם, הרכבת השנייה אמורה היתה להגיע תוך חמש דקות, והיה עליהם לעבור דרך שדה. היה נראה שלא יספיקו, ולפתע הרכבת עברה במסילה הסמוכה אליהם, דבר שלא ארע מעולם. מן השמים סייעו והוליכו את הח"ח בדרכיו למען כלל ישראל ותורת ישראל.

פעם הרגיש הח"ח כי הוא חלש מידי ואין בכוחו לפעול, פנה לר' משה וביקשו כי ייסע לפולין להפיץ שם אמונה. ר' משה אמר לח"ח: "אם הייתי בא אליהם כמו אברהם אבינו, שהיה נותן לאורחיו אוכל וכל צרכם, ואח"כ היה אומר להם להודות לה', וכך אם אני הייתי מביא להם כסף - אח"כ יכולתי לבוא ולדבר עמהם על חיזוק האמונה, אך כשאני מגיע ונאלץ לקבל מהם טובות ולאכול אצלם, ואח"כ לבוא ולומר להם שהכל מה' - זה אי אפשר ואינני יכול לעשות כן..."

מעשה דומה סיפר חברותנו של ר' משה בראדין, ר' משה צ'צ'יק: הח"ח שאל פעם את ר' משה: "מדוע הנך מתנגד שב'בין הזמנים', בזמן שבו ממילא בחורי הישיבה נחים מלימודיהם, מדוע שלא יעסקו אז בפעולות לחיזוקו של עם ישראל?". השיב לו ר' משה: "היו בכלל ישראל שניים שניסו לקרב רחוקים, אברהם אבינו שהצליח מאוד, כמו שכתוב בחז"ל 'את הנפש אשר עשו בחרן' - הרי שאברהם אבינו הצליח לקרב רבים, בעוד שאצל ירמיהו, כשעמד להוכיח את ישראל - לקחוהו ושמו אותו בבור".

שאל ר' משה את הח"ח: "מדוע אברהם אבינו הצליח, בעוד ירמיהו לא הצליח להחזיר את כלל ישראל בתשובה? ענה ר' משה ואמר: "אברהם אבינו, כשבאו אליו אורחים נתן להם אוכל ואירחם כיד המלך, ואח"כ כשרצו להודות לו אמר להם: 'הודו לקל עליון שברא את הכל'. וכמוכן אחרי שקיבלו ממנו - ליבם נפתח, וכך הצליח לקרבם, אך ירמיהו שהוכיח ולא כמו הדרך של אברהם אבינו - לא הצליח, ואדרבה שמוהו בבור". אמר ר' משה לח"ח: "בחורי הישיבות העניים יגיעו לעיירות ויזדקקו לחסדי האנשים, ואח"כ ינסו להטיף להם ולחזקם בדרך זו - אין סיכוי שיצליחו, רק אם יבואו כדרכו של אברהם אבינו כך יוכלו להצליח".

(מתוך הספר 'בשבילי ראדין')

רגיל. הח"ח הסתכל ע"ז גם כזיכוי כלל ישראל בקיום והחזקת התורה, לכן בעת שישד הח"ח את 'ועד הישיבות', שהיה אמור להיות מסגרת משותפת שתאסוף כספים בכל העיירות לטובת כל הישיבות, שמח אז הח"ח מאוד, ולא רק מפני שסבר שבכך יהיה קל יותר להחזיק את הישיבות, אלא הח"ח סבר, כי בהקמת ארגון זה שדאג לאסוף כספים בכל עיר ועיירה, בכך מזכים את כלל ישראל באופן רחב בהחזקתם של עמלי התורה, ובכך משתפים את כלל ישראל בתורה. הח"ח היה בטוח כי בכך תצא טובה גדולה לכלל ישראל, וככל שרבים יותר מכלל ישראל ישתתפו במצווה זו - כן ייטיב הדבר להצלתו והתחזקותו של כלל ישראל.

מתוך מבט זה של הח"ח, על עניין התרומות לישיבות, כדבר שראוי שיזכו בו כמה שיותר אנשים, אף ארע שבשעה שבניין הישיבה בראדין, נעשה צר מהכיל את התלמידים המרובים שלמדו בישיבה, החליט הח"ח להתחיל לאסוף כספים לבניית בניין חדש להיכל הישיבה, ואכן הוחל אז באסיפת כספים לטובת הבניין. צורת התרומה היתה שכל אחד תרם כמות עצים מסויימת, כך שזה תרם חלק קטן יותר ומי שיכול היה - תרם חלק גדול יותר. היה יהודי שגר במרחק לא גדול מראדין ושמו היה ר' מרדכי צפנת.

אותו ר' מרדכי היה יהודי ערירי ללא ילדים, והוא בא לח"ח בהצעה כי הוא מוכן לתרום את הכסף לבניית כל הבניין. כולם היו בטוחים שהח"ח יסכים להצעתו הנדיבה, אך הח"ח לא נענה להצעתו, הח"ח אמר: "הלא בנין הישיבה הינו מקום בו ילמדו תורה כ"כ הרבה, לא ראוי שזכות כה גדולה יקבל אדם אחד. עדיף שבזכות זו יזכו כמה שיותר אנשים". הח"ח כאמור לא הסכים לקבל התרומה לבניית כל הישיבה, רק זאת הסכים, כי יוכל לתרום קיר אחד שלם מקירות היכל הישיבה, ואכן היהודי תרם שלושת אלפי רובל, שכיסו הוצאות בניית קיר אחד מקירות הישיבה, ועל קיר המזרח נרשם שמו בברכה על תרומתו להיכל הישיבה.

זה היה מבטו של הח"ח, על הכספים הנאספים למען החזקת הישיבה. הח"ח הסתכל על זה כזכות שמזכים את הכלל בנתינת כסף לישיבות, שבכך זוכים לחזק את עמלי התורה. מתוך מבט זה סבר הח"ח כי הכסף הנתרם צריך שיבוא רק ממקורות ראויים, דהיינו שהזכות לקבל חלק בתורה ע"י התרומות - ראוי שתנתן רק לראויים לה, שאלו אנשים שומרי תורה. הח"ח סרב לקבל כספים לישיבה מכאלו שלא שמרו מצוות, באשר סבר, כי אין ראוי שהתורה תוחזק ע"י אלה הרחוקים ומנותקים ממנה.

ר' אלחנן ווסרמן סיפר, כי כשנודע לח"ח שהכספים הבאים מאמריקה לישיבות באירופה, הם ממעות של חילול שבת, אמר הח"ח לר' אלחנן: "הישיבות יחרבו, מפני שאין להן מקור טוב. לא יתכן שמעות של חילול שבת תיבנה על ידם תורה...", לכן לא הסכים הח"ח לקבל כספים ממחללי שבת עבור ישיבתו.

מן השמים מוליכים את הח"ח

כשחזר הח"ח מביאליסטוק, צריך היה לעבור בוולקביסק ושם

24
שעות

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 2 3 4

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2 2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2 1

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2 5

הרב **יצחק לובינשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 2 6

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הר' **אברהם פוקס** הי"ו
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתקוות על סדר הדף היומי

שלוחה 3

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1 3 1

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס** הי"ו
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: **4992*** או **077-2222-666**

זכורני, כאשר תומך תורה נכבד, ביקש לאחר שהתברך ב'ברכה והצלחה'
ממון הגרי"ש אלישיב זצ"ל: "אני רוצה ברכה לאריכות ימים ושנים
טובות", נענה מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל ואמר "ברכה והצלחה זה כולל
אריכות ימים ושנים". וכך ניתן להסביר את נוסח ברכותיו של מרן הגר"ח
קנייבסקי שליט"א, באמרו לרבים המידפקים על דלתותיו "בו"ה"...

הגאון רבי בן ציון קוק שליט"א מסביר את נוסח הברכות המקוצרות

"ואברכה מברכיה ומקללה אאר" (בראשית י"ב, ג')

והצלחה': "אני רוצה ברכה לאריכות ימים ושנים טובות, נענה מרן
ואמר: "ברכה והצלחה זה כולל אריכות ימים ושנים", וכן כאשר
בחור צעיר ביקשו שרוצה ברכה מיוחדת להצליח עם חברותו,
נענה באותה הדרך: "ברכה והצלחה זה כולל חברות טובים".
ומהאמור לעיל יש לבאר עוד, שאף אם נאמר שהיא ברכה קלה 'רק'
לברכה והצלחה, יש לשמוח בזה עד מאוד כיון שהיא ברכה 'עם כיסוי',
בשונה מאותם רבנים ומקובלים שונים, שכאשר מבקשים מהם ברכה,
הם פותחים פיהם בברכה ארוכה ומפורטת כיד ה' הטובה עליהם,
שיתכן מאוד שזה נשמע טוב, אך לא בהכרח שיש לזה כיסוי והצלחה
לפעול במרומים, כאותה ברכה היוצאת מפי קודשו של גדול הדור.
ודומה הדבר לגבאי הצדקה, המבקש לזכות תורם נכבד בסיוע
לישיבה נכבדה, ולפליאתו המרובה בקושי פצה את פיו בדברים,
והנה מרים העשיר תרומה נכבדה וכותב צ'ק בסך מיליון דולר.
לעומתו, גביר אחר נותן 'רק' שלושים אלף, ולאחר מאמצים
ושכנועים נוספים מסכים להעלות את תרומתו ל-36 אלף דולר.
סביר מאוד להניח, שהצ'ק המנופח שניתן ללא הבחנה הוא צ'ק ללא
כיסוי, בשונה מהצ'ק שניתן לאחר לחץ ושכנועים שאמנם הוא סכום
קטן יותר, אך עם כיסוי מלא.

בו"ה

וכן ניתן להסביר את נוסח ברכותיו של מרן הגר"ח קנייבסקי

בברכת הקב"ה לאברהם יש להבין מדוע למברכים הקדים הברכה
- "ואברכה מברכך", ואילו למקללים הקדים מעשה הקללה, ורק
לאחר מכן אח"כ קיללם "ומקללך אאור".
ביאר הכלי יקר, שהוא משום שאינו דומה המוריק מכלי מלא למוריק
מכלי ריק, שמי שכליו מלאים ומהם הוא משפיע, כוחו רב ועצום,
מאותו אחד שכליו חסרים ומהם הוא משפיע. לכן אמר הקב"ה
לאברהם שלמברכיו הוא ישפיע שפע רב עוד קודם שיברכוהו, בכדי
שיהיו 'כלי מלא' וממילא כאשר יברכו אותו לאחר מכן, תהא הברכה
גדולה ועצומה יותר, בשונה מהמקללים שייענשו לאחר המעשה.
בדרך זו ביאר אף את ההלכה (קכח, לג) שצריך הש"ץ להקריא
לכהנים את מילות הברכה "יברכך ה'... שלום" למרות שבוודאי
שבמילה הראשונה "יברכך" לא יתבלבלו, וכמו כן אף בשאר הנוסח
אין חשש כל כך גדול שיטעו, באמירת שלושה פסוקים בעל פה.
ומבאר שעל כרחק, הסיבה בהקראת הש"ץ לכהנים היא לא רק
כדי שלא יטעו אלא בכדי לברכם. כלומר הש"ץ מברך את הכהנים,
וממילא לאחר מכן כאשר הם מברכים ונעשים בבחינת 'כלי
מלא', כאשר הם מברכים אח"כ את העם, הרי זו ברכה מכלי מלא
המשפיעה כפליים.

ברכות רבותינו - מזודות במילים

מכל קצווי תבל באו אנשים, נשים וטף בכדי לזכות ולהתברך מפה
קדשו של מורי ורבי מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א. רבים מהם התפלאו
שלאחר טרחתם המרובה, להשכים קום או בנסיעה ממרחקים,
כאשר זכו ונגשו לקבל את ברכתו הוא נענה ואמר במילים ספורות:
'ברכה והצלחה' או 'תצליח בתורה ויראת שמים' וכדו'.
"נסענו כל כך הרבה, וציפינו שיברך ברכה ארוכה יותר ומפורטת,
ומדוע רק מילים בודדות זכינו שאמר לנו?" - כך תמהו רבים באוזניי.
ותשובתם בצדם משני טעמים:

ראשית, כאשר בירך ב'ברכה והצלחה', כוונתו היתה לכלול את כל
הברכות וההצלחות, כפי ששמעתי ממנו פעמים רבות.
זכורני, כאשר תומך תורה נכבד ביקשו לאחר שהתברך ב'ברכה

שליט"א, באמרו לרבים המידפקים על דלתותיו "בו"ה", שהוא לשון מקוצרת ומיוחדת מאוד בראשי תיבות ל'ברכה והצלחה'.

בגמרא במועד קטן (ט, ב) מובא שרבי יוחנן בן עסמי ורבי יהודה בן גרים, בירכו את בנו של רשב"י בלשון שאינה מובנת, כגון "יהי רצון... לבבל פתור" שיהיה שולחן מבולגן, וכוונתם היתה שירבה ביתו בבנים ובנות, עד כדי כך שיהיה ביתו מבולגן, ולא כבתי חשוכי בנים שתמיד עומד מסודר.

וביאר ב'עץ יוסף', שאמרו לו בלשון שלא מובנת, בכדי שלא תהיה עינים של השטן והמקטרגים צרה בברכה, ויפעלו למנוע את השפעתה, וממילא כאשר נאמרה בלשון שאינה מובנת בפשטות, הם הניחו לברכה שתחול.

וכך מרן הגר"ח מברך בלשון מיוחדת, בכדי שהמקטרגים לא יפעלו לקלקלה ולמנוע את השפעתה.

סגולת הברית למחילת עוונות

"וְאַתָּה אֶת בְּרִיתִי תִשְׁמֹר" (בראשית י"ז, ט')

בסוף הפרשה נצטווה אברהם על המחילה, ומובא (אגרא דפרקא קמו) כי בשעה שהתרעם אליהו הנביא על עם ישראל ואמר לקב"ה "בפניך הפרו בריתך", נענה הקב"ה ואמר בשבועה: "חייך, שאתה תהיה בכל ברית, ותראה בעיניך כיצד הם מחזיקים בבריתי ושומרים עליה".

תמה אליהו ואמר: "אולי אביו של הרך הנימול יהיה בעל עבירה, איך אוכל להיכנס לשם?", אמר לו הקב"ה: "בשבילך אני מעביר לו". ושאל עוד: "שמה הסנדק או אחד המשתתפים יהיה בעל עבירה?", אמר לו: "בשבילך אני מעביר להם".

ומכאן מקובל בעולם, שהמשתתף בברית מילה זוכה למחילת עוונות.

תמיהה גדולה העלה מרן הגרש"ז **אורבך זצ"ל** (בהסכמה לספר 'אוצר הברית'): פלא הדבר: הרי ביום הכיפורים, מפורש אמרה תורה "כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם" ואמרו חז"ל (שבועות יג, א) שלא מתכפר בו אלא בתשובה, וכן נפסק להלכה (רמב"ם תשובה א, ב). ואיך יתכן לומר שהקב"ה מעביר לבעלי עבירות חמורות הבאים לשמחת הברית, ומוחל להם על כל עוונותיהם ללא תשובה? ואי אפשר לומר שמוחל דווקא על ידי תשובה, כי אם כן לא השיבו הקב"ה על טענתו, שהרי יתכן שיהיו שם חוטאים ופושעים שאינם עושים תשובה.

ומיישב הגרש"ז מהנראה **בתנא דבי אליהו** (הובא בקו הישר ז), שכאשר הלכו בשוק אליהו הנביא יחד עם חכם אחד ועברו ליד נבלה, החכם סתם את אפו ואילו אליהו הנביא המשיך לצעוד כרגיל. לאחר זמן הלך לפניו איש גאוותן וכשהתקרב לעברם סתם אליהו את אפו. שאלו החכם 'מדוע ליד הנבלה לא סתמת את האף, ואילו עכשיו אתה סותם?', אמר לו: 'ריח הנבלה אינו מסריח, אבל ריח הגאווה מסריח מאוד'.

הרי שהוא סירחון חריף מידי עבורו, עוד יותר מריח רע של נבילה מסרחת. ועל זה השיבו הקב"ה שבשעה זו כשתבוא לברית, אעביר

מהם את הסרחון של החטא, אך לא את עצם החטא. ומסיים וכותב: "ואשרי מי שזוכה לעלות ולהתעלות באותה שעה, ולעשות תשובה ולהתכפר לגמרי".

ריח עוונות בני אדם

בענין הריח הרע העולה מחטאי בני אדם, מובא ב'רוקח' כי בסוף כל יום מטבילים המלאכים את השמש במי האוקיינוס, בכדי לטהרה מריח עוונות בני אדם שדבק בה.

ואף בבוא המשיח במהרה בימינו, מובא (הקדמה לתיקוני זוהר) שהוא יבחין בין צדיק לרשע ע"י הריח הנודף מכל אחד ואחד.

וכעין זה כתב ה'דרך חכמה' (שערי תשובה פג) - אשר דבריו מובאים ב'באר היטב' ובמשנ"ב (ט, ד) ובגדולי הפוסקים - "בענין תענית החתן ביום חופתו... לא יעלה על הדעת שתהיה איזו מחילה בלי חרטה ועזיבת החטא על העבר. לכן צריך באותו יום לפשפש במעשיו, להתחרט עליהם ולקבל על עצמו שלא ישוב עוד לאותם חטאים, וזה אי אפשר בלא תענית".

למה נקרא 'הר המוריה'

הרי מפורש כדברי הגרש"ז א, שלא שייך מחילת עוונות בלא תשובה, ורק ביום חתונה יש זמן מיוחד בו ניתן לשוב בתשובה, כעין שביום כיפור שלא נמחלים העוונות בלא תשובה, ורק מעלת היום היא שהקב"ה קרוב לשבים אליו לקבל תשובתם.

ואמנם בהר הבית, אשר בו מתכפרים עוונותיהם של ישראל, "ולא לן אדם בירושלים ועבירה בידו, משום שתמיד של שחר מכפר עוונות הלילה, ותמיד של בין הערביים מכפר את עוונות היום שעבר" (ילקוט שמעוני פנחס תשעו).

לכן נקרא שמו 'הר המוריה' "על שם המור הטוב שישנו שם" (זהר בא לט, ב) המור הטוב הנודף לא רק מהניחוח העולה לה', אלא אף מבני האדם הזוכים מעוונותיהם שנתכפרו בו.

בשורת הגאולה

וכן בדרך זו ניתן ליישב תמיהה רבתית: מדוע נטל יעקב אבינו עירובין מאליהו, שיבוא לבשר לבניו את בשורת הגאולה? כמוכר ברש"י (ויקרא כו, מב) "וזכרתי את בריתי יעקוב - בחמישה מקומות נכתב יעקוב מלא ובחמישה מקומות אליהו חסר, יעקב נטל אות משמו של אליהו עירבון שיבוא ויבשר גאולת בניו".

והקשה מרן הגר"א **ל שטינמן זצ"ל** (ימלא פי תהילתך - ברכת המזון): "וכי אליהו אינו רוצה לבוא לבשרנו בשורות? ומדוע צריך ליטול ממנו ערבון?".

להאמור מבואר היטב, שאמנם תפקידו של אליהו לבוא ולבשר את הבשורה הטובה, אך למרות רצונו העז לבשרנו, יש חשש שיימנע בשל בריחתו מהריח הרע הנודף מבעלי העבירה, ולשם כך הוצרך יעקב לפיקדון, שיבטיחו שלמרות זאת יבוא ויבשרנו במהרה בימינו את בשורת הגאולה.

(מתוך שואלין ודורשין לך לך תש"פ)

ר' מנשה חשב שהוא הולך להתעלף. איך זה ייתכן? הרי הכל נעשה כשורה, מדוע אם כן כה חשוכה היא השעווה? הבין החסיד כי יש דברים בגו. רץ אל השוק, שכר עגלה ונסע לראדזימין, לרבו הקדוש...

הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, על אמונה ובטחון בהקב"ה

"וְהָאֵמֶן בָּה' וַיִּחְשְׁבֶהָ לוֹ צִדְקָה" (בראשית ט"ו, ו')

החסיד ר' מנשה קדישמן מוורשא, היה מחסידיו של הרב הקדוש ר' יעקב אריה מראדזימין זצוק"ל.

בעל משפחה גדולה היה ר' מנשה, והפרנסה היתה בדוחק גדול. בצר לו פנה לרבו ותינה לפניו את צרתו. האזין לו הצדיק בארשת רצינית, ולבסוף כשחיוך רך נסוך על פניו, אמר לו: "סע למוסקבה ולמד שם את מקצוע יצור ה'טריואקס" (שעווה מלאכותית ליצור חותמות), ובעזרת השם תהיה לך פרנסה בשפע".

"ומי ילמדני?", שאל החסיד. "שם במוסקבה", ענה הצדיק, "ישנו בית חרושת לייצור החומר, ובעליו יסכים בוודאי ללמדך את המקצוע". כשיצא ר' מנשה מאת הצדיק לא השתהה, אלא פנה מיד לאחד ממכריו, לווה ממנו חמישים רובל להוצאות הדרך, ויצא מיד לדרכו - למוסקבה, כשלבסוף מלא אמונה.

בהגיעו למוסקבה, שכר לו חדר באכסניה זולה ויצא לברר אודות בית החרושת ליצור 'טריואקס'. אך למרבה הפלא, איש לא ידע אודות מפעל שכזה הקיים במוסקבה.

ר' מנשה לא התייאש, ולמחרת יצא שוב לחפש ולברר, אך העלה חרס בידו. גם היהודים שפגש לא יכלו לעזור לו, מכיוון שאף אחד מהם לא ידע ולא שמע אודות בית החרושת.

כך עבר עליו שבוע שלם בחיפושים אחר בית החרושת, אך הוא לא הצליח לקבל אפילו בדל מידע אודות מפעל שכזה. כמה מיהודי המקום החלו יועצים לו כי ישוב לביתו, ולא יכלה את זמנו בחיפוש אחר דבר שאינו קיים. אך ר' מנשה, בהיותו מלא באמונת חכמים, לא ויתר. אם הרבי אמר שיש בית חרושת, הרי שהוא קיים וצריך רק למצוא! בינתיים עבר כבר חודש מאז הגיעו למוסקבה, ובארנקו נשאר רובל אחד בלבד. כעת היה בבעיה כפולה: כסף להמשך השהיה באכסניה תם, ולחזור לביתו, גם אם היה רוצה אינו יכול, משום שגם לא נשאר לו די ממון להוצאות הדרך.

באותו יום, בעת שישב וסעד את סעודתו הדלה, ניגש אליו לפתע יהודי אלמוני, שהיה מוכר כרטיסי הגרלה, והציע לו לקנות כרטיס להגרלה הממשלתית השבועית. הראה לו ר' משה את ארנקו ובו רובל אחד בלבד, אך הלה לא הרפה: "קנה לפחות כרטיס להגרלה היומית, לזה יספיק לך הכסף", הציע.

מאחר שאותו אדם התעקש ולא ויתר, רכש ר' מנשה כרטיס להגרלה היומית, במחיר של עשרים וחמש קופקות - רבע רובל. בערב חזר

מוכר הכרטיסים לאכסנייתו של ר' מנשה, ובישר לו בשמחה כי כרטיסו עלה בגורל והוא זכה במאתיים רובל.

שמח ר' מנשה על הממון שזימן הקב"ה, ועל כך שיועל להמשיך בחיפושיו אחר בית החרושת. חזר ר' מנשה במלוא המרץ לחיפושים אחר בית החרושת ליצור 'טריואקס', אך כל מאמציו עלו בתוהו.

חודש נוסף עבר, ור' מנשה לא מצא עדיין את מבוקשו. בסוף החודש השני לשהותו במוסקבה, הגיע ר' מנשה לסמטה צדדית בקצה העיר. שם, במרתף שמתחת לאחד הבתים, מצא סוף סוף את מבוקשו. היה זה למעשה מפעל ביתי קטן ליצור החומר עבור החותמות. בעל המפעל, שהיה יהודי חרדי, הסכים מיד לבקשתו של החסיד, לקבלו לעבודתו במפעל על מנת ללמדו את סודות המקצוע.

מספר שבועות עבד ר' מנשה במפעלו של היהודי, ובזמן זה רכש מיומנות בהכנת החומר. בעל המפעל לא הסתיר ממנו דבר, ההפך הוא השתדל שר' מנשה יבין היטב את כל התהליך, כדי שידע בבוא העת להכין בעצמו כחומר הזה. ליתר בטחון רשם לעצמו את כל הפרטים בפנקס מיוחד, שאותו ייחד לצורך העניין, שם סידר את כל סודות המקצוע, החל מסוגי החומרים הדרושים להכנת התרכיב, איך לערבם ובאיזה חום להתיכם עד שיתקבל החומר - ה'טריואקס' - במיטבו.

לאחר שלמד את כל התהליך ואף התנסה בהכנתו, הורה לו בעל המפעל כי ישוב לביתו ויחל בהכנתו. הוא אף ברכו שיצליח ויעשה חיל במלאכתו.

נפרדו השניים, ור' מנשה, טרם חזרתו לביתו, רכש את כל המכשירים והחומרים הדרושים להכנת ה'טריואקס', מהכסף שנשאר בידו

תוך שעות ספורות הופיעו נציגי השלטון במעונו, בכדי לרכוש את כל החומר שברשותו. ר' מנשה הבין את ההזדמנות הגדולה שנפלה לידו, ונקב בסכום עתק, אותו הוא דורש עבור החומר היקר. נציגי השלטון כלל לא התמקחו על המחיר, ומיד חתמו על ההמחאות

הרוסי, אלכסנדר השני.

הממשלה הרוסית התכנסה באותו יום לישיבת אבל מיוחדת, שבה נתקבלו שורת החלטות שמטרתן לסמל את האבל הלאומי. בין ההחלטות הוחלט גם, כי במשך שלושים יום יטביעו כל משרדי הממשלה וכל סניפי הדואר, את חותמותיהם בחומר חותם שחור. רק לאחר מעשה, כאשר החלו בחיפוש אחר חומר חותם שחור, הבינו שטעו בהחלטתם.

בכל המדינה לא ניתן היה להשיג חומר חותם שחור. משרדי הממשלה שותקו, הדואר פסק מלפעול, ואנדרלמוסיה גדולה שררה במדינה, אולם את הנעשה אין להשיב.

באותם ימים הייתה פולין כפופה לשלטון הרוסי, והידיעה הגיעה לאזניו של ר' מנשה. הוא מיהר לשגר מברק בהול לממשלה הרוסית, והודיע להם כי יש בידו כמות גדולה של חומר חותם שחור.

תוך שעות ספורות הופיעו נציגי השלטון במעונו, בכדי לרכוש את כל החומר שברשותו. ר' מנשה הבין את ההזדמנות הגדולה שנפלה לידו, ונקב בסכום עתק, אותו הוא דורש עבור החומר היקר. נציגי השלטון כלל לא התמקחו על המחיר, ומיד חתמו על ההמחאות. תוך זמן קצר רוקנו כל המחסנים מהשעווה השחורה. וכך באותו יום הפך ר' מנשה קדישמן לעשיר מופלג.

לשבת הקרובה נסע לרבו ראדזמינה, לבשר לו על הישועה הפלאית. הצדיק קיבל את פניו במאור פנים ובשמחה, וכל אותה השבת היתה שמחה גדולה בחצר הקודש ראדזמינ.

לאחר השבת, כשבא ר' מנשה להיפרד לשלום, הודיע לו רבו, כי מהיום ואילך תשוב השעווה להיות אדומה. למותר לציין כי כך אכן היה: ר' מנשה המשיך ביצור השעווה, והפעם, שעווה אדומה.

כל חייו המשיך לייצר ולמכור שעווה, ועשרו הלך וגדל, הכל בזכות אמונתו האיתנה.

ללמדך מהו כוחה של אמונה תמימה!

(מתוך 'טיב המעשיות')

מהזכיה הגדולה. וכך, עם כל המשא הכבד, עשה ר' מנשה את דרכו חזרה לעירו וורשא.

עם הגיעו שר לו מחסן גדול, שם שיכן את כל המכשירים והחומרים שרכש במוסקבה, וניגש למלאכת הייצור, כפי שלמדו בעל המפעל במוסקבה.

נרגש ומתוח עמד ר' מנשה ליד חבית השעווה הגדולה, וחיכה בקוצר רוח לראות את מעשי ידיו להתפאר. הנה הסתיימה הרת'חה, ולאחר שהצטננה מעט העיסה, יצק ר' מנשה את תוכן החבית לתוך מיכלים המיוחדים לכך.

ר' מנשה משפשף את עיניו כלא מאמין! הוא מסיר את מבטו מן המיכלים, הוא אינו יכול לראות זאת. איך יתכן? הוא הרי עשה הכל כנדרש, בדיוק כפי שלמד במוסקבה! ובכל זאת, השעווה שהיתה אמורה להיות אדומה, יצאה שחורה! הוא מביט שוב. לא, אין הוא טועה, השעווה שחורה כזפת!

שלך ר' מנשה את פנקסו, בו רשם את כל הוראות ההכנה, עובר הוא שורה אחר שורה, ואינו מבין: הוא עשה הכל כנדרש, מה קרה אם כן? ומדוע יצאה השעווה שחורה?! ויהי הדבר לפלא.

בחוסר ברירה ניגש ר' מנשה להכנת השעווה בשנית. הפעם בדק היטב שכל המכשירים והכלים נקיים, ושהכל נעשה בדיוק לפי ההוראות.

שעות רבות עבד על הכנת השעווה בשנית. "הפעם", אמר לעצמו, "בעזרת השם זה חייב להצליח, שהרי כל התהליך נעשה בדיוק נמרץ לפי ההוראות".

בסיום הרת'חה הפך את המיכל בידים רועדות, והנה מה רואות עיניו?... הכל שחור!

ר' מנשה חשב שהוא הולך להתעלף. איך זה ייתכן? הרי הכל נעשה כשורה, מדוע אם כן כה חשוכה היא השעווה? הבין החסיד כי יש דברים בגו. רץ אל השוק, שכר עגלה ונסע לראדזימין, לרבו הקדוש. יושב הצדיק, ומאזין ברוב קשב לכל מילה היוצאת מלבו השבור של החסיד. כשסיים לשפוך את ליבו, פונה אליו הצדיק בחיוך קל ואומר: "אל דאגה, השם יתברך יהיה בעזרך, סע לביתך והמשך בייצור החומר. אל תביט כלל אל צבעו, אלא המשך לייצר מהחומר ככל שתוכל, תמלא ממנו מחסנים והשם יצליח דרכך".

ר' מנשה לא הרבה לרגע אחר דברי רבו, אלא חזר לביתו והחל לייצר במלא המרץ כמויות גדולות של שעווה שחורה.

גם כאשר מלאו מחסניו והחומר שבידו אזל, לווח כספים מידידיו, ורכש עוד חומרי גלם והמשיך בייצור השעווה המוזרה.

חדור אמונה היה ר' מנשה, ולא חשב לרגע להפסיק בייצור השעווה, שהרי כך הורה לו הרבי, לאגור כמויות מהשעווה בלא להביט אל צבעה. בלבו פנימה חיכה לראות כיצד תבוא הישועה, ואיך ביום בהיר אחד תיהפך כל השעווה שבמחסניו לשעווה אדומה.

אבל כבד ירד על רוסיה. כותרות אבל הופיעו בכל העיתונים, מברקים נשלחו לכל המחוזות, הכל נתבשרו על מותו של המלך

לפני שנים רבות, השתתפתי בהיכל ישיבת סלבודקה בבני-ברק, בשיחתו המוסרית של ראש הישיבה הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל. התרגשות מיוחדת ניכרה בקולו: "אה! החסד של אברהם אבינו! אה! החסד של אברהם אבינו!...". חשתי שראש הישיבה מנסה בהבעות הידיים ובדיבוריו, להביע ולבטא דבר מה, אלא שהוא מתקשה לעשות זאת...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"לך לך מארצך" (בראשית י"ב, א')

לפני שנים רבות השתתפתי בהיכל ישיבת סלבודקה בבני-ברק, בשיחתו המוסרית של ראש הישיבה הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל. מראהו האצילי והמרשים, כשהוא ניצב כמלך בגדוד בעיצומה של השיחה, עומדת בזכרוני עד היום. התלמידים ישבו כרוכים אחר רבם, ושמו אוננם כאפרכסת להאזין לדברים. בעיניהם עקבו בדריכות אחר התנועות. מי כמותם יודעים שלכל הנפת יד ולכל הרמת קול ישנה משמעות מיוחדת.

השיחה עסקה בדמותו של אברהם אבינו, והתרגשות מיוחדת ניכרה בקולו של ראש הישיבה בגלל מושא השיחה. מידי פעם הוא הניף את ידיו כלפי מעלה בדביקות, ואמר בהתלהבות בלתי מוסתרת: "אה! החסד של אברהם אבינו! אה! החסד של אברהם אבינו!..."

בכך הוא ניסה לבטא את הכמיהה האמורה לקנן בליבו של כל יהודי ויהודי - 'מותי יגיעו מעשי למעשי אבותי', ולשתול בליבם של התלמידים שאיפה כבירה של השתלמות, לדבוק בדרכיהם הישירות. חשתי, שראש הישיבה מנסה בהבעות הידיים ובדיבוריו, להביע ולבטא דבר מה, אלא שהוא מתקשה לעשות זאת...

אחד התלמידים, מן המובחרים בישיבה באותה תקופה, שכיום משמש כאחד מחשובי מרביצי התורה, ישב סמוך אלי והבחין בפליאתי בשעת השיחה, וביקש לסבר את אוזני במשמעות המראה. תוכן דבריו זכורים לי היטב:

"כנראה שאינך מבין מה ראש הישיבה מנסה להביע, אך אל לך להיות נבוך מכך, משער אני שאחוזים ניכרים מהמשתתפים בשיחה לא הבינו. אולם ברצוני להסביר לך דבר מה:

"ראש הישיבה התבטא לא אחת, שפעמים רבות בעת שהוא מוסר את השיחה, לפתע ניצבת למול עיניו דמותו של מורו ורבו ה'סבא מסלבודקה', ואז נעתקות המילים מפיו... הוא לפתע מדבר ב'שפראך' [שפה] של 'הסבא'... הוא מנסה להטביע את ה'קודים' שרבו השתמש בהם, ולהביע אותם בפשטות בשפתו.

"בפרט כשהשיחה עוסקת באברהם אבינו, נזכר ראש הישיבה כהרגלו, בהתרגשות הרבה שאפפה את כל יישותו של הסבא מסלבודקה. את השיחות הארוכות, שהפיקו לקחים עצומים ואורחות חיים ממעשי

אברהם, אזי הקושי בהבעת ובאמירת הדברים הוא בכפל כפליים". דבריו של הבחור הוסיפו לי נופך משמעותי, להבין ולקלוט את אשר ראו עיני!

במבט של עשרות שנים אחרונות, כשאני מתבונן מה היתה התועלת שהפקתי מהשיחה הזאת, בוודאי זאת התחושה המיוחדת שהורגשה שם באוויר. להעמיד למול עינינו את המדרגה של האבות כמטרה וכיעד, ולייצר בנפש ניצוצות שאיפה וכמיהה להתקדם הלאה, להגיע אל תכלית זו.

להתבונן במעשה האבות עם משקפיים של חז"ל

אבי מורי שליט"א סיפר כי באחת הפעמים, כשהגיע לביתו של מרן ה'חזון-איש' זצ"ל, יצא מחדרו הגה"צ רבי משה טשינגל זצ"ל. רבי משה היה מבחירי תלמידי ה'סבא' מנובהרדוק, ומחבר הספר 'מבקשי השלימות'. כשנכנס אבי מורי שליט"א, אמר לו ה'חזון-איש': "אם הינכם רוצים לראות את השכינה בבני ברק, הביטו על פניו..."

אבי מורי שליט"א הרהיב עוז ואמר ל'חזון-איש' מינייה וביה: "כנראה גם זקוקים למשקפיים כמו של ה'רַבָּה, כדי לזכות ולהבחין בזאת..."

ה'חזון-איש' חיך, והבעת פניו לימדה - שהוא מסכים עם הדברים. הנה כאשר מתבוננים בחומש בראשית, הרי בכל פינה וזווית שמעיניים, נוכחים לראות עד כמה עצומים ומאלפים הם מעשי האבות. כל מקרה,

כל דיבור שלהם שפע חכמה עילאית, ישרות דרך, צדקות ותום לב, שראויים להילמד לדורות.

יתירה מזאת, הרי אין מי שהוא בן חורין מחובת העיסוק במעשיהם, ועל כל אחד מאתנו החובה ללמוד זאת על מנת לקיים. כפי שאמרו חז"ל (תנא דבי אליהו פרק כה): "חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי".

בהקדמת בני הגר"א (לביאור הגר"א על שולחן ערוך) כתבו בשמו, שהיכן שכתוב בחז"ל הלשון 'עשה' אפילו בדברי סופרים שיעורו לקיים עד שתצא נפשו!... וכאן הלוא חז"ל השתמשו בלשון: 'חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי', הרי שזה חיוב גמור ככל החיובים עד כדי מסירות נפש!

אך לזאת אנו זקוקים: ל'משקפיים' של חז"ל. לעיניהם החודרות בנבכי העניינים. לראיה הבהירה ולהבנה הקולעת של הראשונים כמלאכים ובעלי המוסר, כדי שאכן חלילה לא נחטא מן האמת, ולא ניכשל בלשונינו.

ההתעסקות שלנו היא מתוך גישה, שאין לנו כל שמץ ומושג בגבהות מעשיהם, וכל קנה מידה שננסה לאומדם, זעיר הוא לעומת גובהם האמיתי. הכל הוא רק ניסיון להוריד מעט את הדברים אלינו, כדי שנוכל לקבל מהם איזו שהיא תועלת.

וכפי שהסביר אחד מגדולי החסידות כי ודאי מאמר זה של חז"ל 'מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי', אינו כפשוטו, מאחר ואין ספק שאין ביכולת בן אנוש להגיע לדרגת האבות. אלא כוונתם היא, רק להורות לאדם שעליו לשאוף שמעשיו 'יגיעו' - מלשון 'נגיעה'. נגיעה קלה בלבד, במעשי האבות הקדושים.

התנא במסכת אבות (ה, ג) אומר: "עשרה ניסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום, ועמד בכולם, להודיע כמה חבתו של אברהם אבינו עליו השלום".

ה'אברבנאל' (לקמן כב, א) מבאר את דקדוק הלשון שאמר 'נתנסה אברהם' ולא אמר 'נסה ה' את אברהם': "כי לפי שציווהו השם לעשות אלו הפעולות, נשאר אברהם מנוסה בהכרח, אבל הקב"ה לא היה מנסה בדרך בחינה, אלא שנתן לו נס להתנוסס".

כלומר, בוחן כליות ולב ודאי לא היה צריך לנסות את אברהם אבינו, לשם בירור וידיעה גרידא אם יצליח לעמוד בניסיונות אם לאו, שהרי הקדוש ברוך הוא ידע את לבבו נאמן לפניו, ולא היה צריך לעמוד בכור המבחן כדי לאמת זאת. אם כן לאיזו מטרה הקדוש ברוך הוא ניסה אותו? כדי שיהיה 'נס להתנוסס'! שיהווה עמוד אור שהכל למדין ממנו!

ואכן אברהם ניצל זאת היטב כדי ללמד דעת על ידם, ולהוות סמל ודוגמה לגבורה ומסירות נפש למען ה' יתברך!

במרבית מהניסיונות אותם התנסה אברהם, לא הרחיבה בם התורה, ופרטיהם מובאים רק בדרשות חז"ל. לעומת זאת בניסיון השלישי, הוא הניסיון של 'לך-לך מארצך', ישנה אריכות דברים מופלגת. מה המיוחדות בניסיון זה?

עוד יש להבין מה הקושי הכה גדול בכך? הן אמנם להטלטל בדרכים ולעבור ממדינה למדינה, כרוך בכך קושי מסויים, אבל עדיין אין זה ניסיון כאשר מובטח לו ברכות כה רמות, אם יקיים את ציווי השם? אם נתפוס כדוגמא את הניסיון שהוזכר בתורה רק ברמז, ניסיון אור-כשדים. נמרוד ביקש להשליכו לאש אם לא ישוב בו מאמונתו בה', והוא בשלוות נפש השליך את עצמו לתוכו מבלי לדעת שהוא עתיד להינצל. לכאורה כרוכה בכך גבורה רבה וכח מופלא של מסירות נפש, פי כמה וכמה מניסיון של לך-לך?

הסביר מרן ראש הישיבה הגר"א **לשטיינמן זצ"ל**, בתוספת לקח עצום הנוגע לכל אדם במצב ניסיונותיו הוא:

הן אמנם הניסיון של כבשן האש, היה באמת ניסיון גדול יותר מהניסיון של 'לך לך', אולם היה זה ניסיון חד פעמי. בהחלטה של רגע אחד החליט אברהם להשלים את נפשו לאלוקיו ולקפוץ לתוך כבשן האש הבורח.

זו היא בודאי גבורה, אף גבורה עצומה. אך ישנה גבורה גדולה מזו, היא גבורת האחיזה בניסיון המתפרס לאורך זמן. ניסיון מתמשך דורש התמודדות וקושי רבים יותר, גם אם הוא ניסיון קטן יחסית. כדי לצלוח ניסיון כזה צריך האדם להפעיל כח מיוחד ונשגב, לא להיכנע לרגע של חולשה ולהיכשל בה. הוא זקוק 'לחיות' כל העת עם אותה הרגשה נעלה, עם אותה מוטיבציה ורצון, להישאר כל העת במצב של התגברות ועליה מתמדת.

אותה גבורה הגביר אברהם, כאשר ציווהו הקדוש ברוך הוא 'לך מארצך וממולדתך ומבית אביך'. הוא הרי לא גילה לו להיכן הוא אמור ללכת, ומה המטרה בהליכה זו. אברהם יצא לדרך רחוקה למשך תקופה ארוכה, מבלי להרהר אחרי ציווי ה', והלך כל הדרך הארוכה והמיגעית באותה שמחה וטוב לבב, כי כך ציווהו ה'. באמונה תמה שזה הוא הדבר הכי טוב עבורו, וכך חי עם הקדוש ברוך הוא בדביקות.

ניסיון זה, הדורש ממנו לחיות בצורה כה מרוממת במשך זמן רב, דורש הרבה יותר כוחות וגבורת נפש, מהגבורה הנדרשת מהאדם כשעומד בניסיון חד פעמי, לקפוץ לכבשן האש! אחד היה אברהם, שהצליח לדבוק במשך תקופה ארוכה ומתמשכת זו, לקיים את רצון ה' בשלימות, מבלי קהות החושים ומבלי להרפות.

זה הוא הניסיון הקשה מכולם, להיות אחוזים ודבוקים בהקדוש ברוך הוא באותה דרגה, לחיות כל העת בצורה של 'חישבתי דרכי' לקיים רצון השם, כיצד לגרום נחת רוח לה' יתברך.

וזה הוא לקח עבורנו, כי גדלות האדם ודבקותו בהקדוש ברוך הוא, אינה נמדדת בשעת תפילת נעילה. באותם הרגעים האחרונים של יום-הכיפורים, כשהוא זועק 'שמע ישראל' בכוונה. הרי לב מי לא יחרד להתעורר לתשובה בשעה נעלית זו? החכמה והגבורה היא להישאר באותה תחושה נעלה של דביקות בה', ובאותם רגשות הומים של רוממות וקרבת ה' דווקא בשגרת חיי היום יום, להיות אחוזים ולא להרפות מציווי ה' ותורתו.

את זאת הנחיל לנו אברהם אבינו, את הכח לשנות את כל מהלך החיים, הוא לימד כיצד מתמודדים עם ניסיון מתמשך ותמידי - שכל יחיד מכלל ישראל מתמודד איתו, וכיצד זוכים 'לחיות' עם הקדוש

לאחר הטיפול הרפואי שעבר בערוב ימיו, נשאל רבי שלמה זצ"ל, מה חשב בעת שהיה מורדם? נענה ואמר: "מסרתי שיעור בפרק 'איזהו נשך' שבמסכת בבא מציעא!"...

שביבי הוד, הליכות והנהגות מחייו של מרן הגאון רבינו שלמה קורח זצוק"ל, רב העיר בני ברק וזקן רבני תימן | יריעה מיוחדת לרגל יומא דהילולא - י"ג מר-חשון ה'תשע"ט

הרב משה יפת

אחד ומיוחד מבין דמויות ההוד של רבני ישראל בדורות האחרונים, היה הוא רבה הראשי של העיר בני ברק, מרן הגאון הגדול רבי שלמה קורח זצוק"ל, אשר הנהיג את צאן מרעיתו שנים רבות. ממרום גילו ומעמדו, היה הגאון זצ"ל מתייחס בחום ובלבביות לכל סובביו, מבוגרים וצעירים כאחד, ובענוות חן הקרין על כל סובביו מאור תורתו וצדקותו. להלן נתאר מעט מזעיר קווים לדמותו, לרגל יום השנה השני לפטירתו, ותהיה דמותו נר לרגלינו ואור לנתיבותינו.

'הוא יהיה גדול בישראל'!

רבי שלמה נולד ביום י"ז כסלו ה'תרצ"ו בעיר צנעא בירת תימן, לאביו רבי יחיא זצ"ל, בנו של הגאון רבי עמרם קורח זצ"ל רבה הראשי האחרון של תימן ובעל 'סערת תימן', ונכדו של הגאון רבי יחיא קורח זצ"ל, בעל 'משכיל דורש' ו'מרפא לשון'.

על ברכיו של זקנו הגדול נתחנך וספג תורה ויראה. כאשר חלה בילדותו, והגיע עד שערי מוות, מחמת קשריו של הסב עם בית המלוכה בתימן, עלה בידו להביא רופא מיוחד שיבדוק את מצבו, וכך השתלשל המעשה עד שבסופו של דבר החלים וחזר לאיתנו. באותה עת, כאשר נראה היה בתחילה שאפסה תקווה מרפואתו של הילד, והרופאים שטיפלו בו הרימו ידיים מלרפאו, שמעה זאת זקנתו הצדקנית, אשת רבי יחיא קורח זצ"ל, וקראה בקריאה נרגשת: "חס ושלום, הוא עוד יחיה שנים רבות, ועתיד להיות גדול בישראל!"

המיטה של מרן החזון איש

בשנת ה'תש"י עלה עם אביו וסבו לארץ ישראל, ועמם קבע את מושבו בירושלים עיה"ק. בד בבד, זמן קצר ממש לאחר עלייתו ארצה, נכנס ללמוד בשיבת 'מקור חיים', בראשות הגאון רבי ברוך יצחק לוין זצ"ל, ושם שקד על תלמודו בשקידה עצומה ללא הפוגות. ישיבת 'מקור חיים' נתמכה רבות על ידי מרן החזון איש זצ"ל, ולאחר ששמע החזון איש מראש הישיבה על הבחור העילוי שלמה קורח, העניק לראש הישיבה ממון בכדי לרכוש מיטת קומתיים, בעבור הגאון זצ"ל, ובה ישן גם הגאון רבי ששון גרידי שליט"א, ראש השוחטים בירושלים. לאחר מכן למד בשיבת 'אור ישראל' בפתח תקווה, אצל הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל, ואחרי כן עבר ללמוד בשיבת פוניבז' בבני ברק, בה יצק מים אצל מרן הגרי"ש כהנמן זצ"ל, הרב מפוניבז'.

במסילה נעלה

בתקופה זו, אשר הייתה תקופה קשה מאד מבחינה רוחנית לעולי תימן, לאחר עלייתם ארצה, מסר הגאון זצ"ל את נפשו למען עולי תימן במחנות, ויחד עם ידידיו מאותה תקופה, כיתת את רגליו מעיר לעיר ומכפר לכפר, לחלץ נערים רכים מן המפולת הרוחנית ששררה באותו הזמן, ולהביאם לחסות תחת כנפי השכינה. כמו כן, באותם ימים הוקם ארגון 'בני הישיבות יוצאי תימן', כשהגאון זצ"ל עומד בראשו, כאשר הוא הרוח החיה שהזרימה כוחות לכל יתר הפעילים, כשמטרתו היא לרומם את קרנם של בני הישיבות, ובכך להשפיע רבות על יוצאי תימן, כדי שיכניסו את בניהם לישיבות קדושות.

כחלק מפעילות הארגון, היה יוצא לאור מדי תקופה בטאון 'המסילה', אשר בו היו מובאים דברי גדולי ורבני יהדות תימן וצוק"ל, לצד אברכים וצורבים צעירים. אחד מן הפעילים ביותר למען הוצאת הבטאון היה רבי שלמה זצ"ל, כאשר כיום מגדולי תלמידי החכמים מבני העדה, מעידים כי אך ורק בזכות מאמרי המוסר, ההגות והמחשבה שנכתבו על ידו, נכנסו לישיבות הקדושות, ומזה עלו והתעלו בתורה וביראה.

בצדי הדרכים

לימים זכה רבי שלמה, והתמנה כרבה הראשי של העיר בני ברק, תפקיד בו שימש קרוב ליובל שנים(!), עד יומו האחרון.

כאשר שאלוהו בזקנותו, כיצד הצליח לכהן בתפקיד זה, למרות מגוון החוגים והזרמים השוכנים בעיר, השיב בפקחות: "מי שהולך בצדי הדרכים ונצמד לקיר, ולא מקפיד ללכת באמצע הכביש - למי הוא יפריע?"...

דלתו היתה פתוחה לכל דורש ומבקש, עשרים וארבע שעות ביממה. גם בשנים האחרונות לפני פטירתו, כאשר כבר נחלש, ולא היה בו כח לקבל את הקהל הרב בכל שעה ביום, ולאחר הפצרות רבות מתלמידיו ובני משפחתו, ניאות רבינו לתלות מחוץ לדלת ביתו מודעה, האומרת כי קבלת קהל בבית הרב הינה רק בשעות מסוימות ובתיאום טלפוני - עם כל זה, כאשר דפק מאן דהוא על דלת ביתו, לא יכול היה רבינו שלא לפתוח את דלת ביתו, ובנעימות מיוחדת היה מקבלו, כאילו שעה זו היא שעת קבלת הקהל רשמית, וזאת מרוב רגישותו לזולת.

ארבעים שנה לא נסגרה הדלת!

על ניקיון הכפיים בו דבק, יעיד מעשה אותו סיפר יהודי שהגיע ללשכתו לפני מספר שנים, במטרה לקבל המלצה לעניין מסוים. כאשר נכנס אל הלשכה, פנה לפי תומו לסגור את הדלת. הרב עצר אותו וסימן לו שישאיר את הדלת פתוחה, באמרו: "הדלת הזאת כבר ארבעים שנה לא נסגרה!"...

ניתוח מתוך 'איזהו נשך'

שקידתו על חדר התורה היתה עצומה, ומשום חייו היה הלימוד בעיון מעמיק לפי דרכו המיוחדת. הוא נהג לרדת לעומק סברות התנאים והאמוראים, ולעייין ביגיעה רבה בטעמי דבריהם ומקורותיהם, קודם שהתקדם ללימוד ההלכה למעשה.

דרכי חשיבתו והלך רוחו היו באופן אישי ומקורי, שהפליאו גדולים וטובים. הוא התרחק מליקוטים, וכל מילה בספריו חצובה מהגיגות לבו. בדרך בדיחותא היה נוהג לומר, כי אילו חיבר ספרים על ידי ליקוט - היה מוציא לאור ספר בכל חודש.

לאחר הניתוח שעבר בערוב ימיו, נשאל רבי שלמה מה חשב בשעת הניתוח - כשהיה מורדם?

נענה ואמר: "מסרתי שיעור בפרק 'איזהו נשך' שבמסכת בבא מציעא!"...

קפצתי ורקדתי!

נשאל רבי שלמה זצ"ל באחד המועדים, כיצד ניתן להגיע לידי השמחה האמיתית במועדים, שעליה נצטוונו בפסוק 'ושמחת בחגך', ושעליה אמרו חז"ל שנפרעים ממי שאינו שמח במועדות, ולא שמחה סתמית - מחמת שיש לנו סוכה יפה, ומלבושים נאים חדשים ומיוחדים. ולכאורה - הוסיף השואל - בחתונת אחי ואחיותי הרגשתי הנאה יותר מאשר בחג...

לאחר שחשב כמחצית הדקה, נזעק רבינו והשיב: "איני מבין מה אתה רוצה, הלא התורה היא הדבר היחיד שמביא לידי שמחה, אין שמחה אחרת בעולם הזה! אני, כשלעצמי, כאשר סיימתי את הש"ס

בפעם הראשונה - קפצתי ורקדתי מרוב אושר ושמחה!". העיד השואל ואמר: "בדברים אלו שנאמרו כל כך בפשטות, הרגשתי שיצאו מנהמת לבו הטהור, והותירו אותי עם פה פעור. לא ידעתי איפה לקבור את עצמי. לאיפה הגעתי - חשבת. אך מיד לאחר מכן חשבת, מובן מאליו שזוהי דרגה נשגבה ביותר, מעלה המיוחדת לגדולי ישראל וחכמיו".

עומק הדין

סיפר אחד מתלמידי רבינו שליט"א: "זכורני, כי באנו קבוצת אברכים בחודש אלול האחרון לחייו, בשנת ה'תשע"ח, כחודשיים לפני פטירתו, כשעודו מסובל בייסורים קשים ומרים. ביקשנו מרבינו חיזוק לקראת הימים הנוראים. אמר רבינו דבר מבהיל שרק הוא יכול היה לאומרו: 'אם רוצים דברי חיזוק, הדבר היחיד שאני יכול לומר לכם, וכעת אני חש זאת, זהו דקדוק הדין. הנה תראו כמה שלמדתי ועמלתי ויגעתי בעשר אצבעותי בתורה הקדושה, כמה תורה למדתי ולימדתי זכיתי וזיכיתי, ועם כל זאת באה עלי הצרה הזאת. מזה תלמדו כמה גדול ונורא הוא עומק ודקדוק הדין'..."

ואני קירבת אלוקים לי טוב

עוד סיפר נכד רבינו: "לפני כשמונה שנים היתה לבן שלי ברית בשבת, ורבינו זצ"ל התארח אצלנו בשבת, וביקש שיקראו לו לתפילת ערבית. סיפר לי גיסי שהוא דפק ודפק אך ללא מענה, עברו חמש דקות וכבר עוד מעט מתחילה התפילה, ואז הוא פתח את הדלת ואמר: 'סבא כבר הגיע הזמן של תפילת ערבית'. אך עדיין סבא לא שומע, הוא התקרב עוד קצת ואמר: 'סבא הגיע זמן של ערבית' - עד שהוא הזיז את השולחן ואמר, 'סבא הגיע הזמן'. או אז רבינו זצ"ל התעורר וקם מלימודו.

"הרגשנו שזה היה ניתוק מוחלט, כי לקחת אותו מהתורה, זה כמו לקחת בן אדם מהתענוג הכי גדול. הוא קיים את מה שאומר הרמח"ל, 'ואני קירבת אלוקים לי טוב', אומר הרמח"ל ב'מסילת ישרים', שזהו הטוב האמיתי, וכל זולת זה שיחשבו בני אדם לטוב, אינו אלא הבל ושווא נטעה".

בדרכו האחרונה

רבינו שלמה זצ"ל הסתלק לבית עולמו לאחר מחלה קשה, שקיננה בקרבו במשך כחצי שנה, כאשר כל גופו מסובל בייסורים קשים ומרים אותם קיבל באהבה ובחיבה. למרות זאת, מרוב אהבתו לתורה שהייתה משוש חייו, התבטא בתקופה זו: "אין לי טעם לחיות, אם אינני יכול ללמוד!"...

מחלתו הקשה הכריעה את גופו הטהור, נצחו אראלים את המצוקים, וביום המר והנמהר י"ג מר-חשון ה'תשע"ט, השיב את נשמתו ליוצרה למגינת כל לב. המונים ליווהו למנוחת עולמים, כאשר הלווייתו יצאה מהיכל בית מדרשו בעיר בני ברק, ולאחר מכן נטמן בבית העלמין 'סנהדריה' בירושלים, לצד אבותיו וזקני הגדול. הותיר אחריו דור ישרים מבורכים, ההולכים בדרכו ובמורשתו, בראשות בנו

לאחר ההמראה, כשהגבאי החל מחפש אחר יתר הפמליה וגילה שאינם הבין שמשוהו אינו כשורה. ואכן אחרי בירור קצר, התגלתה הטעות המצערת, כי המטוס עליו עלו עושה את דרכו להולנד... גם במטוס השני בדרכו לשווייץ התחיל מהומה. כשהפמליה הרעישה עולמות בראותם שהאדמו"ר איננו...

גאב"ד חרדים, הרה"צ אשר אנשיל כ"ץ שליט"א, במסע חובק עולם

לאחר ההמראה, כשהגבאי החל מחפש אחרי יתר הפמליה, גילה שאינם והבין שמשוהו אינו כשורה. ואכן אחרי בירור קצר התגלה הטעות המצערת, כי המטוס עליהם ישובים עושה את דרכו להולנד...

גם במטוס השני בדרכו לשווייץ החלה מהומה. כשהפמליה הרעישה עולמות שהרבי איננו... אך אדהכי והכי התבררה להם הטעות, והחלו במסע חובק זרועות עולם לסידור העניינים כשורה. היחיד בין הקבוצות שישב במקומו ברוגע ובשלווה, היה זקני זי"ע, שקיבל את המעשה בשמחה רבה ובאנפין נהירין עילאין, ואף הוסיף למשמשו על אף הקושי והטרחה: "הלא אמרתי בדברי הפרידה שאין האדם יודע להיכן הוא הולך", ובוודאי לא לריק עושה אני עתה את דרכי להולנד..."

צוות המטוס שהתוודע לתקרית הלא-נעימה, סידרו שלאחר בהגיעם להולנד תמתין להם טיסה לשווייץ, ללא צורך המתנה כלל על אדמת ניכר. הטייס ניגש אל זקני כמתנצל, והודיעו כי סדרו המה את הכל שלא יצטרך כלל לפסוע על אדמת הולנד.

אך להפתעתם, זקני שקיבל הכל ברוח אחרת כאמור, סירב והתעקש והודיעו נחרצות, כי בשום פנים לא יעלה על המטוס לשווייץ, לפני שיתעכב קמעא על אדמת הולנד, ולו לדקות ספורות, ויהי מה! רק אז יסכים לעלות למטוס...

בהגיעם למחוז חפצם אכן ירד זקני לארץ הולנד, התיישב על כיסא וביקש לברך על כוס מים. כשהוגשה לפניו החל מתעמק במחשבותיו, ופצח בקול רם ובכוונה אדירה בברכת 'שהכל נהיה בדברו', לגם מהמים בירך

בית המדרש צר היה מלכיל את החסידים, שהצטופפו במעמד סעודת הפרידה מרבם. העיניים נתונות לכל תנועה, האוזניים כרויות לכל הגה היוצא מפי הרבי. היה זה לעת זקנותו של זקני הקדוש כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות אהרן זי"ע, כאשר גופו נחלש, ובעצת הרופאים עמד לצאת להינפש בהרי שווייץ להחליף כח. אך טרם קיים זקני את 'וקווי ה' יחליפו כח, קיימו החסידים את ה'קשה עלינו פרידתו', ולכן עשו סעודה קטנה קודם יציאתו מן הארץ.

באותה סעודה האריך זקני בדברי תורה בעניין אמונה וביטחון, שהוא חובת האדם בכל מקום, בכל רגע, ובכל שעה, בתוך דבריו התלהב ואמר: "רבות מחשבות בלב איש" אך רק 'ועצת ה' היא תקום', פירוש - האדם הקטן עומד כאן עלי אדמות ומחשב לעצמו את סדר יומו, הוא חושב: למקום פלוני אלך או למקום פלוני אסע, אך רגליו מוליכות אותו למקום אחר לגמרי, למקום אותו תכנן עבורו מסבב כל הסיבות בורא כל עולמים, 'א' מענטש וייסט נישט קיינמאל ווי ער גייט' - האדם אינו יודע לאן הוא הולך, אלא ה' יתווה לו דרכו". דברים אלו שנאמרו בלהב אש השתלבו היטב בדברי תורתו, ללא תשומת לב למה שהולך להתרחש בשעות הקרובות שלאחר מכן...

מופלג היה זקני בשמירת עיניו במסירות נפש ממש, משכך חשש מאוד מהמראות הנוראות הנראות בשדה התעופה, על כן נסע ברכב פרטי עם משמש אחד היישר אל כבש המטוס, בעוד ששאר הפמליה סידרו את העניינים בדרך המקובלת, והלכו רגלית למטוס שביא אותם בס"ד לשווייץ.

הפמליה הכבודה עשתה את דרכה אל תוך המטוס, וחיפשה בה את האדמו"ר ומשמשו, שאמורים היו להיות כבר לפנייהם כאן. חיפשו וחיפשו ולא מצאו. קשר טלפוני עדיין לא היה נפוץ, ומשכך המה ראו כן תמהו, וחשש קל התגב לליבם: מי יודע מה עם הרבי? ויהי לפלא. הם קיוו כי עד ההמראה יסתדר הכל על הצד היותר טוב.

בינתיים צעדו גם הרבי ומשמשו על כבש המטוס, אך מטוס אחר... אודות לטעות של נהג הרכב שהתבלבל בין הניירות והביאם בטעות למטוס אחר... כשעלו היה זה כבר לקראת סגירת הדלתות, ותיכף הושיבו אותם אחר כבוד על מקומם, בעוד סבורים הם כי וודאי יתר הפמליה יושבים מאחור, ובהזדמנות הראשונה כשיתאפשר יפגשו. כך מצאו את עצמם מתעלים בגבהי מרומים...

ברכה אחרונה, ורק אז קם בשמחה והואיל בטובו לעלות על המטוס בדרך שווייצה.

תוך כדי שחזור שוב ושוב על דברותיו אכן כך: "א מענטש וייסט נישט קיינמאל ווי ער גייט". אין מקרה בעולם כלל, פעל ועשה המסבב כל הסיבות בהשגחה פרטית, שאגיע למקום זה בכדי שאזכה לברך ולקדש שם שמים גם בארץ הזאת" [כאשר זקני הקדוש האריך לדבר ולבאר בעניין ניצוצין הקדושים הפזורים בכל מקום, שלכן מביא ה' את האדם למקום ההוא דייקא].

ובעניין זה ידוע מה שסח הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע ואמר: "יתכן שאדם נוסע לעיר לעמבערג לצורך עסקיו, וסבור הוא שעסקיו הם העיקר, אך אינו מודע כלל שהשי"ת סיבב את כל נסיעתו ללעמבערג, בכדי שיברך יהודי במקום ההוא ברכת 'שהכל נהיה בדברו' על כוס מים" (נר ישראל ב, אות קנה). ועוד מובא בשמו הקדוש: כי כל מה שצריך האדם לנדוד ממקום למקום, הוא לתיקון חטאו של קין בעולם, שעליו גזר אומר "נא ונד תהיה בארץ".

בכל מקום אזכיר את שמי וברכתך

רבות קורה שהאדם מחשב דרכיו, אך רצון הבורא מביאו למקום אחר ומדריכו בדרך יל'. עמקו מחשבותינו מלדעת ולהבין את השליחות שהוטלה עלינו במקום זה, אך אין שום מקרה בעולם כלל, ולכל דבר יש תכלית וסיבה מעבר לנראה לעיני בשר. **אין אדם טועה כלל - אלא הכל מושגח בהשגחה פרטית.**

לכן עבודת האדם להיזהר טפי בברכות בעת נסיעותיו והליכותיו, שהרי וודאי לא דבר ריק הוא נסיעתו למקום ההוא דייקא. "ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות" - למען מלכות שמו - לעשות שם ברכה ככוונה, ולקדש שם בזה מלכות שם שמים, הלוא: "שהכל נהיה בדברו" - גם נסיעתו למקום ההוא.

ואיתא במדרש אגדה בפרשת: 'לך לך' בגימטריה מאה, ע"כ. ויש לפרש הכוונה שמאה אלו ירמזון למאה ברכות שבכל יום, שציווהו הקב"ה: לך-לך ועשה בכל מקום ברכות, וכהמשך המקרא 'והיה ברכה'.

ויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ

עניין נוסף מובא בספה"ק, במה שלפעמים מגיע האדם למקום שאינו כפי רצונו ומחשבתו, אינו כי אם לטובת המקום ההוא, אלא בראש ובראשונה לטובתו לו לעצמו.

איתא ב'קדושת לוי' (בפרשת ד"ה עוד יבואר) שזוהו שאמר ה' לאברהם לך - לך, היינו שבכל מקום שאתה הולך הוא לך - בשבילך, לטובת נשמתך. וכדברי חז"ל ברש"י: להנאתך ולטובתך. 'כי זה כלל גדול, כי לכל מקום שהאדם הולך הוא לשורש טובת נשמתו', ע"כ. (עי"ע במאור עינים פר' ויקהל בשם הבעש"ט עה"פ 'מה' מצעדי גבר כוננו'). ולכן ציווה לאברהם "קום והתהלך בארץ לאורכה ולרוחבה כי לך אתננה". עצם ההליכה בארץ יש בה טובה לך לנשמתך.

וכה כתב בקדשו מרנא ה'בן איש חי' (בפרשתן בעוד יוסף חי): איש קדוש כאברהם אבינו ע"ה, אשר ציווהו השי"ת לנסוע מעירו לארץ כנען, בוודאי היתה נסיעה זו לטובת נשמתו. וזהו דכתיב "לך" - היינו לטובתך ולטובת

נשמתך. נמצא מסתובב לו האדם עלי אדמות, מהלך ומטלטל ממקום למקום ומעיר לעיר, הכל בהשגחה פרטית מאת השי"ת לטובתו, לקבץ נדחיו המפוזרים והמגולגלים בדומם וצומח וחי, עכ"ד.

הדברים מבהילים, ומשנים תפיסת מחשבה. מסתובב לו אדם קטן 'א קליין מענטשל' עלי אדמות בעולם העשייה, נוסע מהכא להתם ומיטלטל מהתם להכא, ברור לו כי הדבר נעשה לצרכי פרנסה לצרכי בריאות או כדומה, אך לא מיניה ולא מקצתיה, אדרבה, כל הסיבות והנתיבות האלו, הם רק בכדי להביאו למקומות אלו, שיהא מוכרח על ידי צרכיו לבוא הנה.

'סימן' אתה

סיבב הקב"ה שבנסיעותיו הרבות בענייני כשרות, מגיע אני לכל קצווי תבל, וביניהם מקומות נידחים שדמות יהודי בכלל - וחרדי בפרט - לא נראו שם... וודאי לא עם זקן אהרן, פאות וציצית רחבות משתלשלות מכל צד, כובע ביום חול, שטריימל וקפוטת ביום השבת...

מטבע הדברים תופס צורת לבושי תשומת לב רבה בכל מקום. ולאו דווקא אצל גויי הארץ אשר פורצים בפרצי צחוק, כי אם, בעיקר ובדווקא, אצל אחינו הרחוקים אשר יפטירו בשפה, יניעו ראש, תמהים ושואלים בינם לבין עצמם בקול גדול: 'מה, גם כאן הגיעו המה, אי אפשר להיפטר מהם, לאן שבורחים המה אחרינו, הישמע כדבר הזה, מה יהיה הסוף, עד מתי ירדפו אותנו על לא עוול בכפינו'... והמהדרים מוסיפים גם להכות על חטא שלנו, 'איזה חילול ה', איזו קיצוניות - ללכת ככה בין הגויים בלבוש פרימיטיבי, פאות וכיפה גדולה, ירחם הבורא, ביזיון הקדוש'...

אך דעו נא רבותי והסכיתו. לא יאומן כי יסופר - דווקא אלו הסולדים מהמראה החיצוני - לבוש היהודי - כמטחוי קשת, הם אלו שבסופו של דבר ירדפו אחרי בכדי לשמוע דבר חיזוק, ללמוד את דבר ה', ולקיים. די בסעודת שבת אחת אי שם בקצווי תבל, בערבות סין, הודו או תאילנד, בכדי לפתוח הלבבות להשכיח את המצוקות ולהזניח השטויות, היופי היהודי ופנימיות הלב מתגלים במלוא ההוד וההדר - זוהר נשמות ישראל בתפארתן. ובדרך כלל נותרים המה מסומרים על מקומם עד לאור הבוקר, צמאים לשמוע עוד... "נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'". הרפש והתיעוב שהדביקו המה בעבר, לכל יהודי הדבוק בתורה, כעשן כלה וכענן פורח...

וכאן המקום לציין, שרוב פגישותיי עם אותן נשמות טועות, הוא כתוצאה ופועל יוצא של עיכובים שונים, שנקלעתי במקומות נידחים שלא מרצוני, אך מסבב כל הסיבות עשה, עושה ויעשה לכל המעשים, בכדי להביא אותי לשם גם אם לא שיערתי את הדברים מראש, ולו רק בכדי לתת איזו מילה טובה, דבר חיזוק, ווארט ודבר תורה לאיזה יהודי במקום הנידח ביותר. ורבים הושבו מעוון בגין פגישות אקראיות כאלו.

היה זה באחד מביקורי במדינה כל שהיא בעולם. יושב אני במבוא מלון בשיחה תורנית ערה, עם אחד מהפוסקים הגדולים שליט"א. עסקנו באיזה דיון הלכתי בענייני כשרות, מתוך ריתחא דאורייתא. בסמיכות אלינו ישבה קבוצת יהודים רחוקים מדת ודין ה"י שעקבו אחרינו. תוך כדי שיחה חפצתי לשתות מים, ועל כן חבשתי את כובעי העליון וברכתי. עוד טרם הספקתי ללגום לגימה כלשהי, ולאחר 'התנפל עלי' ראש הקבוצה בפילפול למדני: "ממה נפשך", טען. "אם הכיפה אינה מספיק לך - למה

יום אחד כשירד שלג, קשה היה לנו, תלמידיו, לראות אותו מתאמץ כל כך לפלס את דרכו, בחביבות רבה נגשנו אליו כמה תלמידים ושאלנו אותו: "מדוע ראש הישיבה מתאמץ כל כך לבוא לישיבה במזג אוויר כה חורפי? הרי טלפון אחד לישיבה, ומניין תלמידים היו באים לבית ראש הישיבה!". "כשיש שלג" - ענה לנו ראש הישיבה - "בחורים שמחים, אני רוצה לראות אתכם שמחים!"...

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

משנתם לעילוי נשמתם • הרב ישראל ליוש

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל אֲבֹרָם לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ וּמִמְלֶכְתָּהּ וּמִפֶּיַת אָבִיךָ..." (בראשית י"ב, א')

ביום י"א במרחשוון חל יום היא"צ של הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, ראש ישיבת מיר בארץ ישראל.

רבי נתן צבי נולד בו' אדר ב' תש"ג בשיקאגו שבארצות הברית להוריו ר' אליהו מאיר ושרה פינקל, ונקרא ע"ש סבו הגדול מרן ה'סבא מסלבודקא' זי"ע.

בהעדר ישיבות קטנות קדושות בשיקאגו, שלחו אותו הוריו לתיכון התורני המקומי בשיקאגו, אך אביו לא הסתפק בזה, הוא שכר לו מלמדים פרטיים שהעשירו את הנער בלימוד תורה.

בשנת תשי"ז, בהיותו בן ארבע עשרה בא עם הוריו לביקור בארץ ישראל, וכשביקרו אצל הדוד ראש ישיבת מיר הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, הוא שכנע אותם להשאיר את הנער אצלו לפיקדון, על מנת לקדמו בתורה וביראת שמיים.

עלה ונתעלה במעלות התורה והיראה, עד שראש הישיבה הגאון רבי בנימין ביינוש פינקל זצ"ל לקחו לחתן לבתו, וכשנלב"ע מילא את מקומו.

על אף גופו המיוסר ממחלת הפרקינסון בה לקה בשנת תשמ"ז, פיתח והרחיב את גבולות הישיבה, הן בבנית עוד בתי מדרשות בישיבה בירושלים, והן בפתיחת ישיבה גדולה במודיעין עילית.

נשא על ליבו הטהור כל יחיד ויחיד מאלפי תלמידי ישיבותיו, ונתן עינו עליהם לגדלם בתורה וביראה.

עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום, ובכולם עמד (אבות ה' ג). נחלקו המפרשים באופן מנין הנסיונות. בפרקי דרבי אליעזר כתב שהראשון שבהם היה רצונו של נמרוד להורגו, ואברהם אבינו נחבא מתחת לארץ י"ג שנה ולא ראה אור שמש וירח. הנסיון השני הוא השלכתו לאור כשדים, והנסיון השלישי הוא ציווי הקב"ה: 'לך לך מארצך...'.

לעומתו, הרמב"ם בפירוש המשניות, כלל לא הזכיר את נסיון נמרוד, המחבוא מתחת לארץ ואור כשדים, ותחת זאת מנה את 'לך לך'.

כנסיון הראשון. ושניהם מנו את 'עקידת יצחק' כנסיון האחרון שעליו נאמר: 'עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה', משמע שכל הנסיונות כולם, הקלים והחמורים, היו מקשה אחת של הוכחה לנאמנותו של אברהם אבינו בבורא עולם, וחיסרון של נסיון אחד, ולו הקל ביותר, היה ממעט מהוכחת ה'מסירות נפש' כולה.

יש לעיין - תמה מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל - הרי הנסיונות של נמרוד ואור כשדים היה בהם מסירות נפש של ממש, שהרי אברהם היה מוכן למסור את חייו ולהישרף באור כשדים עבור אמונתו בה', מדוע, אם כן לא מנה אותם הרמב"ם, ובמקומם הקדים את נסיון 'לך לך מארצך'...

והא גופא צריך ביאור: מה יש בציווי זה שהחשיבו כנסיון הראשון, הרי מבואר במדרש שהסיבה שלא גילה לו הקב"ה להיכן הוא הולך, הוא כדי לתת לו שכר על כל פסיעה ופסיעה, אם כן מה 'מסירות נפש' יש כאן?

גם ה'מקשה אחת' של כל הנסיונות עד האחרון שבהם, 'עקידת יצחק', טעונה בירור!

ר' נתן צבי למד מזאת הבחנה עמוקה בנבכי נפשו של האדם, ישנן שתי בחינות של 'מסירות נפש': האחת, הסכמה חד פעמית לעשות פעולה גדולה, עד כדי מסירת החיים ממש. השניה, אינה באה לידי ביטוי

במאורעות עוצמתיים ונועזים, אלא היא הקרבה תמידית בהנהגה יומיומית לפי רצונו ית'.

הניסיונות שהיו לאברהם אבינו אצל נמרוד, ההסתתרות במערה י"ג שנה, והקפיצה לאור כשדים, ואפילו ההתגברות העצומה על הרחמים הטבעיים של אב לבנו יחידו ועקידתו של יצחק ע"ג המזבח, כפי הציווי האלוקי, כל אלו מראים אמנם על כוחות עילאיים של 'מסירות נפש', אבל עדיין אין ההוכחה גמורה ע"י מאורעות חד פעמיים, גדולים ככל שיהיו. רק כאשר האדם נבחן במסירות נפשו בהנהגה היומיומית, בהנהלת שגרת יומו עפ"י רצון האלוקים, מוכחת 'מסירות נפש' של ממש, ואת זה הראה אברהם אבינו בהליכה העיוורת מארצו וממולדתו בלא לדעת להיכן הוא הולך ומתי יגיע, ולדעת הרמב"ם ראוי ניסיון זה להיקבע כניסיון הראשון.

ה'מסירות נפש' הזו, שעבוד שגרת היומיום לרצונו של הקב"ה, - מבהיר ר' נתן צבי - לא הוכחה רק בקיום הציווי 'לך מארצך...', גם באופן קיום מצוות העקידה, ניכרה מסירות נפשו של אברהם אבינו, מההשכמה בבוקר והזריזות לקיים המצוה, ומההליכה ברצון ובשמחה, כפי שמעידה התורה 'וילכו שניהם יחדיו', רצונו של אברהם כשל יצחק שלא היה מרגיש בדבר, כל אלו מעידים על השתעבדותו המוחלטת של אברהם אבינו בכל הליכות חייו, המעשים הקטנים והמעשים הגדולים, לרצונותיו ומצוותיו של הבורא ית'.

זהו ה'מקשה אחת' של כל הניסיונות, כי בא זה ולימד על זה, שהכל היה בו באברהם אבינו, גם מסירות נפש למסור את חייו ממש, וגם מסירות נפש לשעבד את אורחות חייו למלכו של עולם.

כד עסקינן בסוגית 'מסירות נפש' במשנתו של רבי נתן צבי, אני נזכר ברשמי הטיסה האחרונה של מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אהרן ליב שטיינמן זצ"ל לארה"ב, כפי שסיפר לי עד ראייה, נאמן ביתו ידידי הרה"ג ר' איסר שוב שליט"א: "רבי נתן צבי טס איתנו יחד, וראש הישיבה עקב אחריו כל הטיסה, כשנחתנו באמריקה, הרב שמעון גליק בא לקבל את פני מרן ראש הישיבה, הוא דרש בשלומו והתעניין איך עברה הטיסה?

"אתה הרי יודע" - ענה לו הראש ישיבה - "שאני סבור שאין בנמצא מי שמוסר נפשו באמת למען התורה, תמיד יצטרפו ל'מסירות נפש' אינטרסים נוספים. אחר טיסה זו, אני יכול לומר לך שרבי נתן צבי הוא מוסר נפשו באמת למען התורה... הרי אין לו כלל גוף..."

ר' איסר מעלה עוד זכרון נפלא מטיסה זו: "הרבנית פינקל ישיבה ליד בעלה רבי נתן צבי, ובמהלך הטיסה נרדמה. לפתע נצרך היה רבי נתן צבי לעזרה, הוא ביקש מאיתנו שנקרא לבנו הרה"ג ר' שמריהו יוסף שליט"א ממחלקה אחרת במטוס, כי לא רצה להעיר את רעייתו..."

כל חייו היו מסכת מופלאה של 'מסירות נפש', החל מהיפרדותו מהוריו בגיל ארבע עשרה, לגלות אל מקום תורה בישיבת מיר בירושלים, עפ"י בקשת דודו ראש הישיבה הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל.

גם אמו מסרה את נפשה, כאשר ענתה בחיוב להצעת הדוד להשאיר את בנה מחמד ליבה בארץ ישראל, רחוק מעיניה. לימים ספרה שקריאת פרשת העקידה בראש השנה בישיבת מיר בירושלים, היא זו שהכריעה את הכף ושכנעה אותה להסכים להצעה...

לידה ישיבה הנערה רבקה שמואלביץ [לימים אשת חבר של הגאון רבי יצחק אזורי שליט"א] והסבירה לה במומחיות ובטעם רב את כל ספור העקידה, את מסירות נפשו של אברהם אבינו וזריזותו ושמחתו לקיים את ציווי ה'.

"כאשר שמעתי את כל הספור בצורה כה חיה, אמרתי לעצמי: 'אם אברהם אבינו יכול היה להסכים להקריב את בנו קרוב להשי"ת, גם אני רוצה להקריב קרוב מסוים, קל בהרבה... לשלוח את בני לישיבה למשך תקופה..."

פרק נרחב במסכת ה'מסירות נפש' שלו, הוא מחלת הפרקנסון שחלה בה בסביבות שנת תשמ"ז, מחלה חשוכת מרפא, שפוגעת במערכת העצבים, וגרמה לו סבל רב וקושי בניהול כל שטחי חייו, אך הוא התעקש לקיים את סדר יומו כרגיל, ככל האפשר.

פעם, כששוחחו אודות חולי הגוף וחולי הנפש, אמר משפט שהדהים את כל שומעיו: "חולי הגוף אינו קשה כל כך, הרי בסופו של דבר הוא חולף והולך, לעומת זאת חולי הנפש הוא נצחי, ולכן הוא קשה שבעתיים".

פסגת ה'מסירות נפש' ניכרה במסירת השיעורים והחבורות, עליהם כמעט לא ויתר, גם כאשר ממש לא חש בטוב. ומלבד דברי התורה שנלמדו שם, היה זה שיעור מאלף ומחנך מהי 'מסירות נפש' לתורה, ומהי 'גבורה'.

בספר 'בכל נפשך' על חיי רבי נתן צבי, מובא הספור הבא: אחד מבוגרי הישיבה, הרב יוסף לזר, הגיע לנחם בימי השבעה והביא עמו פתק קטן ומרגש עליו כותב רבינו את המילים: 'ניסיתי, סליחה', וכך הוא סיפר: "מדי יום רביעי היה רבינו מוסר שיעור בעיון לבני חבורתינו. פעמים שהשיעור היה נמסר בקולו הצלול מאיר העינים ומשמח נפש. לעיתים ראינו בלב נחמץ איך קולו הולך ודועך וגופו מיטלטל, והוא נלחם על הבעה של כל מילה, נלחם ונלחם עד שפעמים רבות לא השלים את דבריו ונאלץ להפסיק. לעיתים נדירות הודיע לנו נאמן ביתו שהשיעור מבוטל, אז הבנו עד כמה מצבו חמור.

באותו יום ראינו מיד כשנכנסנו שמצוקתו חריפה, פניו היו אדומות ממאמץ ונשען על הכסא בחזקה חיוור ומתפתל, ובכל זאת הוא עומד הכן להתחיל את השיעור... הרי עשרים מבקשי ה' מחכים לשתות בצמא את דבריו.

הוא התחיל לומר מילה, השתנק והאדים ושוב ניסה, ובני החבורה מביטים בצער על צערו וכאבו הנורא של איש האלוקים, אשר נראה היה שכאבו שלא יוכל לומר את השיעור גדול מכאבו הפיסיים. מאידך, התבוננו בהערצה שזכינו לרב הדומה למלאך שמתעקש לעשות את שליחותו ויהי מה... שתיים עשרה דקות תמימות נמשכו המאמצים עד שסימן בתנועת יד שברצונו לרשום משהו. הגשתי לו

את הדף עליו רשמתי את מראי המקומות של השיעור, והוא רשם לאט לאט ובמאמצים עליונים: "ניסיתי" ירד שורה והוסיף: "סליחה". קמנו ממקומינו לצאת מביתנו, אחד אחד יצאנו מהחדר ולחצנו את ידו. אחד מבני החבורה, הרב עדיאל גמליאל אמר לרבינו תוך שהוא לוחץ את ידו: "ראש הישיבה לא באנו לחינם, למדנו משהו גדול, ראינו מהי מסירות נפש ואהבת התורה, וזהו לימוד המוסר הגדול ביותר". רבינו הבליח חיוך ובמאמץ קירב את ידו לפיו ונשקה.

בפעם אחרת, כאשר אירע כך שלא הצליח להשלים את השיעור, דיבורו נתקע, ולא הצליח להשלים משפטים, הוא ביקש חומש שמות, ופתח בפרק ד' פסוק י"א והחל להקריא את הפסוק כמונה מעות: "ויאמר... השם... אליו... מי... שם... פה... לאדם... או... מי... ישום... אלם..." ואז הרים את קולו והמשיך: "הלא אנכי השם...! הלא אנכי השם...! כל הנעשה, בין מה שאומר בין מה שאשתתק, הכל הוא ברצוני יתברך..."

והשיעור הסתיים, ויותר משהיה זה שיעור בסוגיא, היה זה שיעור ב'מסירות נפש', ב'אהבת תורה' וב'קבלת יסורים באהבה'.

וְהָאֵמֶן בָּהּ וַיִּחְשְׁבֶהָ לוֹ צִדְקָה (בראשית ט"ו, ו')

בשתי מידות, הצטיין אברהם אבינו, מידת האמונה ומידת החסד, אך עלינו לדעת - אומר רבי נתן צבי - שמידות אלו אינן נפרדות אחת מחברתה, הן קשורות זו בזו, משום שגם את מידת החסד, למד אברהם אבינו מהתבוננות בבריאה ובמי שבראה, כי אחר שהתבונן והבין שלא יתכן שעולם מלא כזה נברא ומונה מעצמו, ומכך הסיק שיש בורא ומנהיג לבירה, התעמק יותר והבין שהקב"ה ברא עולם מופלא כל כך כדי להיטיב עם ברואיו, שלא על מנת לקבל מהם תמורה, כי הרי מי יוכל לתת תמורה לבעל התמורות כולם.

ועל כרחק ברא הכל רק כדי להשפיע על ברואיו את כל הטוב העצום שיש בעולם שברא בלי גבול ומידה. אם כן, גם אנו, ברואיו, צריכים להידבק בדרכיו ולהיטיב עם זולתנו, לגמול להם חסד ולתרום מעצמנו לזקוקים לכך.

וכיון שלמד אברהם אבינו את מידת החסד מהתבוננות בדרכי הבורא ית', הרי שלא עשה את מעשי החסד מחמת הרגשת ליבו ודרכי נימוסים הטבועים בנטיית לב האדם, אלא עשה הכל עפ"י ציווי הבורא ובגלל שחפץ ללכת בדרכיו, ומשום כך עשה חסד בלי גבול ומידה, ובלי נגיעות אישיות, כמו שעושה הקב"ה עם ברואיו, כי הרי ממנו למד וכן עשה.

אף אנו - מייסרנו ר' נתן צבי - צריכים לעשות חסד עם זולתנו, לא רק כדי לצאת ידי חובה, וכדי להראות נימוסים כדי להיות מקובלים בחברה, אלא עלינו להיות מתלמידי אברהם אבינו, שעשה הכל בסבר פנים יפות מתוך דאגה אמיתית וכנה, ולא חיפש תירוצים ואמתלות להיפטר מההטבה לזולת, כפי שמצאנו באירוח שלושת המלאכים, שאע"פ שהיה ביום השלישי למיתו, והיה יכול להיפטר בטענת אונס ייסורי המילה, יצא מהצל אל החמה הקודחת והמתין וציפה לאורחים.

רבי נתן צבי, נאה דורש ונאה מקיים, ועל אף ייסורי גופו אשר מחמתם אך טבעי שהוא יהיה עסוק בעצמו ובייסוריו, לא כך היו פני הדברים, הוא השקיע את כל כוחו ומוחו במצוקותיהם של האחרים, וכמו בלימודו, בלטה גאונותו גם במחשבה על הזולת.

רבי נתן צבי נוהג היה לבוא לישיבת מיר ברכפלד ביום בו ראש הישיבה הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל היה מוסר שיעור כללי. הוא היה נכנס להיכל הישיבה ומשוחח עם הבחורים בלימוד, ולאחר מכן היה נשאר להקשיב לשיעורו של ר' אריה.

פעם אחת ירד שלג כבד בירושלים, ורבי נתן צבי, כדרכו, לא השלג הוא שירתיע אותו מלקיים את מנהגיו הקבועים, הרי על קשיים גדולים יותר היה מתגבר, יום יום, שעה שעה, וגם ביום זה הוא הגיע לברכפלד עם רכב מיוחד המתאים לנסיעה בשלג. ולמרבה הפלא, באותו יום לא נכנס רבי נתן צבי להיכל הישיבה לדבר בלימוד עם הבחורים, אלא נשאר בחדרו ובחורים נכנסו אליו לדבר איתו בלימוד.

כשנשאל מדוע על אף שהתאמץ כל כך לבוא לישיבה, ויתר על הנאתו הגדולה ולא נכנס להיכל הישיבה? השיב: "כיון שהיום איני יכול להישאר לשיעורו של ר' אריה, לא נכנסתי כלל לבית המדרש...!".

ואם בשלג עסקינו, אספר ספור שזכיתי להיות עד לו, ולדעתי הענייה, הוא מאפיין את רבי נתן צבי ואת משוש חייו וליבו, הישיבה ותלמידיה'. בהיותי תלמיד בישיבת מיר, היה זה חורף מושלג. בוקר אחד, בדרכי אל היכל הישיבה לתפילת שחרית, אני רואה את מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, פוסע לאיטו על שכבת השלג לכיוון הישיבה. גם בכביש סלול, לא היתה ההליכה קלה על ראש הישיבה, קל וחומר בשלג. כל פסיעה היתה מדודה ושקולה. קשה היה לנו, תלמידיו, לראות אותו מתאמץ כל כך, ובחביבות רבה נגשנו אליו כמה תלמידים ושאלנו אותו: "מדוע ראש הישיבה מתאמץ כל כך לבוא לישיבה במזג אויר כה חורפי? הרי טלפון אחד לישיבה, ומנין תלמידים היו באים לבית ראש הישיבה?"

"כשיש שלג" - ענה לנו ראש הישיבה - "בחורים שמחים, אני רוצה לראות אתכם שמחים!".

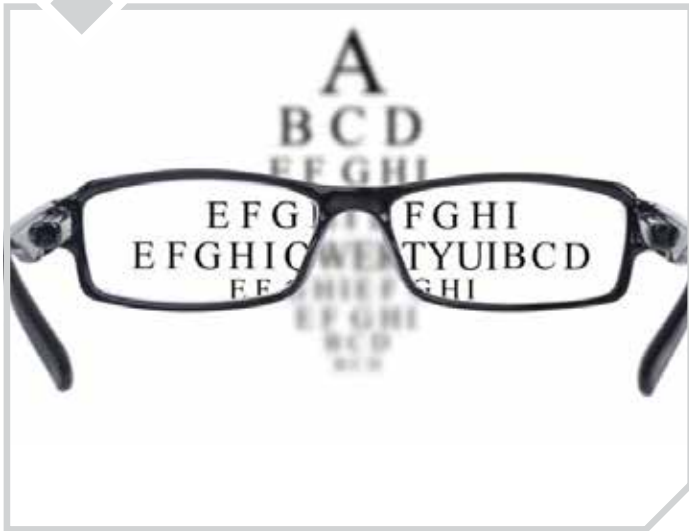
א' מאברכי הישיבה היה מוטרד פעם מענין משפחתי ומצא את אחד מאתרי הבניה של אחד ממבני הישיבה כמקום שקט להירגע ולהרהר בענין...

לפתע, נכנס ראש הישיבה רבי נתן צבי לאתר הבניה, כדי לעמוד מקרוב על התקדמות הבניה. האברך היה נבוך מאוד מהמפגש הבלתי צפוי בשעת אמצע הסדר, ורבי נתן צבי שהרגיש במבוכה, חילצו מיד כאשר פנה אליו וביקש להתיעץ עימו בכמה נושאים בעניני הבניה...

"כמה שטח לדעתך צריך לבית המדרש?" שאל רבי נתן צבי את האברך, "היכן כדאי למקם את חדרי השיעורים?" ועוד כהנה וכהנה...

אמר לו הרופא: "עיניים חדשות לא נוכל לתת לך, אך אני עומד ותמה איך יכולת לראות עד עכשיו?! עפ"י הבדיקות שעשינו מתברר שכבר כעשר שנים אין לך כח הראיה!!!"

לא מודדים את הרצון במידת היכולת, אלא את היכולת במידת הרצון!

הרב בנימין בירנצוויג

"הבט נא השמימה וספר הכוכבים... ויאמר לו פה יהיה זרעך" (בראשית ט"ו, ה')

דבר ברור הוא, שאין אפשרות לספור את כוכבי השמים, כי המביט בשעת ליל חשוך על מרחב השמים, ורואה את שכבות רבות הכוכבים, מבין שאין מציאות כזו של לספור את הכוכבים! וא"כ כיצד מצוה הקב"ה את אברהם לעשות דבר שאינו שייך במציאות?? למדנו בזה בינה ודעת המהר"ם שפירא מלובלין זצ"ל, בספרו 'ניצוצי אור המאיר', כי הקב"ה דורש מהאדם רצון בעבודת ה'! ולא ימדדו את הרצון במידת היכולת אלא את היכולת במידת הרצון! וכשהאדם רוצה ומתאמץ, מגלה פתאום כוחות חדשים הרבה מעבר ליכולות הטבעיות שלו.

הקב"ה אמר לאברהם, צא וספור את הכוכבים. אולי אין לאברהם את היכולת המציאותית לכך, אבל הקב"ה רוצה את הרצון, ואברהם אבינו עושה את רצונו של הקב"ה, הוא רוצה לספור אף שיועד שאולי לא יצליח, אבל זה לא המונע ממנו את הרצון, ואם הקב"ה ירצה - הרי שיתגלו כוחות מעל הטבע להצליח.

וכך מבאר את הפסוק: "הבט השמימה וספור הכוכבים" - תעשה מבלי לחשוב האם יש כוחות לכך מצד הטבע, ואברהם מנסה לספור, וגם אם לא יצליח הרי ידע כי קיים רצון הבורא, וברצותו הרי יוכל לכול, ואז אומר לו הקב"ה "כה יהיה זרעך" - אני מברכך שגם זרעך - יהיה להם את התכונה הזו, שאדם צריך לרצות מבלי להתחשב ביכולת, וכך תמדד הצלחתו ברצון ולא ביכולת, כי כשאדם רוצה אז מתגלים בו כוחות-על להצליח!

ידוע נדע! לא להתאושש! הצלחתנו תלויה ברצון האמיתי, ואם נרצה נראה כי אנחנו יכולים!

בו, וכשחיפשו בארון הספרים, ראה כי ספר זה נמצא מאחורי ארגז עץ גדול שהניחו שם. ארגז זה היה כבד מאד, שהיה צריך לפחות שלשה אנשים כדי להזיזו.

הנה, כי אדם רגיל היה מתייאש מיד, אבל לא כן הגאון ר' זלמלה, שחשקו הגדול בתורה לא נתן לו מנוחה, ורצה בכל מאודו להגיע לספר הטמון מאחורי הארגז. התחיל מסתובב הגאון רבי זלמלה, בחדר אנה ואנה, ושינן לעצמו את מאמר חז"ל: "לא בשמים היא, שאפילו התורה בשמים, אתה צריך לעלות אליה, ואם מעבר לים היא, אתה צריך להגיע אליה", וכך חזר ושינן לעצמו את המאמר בחיבה באהבה ובניגון מיוחד, עד שהדברים נסכו בנפשו ובדמו, כח והרגיש בעצמו אומץ רוח וגבורה בלתי נלאים למען התורה.

ואז הוא נגיש בגופו הצנום והחלוש לעבר הארגז הכבד ההוא, דחפו והזיזו משל היה כסא קטן, ובחיבה גדולה עד מאד ניגש לספר, נשקו והתחיל במרץ ללמוד בו.

הנה כי בכח הרצון האמיתי, מתגלים לאדם כוחות על אנושי! כי כך טבע הקב"ה שעיקר העבודה היא הרצון, ומשם ההצלחה כבר בא תבוא.

בילקוט 'לקח טוב' מביא מעשה נורא, שמובא בפירוש 'שערי חיים' ל'שערי תשובה' (שער השלישי אות כ"ח) על דברי הסמ"ג ל"ח, י"ג שכתב שאפילו זקן מופלג אסור לו לפרוש מן התורה, ומסופר שם שכאשר הר"ש הומינר זצ"ל הראה דברי הסמ"ג לרבי איסר זלמן

המשך בעמוד 30

מעשה נפלא וידוע, על כח הרצון שיכול להצמיח כוחות על טבעיים, מסופר בספר 'תולדות האדם' (ח"א פט"ו) על הגאון רבי זלמלה מואלוז'ין זצ"ל, אחיו של מרנא רבי חיים מואלוז'ין זצ"ל:

רבי זלמלה היה ידוע ברוב שקידתו ועמלו הבלתי מצוי בלימוד התורה, וכשהיה נמצא באמצע לימודו לא היה דבר בעולם שעמד בפניו, וכל מחשבותיו היו אך ורק ללימוד התורה בעמל ושקידה מפליאים.

פעם אחת באמצע לימודו, נצרך הגאון רבי זלמלה לאיזה ספר לעיין

החדר הפך לאולם של תחרות שחמט בין ראש ישיבה שבקושי מכיר את הכללים, לאלוף הארץ - גאון השחמט הישראלי... עוד קריאת 'שח' ועוד אחת, דקה מצטרפת לדקה, והמשחק הסתיים: כנגד כל הסיכויים, באופן על טבעי, הגאון רבי נח ויינברג זצ"ל, ממרומי גילו וגדלותו התורנית, הביס את אלוף ישראל בשחמט!

כיצד ניצח ראש ישיבה את אלוף השחמט?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ... " (בראשית י"ב, ה')

השאיפה הנכספת ביותר הכמוסה בלבו של כל יהודי, היא להתקרב לאביו שבשמים, לחוש את קרבתו ולהתענג על זיוו. בכל יום ובכל שעה, ממוקדים מאמציו של יהודי בלעשות רצון בוראו, מתוך שאיפה להתקרב אליו, להידבק בו, לחוש את נוכחותו בחייו ולהתרפק על אהבתו.

כמה מרגש לגלות בדברי חז"ל תגלית דרמטית, משנה חשיבה ומכוננת חיים. האם יהודי יכול להידבק בבוראו עד רמה שהיוצא מפיו יהיה כיוצא מפיו של בורא עולם בכבודו ובעצמו? האם יכול ילוד אשה, בשר ודם מצוי, להגיע לדבקות כה גדולה באביו שבשמים, עד שיוכל להחליט, לגזור, ולקבוע גורלות בהבל פיו? הרי כשבורא עולם אומר משהו - כך קורה, 'ותגזר אומר - ויקם לך'. האם יכול אדם להגיע לדרגה כזו? האם מילים שלנו יכולות לפעול כמו אמירה של בורא עולם?!

התשובה היא שכן, וחז"ל מגלים את הנוסחה הסודית לכך, חושפים את הידיעה הנשגבה: אדם שמקרב יהודים אחרים, שפועל בכדי לרומם יהודים אחרים, יהודי שמקדיש את חייו ומאוויו כדי להעניק חוויה רוחנית לאחרים, מי שמתמסר למען זיכוי הרבים בתורה, במצוות וביראת שמים - פעולותיו אלה הן מקפצת ענק, מנוף גבהים רב עוצמה, שהופך אותו לדבוק בבורא עולם ברמה עוצמתית וכבירה, עד שפיו - כפיו של בורא עולם, וככל היוצא מפיו - ייעשה! לא יאומן כי יסופר, ולולא אלו דברי רבותינו - אין איש יכול לקחת אחריות על כזו תגלית יוצאת דופן. אבל זו בדיוק הבטחת בורא עולם האמורה בספר ירמיהו: 'אם תוציא יקר מזולל - כפי תהיה', שהיא הבטחה ברורה על כך שהקדשת מאמץ כדי לרומם יהודים, שמי שפועל כדי להוציא יוקר רוחני נכבד מיהודים שהם ברמה נמוכה באותה עת, אזי הופך פיו להיות כפיו של בורא עולם, וככל היוצא מפיו ייעשה.

כדי להבין את המשמעות, כדאי לעיין במסכת בבא מציעא על מעלתו של המזכה יהודי אחר: 'שאפילו הקדוש ברוך הוא גוזר גזירה - מבטלה בשבילו!' כלומר: בורא עולם גוזר גזירה, קשה, כואבת,

מייסרת ועצובה ככל שתהיה, והנה בא לו יהודי שפועל כדי לרומם יהודים אחרים, וקורע את הגזירה - מבטל אותה לחלוטין. גזירתו של מזכה הרבים מתקיימת, דיברתו של היהודי שהעניק ליהודי אחר הזדמנות להתפלל כראוי, לברך בכוונה או לשמור שבת - מבטלת גזירת שמים!

בפרשת השבוע, מתוודעים אנו לדמותו של גדול מזכי הרבים, אברהם אבינו, שקירב אנשים לבורא עולם, ועליו נאמר 'ואת הנפש אשר עשו בחרן' - כי נחשב לו הדבר כאילו 'עשה' ו'צר' את אותם אנשים, כי הוא זה שהעניק את המימד הרוחני לחייהם, הוא שרומם אותם והעניק להם את הידיעה על רוממותו של הקדוש ברוך הוא, הוא כאילו ברא אותם מחדש!

דמותו והשראתו של אברהם אבינו, הן שעומדות ביסוד האנרגיה המפעמת בלב כולנו, לפעול ולעשות כדי לרומם את מצבו הרוחני של יהודי אחר, להעניק לו את הזכות לחוות טעמו של דף גמרא, סעיף הלכתי, או עונג שבתי מרומם. כי אנו מבינים שזה לא רק חסד עצום כלפי היהודי הזוכה בחוויה רוחנית בלתי נשכחת, אלא זה מה שמקרב אותנו לבוראנו, ומעניק למעשינו מימד של יצירה חדשה, בריאת היהודי מחדש, ממש כך.

הבה נאמץ את הכלי שנקרא 'זיכוי הרבים', בכל הכח ובמלוא העוצמה. יש מי שחושבים שהמישימה הזו כבידה עליהם, אך האמת

לפתע נצנץ במוחו רעיון, והוא פנה אל הבחור ואמר: 'ראה נא, אני לא הולך לוותר עליך בקלות, ולכן - הבה נעשה עיסקה. נתיישב שנינו למשחק שחמט, ונקבע בינינו: אם אני מנצח - אתה נשאר בישיבה ומוותר על התחרות. אם אתה מנצח - אני מממן לך את הוצאות הטיסה לארצות הברית. סגרנו?' 'בשמחה!' - השיב הבחור ועיניו נוצצות

מבין מה הבעיה, סח כמיתמם, 'הלא יש לך היסטוריה בלימוד הגמרא, אתה מבין בתחום. אינני מציב אותך בפני קבוצת גאונים בכירים, אלא מול קבוצת אנשים שזה עתה עושים צעדים ראשונים. בוא ותהפוך למגיד שיעור עבורם!' - כמעט התחנן ראש הישיבה... 'מה פתאום?' - השיב אהרן ומשך בכתפיו, 'נו, באמת. באתי להיות מנקה. יש את המשרה - מצויין, הבה אתחיל. אם המשרה כבר נתפסה - הנח לי ואלך לחפש פרנסה אחרת. לשמש מגיד שיעור?! אני?!?!' 'כן, אתה. אתה האיש. באת הנה בדיוק בזמן. אל תספר לי סיפורים... באת הנה להציע את עצמך לעבודה - כי אתה זקוק לכסף. הנה לך עבודה, ומשכורת בצידה. בוא תשמש כמגיד שיעור! אתה נראה לי מועמד מתאים מאוד!'

אהרן הפך נבון. אכן כן, הוא זקוק לכסף, אך לא התכוון לחזור להיכל הישיבה, לא ללמוד ובטח שלא ללמד! האומנם? הוא ישמש כמגיד שיעור?

'תראה', אמר לו ראש הישיבה, 'אם תקשה במשהו - אני כאן לעזור לך, להכין שיעורים, להשיב לשאלות, לסייע לך להבין וגם להסביר. כמובן - גם משכורתך תשולם על ידי, מדי חודש בחודשו. הנח לניקיון, אותו יוכלו לעשות אחרים. מגיד שיעור - זה תפקידך, זו משרתך, עלה והצלח!' - אמר ראש הישיבה ולחץ את ידו בחמימות... תוהו ונבוך, נאלץ אהרן לחפש פינה שקטה, להחליף לבגד רבני הולם, ולשוב תוך שעה קלה להיכל הישיבה - לקבוצת התלמידים הממתינה לו. 'ננסה, נראה...' - הרהר בעגמימות מה, לא העלה בדעתו שיש סיכוי...

ביום שלמחרת, כבר עמד אהרן בבית המדרש, נושא שיעור מרתק. ראש הישיבה עמד לימינו ותמך בו, יישב את מה שמורכב וסייע לו

היא שכולנו יכולים לקרב עוד יהודי, לפגוש מישהו ברחובה של עיר ולהציע לו שיעור יומי או שבועי, שיחה מרוממת על מצוה שהוא יכול לקיים, הזמנה לחוות שבת יהודית אמיתית. ונזכור, כי החיבור של יהודי שהוא מזכה את הרבים עם אביו שבשמים - הופך לחיבור כה אמיץ וחזק, עד שמילה שלו היא כמילה של בורא עולם, הבטחה שלו היא כיוצאת מפיו של הקדוש ברוך הוא.

וגם אם כל אלו אינם בידינו, כולנו - יהודי מבוגר כאיש צעיר, מחנך כמו בחור, איש עמל כמו מרביץ תורה - כולנו יכולים לתת מילה טובה בראותנו ילד או נער צעיר שמתאמץ להתפלל בכוונה, ללמוד שעה עם בחור מתקשה, או לעודד את עוסקי מלאכת החסד. המילה הטובה שלנו יכולה לרומם, להעניק תמיכה ועידוד, לתת תחושה טובה שבעקבותיה ישאפו וגם יגיעו למעלה גבוהה וגדולה יותר.

בידינו גם להוות דוגמה אישית של קידוש שם שמים, ולגרום לכך שעוד יהודים ירצו לפעול כמונו, ללמוד כמונו, להתרומם כמונו, לחזק את הקשר שלהם לבוראם. כל אלו הם זיכוי הרבים אמיתי, שהבטחותיו עצומות ונדירות. כשיהודי מזכה יהודי אחר - זה כאילו שהוא יצר אותו, ברא אותו, העניק משמעות חדשה לחייו. הבה נעשה זאת בכל הכח, ואז נזכה לברכת ה' צמודה ולמילוי כל היוצא מפיו לטובה ולברכה!

המנקה שהפך למגיד שיעור...

אהרן היה בחור צעיר, בעת שנשלח ללמוד בישיבה, בה התקשה מאוד לתפקד. אין לדעת מה הביא לתוצאה העצובה, אך בסופו של דבר, מצא את עצמו מחוץ לכותלי הישיבה. לא ארך זמן רב עד שמצא את החברים הלא נכונים בשכונת פארקאווי שבני יורק בה התגורר, ומשם ואילך הידרדרותו היתה בלתי נמנעת, עד ששינה את שמו, את מלבושיו, ואת חזונו החיצוני. נראה כאילו שכח את מקורו, את החינוך שהוענק לו בילדותו, והתנהגותו כאחד הריקים ה' ישמור.

אלא שבהיותו רחוק מהוריו, עול פרנסתו הוטל עליו, ולפיכך הוא חיפש עבודה. מודעה שהכריזה על ישיבה שמחפשת מנקה צדה את עיניו, והוא פנה לישיבה והציע את עצמו למשרת המנקה. הוא נקרא לראיון עבודה בחדרו של ראש הישיבה, שהבין מהשיחה כי הנער שלפניו אינו עוד אחד מהשכונה, אלא תלמיד ישיבה בעבר שהתרחק מהיהדות, ופנה אליו בנעימות:

'ראה נא, אהרן יקירי! מנקה כבר מצאנו, אך התפנתה דווקא משרה אחרת, שמתאימה לך בדיוק. משרת מגיד שיעור. יש כאן בישיבה קבוצה של יהודים מבוגרים שעושים את דרכם בעולמה של הגמרא לראשונה בחייהם, ואני זקוק למגיד שיעור עבורם. נראה לי שהתפקיד הזה הולם אותך, הלא כן?'

אהרן התנער מהרעיון, עיוות את פניו לשלילה. הוא? מגיד שיעור? והלא צורת אות לא קרא מזה זמן רב, והלא חזונו אינה לא כשל מגיד שיעור ולא כשל תלמיד, אלא רחוק מכך מאוד! שהוא ישמש מגיד שיעור!?

ראש הישיבה הבין את פשר הסירוב, אך לא התכוון לוותר. 'אינני

מתפעלות. 'אני ממש נפעם ממך, מנחישותך, מכישוריך. הלא ברור שלא אותר בקלות על כישרון כמון!'

הבחור חיך במבוכה, כרומו שאין מה לנסות לשכנע, כשראש הישיבה מנצל את הרגעים הספורים למחשבה זריזה ומאומצת, לפתרון השאלה איך ניתן לשכנע את הבחור לוותר על תהילת עולם, ולבחור בתהילה רוחנית קסומה פי כמה. הלא הבחור כבר התקדם כברת דרך, הוא כבר עושה חיל בעולם התורה, לוותר עליו ככה - בשביל תחרות עולמית מיותרת?

לפתע נצנץ במוחו רעיון, והוא פנה אל הבחור ואמר: 'ראה נא, אני לא הולך לוותר עליך בקלות, ולכן - הבה נעשה עיסקה. נתיישב שנינו למשחק שחמט, ונקבע בינינו: אם אני מנצח - אתה נשאר בישיבה ומוותר על התחרות. אם אתה מנצח - אני מממן לך את הוצאות הטיסה לארצות הברית. סגרנו?'

'בשמחה!' - השיב הבחור ועיניו נוצצות. הלא ראש הישיבה חסר סיכוי לעומתו, בוודאי יצליח לנצחו על נקלה, ונמצא שהרוויח גם את הוצאות הטיסה לארצות הברית. מה יכול להיות יותר טוב מזה? הבחור אץ רץ והביא את המשחק, ועל שולחנו של ראש הישיבה, העמוס בספרים בדרך כלל, הוצב משחק שחמט גדול ומהודר. עד מהרה סודרו החיילים, הפרשים, הרצים והטורות איש איש במקומו ועל מכונו, והמשחק החל. 'ראש הישיבה יהיה ראשון!' - קרא הבחור, בטוח וזחוח בנצחונו המתקרב.

ראש הישיבה הזיז חייל ועוד חייל, לפעמים יצא הרץ באלכסון או שהמלכה בחרה לקפץ מימין לשמאל. חדרו של ראש הישיבה, החדר בו נוהלו שיחות עמוקות אל תוככי הנפש, החדר בו לובנו סוגיות רוחניות כבדות משקל, החדר בו נפתחו לבבות והתעוררו נשמות - הפך לאולם של תחרות שחמט בין ראש ישיבה שבקושי מכיר את הכללים, לאלוף הארץ - גאון השחמט הישראלי...

עוד קריאת 'שח' ועוד אחת, דקה מצטרפת לדקה, והמשחק הסתיים: כנגד כל הסיכויים, באופן על טבעי, בצורה חסרת סיכוי, ראש הישיבה ניצח. הגאון רבי נח ויינברג זצ"ל, ממרומי גילו וגדלותו התורנית, הביס את אלוף ישראל בשחמט!

הבחור היה בהלם חייו. הוא כלל לא חשב על הסיכון הזה, כלל לא הרגיש שהוא נמצא בהימור. אכן כך, ראש הישיבה ניצח, ולפי ההסכם - עליו להישאר בישיבה, לוותר על תחרות השחמט הבינלאומית, על יוקרת תבל נדירה! לפתע חש הבחור כי הוא מקבל מסר שמימי להישאר בישיבה, שיד כבירה מנווטת אותו להמשיך בין כתליה, ובלב נרגש עמד בדיבורו ושקע בתורה, מוותר את השחמט לשעות פנאי מזדמנות, ושוקע כל כולו אל תוך הגמרא, כשהשחמט הולך ונדחק משולי מוחו...

חלפו כמה חודשים. ראש הישיבה הרבה להביט על הבחור, לרוות נחת זכה מהנפש שהציל. ואז, ביום מן הימים, ניגש אליו הבחור ושאל את השאלה הגואה בלב כולנו: 'איך ראש הישיבה לקח הימור כזה? מנין היה לראש הישיבה את האומץ לעשות עיסקה כזאת, ולהיכנס לדו קרב במשחק שחמט מול גאון השחמט בישראל? מאיפה התעוזה להיכנס עמי למשחק, ואיך התחולל הניצחון

בהסברה. בהתפתחות יוצאת דופן, מהרגע בו הציע את עצמו כמנקה ועד שזכה בקבוצת תלמידים שומעי לקחו המחוברים אליו והוא להם כדמות מאירה - לא עברו אלא שבועיים ימים...

מאז, חזר אהרן להתענג על מתיקות התורה, עלה ונתעלה בה. בהמשך התחתן, הפך למרביץ תורה נערץ, וכיום משמש הוא כראש כולל חשוב כאן בארץ. נקל לשער את גודל הכאב אם נפשו היתה נאבדת בתהום הניקיון, והיה ממשיך לחיות את חייו כגוי לכל דבר. אך ראש הישיבה זיהה בזמן אמת את הנפש שלפניו, ופעל ברגעי הזדמנות להציל נפש בישראל מכיליון רוחני!

סיפור מדהים זה, אותו סיפר המשפיע הגה"צ רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, מאיר אלומה בוחקת על ההזדמנויות שיש לכולנו. כמה כולנו נתקלים בנפשות תועות ותוהות, כמה לכולנו יש הזדמנויות למכביר לתפוס עוד נשמה יהודית, לזכות עוד אדם, להעניק מימד רוחני לחייו של יהודי מבולבל. זה קרוב אלינו כל כך, צריך רק להיות דרוך, לפקוח עין, לזהות הזדמנויות.

ומי שזוכה - אשרי לו ואשרי חלקו, זהו מזכה הרבים אמיני. יהודי שתופס יהודי אחר, יהודי שמזהה הזדמנות לפעול כדי לקרב יהודים, יהודי שזוכה לעשות משהו כדי להעניק ליהודי אחר טעם במצוה, רצון להשתפר, חיזוק ביראת שמים או טעם מתוק של דף גמרא - אין לשער ולתאר עד כמה גדולה זכותו, אי אפשר לדמיין לאן הוא יוביל. ואז - הוא זוכה, בגדול. זיכוי הרבים זו הדרך להידבק באמת בבורא עולם, לפעול להגשמת הייעוד של הפצת קידוש שם שמים בעולם. ולכן, דבר זה מזכה בהבטחה הכבירה לזכות לקרבת ה', ובברכתו הטובה בכל מעשי ידינו!

משחק גורלי במיוחד...

ישיבת 'אש התורה' בירושלים, שעת ערב מוקדמת. על דלתו של ראש הישיבה - הגאון רבי נח ויינברג זצ"ל, נקש בחור לא צעיר, מהפנים החדשות יחסית בישיבה המפורסמת. עם כניסתו החדרה, הושיט יד כמה לראש הישיבה, ביקש להיפרד ממנו בתום כמה שבועות, בהם ישב בישיבה וטעם מצוף התורה...

אך לא איש כרבי נח ויינברג ימהר לוותר על נשמה יהודית שבאה בהיכלו, וכבר זכתה לטעום מחיי התורה ולהתענג בין סוגיותיה. ידו של הבחור נותרה תלויה באוויר, ורבי נח קרא לו להתיישב ולשוחח. 'אמור לי, מה קרה יקירי? משהו פגע בך? התנאים לא מספיק טובים? האוכל, החברותא, אולי שעות הלימוד ארוכות מדי עבורך?' - שאל ראש הישיבה בנועם.

'הכל מושלם, ואני באמת מודה לראש הישיבה על האירוח החם!' - השיב הבחור בחיוך רחב, 'אבל, ראש הישיבה כנראה לא יודע, שאני אלוף ישראל בשחמט. מספר אחד במשחק השחמט בארץ. עתה עומדת להיערך תחרות בינלאומית רבת יוקרה בארצות הברית, ואני רוצה לנסוע ולהתחרות בה, מי יודע - אולי אהפוך להיות אלוף העולם!' - קרא הבחור בעיניים בורקות...

'וואוו!' - קרא ראש הישיבה בהתפעלות. 'אלוף הארץ בשחמט שהה כאן אצלי, במשך כמה שבועות, ואנוכי לא ידעתי!' - פער עיניים

המפתיע שהכריע את גורלי הרוחני לטובה?! - תמה.

ראש הישיבה חייך, כרומז שציפה לשאלה הזו, והשיב: 'את האמת אגיד לך, אתה צודק לחלוטין. שנים שלא שיחקתי שחמט, ברגע הראשון אפילו לא זכרתי מי הוא זה שרץ באלכסון והאם הטורה היא זו שמתקדמת בקווים ישרים. ועדיין -

התחננתי לבורא עולם שאני רוצה להציל את גורלך הרוחני! כאב לי לאבד נפש יקרה כמוך, לא יכולתי לראות כיצד גאון שעתידי תורני לפניו יעזוב הכל רק בשביל משחק שחמט. הכאב קרע את לבי, התחושה שאני מאבד אותך ייסרה אותי, ולכן - התחננתי לבורא עולם שינהל את המשחק במקומי, שהוא יניע את אצבעות ידיי, שהוא ינצח במשחק, לא אני!

והוא הקשיב לתפילתי, שמע את אנקתי, וניצח אותך - הציל אותך. לא כי אני גאון בשחמט, אתה היית הגאון ונותרת כזה. אבל בגלל שהיה איכפת לי ממך באמת, בגלל שרציתי לזכות אותך באמת, בגלל שכאב לי לאבד אותך בכל לבי - היה בי את הכת, את העוז, ואפילו את התבונה - לנצח את אלוף הארץ בשחמט. כי זה לא אני - זו הסייעתא דשמיא הנלווית למי שרוצה לקרב יהודים, למי שרוצה לרומם נפשות מובלבבות, לחבר אותם לבוראם!

וסיפור מדהים זה, שפורסם בגיליונות 'דרשו', והציטוט מדבריו אלו של ראש הישיבה, כדאי שנראה אותם לנגד עינינו. כי לא פעם המשימה נראית מורכבת, לפנות לאדם זר? להציע לבחור מתקשה לפשט עבדו את הסוגיא? להתנדב להגיד שיעור במקום מרוחק? להפיץ מעלת מצוה כזו או אחרת? לארח משפחה לא מוכרת? - זה עלול להיראות תפקיד שגדול עלינו בכמה מידות!

אבל מזכה הרבים זוכה בסייעתא דשמיא, לא צפויה, על טבעית, יחידה מסוגה, נדירה וייחודית. בורא עולם אתו, מסייע לו, פיו כפיו, ומסיפור זה נלמד כי גם ידיו כידיו... - לכולנו יש את הכח, כולנו יכולים, כולנו מסוגלים - כי אנו לא פועלים לבד, בורא עולם פועל עימנו, מסייע לנו, תומך בנו במלוא העוצמה. הבה נעשה זאת, נגלה את האור שבקירוב יהודים לאביהם שבשמים, ונזכה להיות דבוקים באמת בבורא עולם, ולהשפעותיו הטובות מידו הפתוחה והמליאה! כח מופתי...

אחת מדמויות ההוד שהיו אות ומופת בדור הקודם, היה הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל. הוא התפרסם כגאון וכצדיק, ונודע גם בכח ברכותיו שהיו מתקיימות אחת לאחת. רבים באו אליו בעת מצוקה,

חייך הרב בענווה, והשיב: 'אין לי כל כח מיוחד, אלא זה - שרבים פונים אליי ומבקשים את עצתי וברכתי, ואני מנצל זאת לקרב אותם לבוראם ולרומם את נפשם. הואיל ואני זוכה לקרב יהודים לאביהם שבשמים - בכך אני זוכה שבורא עולם יקיים את כל היוצא מפי, וככל אשר אני גוזר הוא מבצע, כי אני מקרב את בניו!'

וזכו לברכתו החמה שהביאה את ישועתם. פעם נשאל על כך: מנין לו לרב כח הברכה? מה מיוחד בכבוד הרב, עד שכלל היוצא מפיו ייעשה? במה זכה הרב למעלה יקרה זו?

חייך הרב בענווה, והשיב: 'אין לי כל כח מיוחד, אלא זה - שרבים פונים אליי ומבקשים את עצתי וברכתי, ואני מנצל זאת לקרב אותם לבוראם ולרומם את נפשם. הואיל ואני זוכה לקרב יהודים לאביהם שבשמים - בכך אני זוכה שבורא עולם יקיים את כל היוצא מפי, וככל אשר אני גוזר הוא מבצע, כי אני מקרב את בניו!'

דבריו אלו, המובאים בספר תולדותיו, מוכיחים עד היכן הדברים מגיעים, עד כמה כל אחד מאיתנו יכול, לו רק ירצה, להפוך לפועל ישועות בהבל פיו. מזכי הרבים זוכים בכך, ברכותיהם מתקיימות, בורא עולם מרעיף עליהם שפע טובה וברכה. הבה נימנה עליהם ונזכה גם אנחנו!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

להתחיל את היום ברגל ימין
חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

**הפורתח
בכל יום..**
המייל היומי של 'דרשו'

עבודת השם מתוך הכרת טובתו

"בחובות הלבבות (שער הבחינה) האריך לבאר עד היכן צריכה להיות הכרת הטוב לבורא ית', בלי שיעור גבול וקצבה, על כל החסדים שעשה עם האדם מעודו, וממשיך לעשות כל העת, וכמ"ש 'מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי'. א"כ נמצא שכמה שירבה האדם במעשים - אין בהם די מצד הכרת הטוב שהוא מחויב בה.

"ומשל לשני בנים לאב אחד, האחד נכנס לבית האב ושואלו אם רוצה לטעום מאומה, והאב משיבו שכבר אכל ושבע. אזי שואלו שמא ירצה לשתות איזה משקה חם? וכיון שמשיבו שכבר שתה די - יוצא הבן והולך לו בשביעות רצון, שעשה את המוטל עליו ויצא ידי חובתו.

"אבל הבן השני, כאשר אומר לו האב שכבר אכל ושתה, משתדל לגרום לו הנאה בכל דרך שימצא. פותח לו החלון שיכנס אוויר צח, מביא לו ספר לקרוא, מיטיב לו כסאו וכדו' ועושה כל טעדי לעשות נח רוח לאביו, לרוב הערכתו ואהבתו אליו. כך כלפי הבורא ב"ה - יחפש אדם כל מה שאפשר לעשות נחת רוח לפניו, שזה מעיד על אהבת השי"ת שבלבו".

מסירות נפש בזמננו לקיום מצוות

"א ערליכער-איד חי תמיד באמירה: 'רבנו של עולם הנני רוצה לשמח אותך'. אבותינו נתייגעו בזה הרבה. זקני ז"ע היה מניח בכל יום פרוטה על מנת שיהיה לו יין לד' כוסות, ונתייגעו מאוד על כל דבר שבקדושה. ומה עושים כיום על דבר שבקדושה? הולכים למקווה חמה, ובכך הוא נהיה חסידישער יונגערמאן. וכיום הכל ב"ה קל יותר טוב יותר 'מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי".

מספר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א: "הייתי באוקראינה לפני כשמונה עשרה שנים בשנת תשס"ב, זו היתה הפעם הראשונה שנסעתי לשם. נכנסתי לבית המדרש שם ולא הכרתי אף אחד. היו שם כ'מנין' זקנים, והגבאי היה אברך צעיר.

"לעת קריאת התורה ראיתי יהודי זקן עולה לתורה, ושני אנשים גבוהים וחסונים מגודלי שער-פרא, הנראים כמו 'דובים', מלווים את היהודי הזקן, שאמר את הברכה ברוסית. לאחר התפילה, מיד לאחר שחלץ התפילין, לקח היהודי הזקן בקבוק קוניאק, ושתה כחצי בקבוק

בבת אחת על קיבה ריקה. תמהתי, היאך הוא יכול לשתות חצי בקבוק קוניאק מיד על הבוקר? ניגשתי אל הגבאי ושאלתי לפשר זקן זה, השיב לי הגבאי וסיפר: 'זקן זה היה גנרל בצבא הרוסי. לאחר נפילת מסך הברזל, קראה לו אמו, ואמרה בבכיות שחשה כי קרב קיצה, וברצונה לגלות ולומר לו סוד, שחייתה בהיחבא, והינה יהודיה, ואם כך גם הוא יהודי, ורוצה שיידע מכך, ומיד שבקה חיים.

"הוא שמע את דבר אמו, אך לא ידע כלום - מהו יהודי ומה כוונת הדברים. וכך הסתובב מבלי לדעת מה זה 'יהודי'. עד שמצא בחשאי אדם אחד שכיהן כ'רב' והיה לו אימון בו, ושאלו מהו יהודי. והלה הסביר לו מהו יהודי, ושיש בורא עולם שנתן לנו את התורה והמצוות. והדבר הראשון שעל יהודי לעשות הינו ברית מילה. הגנרל הזה ידע כמה מילים באידיש, ואמר: 'אם לא חייתי כל ימי כיהודי, לפחות אמות כיהודי'.

"היהודי הזה היה אז בערך בגיל שבעים וחמש, והסבירו לו מה זה ברית מילה, וסיכמו עם רב ורופא בבית חולים כדי למול אותו. בהגיעו לחדר הניתוח ראה שמתכוננים לניתוח, ובין הכלים שם ראה מזרק גדול, שאלם הזקן לפשר מזרק זה? הסבירו לו שבמזרק זה מונח חומר ההרדמה, על מנת שלא ירגיש את הכאב. תמה הזקן ואמר שכשלמד את הלכות ברית מילה, לא שמע מהרב על מזרק... ושאל: האם אברהם אבינו ג"כ עשה כך? הסבירו לו שלא כל אחד הוא אברהם אבינו, אך הוא עמד על שלו והתעקש שאינו רוצה לקיים את המצוה בהרדמה, אברהם אבינו היה בן תשעים ותשע שנים בהימולו, ואילו הוא רק בן שבעים ותשעה.

"ואכן עשו לו את הברית מבלי שהוציא הגה מפיו. סיים הגבאי ואמר: 'הנך תמה כיצד הוא יכול לשתות חצי בקבוק קוניאק על קיבה ריקה?!'. כששמעתי זאת התחילו לרדת לי דמעות מהעיניים, עמדתי וחשבתי: רבנו של עולם! ראה יהודי שלא ידע מעולם מה זה יהודי, ועתה נתברר לו מהו יהודי, והבין את הדבר מעצמו, ולא רצה לעשות אחרת ממה שעשה אברהם אבינו. ואני אברך צעיר הגר בבני ברק, הולך למקווה ומדמיין שהנני קרוי 'חסיד'. היכן מסירות נפש למצוה? קצת להתייגע, אני רק חושב שכל העולם לא נברא אלא בשבילי, ומה עם הקב"ה? האם לא מגיע לו קצת הנאה?".

(מתוך עיר על תילה גליון א')

המשך מעמוד 25 | הרב בנימין בירנצווייג

לתת לך, אך אני עומד ותמה איך יכולת לראות עד עכשיו?! עפ"י הבדיקות שעשינו, מתברר שכבר כעשר שנים לא היה צריך להיות לך כח הראיה, ומה שראית עד עכשיו זה פלא גדול!.

"סיים הזקן ואמר: 'הרופא אינו יודע למה זה, אבל אני יודע! כל זמן שהייתי מתייגע בתורה - הייתי ממשיך לראות בעיני וללמוד ולחדש חידושים, כאשר החלטתי להפסיק מהיגיעה - פסקו עיני מראות". וסיים ר' איסר זלמן: "זהו מוסר השכל, עד כמה צריך האדם להתייגע בכל כוחותיו בלימוד התורה ובקיום המצוות ומעשים טובים, אפילו לעת זקנותו, ולא להתחשב אם יש לו יכולות או לא. הקב"ה רוצה רצון אמיתי, ואז הוא נותן את היכולות אף מעבר לכוחות הטבע".

מלצר זצ"ל, אמר לו ר' איסר זלמן "אספר לכם מעשה נורא שבא לידי בהיותי בסלוצק:

"פעם אחת נכנס אצלי ת"ח אחד והיה סגי נהור, והביא לפני שני ספרים שחיבר, והראה לי על דבר תורה מסוים בספר, ואמר 'זהו החידוש האחרון שלי'. שאלתי אותו מה הכוונה 'חידוש אחרון', וענה וביאר את פשר הענין: 'אני הייתי מתייגע בעזרת ה' בלימוד התורה ומחדש בה חידושים, לעת זיקנתי כבר היה הדבר קשה עלי, וכשגמרתי חידוש זה חשבתי שלא אתייגע כל כך בתורה, רק אלמד בלי יגיעה. פתאום כהו עיני מראות, הלכתי לרופאים גדולים ואחרי בדיקות וחקירות אמר לי הרופא הגדול: 'עינים חדשות לא נוכל

כשבראשה עמדו לנו - רבה הראשי האחרון של תימן, מרן הגאון רבי עמרם קורח זצ"ל, ונכדו הקרוב - רבינו הגאון רבי שלמה קורח זצ"ל, זאת לצד תולדות יהודי תימן ורבניה המשולבים בספר זה, הרואה אור עולם ע"י חברי מכון המאורות, להוצאת כתבי רבותינו חכמי תימן, בראשות הרה"ג רבי יהורם יפת שליט"א ראש מוסדות מאורות הרש"ש בנס ציונה.

ממשיך דרכו וממלא מקומו, הגאון הגדול רבי עמרם קורח שליט"א, רב ק"ק 'תורת חיים' ביתר עילית ומחבר ספרים חשובים. בסדרת ספרים מפוארת מהודרת ומרתקת: 'שפתי מלך' - 'המאור הגדול' (ב"כ), הובאו תולדות חייו וקורות ימי משפחת קורח המפוארת, אשר כידוע הינה מהמשפחות המיוחסות בתימן מדורי דורות, כאשר מאות שנים לא פסקה מהם רבנות דור אחר דור,

המשך מעמוד 21 | גאב"ד חרדים, הרה"צ אשר אנשיל כ"ץ שליט"א

רחוק מאוד, בעל פרסים גדולים בינלאומיים - לשבת ליד... כשאני מפסיק לרטון על מר גורלו, שמכל הנוסעים האחרים עליו לשבת דווקא ליד... התברר שבאותה טיסה חשב לברוח לאדמת ניכר, ללא עול תורה ומצוות, לחפש שם את האושר... והנה כבר מבראשית תחילת דרכו - הכל מתחיל לצלוע כשמוצא את עצמו יושב ליד...

אך, סוף מעשה, כיום הינו שומר תורה ומצוות בהידור ובחומרה יתירה. התחתן והקים בית נאמן בישראל, לשם ולתפארת. מזמינים אותו מכל העולם להרצאות, אך, החשוב מכל אצלו, זה הקביעות עיתים לתורה עם חברות קבועות לפחות חמש שעות ביום!

מעשיות אלו ועוד רבות כנגדן, שכיחות בנסיעות, אמנם אין בהם בכדי להתפאר, אך יש בהם כדי המחשה, שלכל נסיעה יש סיבה אחרת כנגדה, ולו לא נשלחתי לשם אלא עבור זאת, דייני ויהיה זה שכרי.

זהו שאמר דוד המלך "חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך", חשבתי למקום פלוני אלך, למקום פלוני אלך, ולבסוף "ואשיבה רגלי על עדותיך", תמיד ראיתי שה' סיבב אותי למקום ההוא דייקא, בכדי להחזיר עוד יהודי "אל עדותיך".

וזהו מה שאמרו חז"ל (בראשית רבה מח ז) שאמר הקב"ה לאברהם: 'אתה סימן לבניך', היינו שהעמיד ה' את אברהם כסימן לבניו, שיכירו וידעו כל הדורות היאך נראה עובד ה' 'מען זאל זען ויי אזוי זעט אויס אן ערליכער יוד'.

אתה חובש אותה, ואם די בכיפה למה אתה חובש כובע? איזו מין הנהגה זו? השבתי לו כי אין הכובע מעיקרי ההלכה, אך אני לכשעצמי נוהג בזה מידת חסידות, לברך את ה' כשגם הכובע לראשי, לתוספת יראת שמים ועול מלכות.

אך הדברים לא פעלו היטב והלה פער את פיו לצעוק: "שטויות. מה ייתן לך ומה יוסיף לך הכובע... מספיק להיות יהודי בלב", ועוד מיני דברי הבל וריק.

עברה תקופה והנה אני שוב באותו מקום, ולהפתעתי אין גבול. אני רואה מולי את אותו ראש הכופרים דאז ניצב לקראתי בעוז ובגאווה, אך פנים חדשות באו לכאן: את ראשו מכסה כיפה, ולא סתם כיפת הירדן כל-שהיא, אלא כיפה גדולה כשיעור 'חזון איש'! כראותו אותי רץ לעברי, סובבני וחיבקני ולא יכול לכלוא את התרגשותו. כשנרגע אמר לי: "כמה שאני אוהב אותך! איך יודע מה חוללת בקרבי! מאז פגישתנו האחרונה לא מצאתי מנוח לנפשי! ראיתי כמה דבוק הנך בהנהגתך, ואמרת לעצמי: לא ייתכן שדבר ריק הוא. ומשכך התחלתי לעקוב אחר היהדות, להתעניין לנבחר ולחפש, עד שנדלק גם אצלי אותו ניצוץ יהודי, אשר חבוי היה בקרבי, והנה גם אני כמוך היום, אני מתבייש כלל עם הכיפה והיא גם מדבקת, כמה כבר 'נדבקו' ממני והולכים עם כיפה כמוני, בגאווה בלבוש היהודי"...

ועוד כיוצא בזה, באחת הטיסות התמזל מזלו של שכני לספסל - יהודי

המשך מעמוד 17 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

ברוך-הוא בכל רגע, מבלי להרפות!

"באמת לא עצם קשירת הנעליים כך או כך, יש לה שייכות ליראת שמים, אלא עצם זאת שהאדם מחשב בכל פעולה ופעולה, שהוא עושה את מה הקדוש ברוך-הוא דורש ממנו לעשות בשעה זו, ומה מוטל עליו כעת לעשות בשעה זו, הרי זו יראת שמים! ואין כלל משנה אם פעולה זו גדולה היא או קטנה..."

דברים אלו כאמור השמיע הרב שטיינמן כהערה צדדית, ומסופקני אם מישהו משומעי השיעור שם לב אליה. אך גם משיחה ארעית זו של תלמיד חכם, למדנו נקודה יסודית וחשובה.

יהודי ירא שמים מתמודד כל העת בנסיונות, כיצד לקיים רצון ה' בכל פעולה מופעולותיו, ואת דרכי ההתמודדות עם נסיון זה, הנחיל לנו אברהם אבינו בנסיון של לך-לך!

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

השתתפתי פעם במסגרת שיעוריו היומי הקבוע, של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל המתקיים בביתו. כשהגיעו לדברי הגמרא במסכת שבת (סא, א), המביאה את הנידון איזו נעל יש לו לאדם לנעול קודם? ומסיימת שם הגמרא כך: "ירא שמים יוצא ידי שניהם..." דהיינו: שינעל תחילה את של ימין ולא יקשור, ואחר כך ינעל את של שמאל ויקשור, ושוב יחזור ויקשור את של ימין.

תוך כדי הלימוד אמר הרב שטיינמן הערה באוזני הנוכחים: "פעולה קטנה זו מה שייכות יש לה ליראת שמים? הרי כדי להגיע ליראת שמים זקוקים להמון עבודה?"

לאחר זמן מה של הרהור אמר הרב שטיינמן בזה דבר נפלא:

האם מותר לטאטא חצר מרוצפת בשבת? האם מותר לצעוד ברחוב ביום טוב בעזרת מקל הליכה? המעלה העצומה של קבורת המת בתכריכים של פשתן

מגזרות חכמים בשבת וביום טוב

- חכמינו ז"ל אסרו לרכוב בשבת וביום טוב על גבי בהמה, מחשש שהרכוב יתלוש ענף מעץ מזדמן לצורך הנהגת הבהמה, ויעבור על איסור מלאכת 'קוצר'.
- חכמינו ז"ל אסרו לרקוד בשבת וביום טוב בדרך שיר, וכן למחוא כפיים בדרך שיר, מחשש שאם יעסקו בשירה באופן זה, יטעו וייכשלו בתיקון כלי נגינה, ויעבור על איסור מלאכת 'מכה בפטיש'.
- חכמינו ז"ל אסרו להפריש תרומות ומעשרות; ומי שעבר והפריש - ההפרשה חלה, אך אם עשה זאת במזיד, קנסוהו חכמים ואסרו את הפירות באכילה לכל אדם, עד למוצאי שבת.
- השולחן ערוך כתב שאסור לטאטא בשבת קרקע שאינה מרוצפת, ומותר לטאטא קרקע מרוצפת. והוסיף בשם 'יש אומרים', שמותר לטאטא אף קרקע שאינה מרוצפת. ולדעת הרמ"א, אסור לטאטא אף קרקע מרוצפת, אלא אם כן רוב בתי המקום מרוצפים, כבזמננו. ובחצרות הבתים, בגינות ובשדות, אסור, לדעת הרמ"א, לטאטא גם קרקע מרוצפת, כיון שרובן אינן מרוצפות אף בזמננו.
- חכמינו ז"ל אסרו לשטוף קרקע במים בשבת, מחשש שבעת השטיפה ייכשלו במילוי גומות שבקרקע, על מנת ליישר את פני הקרקע. ובכלל גזירה זו - אסרו לשטוף גם קרקע מרוצפת.
- למרות שמלאכת 'הוצאה' מותרת ביום טוב כשהיא נעשית לצורך היום, אסרו חכמינו ז"ל ללכת ברחובה של עיר בעזרת מקל הליכה. איסור זה הוא רק למי שיכול לצעוד ללא עזרת המקל.
- חכמינו ז"ל אסרו לשאת אדם על גבי כסא ברחובה של עיר

ביום טוב, משום שדבר זה הוא דרך חול, ויש בו זלזול בכבוד יום טוב; וזאת, אף אם האדם שנושאים אותו אינו יכול ללכת ברגליו.

• בהמה טהורה שילדה, ולאחר מכן ריחקה את הוולד, ואינה מניקה אותו, ישנן שתי פעולות שבאמצעותן ניתן לגרום לה לקרב בחזרה את הוולד; ומותר לעשותן ביום טוב.

מהלכות 'בונה' ו'סותר' בקרקע ובכלים

- מלאכות 'בונה' ו'סותר' האסורות בשבת מן התורה, הן בבנין המחובר לקרקע, או בכלי המחובר לקרקע; וכן בכלי שנפחו ארבעים 'סאה' ויותר, אשר נחשב כקרקע.
- בזמנים עברו, היו חנויות ניידות לממכר מאכלים, ושלושה סוגי דלתות היו להן, אשר היו נשלפות ממקומן בעת פתיחת החנות: א. דלת המחוברת בצ'י צד, כדלת רגילה. ב. דלת המחוברת בציר אמצעי. ג. דלת שאינה מחוברת בציר, אלא תופסת את כל רוחב הפתח. וחילוקי דינים רבים נאמרו בקשר לפתיחתן ולסגירתן ביום טוב.

מהלכות קבורת המת

- מצות עשה מן התורה לקבור מתים. וכתבו אחרונים, שאין המצוה בעצם מעשה הקבורה, אלא בהתקיימות התוצאה - שהמת קבור, ולכן, אם חזר המת והתגלה, חובה לשוב ולכסותו.
- מנהג עתיק יומין בישראל, לקבור את המת בתכריכים של פשתן; וכתבו הקדמונים, שיש 'סוד גדול' בעשיית התכריכים מפשתן בלבד, והם גורמים לכך שכל קטיגור הופך לסניגור.
- אסור לעשות מלאכה דאורייתא ביום טוב לצורך קבורת המת; ונחלקו הפוסקים אם מותר לעשות מלאכה דרבנן לצורך זה, ואין למחות ביד המקל.

גליק 437
שנה י' תשפ"אסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

אחד מתלמידי רבי שמעון בר יוחאי ושמר רבי יצחק, יצא בבוקר מביתו בדרכו לבית הכנסת, ונתקל באיש עני שהיה לו רק מטבע בן חצי מעה. פתח העני בדברי תחנונים: "אנא, רחם נא על חיי ועל נפשות ילדי המסכנים! ענה לו רבי יצחק בקול רחמני, והלא מצבי הוא בדיוק כמצבך, ואין בידי דבר חוץ ממטבע עלובה של מחצית המעה, גם זה טוב בשבילי, השיב העני האומלל, בידי חצי מעה, ואם תתן לי את המטבע שבידך, תהיה לי מעה שלמה, ואוכל לקנות בה ככר לחם, אשר תשביע את רעבונו של ילדי המסכנים. הסכים רבי יצחק ונתן לו את המטבע שלו בשמחה. העני מיהר לביתו כדי להחיות את בני משפחתו, ואלו רבי יצחק המשיך בדרכו לבית הכנסת. בלילה, ישן רבי יצחק על מיטתו - והנה חלום. בחלומו הוא עומד על שפת הים, כשלפתע מתנפלים עליו שונאים. ועומדים להשליכו לתוך מעמקי הים! והנה הוא מבחין ברבו, רבי שמעון בר יוחאי, המושיט ידיו להצילו, אך המרחק ביניהם רב מדי, וקצרה ידו של רבי שמעון מלהושיע, והוא אינו מצליח להצילו, עוד רגע והנה הוא טובע. בעוד הוא מפרפר בין חיים למות, הוא חש ביד המוציאה אותו מן המים. התבונן רבי יצחק לראות מי הוא המציל אותו, והנה זה העני אשר פגש בבוקר, שמייהר עתה לעזרתו, הצילו ממעמקי הים, ומסר אותו לידי רבו רבי שמעון. התעורר רבי יצחק משנתו, ולבו הלם בקרבו מאימת החלום. אט אט הוא נרגע מחלומו המבעית, והתעמק להבין את פשרו. פתאום הובחר לו, כי מן השמים גילו לו שעמד בסכנה גדולה וגזרה איומה ריחפה עליו, ורק בזכות מחצית המעה, בכוחה של מטבע קטנה זו, אשר בה החיה נפשות רעבות ניצל מגזרה כה קשה, ורבו רבי שמעון יכול היה לבקש עליו זכות.

(עפ"י זמר פרשת בשלח)

פרשת השבוע

וישמע אברם כי נשבה אחיו וגו'

וירדה עד דן וגו'

(י"ד - י"ז - ט"ז)

הגה"ק רבי אליהו הכהן בעל "שבט מוסר" זיע"א סיפר על אביו הגה"ק רבי אברהם שלמה האיתמרי מאיזמיר זיע"א שהיה זהיר ומשתדל מאד במצות פדיון שבויים, מנהג מיוחד במינו היה נוהג כל ימיו, בערבי שבתות היה מפקיד סכומים גדולים בידי הנהלת בית האסורים בתור ערבון, על מנת שזו תשחרר את האסירים היהודים למשך יום השבת, כדי שיוכלו לשבות שבתם בחיק המשפחה. כמה פעמים אירע שהאסירים ברחו ולא חזרו לאחר השבת, והיה רבי אברהם שלמה מפסיד את דמי הערבון שהפקיד עבורם.

פעם קרה שלא היה בידו רבי אברהם שלמה הסכום הנדרש לשחרר את האסיר, נכנס במקומו וישב בבית האסורים, ואילו את האסיר שלח לשבות בביתו בשמחה ובטוב לב. אולם

כאשר נודע בעיר דבר מאסרו של הרב הנערץ. רעשה וגעשה העיר, ובני הקהילה מיהרו לאסוף את הכסף הדרוש כדי לשחרר את רבם הגדול רבי אברהם שלמה בטרם יכנס השבת.

אם מחוט ועד שרוך נעל וגו' אני העשרתי את אברם בראשית (י"ד - כ"ג)

מסופר על הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, שהיה נזהר מאד כל ימי חייו שלא לקבל מתנות חינם. על עקרון זה שמר למרות שהיו לו נסיונות קשים. בימי נעוריו היתה תקופה שחי בדוחק רב הוא וביתו. הפצירו בו ידידים טובים לקבל מהם תמיכה בדרך כבוד. אולם הוא דחה הצעות אלו בשתי ידיו. כשזוג' הרבנית ניסתה פעם להשפיע עליו שישנה את דעתו. ענה לה בבת צחוק, כן, מפצירים בי לקחת. את יודעת למה? מכיון שהם בטוחים שלא אקבל, אם אתחיל לקבל יפסיקו להציע לי את תמיכתם.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:28 ת"א: 5:29 ר"ת: 6:04

פרשת לך

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:15 ת"א: 4:30

היהודי שניצל מהשמד

בעיירה קטנה לא הרחק מליאזני, מקום מגורו של הרה"ק בעל התניא זיע"א על הדרך המובילה לעיר המחוז וויטעבסק, גרה אלמנה אחת עם שלושת יוצאי חלציה שתי בנות ובן אחד, הבן למד בשיבה באחת הערים הרחק מן הבית, והבנות עזרו לאם בפרנסת הבית. לאם היתה אכסניה, מקום אליו היו התושבים הנכריים באים לשתות יי"ש ולהיטיב לבם במאכלים יהודיים, וזה היה מקור הפרנסה לאם ולבני ביתה. כשבגרה הבת הבכירה, השיאה אמה לאברך למדן וירא שמים שישב על שולחנה, האברך ישב בבית האלמנה והגה בתורה. בין באי האכסניה, היה גם כומר העיירה, מפעם לפעם היה הכומר חוטף שיחה עם האברך, ומנהל אתו ויכוחים אודות עניני דת שונים. הכומר ניסה להוכיח כי האמונה שלו היא האמיתית, אולם האברך היה מפריך את הוכחותיו. הכומר הוכרח להודות, כי האברך מנצחו כל פעם, והיה משבח את האברך על למדנותו וידענותו. האברך נהנה מאד מהכבוד הזה שהיה הכומר מכבדו, ועל אף היותו תלמיד חכם וירא שמים, היה מטבעו אוהב כבוד, לפיכך נמשך תמיד לויכוחים עם הכומר, ולאחר כל ניצחון התגאה יותר ויותר.

יום אחד עברו דרך האכסניה מספר תלמידי חכמים, שנשארו מספר ימים באכסניה, ובראותם את דרך הויכוחים שמנהל הכומר עם האברך לא מצא הדבר חן בעיניהם, הם התרו בו לבל ימשיך בדרך זו, אשר מלבד ביטול התורה הכרוך בכך, הרי לא יכולה לצמוח מכך כל טובה, אולם האברך לא שעה אליהם והמשיך לנהל ויכוחים עם הכומר. באחד הויכוחים סיפר הכומר לאברך, כי בהיותו בוויטעבסק אצל הבישוף, שיבח לפניו במאד את האברך היהודי המתמצא ויודע עניני דת רבים, ואף יודע פרק בהלכות ויכוח ומלומד גדול, הבישוף ראש הכמרים ביקש לראותו וגם לשוחח עמו, הכומר הציע לפני האברך כי בנסוע הכומר בפעם הבאה אל הבישוף לוויטעבסק, יצטרף האברך אליו. בתחילה לא אבה האברך לשמוע על ההצעה הזו, אולם לאחר הכומר הפציר בו רבות וסיפר לפניו את גודל הכבוד שיוכל לנחול שם, כשינצח את הבישוף, נאות האברך לקבל את הצעת הכומר. בבוא האברך לוויטעבסק התקבל בכבוד גדול לפני הבישוף, אשר ניהל אתו שיחה ארוכה מאד בעניני דת. האברך ענה לבישוף על כל שאלותיו ויצא כמנצח בכל השאלות והתשובות לאחר השיחה הסכים האברך להפצרות הכומר להישאר אצל הבישוף מספר ימים. ראש הכמרים מסר לאברך חדר מיוחד, ואוכל כשר היה האברך מביא בעצמו מן השוק, הוא עשה לו היכרות עם עוד כמרים רבים שבאו אליו, ומאד שבחו את האברך הזה וחלקו לו כבוד רב. כעבור מספר ימים חזר האברך אל עיירתו שמח וטוב לב, הוא לא גילה לאף אחד ממסעו אל ראש הכמרים, אולם גאותו

העצמית גברה מיום ליום. כעבור כמה שבועות, עברו מספר אורחים דרך העיירה והתעכבו באכסניה, הם היו תלמידי חכמים מופלגים ושוחחו ביניהם בדברי תורה. האברך התערב בשיחה והביע גם הוא את סברותיו, אולם על אף ידיעתו הגדולה בתורה, טרם הגיע ללמדנות מופלגת כזו של תלמידי החכמים המבוגרים הללו. האורחים הפריכו את סברותיו והעירו לו, כי לא נאה לאברך צעיר להתערב בצורה כזו בין מבוגרים, ומוטב לו להאזין לדברי מבוגרים ממנו בחכמה ובשנים ביראת הכבוד ודרך ארץ. הדברים האלה של האורחים פגעו באברך קשות, הוא נעלב מאד מדבריהם הקשים והחל לנטור שנאה לבני תורה. הגויים להבדיל מעריצים יותר את תורתו מאשר בני תורה, חשב בהתמרמרות, הגאווה התפרצה במלא תקפה.

בכפר הסמוך בנו כנסיה חדשה, בסוף הקיץ הגיע לכפר ראש הכמרים כדי לחנך את הכנסיה. לאחר טכס חינוך הכנסיה ערך הבישוף מסע על פני הכפרים והעיירות שבסביבה, במסעו הגיע גם לכפר בו גר האברך, בהזדמנות זו נכנס אל האכסניה עם כל בני פמלייתו והתוועד שעה ארוכה עם האברך, גאוותו של האברך גאתה יותר ויותר מן הכבוד הזה שחילק לו הבישוף, אף כל בני הכפרים החלו לחלוק לו כבוד יותר מבתחילה. לאחר חג הסוכות נסע האברך מביתו למשך מספר שבועות. בחזרו היה מאד מפוזר ומבולבל, כעבור מספר ימים נסע שוב, איש מבני הבית לא ידע לאן נסע בתחילה, מה פשר חזרתו המופרזת והנסיעה הבהולה מיד לאחר מכן. תקופה ארוכה עברה, ואין כל ידיעה מהמתרחש אתו, והיכן הוא נמצא. בערב שבת חנוכה הגיע ממנו מכתב בו הוא מודיע, כי הוא נמצא אצל ראש הכמרים בוויטעבסק, וכי יש לו שם דירה פרטית מרווחת, כבוד גדול חולקים לו אנשי הכמורה, והבישוף אף הבטיח לו עתיד מזהיר. אשתו וחמתו לא הבינו את פשר המכתב וכוונתו, אולם הבן שהגיע הביתה לחנוכה מזהישיבה, בקראו את המכתב שהגיע מהגיס צעק מרה: "וועלוויל, כך היה שמו, "נמצא אצל ראש הכמרים ועומד להשתמד".

יללה גדולה פרצה בבית, בקוצר רוח חיכו כבר לצאת השבת, שבת שחורה היתה זו לכל המשפחה. מיד לאחר ההבדלה על אף הקור החזק וסופת השלגים המשתוללת בחוץ, שמו פעמיהם אל בעל התניא בליאזני, הם התפרצו לביתו של הצדיק ביללת זעקה: רבי, "וועלוויל נמצא אצל ראש הכמרים בוויטעבסק ורוצה להשתמד" הצילו רבי. "בעל התניא" ישב אותה שעה במסיבת מלוה מלכה, קהל גדול הסב מסיב לשולחן, כולם הופתעו ונודעזעו מדברי האלמנה ובניה שנאמרו בלב שבור, ותוך כפי גודל והולך הם חכו למוצא פי הרבי. הצדיק התעמק במחשבותיו, זרועותיו על השולחן וכפות הידיים על פניו, פניו להטו להט אש קודש. כעבור זמן מה פקח את עיניו ואמר: אין ביכולתי לעזור במאורע זה במאומה יכול אני רק לספר לכם על מקרה דומה שקרה לפני שנים.

כל טובות העוה"ז מותנות בקיום התורה והמצוות

אדם הנהנה מהעולם הזה ואינו חפץ בקיום המצוות, הרי שהוא אוכל עולמו בחייו, ואף אם עשה מעשה מצוה זה או אחר, נחשב לו נדבר כניכוי שכרו.

משל למד הדבר דומה: לעשיר שהיתה לו בת כלילת המעלות, ואביה חיפש לו חתן מופלג בתורה ובמידות, אחר יגיעה מצא בחור בעל מעלות יחיד ומיוחד. אביו של הבחור גר בעיר רחוקה, שלח העשיר את מרכבתו ההדורה להביא את האב אל עירם, כדי לסיים את השידוך במזל טוב. כאשר הגיע אביו של החתן ונפגש עם אבי הכלה, נמלך בדעתו ומסיבה כלשהי לא הסכים לשידוך. ראה העשיר כי אבי החתן אינו מסכים לשידוך, החליט לשחד אותו בממון, ולחש על אזנו כי מלבד סכום הנדוניה שיתן בעין יפה לבני הזוג, בדעתו לתת עוד ארבע מאות זוז לאבי החתן. למרות ההצעה המפתה נשאר אבי החתן בסירובו ולא הסכים לשידוך. כאשר ראה אבי הכלה כי כן, פנה אל הבחור עצמו, ועד מהרה סיכמו שניהם על השידוך למזל טוב ללא הסכמת אבי החתן. לאחר חתימת שטר התנאים בא אבי החתן אל העשיר וביקש ארבע מאות זוז כפי שהובטח לו ענה העשיר: לא ולא! אמת כי הבטחתי לך סך זה, אולם רק כדי לזרז אותך להסכים לשידוך, אך עתה כבר נחתם השידוך למזל טוב ללא הסכמתך, ועכשיו מה לי ולך?

והנמשל: הקדוש ברוך הוא עשה כביכול שידוך עם בני ישראל, אלא שעיקר השידוך הוא עם הנפש החפצה בקיום המצוות. אמנם, הנפש עומדת ביד הגוף, וכל מצווה שתחפוץ לקיים, עליה לבקש תחילה את רשות הגוף שיתרצה ויסכים לדבר, הנפש צריכה את רצון הרגליים ללכת אל בית המדרש, ואת הסכמת הידיים ללבוש ציצית ולהניח תפילין וכדומה. על כן אם הגוף מסכים ברצון, מן הראוי לתת לו מעט שכר בעולם הזה על שהסכים לרצונותיה של הנפש. אולם אם הגוף אינו חפץ בכך, על פי דין ראוי לו שלא ייהנה מן העולם הזה כלל וכלל, אם אכן נהנה, ידע כי מכלה הוא את מעט שכרו השמור לו לעולם הבא.

(המגיד הק' מדובנא זיע"א)

היה זה בחורף שנת תקנ"ט, החל הרבי את סיפורו, הייתי אז במעזריטש אצל מורי ורבי המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א. לא הרחק ממעזריטש היתה עיירה של גוים, ומשפחה של יהודים התיישבה במקום. ליהודי זה שהתיישב בעיירה זו היו מספר ילדים, אחד מהם למדן וירא אלקים, ולפתע נכנסה בו רוח שטות להשתמד רחמנא לצלן, לא שהוא כפר ח"ו חס וחלילה בבורא, אלא מחמת גאות נכנסה בו רוח שטות זו, הוא הלך אל הכומר וביקש להשתמד. לא הועילו כל תחנוני האב וזעקותיו, בכי האם ויללותיה, הבחור עמד בשלו. בא האב מוכה יאוש לפני מורנו המגיד ממעזריטש בבכי מר וסיפר על האסון שפקד אותו, הוא הפיל בקשתו לפני רבינו כי יציל את בנו מרדת שחת. רבנו נכנס לדביקות עילאית, ולאחר מכן אמר דבר תורה על הפסוק "נפש כי תחטא ומעלה מעל בה". כאן הפסיק בעל התניא את סיפורו לרגע קט, וחזר אות באות את דבר התורה שאמר אז המגיד ממעזריטש. לכשגמר רבינו את דבר התורה המשיך הרבי את סיפורו, ציוה למנין תלמידים כי יהיו ערים כל הלילה, ויאמרו מזמורי תהלים בכוונה גדולה עד אור היום. אני הייתי בין עשרת התלמידים שאמרו כל הלילה תהלים בכוונה גדולה. למחרת בא הבחור ההוא לרבינו בבית המדרש, אף אחד מאתנו תלמידי המגיד לא שאל אותו מאומה, מיהו, ומאין הוא בא, ומה מעשיו? הוא התעכב מספר ימים במעזריטש, נכנס אל הרבי ושוחח עמו ביחידות, חזר הביתה ונשאר יהודי נאמן. בזאת סיים בעל התניא את סיפורו, הוא בירך את ברכת המזון ונכנס לחדרו הפרטי.

מיד עם צאת הרבי לחדרו, בחרו במנין אברכים מהמצויינים שבתלמידיו, שיהיו ערים כל הלילה ויאמרו תהלים עבור וועליל. לפנות בוקר חזרה האלמנה ומשפ' חזרה אל כפרם. כעבור זמן מה אחרי צאתם הופיע אברך בבית מדרשו של הרבי וחבילה על גבו, בשמעו כיצד אומרים כולם מזמורי תהלים בלב נשבר, לקח האברך אף הוא ספר תהלים, דמעות רבות נשרו מעיניו והוא הצטרף אל אומרי התהלים. כל יושבי בית המדרש הבינו מיד מיהו האברך, אך אף אחד לא העיז לגשת לשאלו, מיהו ומאין הוא? כל שבוע הימים של חג החנוכה ישב האברך בליאזני והאזין לדברי התורה שנאמרו מפי הרבי. לאחר חנוכה נכנס האברך ליחידות אצל הרבי ומיד לאחר מכן שם פעמיו חזרה אל ביתו. כעבור מספר שבועות, עקר האברך יחד עם כל משפחתו מהעיירה ההיא אל ישוב אחר, הוא היה בא לעתים תכופות לליאזני אל הרבי ונהיה לאחד ממובחרי האברכים החסידיים.

בין אדם לחברו

קיום הכנסת אורחים בגופו

מסופר על הרה"ק רבי שמואל מדאראג זיע"א, (יומא דהילולא ט"ו מרחשון) בשבאו אליו אורחים עלה דרך סולם לגג ביתו, והוריד בכבודו ובעצמו מזוונים למען האורחים, אמרו לו למה מטריח עצמו רבינו? אנחנו נוריד את המזוונים. שחק רבי שמואל ואמר: מחר בבוקר כשאלך עם הטלית ותפילין לביהכ"נ להתפלל, תפנו אלי ותגידו למה לך להטריח עצמך וללכת להתפלל, אנחנו נתפלל עבורך, כלום אשמע לכם?

להקים שם ישראל

פעם אחת קיטרג אחד הרבנים בפני הגה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א, על פלוני שיצא לתרבות זרה וחילל שם שמים ברבים, וקיללו נמרצות "ימח שמו".

נעמד רבי יוסף חיים ואמר: חס ושלום, אסור לומר כן על בן ישראל, זה אף נוגד את ההלכה, שהרי ההלכה היא, שאף אדם מישראל שהמיר את דתו ומת בלי בנים, חייב אחיו לשחרר את יבמתו על ידי חליצה, וחליצה במקום יבום בא, וכל ענין יבום נעשה כדי "להקים על שם אחיו המת ולא ימחה שמו בישראל" ואילו אתה נוקט בלשון "ימח שמו". והוסיף ואמר: להיות יועץ להש"ת ש"ימח שמו" – חס ושלום, מי שמך? במקום זה התפלל שישוב בתשובה, שאם חס ושלום היה נימח שמו של אחו ומנשה ואמנון, איך היה נולד משיח? והרי דוד המלך שראה שיצא אור גדול משמעי (מרדכי הצדיק)

יותר ולא פגע בו על קללתו, ורק את שמו של עמלק בלבד נצטוונו למחות.

להקל יסורים מיהודי

מסופר על הגאון רבי איסר זלמן מליצר זיע"א שמעשה והתיימר אחד הלמדנים להוכיח, על פירוש מסויים של רבי איסר זלמן שאינו נכון. ולא נתקררה דעתו עד שפרסם דבריו בירחון תורני והשתמש בביטוי שפירושו של רבי איסר זלמן משבש את האמת. משראה אחד התלמידים את דברי הלמדן המבקר, נודרו ובא אצל רבו עם תשובה ניצחת שיוכיח את צדקת דבריו של רבו. עיין רבי איסר זלמן בדבריו ואמר: אינני מתיר לך לפרסם דברים אלו, אותו למדן מבקר, הוא יהודי מר נפש ומדוכא ביסורים, ועתה כשיכול להתפאר בכך שנצחני בהלכה – ישמש לו הדבר פורקן ועידוד כל שהוא לצרותיו, ואם יש בי היכולת לעשות לו טוב על לבו השבור ובכל להקל מעט מיסוריו, למה לא אעשה כן?.

להכיר טובה לעקרת הבית

מסופר על הסבא מקלם זיע"א שבילי שבתות כשהיה שב הביתה מהתפילה, היה נוהג לשהות זמן מה על יד פתח הבית, ולהתבונן בהנאה גלויה על כל הכנות השבת שערכו לכבודו, על השולחן וכליו הנאים, על מיני המטעמים והמעדנים, כדי לא להיות כפוי טובה לאשתו שטרחה כה הרבה בשבילו, ולהכיר את חסדה עמו.

הילולא דצדקיא

שבת קודש י"ג מרחשון

הרה"ק רבי זאב וואלף קיצעס (תלמיד הבעש"ט – תקמ"ט)
הרה"ק רבי ברוך מקאסוב ב"ר אברהם (יסוד האמונה ועמוד העבודה – תקמ"ג)

יום ראשון י"ד מרחשון

הרה"ק רבי אברהם אלימלך הי"ד מקארלין ב"ר ישראל (תש"ג)

יום שני ט"ו מרחשון

מתתיהו בן יוחנן כהן גדול
הרה"ק רבי צבי הירש מטשורטקוב ב"ר מאיר מטיקטין (תק"ד)
הרה"ק רבי לייב בעל היסורים (תקצ"ז)
הרה"ק רבי אברהם ישעיהו (חזון איש) ב"ר שמריהו יוסף (תשי"ד)

הרה"ק רבי שמואל מדאראג (אמרי שפר) ב"ר שרגא פייביש (תרמ"ב)

יום שלישי ט"ז מרחשון

רבי עמרם חסידא ב"ר משה נחום – תקצ"ו
הגה"צ רבי אלעזר מן שך ב"ר עזריאל (תשס"ב)

יום רביעי י"ז מרחשון

הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאסוב ב"ר יעקב קאפיל (אהבת שלום – תקפ"ו)

יום חמישי י"ח מרחשון

הרה"ק רבי יחזקאל הכהן מראדומסק ב"ר אברהם ישכר דוב (כנסת יחזקאל-תרע"א)

יום שישי י"ט מרחשון

הרה"ק רבי שמשון העלר מאזיראן ב"ר משולם פייבוש מזבאריו (תר"ח)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עיונה הלכות

מאת הרה"ג גמליאל הכהן רביטבין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רפרודס יוסף תרע"ט על המעדים.

דיני עניית אמן (י')

א) בברכת אתה חונן, ושאר ברכות שהם תפילה, יכווין בעניית אמן, אמת היא, וגם אני מתפלל שיהי רצון שיקויים דבר זה. (משנה ברורה סימן קכ"ד ס"ק כ"ה)

ב) בקדיש יכווין בעניית אמן, על העתיד, היינו, שיאמנו דבריו מה שהוא מבקש שיתגלה מלכותו במהרה. (שם)

ג) העונה אמן יהא שמיה רבא בכל כוחו, מוסיף כח בפמליא של מעלה. (זהר פרשת פינחס דף רכ.)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

לע"נ

הר"ר מאיר הלוי ויזל ז"ל
ב"ר אברהם אבא ז"ל
נלב"ע י"ח מרחשון תנצב"ה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לכו"ח "עין חמד" - מקהלת ציון

פרשת לך לך - בלימה בזמן מריבה

"ויהי ריב בין רעי מקנה אברהם ובין רעי מקנה לוט... ויאמר אברהם אל לוט, אל נא תהי מריבה ביני ובינך" (בראשית יג, ז-ח)

וכבר ידוע ומפורסם מה השכר הגדול שאדם זוכה לו אם הוא בולם את פיו בשעת מריבה. באותה השעה מומלץ מאוד להתברך מאדם כזה שכן ברכותיו מתקיימות!

אומר השל"ה הקדוש: אברהם ראה שיש פה כבר ריב בין הרועים, הוא פנה ללוט ואמר לו: **"ריב יש כבר בין הרועים, בוא נדאג שזה לא יהפוך למריבה, שזה לא יגיע חלילה גם אלינו! בוא נשקט את העניינים שזה לא יתחיל להתפשט"**.

מין החזון אי"ש אמר שהלאו בתורה "לא יהיה קִקְרָח וְקִעְדָנו" (במדבר יז, ה) לא מדבר על אלו שלא צודקים.

האיסור להחזיק במחלוקת מיועד דווקא לאלו הצודקים. ואף על פי כן, הם מזהירים על כך בלאו דאורייתא!

על פי השולחן ערוך חייב אדם לפזר את כל ממונו, ובלבד שלא לעבור על איסור לאו מהתורה.

וידועים דברי מין הרב אהרן יהודה לייב שטיינמן זצ"ל: **"נער הייתי וגם זקנתי, ומעולים לא ראיתי אדם שויתר והפסיד מכר!"**

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

שבת שלום

שבת	כנסת לבית	צאת לבית	ויניח מן
י"ג	16:16	17:27	18:03
י"ד	16:33	17:24	17:59
ט"ו	16:33	17:24	17:59
ט"ז	16:36	17:27	18:02

הצלחה בגורר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דוד עומרי בן יהודית דרור בן סופיה מאיר בן שרית ואליה מיטל בת מלכה נעם בן שרה טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר דרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת נעמה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחיה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחיהמה אורן בן אסתר דינה בת רחל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כירה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה רחל בת רחל ברכה בנימין בן יקוט עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעמה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת
משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה
לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן אריס
ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת
וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים - חלק ו'

האם יש בישולי גוים כאשר ישראל הניח את השיפוד והגוי הפך אותו לפני שהגיע לשליש בישולו?

סלע:

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א:

תשובה:

אם הניח ישראל בשר או שיפודים על האש לצלותו, וקודם שהגיע לשליש בישול הגוי הפך אותו מצד לצד, מותר הבשר באכילה, מכיוון שהבשר היה נצלה גם ללא הפיכתו של הגוי. **מקורות:** מרן ב'בית יוסף' (שם) בשם הרשב"א כתב: אם היה יכול לבוא לידי מאכל בן דרוסאי בלא הפוכו, מותר. אולם כאשר בלא היפוך הגוי החתיכה לא היתה מתבשלת, אסור. וכ"פ בשו"ע (שם ס"ו) דדוקא במונח על גבי גחלים עוממות אסור, שבלא הפיכתו של הגוי לא היתה החתיכה מתבשלת. ולענ"ד פוק חזי, שגם ללא הפיכת השיפוד או חתיכת הבשר, החתיכה מגיעה לשיעור מאכל בן דרוסאי, שהוא שליש בישול מכוח הנחתו של הישראל. וע"ע להרחי"ד א' בשו"ר ברכה' (סימן ק"ג ס"ק יב) בשם שו"ת 'שערי ישועה' ושכ"כ הרדב"ז.

איסור בישולי גוים, שייך גם בעזרת בית גויה שמשלם לה כשכירה ועובדת בבית הישראל. **מקורות:** מרן ב'בית יוסף' (יו"ד סימן ק"ג) אסר אף בשפחות ועבדים, הקנויים לנו למעשה ידיהם, מצווים על שביתתם. וכן פסק בשו"ע (שם ס"ד) בשם יש אומרים בתרא. ואף שהרמ"א (שם) מיקל דאין איסור בישולי עכו"ם בשפחות, כתבו האחרונים דהיינו דווקא בשפחות הקנויות לנו דליכא קרבה כלל. אולם בזמננו, שאינם אלא שכירים ואינו מצווה על שביתתן, אסור. וכתב ה'פרי חדש' (שם אות ט) דבכהאי גוונא שהם שכירים אף ל"א הראשון שהביא השו"ע אסור. ומ"ש הש"ך (סק"ז) להקל בשפחות השכורות, ראה בספר 'ההלכה במשפחה' להגר"מ שטרנבוך (עמוד רג הערה מז) היינו דווקא שכורות לשנה, משא"כ בשפחות שכורות של ימינו שיכולים לחזור בהן ולהתפטר מעבודתם, אסור לנו"ע. וכ"כ בשו"ת 'יוברך דוד' - הארפענס' ח"א (יו"ד סימן צד), וכ"כ בספר 'דיני מאכלי נוכרים' (פ"ד סק"ד), ובספר 'שושנת העמקים' - בוחבט' ח"ד (עמוד שסג).

גוי שבישל בכלי של ישראל, אף שהמאכל היה כשר ללא תערובת דבר איסור, קנסו אותו חכמים והכלי צריך הכשרה. ולכתחילה, גם כאשר הגוי בישל בכלי שהוא לא בן יומו, צריך הכשרה, אך בדיעבד מותר. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן ק"ג ס"ז) כתב בסתם: הכלים צריכים הכשרה ולכן, כאשר באים לתת הכשר במפעל שהכלים בלועים מבישולי גוים, חובה מן הדין להכשיר את כל הכלים קודם השימוש. באופן שהיה פי ששים [במאכל שאין בו בישול גוי] כנגד האיסור, לא נאסר הכלי. כגון: גוי שבישל ביצים במים בכלי של ישראל והיה רוב מים כנגד הביצה - מותר, ש"ך (ס"ק כא). וע"ע 'קובץ בית הלל' (תמוז תשס"ז עמוד לה). מה שכתבנו שלכתחילה, אף אם הכלי אינו בן יומו יש להכשירו, כן כתב הרב 'כף החיים' (שם סק"צ) ושכן דעת ה'חכמת אדם' (כלל סו). וה'פרי מגדים' (שפ"ד סימן צג אות ג) כתב, דהלכה רווחת היא בישראל, שאפילו איסור דרבנן שנבלע בכלי לא מהני טעם לפגם. אולם הרב 'ערך השולחן' (אות כב) כתב דרוב האחרונים ס"ל דכלי, שאינו בן יומו באיסור דרבנן מותר לכתחילה. וכתב הרב 'בן איש חי' (פרשת חוקת אות כד) בכלים שחושש לשבירתם מחמת ההגעלה ויש הפסד מרובה, הוי כדיעבד ויש לסמוך על המקילין להשתמש אחר מעת לעת. וכ"כ בספר 'יצחק ירנן' - שחיבר (סימן עז). כאשר הכלי, שבישל בו הגוי התערב בשאר כלים, ואין אנחנו יודעים היכן הוא, מותר. משום ספק ספיקא, שמא אין זה הכלי שנאסר, ואף אם תמצוי לומר, שזה הכלי, שמא הלכה כמ"ד שאין הכלים נאסרים בבישול הגוי.

ואף כלי חרס מועילה להם הגעלה ג' פעמים.

שְׁמִיעָה לַצְדִּיק

סיפר הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א: פגשתי אברך ת"ח, שגר לא רחוק מביתי. אני מכיר אותו ואת משפחתו מילדותי. מכיוון שיש לשנינו קרובים משותפים, אני מכיר באופן אישי את כל פרטי האנשים עליהם סובב הסיפור הבא, שסיפר האברך: אני עושה שימוש-חכמים אצל הגר"א נבנצל שליט"א, רב העיר העתיקה. לאחר השהות אצל הרב, הלכתי להתפלל בכותל המערבי. להפתעתי, פגשתי את אחי עומד ומתפלל בהתרגשות גדולה. "מה אתה עושה פה?", שאלתי, ואחי סיפר: "בתי נפגשה עם בחור מצוין מספר פגישות. אני ישבתי עם ההורים לדבר על ענייני הממון, כספי הדירה והוצאות החתונה. הכל היה נראה מצוין, היינו קרובים לסגירת השידוך, ואז נזכרנו, שלא בדקנו התאמה גנטית. ביצענו בדיקות והתוצאה היתה חד משמעית. לא להשתדך יחד בשום פנים ואופן. הדבר יביא לבעיות גנטיות חמורות ביותר, ויש חשש גדול שחלק מהילדים שיולדו בעתיד, יהיו חולים במחלה תורשתית. לכן הגעתי להתפלל בכותל המערבי, כדי להעתיר בדמעות לסייעתא דשמיא".

חלף שבוע והזוג והתארס, בשעה טובה ומוצלחת... נדהמתי וביקשתי מאחי, שיספר לי מה קרה בהמשך, ואחי סיפר: "הבחור פנה לרב חנניה צ'ולק עם תוצאות הבדיקות והרב פסק בנחרצות שלא להמשיך את השידוך בשום אופן. הרב צ'ולק הפנה אותו לגנטיקאי בתל אביב, שהודיע, שהשידוך לא מתאים. בצר לו פנה הבחור לרשכבה"ג מרן שר התורה הגאון ר' חיים קניבסקי שליט"א ושטח את פרטי המקרה. מרן פסק: "תעשו בדיקה חוזרת". נכדו של מרן, שעמד לידו, הגיב: "סבא, זאת בדיקת מחשב שאי אפשר לטעות בה". מרן שליט"א פסק שוב: "תעשו בדיקה חוזרת".

הבחור פנה לעשות כהוראת מרן, והסבירו לו, שאין מושג של טעויות בבדיקות אלו, המבוצעות במעבדות באיכות הגבוהה ביותר, על ידי הרשות להסמכת מעבדות ומשרד הבריאות. המעבדות עוברות ביקורות קבועות ועומדות בסטנדרטים גבוהים ביותר. למרות זאת, הבחור התעקש, ואמר, שכך הורה לו מרן שליט"א ושהוא מוכן לשלם על הבדיקה כמה שיידרש. הם בדקו שוב והיו בהלם מוחלט. "אין לזה שום הסבר, אך התוצאות החדשות מוכיחות, שאתם יכולים להשתדך ללא כל חשש".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצון להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי
בטל' 052-6329144
(הנייד באישור ועדה רוחנית)

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'
נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084
כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל
PnineEH@gmail.com

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב שלמה קורח זצ"ל

מן הגאון הרב שלמה קורח זצ"ל - נולד ב-י"ז כסליו ה'תרצ"ו (1935) בעיר צנעא בירת תימן. בילדותו חלה והגיע עד שערי מוות. לסבו היו קשרים עם בית המלוכה בתימן, והביא רופא מומחה שאמר כי חלילה אין סיכוי שיבריא, אולם רבינו החלים. בחודש תשרי ה'תש"י (1949) עלה עם משפחתו לארץ ישראל, ומשפחתו התיישבה במעברה בראש העין ולאחר מכן בירושלים. רבינו התחנך וספג תורה ויראה על ברכי זקנו הגדול.

בהמשך למד בישיבת 'מקור חיים'. שם שקד על תלמודו בשקידה עצומה ימים ולילות. כתוצאה מכך נפל למשכב. ראש הישיבה גער בו, והורה לו שיקדיש זמן גם לצורך מנוחת הגוף. לאחר מכן למד בישיבת 'אור ישראל' בפתח-תקווה. שם נודע בשקדנותו וחרירותו. בשנת ה'תש"ך (1959) נסע ללמוד בישיבת לייקווד, והיה מהיחידים שהבינו את שיעוריו של ראש-הישיבה מרן הגאון רבי אהרון קוטלר. לאחר שנה חזר לארץ ועבר ללמוד בישיבת פוניבז' בבני ברק. כך למד במשך כמה שנים בשקידה עצומה ומתוך דוחק עצום. רבו, הגרי"ש כהנמן העניק לו תמיכה כלכלית מכובדת ולאחר מספר שנים החזיר לו רבינו את כל הכסף בחזרה.

בשנים שלאחר קום המדינה, בתקופת עליית 'כנפי נשרים', למרות שהיה נער צעיר, כיתת את רגליו עם קבוצת פעילים במחנות העולים מן ועד באר-שבע כדי לסייע להם רוחנית. עמד בראש 'ארגון בני הישיבות יוצאי תימן'. יסד ישיבה לבני עדת תימן בשכונת 'נחלת אחים' בירושלים. קיבל סמיכה ומשנת ה'תשכ"ה (1964) שימש כרבה של הקהילה התימנית בבני ברק. בהמשך נבחר לכהן כרב העיר הספרדי של בני ברק.

כונה 'זקן רבני תימן'. ענוותן. גאון בנגלה ובנסתר. הירבה לבטל את עצמו אף כלפי בחורי ישיבות צעירים. היה שומע את טענותיהם בכבוד ראש, ומשיב בענווה ובאורך רוח. נפטר לאחר יסורים קשים ומרים ב-י"ג מרחשוון ה'תשע"ט (2018). חי כ-83 שנים. ציונו בבית העלמין סנהדריה בירושלים. לאחר פטירתו, מונה בנו הגאון, ר' עמרם למלא את מקומו כרב בית מדרש 'חניכי הישיבות' בבני ברק ומשמש גם כרבה של ק"ק 'תורת חיים ספרדים ביתר עילית'.

סבא (מצד האב): הגאון ר' עמרם קורח (רבה האחרון של תימן ומח"ס 'סערת תימן'). **אביו:** ר' יחיא. **אימו:** מרת נעמי לבית חוברה. **אשתו:** מרת אסתר שרעבי (דור שישי לרבינו הרש"ש זיע"א). **מרביתיו:** הגאונים - סבו, ר' עמרם. אביו, ר' יחיא. ר' ברוך יצחק לזין (רבינו היה רש"ש זיע"א). **מתלמידיו:** הגאונים בנו, ר' עמרם, ר' אברהם אריה (רב קהילת 'שערי הלכה' בני ברק), ר' משה ברנשטיין (מראשי ישיבת 'רבינו חיים עוזר'), ר' יוסף בן דוד (רבה של קריית-עקרון), ר' יונתן אדמוני (רב קהילת 'אוצר התורה' בניו יורק ארה"ב) ועוד רבים.

תלמידו המובהק, ר' יעקב ניימן, ר' יוסף רוזובסקי, ר' יוסף שלמה כהנמן (אב"ד פוניבז'), ר' אהרון קוטלר (ראש ישיבת לייקווד בארה"ב), ר' יוסף צובירי. **מתלמידיו:** הגאונים בנו, ר' עמרם, ר' אברהם אריה (רב קהילת 'שערי הלכה' בני ברק), ר' משה ברנשטיין (מראשי ישיבת 'רבינו חיים עוזר'), ר' יוסף בן דוד (רבה של קריית-עקרון), ר' יונתן אדמוני (רב קהילת 'אוצר התורה' בניו יורק ארה"ב) ועוד רבים.

בנו: הגאון ר' עמרם (מח"ס 'מלכות אסתר' על ספר תהילים, 'שינון התוספת' ו'פלאי התביר'). **בנותיו:** מרת רות (נישאה לר' יצחק צדוק), מרת איילה (נישאה לר' אליעזר גיספון), מרת צילה (נישאה לר' חזקיהו סאמין). **מספריו:** **יעריכת שולחן** - י"ג כרכים **ישפת מלך** - על הרמב"ם **יתשובה כהלכה** - שו"ת **יזאת אמונותי** **יבסוד ישרים** **יחיי ברכה** - על תהילים **ועמך כולם צדיקים** **ראשית דעת** **יחכמת הנפש** **ירוח טהרה** - על משניות טהרות ועוד חיבורים רבים בכתב יד.

רבינו היה אומר: "כל מי שיבוא לשיעורי הקבוע בימי ראשון, יהיה לו זה כקמיע לרפואה שלא ינזק מכל מחלה". כך היה. אדם אחד חלה קשה מאוד ל"ע. הרופאים העריכו לאור חומרת מחלתו כי נשארו לו חודשים ספורים לחיות. כאשר באו אל רבינו זצ"ל וסיפרו לו על כך, אמר להם: "תודיעו לו שיבוא לשיעור הקבוע ביום ראשון". החולה התחיל להגיע לשיעור, והיה אומר לו רבינו בכל עת: "זה יהיה לך לרפואה". **אותו אדם ב"ה זכה לחיות עוד תשע שנים ויהי זה לנו ופלא.** (מפי בנו הגאון רבי עמרם שליט"א).

בערוב ימיו, אחד הרופאים, שבא לטפל בו בבית בתו בירושלים, היה בעצמו צורבא מדרבנן ויד ושם לו בחכמת הנסתר. הרופא שוחח מעט עם רבינו. לפתע רבינו אמר: "לו הייתי רוצה, הייתי מתרפא ומתהלך כאחד האדם, על ידי עשיית דבר מסוים על פי תורת הקבלה..." רופאים רבים שטיפלו ברבינו אמרו: **"אנחנו מרגישים, שאנחנו מטפלים באדם קדוש מאוד!"**.

גישותו של רבינו זצ"ל לזולת לא ידעה כל גבול, וניתן להאריך על כך בסיפורים רבים. מעשה אחד אירע בערוב ימיו של רבינו, כאשר חלה בעוה"ר בחוליו האחרון אשר ממנו לצערינו לא קם. מעולם לא בכה או התלונן על מצבו ועל קשייו הרבים, מחמת מחלתו הקשה בה חלה קרוב לחצי שנה. יום אחד רבינו זצ"ל נראה לפתע בוכה. לשאלת בנו הגאון רבי עמרם שליט"א מדוע הוא בוכה, רבינו השיב: **"איני בוכה על עצמי, אני בוכה עליה", והצביע על הרבנית תחי' בידו: "מה יהיה עליה, היא תישאר לבד"...**

תונת נכדתו של רבינו בשנת ה'תשע"ג, התקיימה באולמי 'היכלי מלכות' בבני ברק. מיד לאחר ברכת המזון רבינו יצא מהאולם מכיוון שהוא לא חש כל כך בטוב. ביציאה מהאולם, רבינו המתין לרכב שהיה אמור לקחת אותו לביתו, כאשר מסביבו היו קבוצה ממקורביו ומבני משפחתו, אך משום מה הרכב התעכב. כך עברו עשר ועשרים דקות, והזמן התארך.

הציעו לרבינו כיסא לשבת עליו, מכיוון שהיה זה זמן קצר לאחר שנפל ונפצע ברגליו במדרגות אל לשכתו שברבנות בני ברק. אולם, רבינו דחה את ההצעה ואמר: **"לא, זה יעשה רעש סביבי, יחשבו כאילו איזה אדם גדול יושב כאן"**. לכן נמנע מלשבת. כך, בעוד שרגליו כואבות עמד על רגליו למעלה ממחצית השעה.

בְּמִי יֵשׁ לְבַטֹּחַ

"איזו מסכת אתה מסיים?" שאלו האחים והגיסים. ר' משה שתק. הוא ניגש לעסקן המלווה אותם מזה שנים ולחש באוזנו: **"אני מבקש, שתקום ותספר מה הקביעה הרפואית הנחרצת ששמעת בענייני רק לפני שבוע, מול כל הקהל!"**

העסקן נדהם. "אתה מבקש, שאני אקום עכשיו ואספר על הסיכוי האחרון לישועתך שאבד ואיננו? אתה באמת מצפה, שאצטט מילה במילה מה שנאמר לי בעניינך?!" "כן!" - ר' משה ביקש ולחץ על העסקן בהתרגשות.

בלית ברירה העסקן קם וסיפר: "כולנו יודעים על הצער הרב של ר' משה ורעייתו. ר' משה ביקש ממני לספר לכם, כי לפני כשבוע חזרו התוצאות ממהלך מאוד מורכב ומסובך, שערכנו בחו"ל, והתוצאות היו..."

אפשר היה לחתוך את המתח בסכין. כל הנוכחים ישבו פעורי פה. איש מהם לא חשב שהנושא ייפתח כאן ועכשיו על שולחן הסעודה בקול גדול. הם היטו אוזניהם ושמעו את העסקן מצטט מילה במילה, כשכאב עצור זועק מכל מילה: **"לדברי המומחים, אין מנוס מלקבוע בצער, שאבד הסיכוי האחרון"**.

דממה השתררה. איש לא העז לפצות את פיו. ר' משה קם והכריז בהתרגשות, כשדמעות זולגות מעיניו: "רבותי, לנוכח הדברים הללו אני עורך סיום הלילה. **סיום על 'מסכת השתדלות'**. כל ההשתדלויות לא הובילו לתוצאות. מרגע זה אני שם את עצמי רק בידי בורא עולם!"

"עד עתה השתדלתי בכל כוחי בהתרוצצות חוצה גבולות. עכשיו, במעמד זה, אני מסיים את מסכת ההשתדלות, ואני **מפקיד את התיק שלנו בידו הגדולה והרחומה של אבא שבשמיים!**" כך סיים את דבריו הקצרים.

הנוכחים היו המומים ומופתעים. דבריו, שיתקו אותם ממש. ר' משה שהרגיש בכך דאג שיגישו למסובים את מנת האוכל שלהם. הסעודה הסתיימה. כל הנוכחים התפזרו בתחושות מעורבות של הלם, הערכה ורחמים.

אחד-עשר חודשים חלפו בדיוק! ר' משה שוב הזמין את כל הנוכחים לסעודה נוספת.

הפעם, למרבה השמחה, הייתה זו סעודת ברית מילה לבנו בכורו. הבן נולד בשעה טובה ללא כל השתדלות חיצונית וללא כל עזרה מידי בשר ודם.

כשהסתיימה 'מסכת השתדלות', ר' משה ורעייתו התאזרו רק בביטחון ואמונה בה'. הם זכו ב"ה לראות את ניסיו ונפלאותיו בצורה הברורה ביותר- למעלה מכל גדרי הטבע!

להלן סיפור מופלא, המעובד מתוך 'האמנתי ואזמרה לאלוקי בעודי' אותו סיפר הצדיק רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א. הסיפור מזכיר לנו, כי כל מה שנוצר כאן בעולם: כל הישג, שאנחנו מגיעים אליו וכל ישועה שאנחנו זוכים בה- הכל מידיו של בורא עולם, מכיוון שהכל מאיתו יתברך.

אנחנו משתדלים במה שאנחנו עושים מכיוון שזהו הציווי שהוטל עלינו. אך אנחנו צריכים לזכור, כי מה שמביא לנו את הישועה, זה רק בורא עולם בלבד! ורק בו יש לבטוח.

בני המשפחות והחברים של ר' משה ג. ורעייתו, הכירו היטב את הזוג. חלפו יותר מעשר שנים! מאז באו בברית הנישואין, ועדיין לא זכו להיפקד, טרם נשמע קול תינוק רך בביתם...

בני המשפחה המורחבת הירבו להזכיר את שמות בני הזוג בתפילה. גם הזוג לא פסק מלפעול בעניין, כשלכל אורך התקופה עמד לצידם עסקן רפואי בכיר ומוכר. הוא התרוצץ איתם ברחבי העולם.

באמצעות קשריו הרבים הצליח להפנות אותם למרפאות ייחודיות. הוא היה מעורב בכל מה שהתרחש עם הזוג לפרטי פרטים. למרות כל זאת, השנים חלפו וישועה אין.

היה זה לאחר ששבו מחו"ל, ממסע מתיש בו נערך מאמץ מורכב בתקווה להגיע לישועה המיוחלת. באותו יום הגיעו התוצאות. העסקן נחרד לגלות כי גם הפעם, למרות ההשקעה האדירה, העניין הסתיים בכישלון מהדהד, כואב וצורב.

בפנים עצובות התקשר העסקן לר' משה, כדי לבשר לו את הבשורה הקשה. הוא התחיל בדברי עידוד ותמיכה, אבל נאלץ לומר בסיום השיחה: "ר' משה, אני נורא מצטער להודיע שזהו זה. עשינו את כל מה שאפשר. 'הפכנו את כל העולם'. דיברתי עם הרופא, והוא הגיע למסקנה כי אין שום סיכוי בעולם!"

העסקן הניח לר' משה לעכל את הבשורה הקשה, והבטיח להתקשר שוב בעוד כמה ימים. למרבה הפתעתו, כבר למחרת התקשר אליו ר' משה בנושא אחר לחלוטין לכאורה, כשהוא מזמין אותו לסעודת 'סיום מסכת', שיערוך בעוד כשבוע.

"חשוב לי מאוד שתבוא", אמר ר' משה בשיחת הטלפון, "כבר התיידדנו. אנחנו מכירים היטב זה את זה. אני מזמין את כל בני המשפחה, ואתה – כאח לי ממש!"

למרות שזמנו של אותו עסקן היה מצומצם ביותר, הוא לא יכל לאכזב את ר' משה והוא הגיע למעמד הסיום בביתו של ר' משה. באותה השעה היו רבים מבני המשפחה בביתו כשאינם יודעים מדוע כולם הוזמנו.

אחרי המנה הראשונה, ביקשו האורחים לשמוע את הסיום.

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל אביבה בת איירן ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחת ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה מישא אסתר בת זרהה ע"ה אברהם בן טובה ז"ל	הרב שבתי בן אסטריא אטון זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה עמירם בן דבורה ז"ל נעמי בת כותן ע"ה מזל בת שמעון ע"ה יוסף בן מרים נוסרת ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה לטיף בן פרחת ז"ל דניאל רפאל בן חגית ז"ל יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל דורו יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל דוד בר חסיבה ז"ל חוה בת יעקב צבי ע"ה יצחק יצקן בן רחל ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעמה בת גורג'יה ע"ה חי זיזי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעמה ע"ה דוד יצחק בן פרחת ז"ל גורג'יה בת נעמה ע"ה
---	---	--	---

לע"נ

תנצב"ה

גליון באר הבדשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

לך לך

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת לך לך

א	בירה דולקת – מתחת הדליקה טמונה הטובה.....
ה	בה' בטחתי לא אמעד – ע"י האמונה והבטחון ילך לבטח דרכו.....
ה	הבט נא השמימה – יתחיל בעבודה וה' יגמור בעדו.....
ח	מתלמידיו של אברהם אבינו – אהבת חסד ומידות טובות.....
יד	על העין בדרך – שכר טוב ליראיו ובפרט בעניין שמירת עיניים.....
טז	תיכון תפילתי – אין כוחנו אלא בפה.....

פרשת לך לך

של הבירה יניחו לבירה שתדלק ותהא נתונה למאכלות
אש מבלי שינקפו אצבע להצילה מלהבה.

אך האמת, דקושיא מעיקרא ליתא, כי כוונת בעה"ב
הייתה לומר, שעות בידך, כי רק בעיניך נראה
כדליקה המזיקה, אך האמת שאני הוא 'בעל הבירה'
וכל הנעשה כאן על ידי נעשה, ב'חשבון' מהזקק
לפרטי פרטים לטובת הבירה ויושביה, ובאמת גם 'האש'
היא לטובה. ולא הפקרתי את ביתי, אלא הנני עומד
ומשגיח על כל הנעשה בהאי ביתא שיהיה אך ורק
לטובה ולברכה.

בירה דולקת - מתחת הדליקה טמונה הטובה
איתא במדרש בפרשתן (בר"ר לט א), 'רבי יצחק פתח
(פרשה זו), משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום,
וראה בירה אחת דולקת, אמר תאמר שהבירה הזאת
בלא מנהיג (פירוש, שאין לבירה בעה"ב שישמור להצילה מלהבה),
הציץ עליו בעל הבירה אמר לו אני הוא בעל הבירה.
כך, לפי שהיה אברהם אבינו אומר (לאחר המבול ודור ההפלה)
תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו הקב"ה
ואמר לו אני הוא בעל העולם, ע"כ. ולכאורה לא נתברר
מה תשובה יש כי 'אני הוא בעל הבירה', ואדרבה אם
כן מדוע אינו מכבה את הדליקה, כיצד יתכן שבעליו

א. הרה"ק ה'מי השילוח' זי"ע מבאר את דברי המדרש הנ"ל והסמיכות לריש הפרשה 'לך לך מארצך', כי הנה
אומות העולם אינם מתבוננים בליבם שיש אלוקים שופטים בארץ ושעליהם לשוב מדרכם הרעה אלא רק אם
רואים שינוי בסדר הנהגת העולם, אך כל זמן שהעולם נהוג ב'דרך הטבע' אינם משימים ליבם, כי כופרים הם
שהנהגת הטבע אף היא ביד הקב"ה בכל עת ובכל רגע, לא זו דרכם של בני ישראל, כי אנו מאמינים בני מאמינים
אשר הקב"ה מחייה ומהווה את העולם, ואלמלי כן לא היה העולם קיים אפילו רגע אחד. והנה אברהם אבינו כשראה
את שינויי העולם בדור המבול ובדור הפלגה 'אז בא להרעיש בלבו להבין מי ברא אלה', מיד אמר לו הקב"ה לך
לך מארצך, חדל לך מאותו מנהג להתבונן רק בשינוי הטבע, אלא לך לך לחלק יעקב, להכיר גדלות השי"ת גם
בתוך דרך הטבע...

ב. וכך איתא ב'יכין' על מסכת תמיד (א ב) דכתיב שם גבי גורל הפיס זכה מי שזכה, ולכאורה יש להקשות שתיבות
'מי שזכה' נראות כמיותרות ומחוסרי הבנה, וכי יש מקום לומר שזכה מי שלא זכה, הרי בוודאי הזוכה שזכה
הוא שזכה... אלא מבאר ה'יכין' וז"ל. אע"ג שהפילו גורל, לא היה דרך מקרה (מי שיזכה בגורל), רק מה' כל משפטו,
ורק מי שראוי וזכאי לכך משמים, הוא הוא שזכה בגורל בכל עבודה ועבודה, עכ"ל. כלומר זכה בעולם הזה מי
שזכה בשמים ממעל. הרי לך שאין דבר נעשה מעצמו בעולם הזה, אלא הכל בהכרזה והנהגה ממעל ייעשה.

ג. וכמו שמצינו בפרשתן אצל אברהם אבינו, שלאחר שעלה ממצרים כתיב (יג א) 'וילך למסעיו', ופירש רש"י 'בחזרתו
פרע הקפותיו', ומבאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (בד"ה וילך למסעיו) שבעת הילוכו עמדו עליו 'ליצני הדור' - מחוסרי
אמונה, להרבות בקושיותיהם, שהלא הקב"ה הבטיח לך 'ואברכך' - בממון (רש"י יב ב) בבואך לארץ כנען, והנה מיד
פגע בך הרעב עד שהוצרכת לצאת לחוצה לארץ, ואיה הבטחת הבורא ב"ה. ובאמת, דייקא שם נתקיים בו 'ואברם
כבד מאד במקנה בכסף ובזהב' (יג ב), מעתה, בא ברינה אל כל ה'חכמים' המקשים עליו ופרע את כל הקפותיו -
'הקפותיו' מלשון מחיצות והעלמה, ובחזרתו 'פרע' - גילה והוריד מעליו את כל ההסתרות, והחזיר להם תשובה
באמרו, עתה ראיתם כי לשם כך שלחני הבורא לשם - להטעין אותי בעושר גדול בכסף ובזהב ובגדים וצאן ובקר
לרוב, והרעב היה הגורם והמסובב לקיום הבטחת הקב"ה.

הוסיף הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע לבאר 'בחזרתו פרע הקפותיו' שהוא מלשון 'גילוי' (מל' 'ופרע את ראש האשה', במדבר
ה יח) כי אז נתגלה אור האמונה, וראו כל עמי הארץ כי כל מעשי ה' לטובה - לעשות את אברהם כבד מאד במקנה
בכסף ובזהב.

ד. ולא עוד, אלא שה'בירה הדולקת' היא הגורמת ל'הציץ עליו בעליו הבירה' - לקירבת ה' באהבה יתירה. וכתיב
בריש פרשתן 'אל הארץ אשר אראך', וכתב ה'בעל הטורים' אראך בגימטריא בעננים (222), עיי"ש מה שפירש
בזה, ולדידן יאמר, ללמדנו בא, שלא ירך לבב האדם בעמדו בעת חשיכה, כי באו העננים להחשיך בעדו, כי אדרבה,
מתוך החשיכה יזכה ל'אראך' - לראות את הקב"ה בהארת פנים.

באר הפרשה - פרשת לך לך

וללמדנו, כי אף כשנראה לאדם שצרה קרובה, והרי הוא מתפחד מלהכות האש, ידע ש'בעל הבריה' עומד ומשגיח על הנעשה בהאי עלמא. ומה שאיננו מכבה את האש - כי באמת אין זה אלא דמיונות שוא לפי קוצר קטנות דעת האדם^ה, כי לא 'דליקה' יש כאן אלא רוב טובה וברכה^ה.

וזה הכלל, שיתחזק האדם תמיד באמונה פשוטה כי הקב"ה הוא מנהל עולמו כפי הטוב האמיתי, ושאין ביד האדם להבין את החשבון, כי מאוד עמק מחשבותיו^ה. ואין לך מידה טובה יותר מ'אמונה פשוטה'^ה. וכך ביאר הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (אגרא דכלה חוקת ד"ה עמוד נא, וכן הוא בחיכל הברכה להרה"ק מקאמאנא) את הפסוק האמור

וכך נאמר לאחר מתן תורה 'ומשה ניגש אל הערפל' (שמות כ יח) וכתב 'בעל הטורים' כי 'אל הערפל' בגימטריא 'אל שכינה'. מכאן למד הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע (דברים, עמו' ריא) כי אם נראה לאדם ש'ערפל' מכסה אותו בחושך כפול ומכופל ידע שאין זה 'ערפל' אלא עכשיו 'שכינה' שורה ונגלית עליו, ואינו ניגש 'אל הערפל' אלא 'אל שכינה'. והן הן דברי הכתוב בחנוכת בית המקדש הראשון (מלכים א' ח יב) 'אז אמר שלמה ה' אמר לשכון בערפל', שנתגלה לשלמה כי כשיש 'ערפל' הרי זה סימן כי ה' אמר לשכון עליו.

ה. וכך כתב ב'חובת הלבבות' (שער הבחינה פ"ה) 'וכבר נאמר, כי חבורה אחת מעוברי דרכים לנה סמוך לכותל, ובא כלב ועשה צרכיו על אחד מהם, ונעור משנתו ומיהר עצמו לרחוץ מן הזוהמא - כשהוא מלא טענות כרימון מדוע דווקא לי אירע כזאת, אמנם כשהרחיק משם נפל הכותל על חבריו וימותו כולם ורק הוא ניצל', עכ"ל. נמצא שכשחזר למקומו להמשיך בשינתו וראה את נפילת הכותל כבר רבתה שמחתו שדווקא לו אירע הדבר, שעל ידי זה ניצול ממות לחיים.

פעם נכנס אברך אל הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע ושפך בפניו את מר לבו, לאחר שבנו יחידו מחמד נפשו הנולד לו שנים רבות לאחר נישואיו חלה אנושות ונסתלק לבית עולמו ל"ע, ועתה נפשו בשאלתו לדעת ולהבין מה רוצה מעמו השי"ת בלקחו מעמו מתנה יקרה זו. אמר לו הרבי, בשנות ילדותי הזדמן לי להיות ב'בנק', וראיתי איך שבא יהודי אל פקידי הבנק ונותן להם סכום מעות גדול, מיד נתמלאתי רחמים עליו מדוע 'לקחו' ממנו את כל כספו ורווחיו אשר הרוויח ביזע ועמל ואפילו מעט מזעיר לא השאירו בידו. לאחריו ניגש יהודי נוסף ובזאת הפעם שמחה נפשי בראותי ש'נותנים' לו הון רב. אך כעבור כמה שנים נעשיתי בר דעת אז נוכחתי לדעת שטעות גדולה הייתה בידי, כי האיש אשר ריחמתי עליו אינו אלא עשיר גדול שבא להשקיע כספו שישא רווחים ומעות אלו יכפילו וישלשו עצמם, ואילו השני עליו יש לרחם ביותר, כי המעות ש'קיבל' לידו לא היו אלא 'דמי הלואה' שלוה מהבנק - בריבית שהושתה עליו ב'היתר עיסקא', ומעתה יגדל חובו יותר ויותר. מכאן למדתי כי לא מה שנראה לעיני אדם הוא הנכון, כי לפעמים נראה לו לאדם שהוא 'מקבל' ואינו אלא 'מפסיד' גדול, ופעמים נראה לו ש'מפסיד' ובאמת טמון בו 'רווח' גדול. כמו כן אתה, אין לך לעשות כלום כי השי"ת לא לקח ממך מאומה, אלא אדרבה מה שה' לקח באמת הוא ה' נתן ועל כך יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם.

ובעניין זה עלינו להביא כאן דברים המחיים את הנפש ומחזקים את הלב, מה שכתב רש"י על הפסוק (משלי ג יב) 'את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצך', וז"ל, וכאב את בן ירצה - שרוצה בבנו להטיב לו ויפייסוהו לאחר שמכהו בשבט כן יערב לך הטובה אחר המכה. וכן כתב רבינו יונה בזה"ל, אחר שיוכיח האדם יוסיף לרצותו כאב שיוסיף לרחם על הבן אחר התוכחה ולכפול חמלתו עליו. עכ"ל.

ו. ויתבאר ביותר על פי מעשה שהיה ביהודי שהיה מהלך ברחובה של עיר בבני ברק יצ"ו, והנה רואה הוא עשן העולה ומיתמר מבית כלשהו, הרואה לא התמהמה, אלא תיכף ומיד החיש את הממונים על כיבוי האש בעיר, הללו פרצו לבית וראו שאין כאן אש כלל, כי אם עשן היוצא ממכשיר החימום אשר בבית הנקרא 'יונקערס' (הנעשה לחמם את המים שבבית), ועזבו את הבית, לאחר כמה ימים דרשו מבעל הבית שישלם להם שכר טרחתם בסך תשע מאות שקלים טבין ותקילין. מכיוון שכן, הזמין בעל הבית את היהודי שקרא למכבי האש ל'דין תורה' אצל בעל ה'שבט הלוי' זצ"ל, בטענתו אף שראית 'עשן' עולה מהבית היה עליך לדעת שעדיין אין זה הוכחה שה'אש' בוערת, כי מאחר ואינך בקי בכלי הטעכנאלאגיע, היה עליך לברר תחילה האם צריך להזעיק את מכבי האש... ובזה יתבאר דברי המדרש, שאברהם ראה בירה דולקת, אמר לו הקב"ה אין כאן דליקה כלל... אלא רק נדמה לך שהיא דולקת מאחר שאינך מבין בהנהגת העולם...

באר הפרשה - פרשת לך לך

ג

ז. ואכן אין ביד בני עולם להשיג ולהבין אפס קצהו מהנעשה בעולם, אם מקוצר שכלו של בשר ודם להבין בעומק הנהגת הבורא, אם מ'קוצר ראייתם' - שאינם נמצאים בזה העולם אלא כ'אורחים' למאה ועשרים שנה מתוך ששת אלפי השנים ולא יותר, היאך יבינו את כל הנעשה כשאינן לפניהם 'תמונה ברורה' מ'עבר הווה ועתיד' (וכי יודע האדם מה היה 'עברו' של כל איש וכל חפץ, ולשם מה נשלח הַנֶּה. גם מי יודע מה יהא בעתיד ואיזה טובה וברכה מכינים עבורו מן השמים, וכי"ב הרבה, מחשבות שמים שאין לנו כל הבנה וידיעה בהם), אין לו אלא להלך בתום ובתמימות לקיים רצון הבורא ולהאמין בו בכל לב והשי"ת ישפיע עליו רוב טובה.

ידוע משלו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע ל'אורח' שנקלע לכפר פלוני לשבות שבתו, והנה ביום השבת קודש רואה האורח כי הגבאים בביהכ"ס דשם נוהגים במנהגים שונים ומשונים... לפתיחת הארון נתכבד יהודי מתושבי ה'מזרח', לאחמ"כ עמדו וקראו לעליה הראשונה נער צעיר מתושבי צד מערב, משם המשיכו לקרן צפונית מזרחית שם נקרא שוב נער צעיר לעליה הב', ול'שלישי' נקרא זקן מופלג מצד דרום, 'רביעי' מצפון, ו'חמישי' מהכסא השביעי שבאמצע ביהכ"ס... והיה נראה בעליל כי הללו מבולבלים בדעתם, עד שאין קוראים לעליות לפי איזה 'סדר' בר הבנה כלל וכלל, לא לפי 'אלפא ביתא' לא לפי סדר ישיבת ביהכ"ס וגם לא לפי 'זקן זקן קודם'... בגמר קריאת התורה לא אזור יותר כח ופרץ בפני הגבאי בטענה יואיל נא בטובו לתת מקומו לאנשים המבינים ב'עסקי גבאות' ולא ינהיג מע"כ את ביהכ"ס לפי שגעותיו ובלבוליו... שחק הגבאי, ואמר, הנה אורח אתה אשר בין לילה באת הנה ובין לילה פונה אתה לדרכך, וכי כך ברצונך להבין את הנעשה כאן, אם תרצה קבע מקום מושבך כאן לכל הפחות למשך חצי שנה אז יעלה בידך להבין את הנעשה, כי הנה פלוני היושב ראשונה במזרח קיבל לפני כשבוע עליה לרגל יא"צ (יום השנה) שהיה לו, זה השני בסמוך לו נתכבד ב'שישי' לפני כג' שבועות כאשר נערכה שמחת הנישואין לנכדו החשוב, השלישי היושב לידו יעלה ויבוא למפטיר בעוד כחודש ומחצה לרגל יא"צ של אבי אמו... על כן לא נתכבדו כל אלו ב'עליה' היום, ומה ש'נער צעיר' נתכבד ראשונה, כי עליה זו של 'כהן' היא ובשבוע זה נסעו מכאן כל משפחת 'כהן' ולא נשאר לנו אלא כהן זה לבדו... 'סדר' יש כאן שבמשך מחצית השנה יעלה כל אחד מבני העיר לעליה לתורה, ומה לך כי נזעקת - אין בידך להבין את הנעשה בתור אורח לרגע... כיו"ב אמר החפץ חיים, אנו באים לזה העולם כ'אורחים' על 'מאה ועשרים' שנה - לא ידענו מה היה בזה העולם לפני ירידתנו ולא נדע מה יקרה מחר בזה העולם, היאך נרצה להבין את הנעשה כשאינן בידינו 'תמונה ברורה' כלל וכלל... וכי ידענו מי היה כאן לפני מאתיים שנה ויותר שעתה עליו להשלים כדי תיקונו ענין פלוני (ב'גלגול')... וכי ראינו מה היה לפני שלושת אלפי שנה במקום פלוני... ע"כ כל איש על מקומו ינוח בשלווה והשקט ויקבל גזירת שמים באהבה ושמחה... ויבין כי הוא נתון 'בידים טובות' - הקב"ה הדואג לו ולמחסורו יותר ממה שיש בידי אדם לדאוג לעצמו, אין לנו אלא לשמוח ולסמוך עליו ב'עיניים עצומות'.

עוד כיו"ב המשיל ה'חפץ חיים' למי שנכנס לביהכ"ס בעת שאמרו הקהל בפסוקי דזמרה, והנה הוא שומע אותם לאמר 'שומר ה' את כל אוהביו ואת כל הרשעים', ותמה עד מאוד על מה זכו אותם רשעים לשמירה מעליא. לאידך, רעהו נכנס באמצע התפילה ושמע אותם אומרים 'את כל אוהביו ואת כל הרשעים ישמיד', ונרעש כולו מפני מה נגזרה כליה על ראשם של הצדיקים ח"ו, והרי 'חלילה לך להמית צדיק עם רשע' (בראשית יח כה). עד שבא פיקח אחד ואמר, הקב"ה דיין אמת הוא, וכל 'קושיותיכם ותמיהותיכם' אינם אלא מאחר שאינכם קוראים את הפסוק כדבעי מרישיה ועד סיפיה - 'שומר ה' את כל אוהביו, ואת כל הרשעים ישמיד', שכן הוא בדין, את הצדיק יאהב ה', ואת הרשע יעניש. אך כאשר מביטים הנכם רק בחלקו של הכתוב, סבוכים אתם בכל מיני קושיות ותמיהות. אי אפשר לאדם 'לדון' בכבשונו של עולם רק אם ידע את כל המאורעות בעבר הווה ועתיד, ולא רק על הנראה לעיניים בשעה אחת בלבד, אז יכיר שאין שום קושיא על הנהגתו של הקב"ה, על מה עשה ה' ככה, כי הצור תמים פעלו, קל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא.

כעין זה כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ השלם סוף פרשת בראשית), שהנה מבואר בדברי חז"ל שהבל הצדיק לא ארכו ימיו בעולם יותר מחמישים יום (בר"ר כב ד), ואילו קין האריך ימים באופן מופלא ביותר, והיו שנותיו אלף ושש מאות ושישה וחמישים (1656), ולכאורה לקתה מידת הדין, כי רשעי עולם השגו חיל, ואלו הבל נפטר בדמי ימיו ממש. אמנם ב'סופו של חשבון', כל יוצאי חלציו של קין מתו ונמחו במבול, ולעומתו, כל ברואי העולם הם תולדות נח שהוא מזרע שת שהוא גלגולו של הבל, נמצא שמהבל יש זכר וקיום, ואילו מקין לא נשאר ממנו מאומה, אלא שהתברר החשבון רק לאחר שנים רבות עד מאוד...

באר הפרשה - פרשת לך לך

וכן מצינו במדרש (אלה אזכרה) כלשון ה'פיוט' על עשרת הרוגי מלכות (בחזרת הש"ץ) של תפילת מוסף ביום הכיפורים לאחר שמוזכר שם שהחליט הרשע הבליעל להפשיט את עורו של ר' ישמעאל כהן גדול שרפי מעלה צעקו במרה 'זו תורה וזו שכרה', יצאה בת קול משמים אם אשמע קול אחר אהפוך את העולם למים לתוהו ובוהו, והרבה ראו כן תמהו, שאין כאן תשובה מן השמים אלא אזהרה שישתקו ולא ישאלו על הנהגת שמים. וביאר הגה"ק הגר"ש קלוגער זי"ע שאדרבה, תשובה נפלאה יש כאן, וביאר במשל לפריץ אשר איווה לעצמו בגד מיוחד ומפואר שבו יוכל להתגאות ולהתהדר בפני חבריו בנשף גדול שעמד לערוך לרעיו הפריצים, עמד הפריץ וקנה במקום מרוחק בד יקר ביותר, ויקרא לחייט יהודי, ויצווהו לתפור לו מבד זה בגד נאה ומהודר ביותר – גם נתן לו חוטי זהב וכסף לשזרם בתוככי הבגד... החייט הכניס כל אונו ומרצו וישם לילות כימים עד שהוציא מתחת ידו בגד אשר עין לא ראתה כמוהו... כאשר הופיע הפריץ בנשף הדור בלבושו היללו הכל את מעשה האומנות שבתפירת הבגד. אך פשוט הוא שהדבר עורר קנאה בקרב הגויים – אנשי החצר של הפריץ, והללו החלו לרנן ולהוציא לעז על היהודי שגנב לעצמו חלק נכבד מהבד היקר ובפרט מחוטי הזהב וכסף.

והנה חזקה על 'לשון הרע' שתתקבל ובפרט כאשר המספר הוא נכרי על יהודי, הדברים נכנסו בלב הפריץ שמייהר לקרוא ליהודי ותבע ממנו שיחזיר לו מיד את ה'גזילה', לעומתו טען החייט שלא נטל לעצמו שום פיסת בד וכל אשר בא לידו נכנס בבגדו של הפריץ יר"ה. ואל ישאלני הפריץ כי הבגד קטן במידתו מהבד אשר ניתן לי – כי על הפריץ לדעת פרק במלאכת החייטות, וכל בגד עשוי מקיפולים הרבה ורק נראה כי אין כאן את כל הבד... הפריץ לא קיבל את דבריו, וחזר ותבע בתוקף את שארית הבד, היהודי ניסה לתאר בפני הפריץ כיצד הבגד עשוי ומדוע הוצרך להשתמש בכמות כה רבה של הבד היקר, אך ללא הועיל. בצר לו ביקש החייט את הבגד, וכשניתן לו החל לפרום ולפתוח את כל התפרים והקשרים ובין רגע לא היה כלל בגד לפניהם אלא חתיכות חתיכות של בד ולצידם הרבה חוטי זהב וכסף, ותעל חמתו של הפריץ – ויצעק זעקה גדולה ומרה, מדוע השחתת את הבגד. ושיבהו החייט, ויאמר, ראה ראיתי שאינך יורד לסוף דעתי והבנתי שלא ידע מר 'חייטות' מהי גם אינו סומך על ידיעותי בחייטות על כן אמרתי 'אני את נפשי אציל' – אין בפני אלא ברירה אחת, לפתוח את כל קשרי ותפרי הבגד או ייווכח מר במו עיניו שהבד שניתן לי נמצא כאן בשלימותו.

והנמשל מובן, הקב"ה ענה כנגדם, אין בידכם להבין כלל חשבונו של עולם בהיותכם כאן בעולם באמצע הנהגה של 'ששת אלפי שנים'... אם תרצו תשובה והסבר על הנהגתי בזה העולם, ברירה אחת בידי – להחזיר את העולם לתוהו ובוהו, כלומר, כקודם בריאתו של עולם, ואראה לכם דבר דבור על אופניו מתחילת הבריאה מדוע יארע כך וכך, ומה החשבון בהיזק פלוני וכו' וכו'... כאשר תראו את התמונה בשלימותה אז תכירו לדעת שהכל בחשבון וסדר ללא כל פגם ועוול.

מעשה היה באיש יהודי 'קשה יום' אשר הרבה צרות וייסורים עברו עליו והרגיש בנפשו ש'אך רע ומר ירדפוהו כל ימי חייו', ושפך ליבו בפני הגה"צ רבי משה קליערס זצ"ל גאב"ד טבריא, נענה לו רבי משה בלשון תימה, מדוע אתה מספר לי רק חצי סיפור, וכבר נודע פתגם העולם שרק לשוטה מראים חצי עבודה... התפלא האיש מאוד על דברי רבי משה, ואמר לו ימחול נא רבינו אך לא זכיתי לירד לעומק דעתו, ואיזה 'חצי שיעור' יש כאן... השיב לו רבי משה במתיקות ובמאור פנים, אכן, אינך אוזח רק בחצי מהמעשה, כי 'הסיפור' עדיין לא הסתיים... המתן מעט ותתאזר בסבלנות וכבר תראה כיצד הכל היה בחשבון להביא לידי טובתך השלימה, ועוד תאמר בפה מלא 'אודך ה' כי אנפת בי'...

ח. וכך כתב רבינו יונה (משלי ג ז), 'הנה רוב הספר הזה (ספר משלי) ידבר על תיקון מדות הנפש, ובטרם ידבר עליהם הקדים לדבר בפרשה הזאת (פרק ג) על תיקון דברי השכל, שיאמין בהשי"ת ויבטח בו ולא ישען על בינתו ושלא יהיה חכם בעיניו, וכן כל הפרשה הזאת על האמונה ועל הבטחון, ועל כן הקדים להזהיר על אלה בפרשה הזאת כי שלמות האמונה ראוי להקדים לכל'. ובדבריו מתבאר עוד כי לא לחינם פרשת לך לך נכתבה בתחילת התורה, כי פרשה זו עוסקת בענייני אמונה וכפי שהיה אצל אברהם אבינו ראש המאמינים, ואכן 'שלמות האמונה ראוי להקדים לכל'.

וכבר נודע לשונו של ה'רמב"ם' (פירוש המשניות למסכת ברכות), וז"ל. 'כי יקר בעיני ללמד עיקר מעיקרי הדת והאמונה יותר מכל אשר אלמדהו' (נמצינו למדים נוראות, כי כידוע תילי תילין של הלכות לימד אותנו הרמב"ם בספריו, ואעפ"כ – יותר מכל אשר אלמדהו יקר בעיני ללמד את בני ישראל עיקר אחד מעיקרי האמונה...).

באר הפרשה - פרשת לך לך

ה

וכלומר שהשיג מדרגת הבטחון בצאתו מחרן, שרק על ידי שבטח בה' היה בכוחו לצאת יצא מארץ מולדתו ומבית אביו וממשפחתו. ואכן, בכח האמונה והבטחון בבורא כל העולמים דכל מאי דעביד לטב עביד יש בכוחו לקיים מצוות ה' ולעמוד בנסיונות הקשים ביותר.

ומבאן נלמד, כל חד וחד ב'עשרה נסיונות' העוברות עליו, או בכל צרה וצוקה המתרחשת ובאה לעולם, ובכל 'פרשת דרכים' כשאנו יודע כיצד יוכל להחזיק מעמד וללכת ב'חרן' - חרונו של עולם, כי כשיראה את ה' בכל דבר וענין או יצליח, כי האמונה והבטחון הם המשענת שעל ידם יצליח את כל 'משבר' וגליך שעלי עברו, ואם יבטח בהשי"ת יוכל לעמוד בנקל מבלי שברון רוח ונפש.

הבט נא השמימה - יתחיל בעבודה וה' יגמור בעדו

בפרשתן (טוה), 'ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם ויאמר לו כה יהיה

בפרשתן (טו ו) 'והאמן בה', שנכתב 'והאמן' חסר בלא יו"ד, כי אות 'יו"ד' מרמזת על בחינת ה'חכמה' (כמבואר בזה"ק במקומות רבים), ונחסרה היו"ד מן האמונה, כי בענייני אמונה על האדם לבטל את כל 'חכמתו' ולהאמין בפשטות - בלא חקירות ודרישות רק תמים יהיה עם ה' אלוקיו.

בה' בטחתי לא אמעד - ע"י האמונה והבטחון ילך לבטח דרכו בפרשתן (יב ד), 'ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן', ומפרש הרה"ק ה'בת עין' זי"ע (ד"ה ואברהם) שבוודאי הוקשה לו לאברהם לעזוב את ארצו ומולדתו ובית אביו בהם הורגל כל ימי חייו, ללכת לארץ נכריה כאשר עדיין אינו יודע אפילו אנה ילך, ומאין היה לו כוח בביר כל כך - לעזוב הכל, למקום הלא נודע... אלא שהאמן ובטח בהקב"ה שבוודאי יעשה עמו 'אך טוב וחסד', השליך עצמו ואת יהבו על ה', ובאות היה בכוחו לקיים רצונו ית' אפילו בדבר שקשה לו, וזהו שאמר הכתוב ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה, כי תיבת 'בטחון' עולה בגמטריא 'חמש ושבעים',

ט. ובזה ביאר הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע את הפסוקים המפורשים בפרשה. כי הנה אברהם אבינו ע"ה ראה דברים עליונים וגבוהים, כדכתיב בפרשתן (טו א-ה) 'אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר... ויוצא אותו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים וגו', היינו שהקב"ה הראה לאברהם אבינו דברים עליונים נשגבים. מכל מקום מה כתיב מיד אחריו 'והאמן בה' ויחשבה לו צדקה' שאמר אברהם - אבי שבשמים, אין רצוני אלא להאמין בך באמונה תמימה, באמונת הלב, מבלי לראות במחזה דברים גדולים ונשגבים. כי גדולה מעלת האמונה על פני הראיה עשרת מונים.

י. אימרא יאי אמר הגאון רבי יהודה אריה דינר שליט"א רב ביהמ"ד 'דברי שיר' בעי"ת בני ברק יצ"ו, כי מדרך הבריות לשאול על העבר למה אירע כך וכך, ואילו כלפי העתיד שואלים מה יהיה, והנה 'למה' עולה למניין ע"ה, גם 'מה יהיה' עולה למניין זה, וראה זה פלא 'בטחון' אף הוא בגימטריא ע"ה, חושבנא דדין כחושבנא דדין, ללמדך שה'בטחון' מסלק כל שאלות חששות, פחדים וספקות, הן העבר - 'למה', הן על העתיד - 'מה יהיה'...

יא. כתיב בפרשתן (יז ה) 'ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם', ובגמרא (ברכות יג.) 'תני בר קפרא כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה', וביארו בספרים (יצב אברהם לך, ועוד) כי 'אברם' נטריקון רבות מ'חשבות ב'לב איש' (אגרא דכלה ריש הפרשה), והנה איתא בשל"ה הק' (שער האותיות אות א' מו) וז"ל. בכלל דביקות האמונה, שיאמר על כל פעולה שרוצה לעשות, אפילו לזמן קרוב, יאמר אעשה זה אם ירצה השם, הן שיהיה דבר גדול או דבר קטן, וסימנך 'עצת ה' היא תקום' (משלי יט כא), 'היא' ראשי תיבות א'ם י'רצה ה'שם, ואז 'תקום', עכ"ל. ובזה יבואר 'שינוי השם' של אברם, שמעתה לא יהלך האדם רק עם 'אברם' - ר"ת רבות מחשבות בלב איש, אלא יוסיף בהם את ה'א' - ר"ת אם ירצה השם, כשמו של 'אברהם', ויזכור את ה' בתוך מחשבותיו (כי 'היא' רומז לאות ה"א במילוא י"א, כלומר שניתן לומר ה"י וכן ה"א), ומי שאינו מאמין בזה עובר בעשה, כי תכלית האדם לידע ש'עצת ה' היא תקום' (עיין גם באמרי אמת סוכות יום א' תרע"ג).

יב. הנה רבים מאחינו בני ישראל הנתונים איש איש בנגעו ומכאובו יברכו את עצמם לאמר, מי יתן והייתי זוכה עתה לגילוי שכינה - שהקב"ה יתגלה אלי ויבטיחני בהבטחה ברורה כי בקרוב ממש אצא מאפילה לאורה, כל חד וחד בדיליה, זה ירצה לקבל הבטחה שפרנסתו תתברך, זה ימתין להיות מובטח ב'נחת דקדושה' מיו"ח ופעמים שהוא כבר זועק נואשות להבטחת 'ושבו בנים לגבולם'... יש הממתין להבטחת הזיווג - שהבן או הבת ימצאו בקרוב

באר הפרשה - פרשת לך לך

זרעך, ביאור נפלא ביאר הגה"צ רבי מאיר שפירא מלובלין וצוק"ל (בספרו אמרי דעת) שהרי כל בר דעת יודע שאי אפשר לאדם לספור ולדע מנין הכוכבים, ומכל מקום כאשר אך שמע אברהם את ציווי הבורא - 'ספור

הכוכבים', מיד החל לספורם בלא לחשוב חשבונות הרי ממילא לא אוכל לספורם ומה לי להתחיל בזה כלל, ועל זה נאמר לו 'בה יהיה זרעך' - רצוני שכך ינהגו בניך אחריו, שלא יתפעלו ממחשבות ייאוש", יקפצו

ממש את זיווגם, או שקרוב פלוני יתרפא ברפואה שלימה ברפואת הגוף והנפש, האחד יאמר הלוואי שאהיה מובטח לחבוק בקרוב בן, והשני מצפה להבטחת ישועה במציאת דירה או במציאת ה'ממון' עבור הדירה... וכהנה רבות - יכלה הדיו וגווילי הנייר והם לא יכלו... ומכיוון שעדיין לא נגלה עליהם הקב"ה הרי הם שבורים ורצוצים, דוויים סחופים ומעורבבים, אכן יסוד נפלא נתגלה בפרשתן - כי כוחה של אמונה בה' להחיש על האדם את הישועה הנכספת יותר מכוחה של הבטחת ה' ברורה, על כן יעזוב איש את בכיו ויאוש, יתחזק באמונתו בה', ועי"ז תהא ישועתו קרובה לבוא.

והוכיח כן הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (בפרשת ד"ה וינגע) מהא דכתיב (יב יז) 'וינגע ה' את פרעה על דבר שרי', ואיתא במדרש (בר"ר מא ב) כל אותו הלילה היתה שרה שטוחה על פניה ואומרת רבנו של עולם אברהם יצא בהבטחה ואני יצאתי באמונה, ואברהם מבחוץ (שאינו בכלל הצרה) ואני בתוך הסירה (יושבת כלואה בבית פרעה הרשע), אמר לה הקב"ה כל מה שאני עושה בשבילך אני עושה, והכל אומרים 'על דבר שרי', עי"ש. ולכאורה טענותיה של שרה תמוהים הם, כי אדרבה, אכן, אברהם אבינו הובטח בהבטחה מפי הקב"ה לפיכך הוכרח הקב"ה לקיים ולשמור הבטחתו, שהרי 'לא איש א-ל ויכזב' (במדבר כג יט) ומה שאין כן שרה שלא הבטיח לה כלום.

ומבאר הדבר"י, ומכאן יש להוכיח, שכח אמונה הוא גדול יותר מן הבטחה... ואם הקב"ה מטיב למי שמבטיח אותו מכל שכן למי שמאמין בו, וזו היתה טענת שרה 'אברהם יצא בהבטחה ואני יצאתי באמונה' - שהוא גדול מן הבטחה, ולבסוף - 'אברהם מבחוץ ואני בתוך הסירה' (כיצד יתכן כדבר הזה), השיב לה הקב"ה, כן הוא האמת, וכל מה שאני עושה בשבילך אני עושה, היינו בשביל האמונה שבך, שהיא גדולה מן הבטחה שהבטחתי לאברהם, כנ"ל, והכל אומרים על דבר שרי - היינו על דבר האמונה כאמור, ודי למבין. והתבונן בדבר, כי נורא הוא, הגע בעצמך אילו היה לך הקורא 'הבטחה' מפורשת מפי אליהו הנביא, או מפי הרבי בכבודו ובעצמו - ק"ו מפי השכינה כמו שהובטח אברהם אבינו, וכי לא היית מובטח ושליו בלבך, וכאן מצינו כי כוחה של אמונה גדול מזה, ופי כמה תשקט רוחו ותשלול נפשו של המאמין ובוטח בה'.

יג. ובכלל זה שלא להתפעל מכל אותם 'פילות' שכבר היו לו, אלא יתחזק לעשות את המוטל עליו מתוך התחדשות מבלי להביט לאחוריו. דברים נפלאים כתב כ"ק אדמו"ר מראחמסטריווקא שליט"א (ארה"ב) בספרו 'אמרות טהורות' (דף ע) בשם הרה"ק ה'זרע קודש' זי"ע (בפרשת בדיבור השלישי), וז"ל, דהנה, אילו היה אברהם אבינו נותן דעתו על עצמו, מאיזה אדם נולד (אביו תרח) ומאיזה מקום שפל הוא בא, היה קשה לו מאד לחשוב שיש לו מציאות ויכולת כלל לעבוד את השי"ת, כי בכל עת שיעלה על זכרונם מאיזה מקום שפל הוא בא, אז יחשוב בנפשו לומר - מי אני ומה אני חשוב שאהיה ראוי לעבוד את השי"ת. וכן בכל אדם, כאשר יזדמן לפעמים שהוא נופל קצת, אזי הוא עלול לחשוב כן על נפשו, מה אני חשוב שאוכל לעבוד את ה'. ועל זה אמר הקב"ה לאברהם לך לך - לא זיך אפ פון די אלע זאכן (עזוב עצמך מכל המחשבות הללו) ורק לך לעבוד את השי"ת, מען דארף זיך מחזק זיין (צריך להתחזק).

הנה כתיב בסוף פרשת נח על כל משפחת תרח 'ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען ויבאו עד חרן... וימת תרח בחרן' (יא לא-לב), ובפרשתן כתיב גבי אברהם (יב ה) 'ואת הנפש אשר עשו בחרן ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו ארצה כנען, ורמז יש בדבר, כי הכל יוצאים ללכת אל ארץ כנען, ורק אברהם הגיע, ולא נתפעל מה'חרן' - נפילות אשר אירעו על אם הדרך, אבל ה'תרח' רק רואה את החרון ומיד מת על אתר... מבלי להתרומם מעפרו לשוב על מעמדו הטוב.

וכך מרומז ב'טעמי המקרא' שבפרשתן בפסוק (יג יח) 'ויאהל אברם ויבוא וישב באלוני ממרא', שה'טעם' בתיבות 'ויבוא' הוא 'תביר' (שהוא מלשון 'שבר'), וכן גם תיבת 'וישב' טעמה הוא תביר, והרי זה מרמז ל'שבר על שבר הושברנו', ואף על פי כן לא נסוג ליבו אחור אלא המשיך בשלו 'ויבוא וישב'...

ביסוד הדברים אמרו לפרש גם בהא דכתיב בפר' בראשית לאחר חטא עץ הדעת 'ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי' (ג כ), ולכאורה מה עניין קריאת השם לכאן, ואין מקומו אלא לעיל (סוף פרק ב) היכן שנאמר

באר הפרשה - פרשת לך לך

אל תוך העבודה ויתחילו עשות את המוטל עליהם, ומפורש אמרו חז"ל 'לא עליך המלאכה לגמור' (אבות ב

שהביא הקב"ה את חוה אל האדם, ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי וגו', אלא כי לדאבון לב חוה חטאה והחטיאה את האדם והביאה יללה לעולם, אך דייקא באותה שעה נאמר עליה 'כי היא היתה אם כל חי', כלומר, רמז לה, שכל שיחה ושיגה מעתה יהיה מבלי להתעסק עם מה שהיה, אלא יהיו פניה פונים אל העתיד – להיות אם כל חי... וללמד על הכלל יצא, שאחר כל נפילה אין להתבוסס בה אלא לחשוב כיצד 'בונה' הוא את העולם...

רמז נאה אמר אחד מצדיקי דורנו בלשון התפילה (אדון עולם) 'בלי ראשית בלי תכלית', שאם האדם בלי ראשית – שחסר לו כח ההתחדשות וההתחזקות הרי כל הליכותיו הם בלי תכלית...

יד. ידועה התמיהה מדוע הנסיון של 'לך לך' נכתב בתורה ונסיון של 'אור כשדים' לא נכתב (ואף לאלו מהראשונים הסוברים שאור כשדים בכלל 'עשרה נסיונות' היה אולם לא נכתב בפירוש בתורה), ואמרו בדרך רמז, כי הרבה הם האנשים שבליה בעלותם על יצועם יקבלו עליהם עול מלכות שמים באהבה עד כדי מסירות נפש, וכמו שכתב הרה"ק הר"א מלז'ינעסק זי"ע ב'צעטיל קטן' (אות א), וז"ל, בכל עת ורגע שהוא פנוי מן התורה ובפרט שהוא יושב בטל בחדר או שוכב על מטתו ואינו יכול לישן יהיה מהרהר במצות עשה זו של 'ונקדשתי בתוך בני ישראל' (ויקרא כב לב), וידמה בנפשו ויצויר במחשבתו כאילו אש גדול ונורא בוער לפניו עד לב השמים והוא בשביל קדושת השי"ת שובר את טבעו ומפיל את עצמו להאש על קידוש השי"ת. אבל, כל זה בלילה, ובהגיע הבוקר, כשהשעון מורה לו לקום, נו, לך לך – צא ממיטתך... והילד איננו, איננו שומע כלל בקול ה'שעון המעורר'... ולכן דייקא נסיון זה נכתב בתורה לגודל חשיבותו. ואין הדברים אמורים רק לעניין השכמת הבוקר, אלא הוא ציור ומשל על דרכו של עולם, אשר רבים מפליגים ב'מחשבותיהם' עד כדי מסירות נפש ממש, אך כשמגיע 'למעשה' הרי הוא 'ישן'... וכנגד זה דיבר הכתוב לך לך, תתחיל ללכת... וכך אמרו ב'קאצק', שהציווי הראשון שאמר הקב"ה לאברהם אבינו הוא 'לך לך', כי הדבר הראשון שצריך לומר לעצמו הוא לך לך ממקומך, אל תישאר באותו מקום... וכל אחד יודע בעצמו מהו הדבר המעכבו מלהתעלות שעל כך נאמר לו לך לך...

ויש לרמז זאת במה שנאמר (שמות יט ד) 'ואשא אתכם על כנפי נשרים', שמדרכו של 'נשר' לישא את גוזליו על כנפיו (וכמו שפירש רש"י שם), וכשהוא מגביה עוף למעלה למעלה אזי גוזליו המרחפים על כנפיו מביטים על העולם מלמעלה למטה, ברם, התדע כיצד מגיעים הגוזלים על גבי כנפי הנשר, בפעולה זאת אין הנשר מסייע להם, רק עליהם להתרומם ולקפוץ, לעלות על גבי כנפי אביהם. נמצא שאת 'הפסיעה הראשונה' עליהם לעשות בכוחות עצמם, ומאחר שעשו כן מגביה אותם לגבהי מרומים בלא שום פעולה או קושי מצידם... וכנגד זה אמר הקב"ה ואשא אתכם על כנפי נשרים, כשאתם תעשו את הפסיעה הראשונה להתרומם מעט, אז אגביה אתכם מעל כל 'העולם' למעלה למעלה...

מסופר שבימים עברו כשאסרו הרשעים ברוסי' לקיים תורה ומצוות חלילה, ישבו פעם קבוצה מחסידי ליובאוויטש בהתוועדות יחד עם הגה"ח רבי חאט'שע (מזכירו של הרה"ק הרי"צ זי"ע) והיו מדברים דברים נעלים ברומו של עולם בתורה אמונה ועבודה. מחמת פחד הרשעים העמידו בחור שיעמוד על המשמר מחוץ לבית בו התקיימה ההתוועדות לבדוק שאין הרשעים באים. תוך כדי השירה והכיסופין נכנס אותו בחור והודיע שהרשעים מסתובבים סביבות הבית, תיכף נתמלאו כל היושבים בפחד ובאימה רבה, בידעם כי נכונה להם סכנת גלות לסיביר. לכן מיהרו להטמין את ספרי הקודש ותחתם הוציאו 'כתבי עת' (עיתונים) ושאר מילי דעלמא וחלקם אף ניסו לנוס מן המקום. לאחר זמן מה חזר הבחור ובישר שהסכנה חלפה כי נסתלקו הרשעים מהמקום, מיד חזרו ופתחו את ספרי הקודש. עתה פנה אליהם רבי חאט'שע ושאלם מה חשוב יותר אצלם רוחניות או גשמיות. ויענו כל העם יחדיו וודאי שהרוחניות חשובה פי כמה וכמה. אם כך – המשיך ושאל. מדוע מששמעתם שהרשעים באים לא פעלתם כדרך שאתם פועלים ברוחניות, לשבת ולבכות מתוך השתפכות הנפש אלא מיהרתם לפעול. ויענו העם – הלא סכנה ארבה לנו, ולא היה מועיל לנו מאומה באם היינו יושבים וממריים בבכי. הרים רבי חאט'שע את קולו ואמר להם, כן הם פני הדברים ברוחניות, שאל לו לאדם להסתפק בהתעוררות הלב ודמעות רותחות, אלא עליו לקום ולפעול בפועל ממש בהתעלותו בעבודת ה'.

וכה אמר 'חכם אחד' בדרך צחות על הניגון הידוע עסן עסט זיך, שלאפן שלאפט זיך וואס זאל מען טוהן אז ס' לערענט זיך ניט... אז ס'דאוונט זיך ניט (האכילה והשינה באה לנו בנקל ללא כל טורח ומאמץ, אבל מה נעשה שהתורה והתפילה

באר הפרשה - פרשת לך לך

של בעל השמועה, וכאשר לומדם מאיר בו נשמתו של בעל השמועה, ובפרשה זו 'בעל השמועה' הוא אברהם אבינו, ולכן מאיר בעולם אורו של אברהם אבינו. והזמן גרמא' ללמוד ממשנת החסד וממדותיו הטובות של אברהם אבינו, ולהיות מתלמידיו של אברהם אבינו בעין טובה יי ורוח נמוכה ונפש שפלה (אבות פ"ב מ"ט).

בפרשתן (יג יד), 'וה' אמר לאברהם אחרי הפרד לוט מעמו שא נא עניך וראה מן המקום אשר אתה שם צפונה ונגבה וקדמה וימה', כתב ה'אור החיים' הק' זי"ע וז"ל, כאן נעשה לו גם עצום שיוכל לראות מצפון לדרום וממזרח למערב מבלי שיוצרך לסובב עצמו.

טו), והקב"ה כבר ישלים המלאכה כדכתיב (תהלים נג א) 'לקל גומר עלי'.

באמת אמרו, בשעה שיתחיל האדם לעשות 'פעולה קטנה' לטוב, משם יקל עליו להמשיך בדרך טוב - לעלות עוד ועוד טו, עד שיגיע לתכליתו הנרצית".

מתלמידיו של אברהם אבינו - אהבת חסד ומידות טובות **איתא** מהרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא באמרי הרי"ם בפרשתן) שחז"ל אמרו (ירושלמי שקלים ב ה) 'האומר שמועה בשם אומרה יראה כאילו בעל שמועה עומד לנגדו, כי השמועה והחידוש ההוא שייך לשורש נשמתו

באה לנו בקושי גדול), ושאל ה'חכם', הבה נחשב חשבונו של עולם, באם היה המצב להיפך שהאכילה והשינה עסט זיך **ניט און שלאפט זיך ניט** (שהם היו עולים בקושי) וכי גם אז היה 'מזמר' 'וואס זאל מען טוהן אז ס'עסט זיך ניט' (מה נעשה שאיני יכול לאכול) או שהיה 'עושה למעשה' ופונה לרופא או מכריח עצמו לאכול... והמבין יבין.

פשיטא ואין צריך לומר על ריבוי תפילות ותחנונים ושפיכת לב כמים בברכת 'אהבה רבה' או ב'והערב נא', אך אין לנו להסתפק בתפילה בלבד אלא העיקר הוא 'למעשה'...

טו. וכמו שפירש רש"י בפרשתן לפרש הכתוב (יד ט) 'ארבעה מלכים את החמשה - אעפ"כ נצחו המועטים, להודיעך שגבורים היו, ואעפ"כ לא נמנע אברהם מלרדוף אחריהם', בידעו כי על היהודי לעשות רק כפי יכלתו וממילא יהא הקב"ה בעזרו.

טז. סיפר הגה"ח רבי עזריאל טויבער זצ"ל (שעסק רבות בקירוב רחוקים) שפעם התאונן בפניו נער אחד כי אינו מסוגל לעצור בעצמו מלעשן סיגרי' חלילה ביום השב"ק. לקחו ר' עזריאל להגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי שליט"א, ששקל בכובד ראש בשאלה קשה זו, אחר נענה ואמר בקשה אחת לי אליך, אף אם תעשן ח"ו בשבת, אנא ממך, בגמר העישון אל תכבה את האש, ובכך תמנע עצמך לכה"פ מ'חילול שבת' נוסף של 'כיבוי' דאורייתא. הנער קיבל כן על עצמו וראה זה פלא, כעבור זמן מועט בלבד נתהפך מכח קבלה קטנה זו להיות בעל תשובה גמור בכל פרייה ודקדוקיה.

יז. איתא במדרש (בר"ר לט ט) 'אמר רבי לוי, שתי פעמים כתיב 'לך לך' (לך לך מארצך' ולך לך אל ארץ המוריה' בנסיין העקידה) ואין אנו יודעים איזו חביבה אם השניה או הראשונה... (ומסיק שם שהשניה חביבה יותר), וידועה התמיהה כיצד יעלה על הדעת לומר שלך לך מארצך חשוב יותר מנסיין העקידה... כיצד אפשר לדמות 'גלות' לשחיטת בנו יחידו שנולד לעת זקוניו, ומה עוד ששם כתיב 'ואגדלה שמך והיה ברכה וכו'', ובעקידה לא הובטח לו מאומה. וביארו, דעיקר הקושי הוא היציאה הראשונה והבריחה מעמקי הבלאטע (הבוץ) לעזוב את בית אביו לשכוח מכל עברו לעזוב את הדרכים שהורגל בהם ולקפוץ לתוך ים התורה והעבודה קשה לו לאדם כהנה וכהנה... (כי לאחמ"כ - להמשיך להשאיר בקדושה, בא לו יותר בנקל) ושפיר יש מקום לומר שנסיין זה חביב מנסיין העקידה כשכבר היה ב'מצב' טוב וראוי... (אין לנו כל השגה באברהם אבינו, אך הלימוד הנוגע לדין אמרנו).

יח. בספר 'אזור אליהו' להגר"א (סוכות) מבאר באופן נפלא את ענין ה'אושפיזין' בסוכות, כי כל ז' הרועים הללו עברו בחייהם ענין 'גלות', והיוצא 'לגלות' מביתו חוצה אל הסוכה זוכה לעיבור נשמת ז' הרועים, ומבאר היכן מצינו גלות בכל אחד ואחד מז' הרועים, אברהם אבינו - לך לך, יצחק - וילך אל אבימלך, עי"ש, ובואו לדבר מ'אהרן' הכהן מביא את לשון הכתוב (שמות ד כז) לך לקראת משה המדברה, ע"כ. ודייק הגאון ר"מ רייזמאן שליט"א, וכי מה גלות היא זו האמורה גבי אהרן הכהן, והרי לא יצא אלא 'לקבל פניו' של אחיו משה, ומה גלות יש בזה, ובע"כ תאמר, שלקבל את אחיו הקטן בשמחה, מתוך ידיעה כי מעתה הוא יהפוך להיות נביא ה', וכל הגדולה וההנהגה תעבור אל אחיו, והוא עצמו שמח בכל זה וכדכתיב (שם יד) 'וראך ושמח בלבו', עין טובה כזו היא כעין גלות המכפרת ויותר מזה, והיא המזככת ביותר.

יש שביארו מדוע שידד הקב"ה מערכות תבל ועשה נס גדול כזה, והכל אך ורק בכדי למנוע טרחה קטנה כזאת מאברהם אבינו, אלא כי הקב"ה משלם שכר טוב ליראיו ב'מידה כנגד מידה', ומאחר שאברהם אבינו התחסד לפתוח ארבעה פתחים בארבע צדדי אוהל בכדי להקל על 'עוברי אורח' שלא יצטרכו לסובב את האוהל אלא מיד ימצאו שולחן ערוך ומיטה מוצעת י",

לכך היקל הקב"ה עליו שלא יצטרך לסובב עצמו ובעמדו על מקומו יוכל לראות את ד' רוחות השמים, ולדידן אמרו חז"ל (תנ"כ"א כב ב) חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, לעשות כמעשי אבות, להיות 'בעל חסד' כאברהם אבינו, לחשוב מחשבות על אחיו מישראל במה אוכל להיטיב² ולהקל עולו מאתו, וחלילה וחלילה מלצער ולפגוע בזולתו³ 'כי אנשים אחים אנחנו'⁴...

מעלה יתירה מצינו בה ב'עין טובה' כי בכוחה לשדד מערכות, ולשנות טבעי בני אדם של רעהו, וכה כתב ב'תולדות הישמח ישראל', כאשר גיסו של רבינו השיא את בנו נסע רבינו להשתתף בחתונה, ונשאר שם כל שבעת ימי המשתה. ביום האחרון של שבעת ימי המשתה אמרה לפתע אם החתן (אחותו של הישמח ישראל) שהכלה איננה מוצאת חן בעיניה, ואי אפשר לה אפילו להסתכל עליה, ע"כ היא דורשת בתוקף שהחתן יעזוב את בית חותנו, ויסע הביתה בחזרה. הדבר נודע לרבינו ונפשו עגמה עליו מאוד, בעת עריכת סעודת שבע ברכות האחרונה אמר רבנו תורה על הכתוב (בפרשתן טז ו) 'עשי לה הטוב בעיניך', ותרגם אונקלוס כדתקין בעיניכי, דהנה (לעיל שם ד) כתיב 'ותקל גבירתה בעיניה', וברש"י, אמרה שרה זו מראה את עצמה כאילו היא צדקת... מדתו של אברהם אבינו ע"ה הייתה עין טובה, ומדת עין טובה הוא להיפך מ'עין רעה'. כי כמו שעין רעה גורמת לדבר טוב שיהפך לרע כמו כן עין טובה מהפכת כל הדברים הרעים לטובה, וכאשר אמרה שרה לאברהם שהגר מזלזלת בכבודה, אמר לה אברהם אבינו ע"ה, עשי לה הטוב - היינו עשי ותקני אותה בעיניך הטובות שתהפכי כל העניינים הרעים שבתוכה לטובה (ואכן, הדברים נשאו פרי ונמנע בס"ד כל ענין הג'ט' שם).

ומכאן, ילמד כל איש בדידיה, אף אם סבור אתה שפלוגי מושחת... פלוני טבעיו רעים וכיו"ב רבות, אנא, הבט והתבונן בו ב'עין טובה' וסוף דבר שיותקנו דרכיו, ויעזוב כל קלקוליו... ואף להורים ומחנכים ייאמר, בידכם הדבר - להפוך את ליבם ומוחם של התלמידים והבנים לטובה ולברכה - ע"י שתביטו בהם בעין טובה האומרת שוב ושוב, פלוני טוב הוא, פלוני חשיבותו גדלה עד מאד... כי בזה ייהפך לבנם וטבעם לטוב.

יט. בדרך צחות אמרו לפרש את דברי חז"ל (עירובין יח:): אמרה יונה לפני הקדוש ברוך הוא, רבנו של עולם, יהיו מזונותי מרורין כזית ומסורין בידך, ואל יהיו מתוקין כדבש ותלוין ביד בשר ודם - לגבי הנהנים מ'טובותיהם' של רעיהם, כי יש אשר יגמלו חסד איש לרעהו, אבל כל חסדם אינו דומה אלא לדבורה ה'עוקצת' (כי מעניקים הרגשה שאינה נעימה ונוחה, וד"ל), ועל זה אומרים לה לצרעה 'לא מדובשך ולא מעוקצך'. והכוונה שלא יתחסדו איש עם רעהו כמו דבש דבורים שמחד גיסא הרי הוא דבש - מתוק כשמו כן הוא, ולאידך גיסא הרי הוא בא מדבורים שעקיצתן שורפת בבשר האדם, כך יש לגמול חסד מתוך חסד... במחשבה לטובה כיצד מי שאנו מטיבין עמו ירגיש שאיננו מכביד ומקשה עלינו, ואין ההטבה באופן שברצוננו להיפטר ממנו.

וכך פירש השל"ה הק' (וירא ל) במה שאמר אברהם אבינו ל'שלושה אנשים' שבאו להתארח אצלו 'אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך', וז"ל, ראוי למי שייטיב לאנשים שיראה להם שהוא מקבל טובה מהם במה שיקבלו ממנו, לא שיתפאר על הטוב שייטיב להם, ולזה תמצא שאברהם הראה לאלו האנשים שהם נותנים לו מתנה בבואם אל ביתו לקבל הטבתו.

כ. איתא בזוהר (ח"א רה:): שהתורה מתחלת באות ב' - ב'ראשית, ולא בא' שהיא ראשונה לאותיות, כי האות ב' מרמזת על ב'רוך והאות א' מרמזת על א'רור וחפץ הבורא להתחיל את התורה בברוך. יש שרמזו, שהאות ב' מרמזת לאדם אינך יחיד בעולמך - זכור תמיד שיש עוד יהודי, ויש לו הצטרפויות משלו - ראה נא לעזרו ולתמוכו, ולא יסובבו כל ימך סביבות א' - אחד, כלומר סביב עצמך והצטרפויותיך, אלא זכור את רעך להטיב לו מראשית ועד אחרית.

וכך דרש הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל בדברי הכתוב בפרשתן (יג טז) 'ושמתי את זרעך כעפר הארץ', כי הנה ה'עפר' אין בו שום תועלת כשהוא בפני עצמו, וכל סיבת 'יצירתו' הוא בעבור 'אחרים' ולקיום העולם, שבכל הנבראים יש בהם מיסוד העפר, וגם אי אפשר למאכלים ולבניין בתים בלא עפר. וכנגד זה אמר הקב"ה ושמתי את זרעך כעפר הארץ - שגם זרע אברהם יהיו כל כולם למען אחרים ולטובתם, וכדוגמת העפר.

בצר הפרשה - פרשת לך לך

כא. בפרשתן (טו ו), 'ותענה שרה ותברח מפניה', כתב ה'רמב"ן, וז"ל. 'חטאה אמנו בעינוי הזה, וגם אברהם בהניחו לעשות כן, ושמע ה' אל עניה ונתן לה בן שיהא פרא אדם, לענות זרע אברהם ושרה בכל מיני העינוי'. פשיטא ואין צריך לומר כי אין לנו כל שמץ השגה באבות ואמהות הקדושות - אברהם ושרה, אך עלינו ללמוד שכל עול שעבודם של זרע ישמעאל שאנו סובלים עד היום הזה בא לנו מ'עינוי' זה...

כב. שמוע שמעתי מבעל העובדא הגה"ח רבי ישעי' וויסברג שליט"א מעיר ביתר יצ"ו 'פרקי חיים' המאלפים אותנו בינה ודעת, הראויים לעיין ולהתעמק בהם, ישמע חכם ויוסף לקח, וכך סיפר קבל עם ועדה. לפני כמה שנים נהפך עלי הגלגל ושקעה עלי השמש, הן בענייני ממון, שהפסדתי בכמה אופנים הון רב, ובכל דבר שניסיתי לעשות ראיתי סימן קללה כשלון... הן בענייני 'בני' - כשבניי הגיעו לפרק 'האיש מקדש' והעניינים לא התקדמו. באחד הימים יעצוני כמה ידידים, שבליט ברירה מחויב אנכי ליטול מקל נדודים ולהפליג לעבר הים אל אחינו בני ישראל היושבים בארה"ב, אולי משם תבוא הישועה בענייני הממון.

הוסיף אחד מידידי הנמנה על חסידי 'קארלין' והציע, הנה מקום מנוחתו של הרה"ק רבי ישראל מקארלין זי"ע בעיר פראנקפורט שבדייטשלאנד (גרמניה) נודע כמקום המסוגל לראות ישועות, ובוודאי 'עצה טובה' היא שאסע מארה"ק לארה"ב דרך פראנקפורט, ואפקוד את ציונו ואעתיר שם בתפילה ובתחנונים לזכות לישועה ורחמים משמי שמי קדם. וכדבריו כן עשיתי, הזמנתי כרטיס לנסיעה מהכא לארה"ב עם 'הפסקה' בפראנקפורט, כשיש רווח של ארבע שעות בין נסיעה לנסיעה, ואף סיכמתי מראש עם 'נהג' שימתין לי מחוץ לשדה התעופה, יקחני לציון הרה"ק ויחזירני לאחר מכן.

כאשר ירדתי מהמטוס (פליגער), לא ידעתי מימיני ומשמאלי, נחילי אדם התהלכו הנה והנה ו'אחד מני אלף' לא מצאתי ולא ראיתי 'היימישע' פנים (משלנו), ומלבד כל זאת הרי 'מעלה' מיוחדת הייתה בידי שלא הכרתי לא בשפת בני המקום ולא בשפה הבין לאומית (ענגליש), וממילא לא יכולתי לשאול את העוברים ושבים את הדרך אלך בה, בליט ברירה הלכתי בעקבות כל האנשים דשם, עליתי בעקבותיהם על הרכבת עד שסוף דבר עומדות היו רגליי בשערי נמל התעופה. מיד פתחתי את הטלפון שעמד ברשותי והתקשרתי לאותו נהג שנדברתי עמו לקחתני העירה, אך... אין קול ואין עונה, ככל הנראה היתה טעות במספר... ניסיתי להתקשר לאותו ידיד מאר"י שיורני כדת מה לעשות, אך שוב תקלה... הבטרייה (Battery) נגמרה וממילא עמד הטלפון דום...

ניסיתי לשאול עוברי אורח אנה אפנה, והם הביטו בי כ'גברא דנפל מן הכוכבים', ולא הצליחו להבין מה רצוני מהם, עד שבדלית ברירה חשבתי לוותר על הנסיעה לציון הרה"ק, לחזור ולשוב לשדה התעופה ולהמתין שם עד זמן הטיסה לניו יארק, אך גם זאת לא ידעתי כיצד נכנסים לתוך נמל התעופה.

בצר לי קראתי לאלוקי שיעזורני, ו'נפל' רעיון במחשבתי לגשת אל נהגי המוניות שעמדו שם בשורה, ולשאול אחד אחרי השני אם הוא מבין לה"ק, ואכן נגשתי אל הראשון והשיב בערבית וכמו ששיערתי מתחילה... אלא שלתדהמתי הנהג השני אשר היה נראה כגוי גמור השיב - כן, מה מבוקשך, חזרתי ושאלתי אותו אם הוא יודע איה מקום קבורתו של הרה"ק, ואף על זה השיב הן, כשהוא אומר, היכנס לרכבי ואקחך שמה, מיד בתחילת הדרך נענה בהתרגשות אצבע אלוקים... אצבע אלוקים... מתוך אלפי נהגים הנמצאים כאן, יש אך בקושי יחידים המכירים בשפת לה"ק, גם תדע שבדרך כלל איני עובד כאן, והיום הקרני ה' הנה, ופרץ בבכי כשהוא מספר על מצבו הרוחני הירוד ל"ע. בשעטומ"צ הגעתי לחלקת מחוקק ספון, שם הייתי לבדי בלא נפש חיה, ואשפוך את נפשי לפני ה' במשך שלושת רבעי שעה בהתעוררות גדולה ועצומה, אנא ה' מלטה נפשי... על מצבי ברוח ובגשם, האר פניך ונוושה - למען אדע מה חטאתי ומה פשעתי שעל כך נגזר עלי קשיים מרובים כאלו, כי אני מאמין באמונה שלימה ש'יש דין ויש דיין', ולא לחינם נגזר עלי לאכול מרורים באמצע השנה... גם בכיתי על עסקי הממון שהנני מתייסר בהם, ושאוזה בקרוב להשיא את בניי החשובים.

אחר כל זאת זימרתי את הזמר הקדוש 'י-ה אכסוף' בהתרגשות עצומה ובסערות רוח ולב, ויצאתי מבית החיים, למקום שהמתין עלי אותו נהג, והוא השיבני לשדה התעופה כשהוא מדריך אותי בפרוטרוט להיכן ללכת.

בהגיעי בס"ד לארה"ב שמתי פעמי לעבר העיר מאנרא שם התאכסנתי אצל קרובי, ובבוקר למחרת השכמתי להתפלל בבהמ"ד ד'סאטמאר, אחר התפילה ראיתי אברך מאר"י המסתובב בין ספסלי ביהמ"ד ומזכה את המתפללים בהשתתפות ב'הכנסת כלה' לקראת נישואי בתו תחי', ולרגע אחד נאלמתי דום... כי מראה פניו הו מוכרות לי מאד, באותה שעה נזכרתי במה שאירע מלפני שלושים שנה, כאשר למדתי בשנות נעוריי, ואחד מהבחורים שלמדו באותה

ישיבה סבל מקושי מסוים בדיבורו, ובמעשה נעורים לעגתי לו, ושפכתי את דמו ברבים כשהנני מחקה את מבטא דיבורו לעיני ואזני כל הקהל, ואכן, כעבור כמה שנים התקשרתי אליו לבקש מחילה ולא הסכים למחול, עד שבמרוצת החיים פרח הדבר מזכרוני, ועתה בראותי את האברך הנ"ל היה נדמה לי כי זה האיש אשר פגעתי בו. מיד נגשתי אליו והתחלנו לשוחח על דא ועל הא, ובתוך כך הנני מאזין היטב לקולו לבחון אם מדבר הוא כאחד האדם אם לאו, למען אדע אם עלי לפייסו, אך הלה דיבר ברהיטות בלא שום סימן למום כלשהו, ושאלתי אותו אולי יש לו אח שלקוי בדיבורו, והשיב לי, אתה הוא פלוני... מכיר אני אותך היטב היטב... אני הוא ולא אחר... אמנם הלכתי למומחים לטפל באותו ליקוי עד שכהיום הזה אין זכר לדבר ב"ה, אך פגיעתך הרעה חקוקה על עצמותי, על ליבי ועל נפשי, ואיני מסוגל למחול לך. מיד החלתי להכביר עליו במילי דפיוסין, ואמרתי לו שהנני מתחרט בכל לב על אותה משובת נעורים, ומבקש מחילתו השלימה, הוצאתי מכיסי \$300, ואמרתי לו, אנא שא נא פשעי וחטאתי, קבל נא מעות הללו האחרונים אשר בכיסי, קחם להוצאות נישואי בתך הכלה ומחול לי, נעתר האיש ואמר לי בפה מלא, מחול לך...

אחר הדברים האלה מיד החל הגלגל להסתובב כלפי מעלה, פגשתי קרוב משפחה שלא הכרתיו עד אותו היום והלה עזר לי וגייס עבורי סכום גדול בזמן קצר, והיה זה פתח וקוץ אור בתוך כל החושך ענן וערפל שהייתי שרוי בו, וראיתי בזה אות ומופת כי אכן 'פגיעה' זו ושפיכות הדמים היא שחסמה בפני כל שערי הברכה וסייעתא דשמיא, ומיד כאשר ריציתי את הנפגע ותקנתי את המעוות שוב התעוררו עלי רחמים שמים.

חזרתי לארה"ק, ונכנסה בקרבי רוח חדשה וכוחות מחודשים, עד ששוב היה היו לי כוחות הנפש לחזור ולנסוע בשנית לארה"ב. והגעתי לוילאמסבורג, ובהיותי בביהמ"ד זאלטשוב דברתי עם איש יקר רוח בשם ר' יואל שליט"א ושחתי בפניו צרתי, הלה נכנס בעובי הקורה, והוא ביחד עם עוד כמה צדיקים השקיעו ימים ולילות למעני, עד שעלה בידם לאסוף סכום נכבד מאוד [עד היום מסייעים בידי רבים וטובים, ורב חלקם של כמה ידידים מקהילה הקדושה דסאטמאר בביהמ"ד וואליבהוט (wallabout) בווימס"ב] והגם שעדיין לא נפתרו כל הבעיות אך הרגשתי כבריה חדשה, ממש הצילו את חיי, וליבי שכמעט 'נאכל' מרוב הצרות החל להתאושש...

כעבור תקופת ימים התקשר אלי ר' יואל הנ"ל והזמין אותי להשתתף בשמחת נישואי בתו הראשונה, כמובן שרציתי בכל מאודי להשתתף בשמחת ידיד שהציל אותי בטרם תמוט רגלי לגמרי, אלא שאמרתי לו, בצר לי אגלה את אונן כי הנני 'משמיע קולות' (ונוחר) באמצע השינה, על כן אבקשך בכל לשון של בקשה שתסדר עבורי אכסניא ומקום ללון בגפי, ללא 'שותפים' בחדרי ובדירתי. למעשה, בבואי לארה"ב באישון לילה נכנסתי לאכסניא שסידר עבורי ר' יואל וגיליתי ש'בתוך עמי אנוכי יושב', וכמה שותפים חולקים עמי את האכסניא, מחמת השעה המאוחרת לא היו בידי שתי ברירות ועליתי על יצועי, והי בבוקר, שאלתי את 'שכני' כיצד עבר עליו הלילה ואם ערבה שנתו, השיב הלה 'קולות וברקים' נשמעו בחדרנו... אך כבר נסתדר... אין צורך לתאר את הרגשת האי נעימות שאחזה בי, והנה באמצע הלילה השני, בשעה ארבע לפנות בוקר התעוררתי לשמע הקולות שעלו מהחדר השני... ולמרבה הפלא נשמעים המה בדיוק נמרץ כאותם ה'מאה קולות' שהנני משמיע כסדר... ולא ידעתי אם אני חולם בהקיץ או שמא הנני ער... פשיטא שלא הייתי מסוגל לחזור לתרדמתי, וירדתי מן המיטה וראיתי שיש בחדר השני 'פנים חדשות' – אורח אחר, והלה אף שהבחין בי שאני ער המשיך להשמיע אותם קולות 'כצלם דמות תבנית' הקולות שיצאו ממני, והבנתי היטב מה כוונתו... שהוא מחקה את הקולות הבוקעים מגרוני, לא שהוא בעצמו סובל מכך, אלא כדי 'לרמז' לי שהנני מפריע לו לישון...

באותו רגע הרגשתי כיצד דמי נשפך ארצה, ולא הייתי יכול 'להבין' כיצד הלה מסוגל להתעלל בי באופן נורא כזה, בדבר שלא עשיתי מחמת כוונות זדון, ומה פשעי ומה חטאתי... מרוב בושה וכלימה נטלתי את חפצי וכל עוד נשמתי באפי ברחתי אל הרחוב השומם, אף שארובות השמים נפתחו וירדו גשמים עזים, ומרוב הלם וצער אף לא הייתי מסוגל לבכות, ולא ידעתי אנה אני בא. לפתע נכנסה 'הארה' במוחי, כי מן השמים סבבו דבר זה לידי למען ארגיש על בשרי את הצער וההשפלה שגרמתי לחברי, כי הגם שכבר בקשתי מחילה והתפייסנו, אך עדיין לא תוקן העוון לגמרי, על כן נתן לי הקב"ה ברוב רחמיו לטעום מאותו כוס בו השקיתי את חברי... בכדי ש'מבשרי אחזה' את הרגשת הבושה כגון דא שהיו 'לחם חוקי' של חברי בכל יום ויום בהיותו בישיבה, ובזה, הביאוני מן השמים לתיקון השלם. מה אומר ומה אדבר, מרוב שמחה החלתי לרקוד ברחובה של עיר, והיו אלה רגעים מהמתקנים ביותר בחיי...

באר הפרשה - פרשת לך לך

בפרשתן (יג ח), 'ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מה נמלצו דברי השל"ה הק' זי"ע (בפרשתן אות לג) וז"ל. מריבה^{כג} ביני ובינך^{כד} וכו' כי אנשים אחים אנחנו^{כה}, ושמעתי צחות בתיבת 'מריבה' שאמר בלשון נקבה,

אחר תפילת שחרית כ'ותיקין' פגשתי בביהמ"ד את ה'שכן' הנ"ל, והאדימו פניו מרוב בושה, אך אני כשלעצמי לא התרעמתי עליו כלל, אדרבה ראיתי בו את שליח ההשגחה העליונה למרק אותי לגמרי... אמנם זאת ידעתי, כי שוב איני חוזר להיות עמו במחיצה אחת, ואכן בחסדי ה' פגשתי ידיד יקר אשר קיבל אותי כבוד מלכים והעמיד עבורי קומה שלימה...

לקראת הערב הגעתי לשמחתו של ר' יואל הנ"ל, ולפלא הדבר, כי מיד בבואי שמה והנה שוב, מי הוא זה העובר לפני – אותו ידיד שפגשתי בו, נתתי לו שלום והבנתי שזה עתה החל את 'עבודתו' בזיכוי הרבים, מיד הצגתי לפני ר' יואל כי זה ה'נפגע' שבזכותו זכיתי לטעום מאור החיים בשנית, והוא מצידו העניק לו 'כברכת ה' אשר נתן לו', גם סובבתי עמו בין כל נגידי עם אשר הסבו באותה סעודת נישואין, ומשיצא משם כשכיסיו מלאים נענה לפני ואמר לי הנני מרגיש בהרגשה פנימית שכבר נעשית זך ונקי גם כלפי שמיא. או אז יצאתי עמו לפינה בחצר הגדולה, וברוגע ושלוות הנפש גוללתי לפניו את כל הנעשה עמי ביום אתמול, גם ספרתי לו כל הקורות שהיו עימי, ואף הוא נזכר מחדש בכל אותם רגשות צער ופגיעה שצרבו את ליבו כמכוות אש, ובכינו שנינו אל תוך הלילה בכי המטהר ומנקה את כל עומק הנפש, בכי של ידידות ופיוס, ולא זזנו משם עד שהתפייסנו לגמרי ונעשים אוהבים זה לזה.

ימים ספורים עברו, והפנה אותי ר' יואל המחותן לגביר חשוב ונכבד אשר לא הכיר אותי מעולם, ונכמרו רחמי עלי, הלה זימן לביתו כמה ידידי נגידי עם לחלצני ממיצר, ובאותו ערב גייס הגביר המארח סך מאה אלף דולר. אדהכי והכי הבהילו אותי לשוב לארה"ק מאחר שהציעו שידוך הגון לבני המבוגר שיחי', ורוצים כבר לשבור צלחת ולשלם עליו טבין ותקילין... ומיד לאחר נישואיו בא בני השני שגם הוא עבר מזמן זמנים את תחילת פרק האיש מקדש בקשרי אירוסין... ומאז ואילך ב"ה עליתי על במתי ההצלחה, כה יתן ה' וכה יוסיף למעלה למעלה.

עד כאן תורף דבריו, וכמה וכמה הילכתא גיברתא נלמד ממעשה נורא זה. א. נפלאות ההשגחה העליונה, כיצד זימן הקב"ה אליו בהיותו באדמת נכר נהג יהודי אחד מני אלפי אלפים שיוביל אותו למחוז חפצו לציון הרה"ק ה'פראנקפורטער'. ב. כוחה של תפילה מעומקא דליבא, שעות ספורות ובודדות לאחר שהתחנן על נפשו למצוא את החטא שמעכב בידו – כבר אינה ה' לידו את זה שפגע בו לפני שלושים שנה למען יוכל לבקש על נפשו. ג. ועל כולנה, הביטו וראו חומר מידת הדין למי ששופך דם האדם ופוגע בו עד דכדוכה של נפש, וכמה צער וסבל עלו בגורלו בעקבות כך, ולאידך גיסא, שימו לבככם על זאת שככל שהרבה לבקש מחילה וריצוי, והיה הפיוס עמוק יותר, כך זרחה עליו השמש, שבתחילה לאחר שביקש מחילה נפתחו שערי הישועה אך עדיין היה זה רק הצלה פורתא, אך לאחר שהתפייסו בלב שלם זכה לסייעתא דשמיא במידה גדושה, הן בממון והן בשמחת אירוסו בנו...

כג. כתיב בפרשתן (יג ז) 'ויהי ריב בין רועי אברם ובין רועי מקנה לוט והכנעני והפריזי אז יושב בארץ', וכבר עמדו חז"ל לבאר השייכות בין מריבת הרועים לסיפא דקרא שהכנעני והפריזי היו אז בארץ (והובאו דבריהם ברש"י). ואמרו צדיקי הדורות, כי מצינו ש'כנעני' רומז לעניות, וכדאיתא בגמ' (פסחים נ.) לפרש בלשון הכתוב (זכריה יד כא) 'ולא יהיה כנעני עוד בבית ה' צבא-ות', מאי ולא יהיה כנעני, אמר רבי ירמיה אין כאן עני, ועפ"ז יתבאר בלשון הפסוק, שמאחר שהיה 'ריב' ומחלוקת על כן ה'כנעני' אז יושב בארץ, שהמחלוקת מביאה לידי עניות רח"ל, וכלשון השל"ה הק' (יומא דרך חיים אות מד) שמחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות. ובוודאי 'מידה טובה מרובה' שריבוי השלום יביא לנו ריבוי פרנסה בשפע רב.

כד. אלא שאין הדברים אמורים כלפי חבר רע, כי ממנו צריך להתרחק הרבה, וכמו שפירש הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע בדרך רמז בלשון הכתוב 'ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך ובין רועיך כי אנשים אחים אנחנו', שכך אמר אברם ללוט, אל נא אל תישאר עמי במחיצתי לדור איתי בצוותא, אלא תהי מריבה ביני ובינך ובין רועיך – ניפרד זה מזה ולא נהיה בקשרי ידידות, אך עדיין אעמוד לעזרך כי אנשים אחים אנחנו.

מעין הדברים פירש הגה"ק רבי שמעון סופר זי"ע ב'שיר מעון', כי הנה 'הטעם' מטעמי המקרא על תיבת 'נא' הוא 'פשטא' שהיא 'נגינה מפסקת' כידוע (וכמי שאומר אל נא, תהי מריבה), ור"ל אל נא נהיה ביחד, אלא תהי מריבה ביני

באר הפרשה - פרשת לך לך

כבר התעורר דברי ריבות בשעריהם וכמפורש בכתוב (פסוק ז) 'ויהי ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט', אלא שעד עתה היה רק 'ריב', וביקש אברהם שה'ריב' לא יהפך ל'מריבה' הפרה ורבה והולכת ומתפשטת.¹

ובך הם פני הדברים, כי פעמים רבות מתגדלת המחלוקת באופן שאילו היו זוכרים את תחילת שורש המחלוקת כבר היו משלימים יחדיו זה עידן ועידנים, ורק מחמת

ולא אמר 'אל נא תהי ריב' (בלשון זכר), אלא, כי כבר הותחל ריב בין הרועים, לכן אמר אברהם למען השם יפסיקו דברי ריב ולא יוליד בדרך המחלוקת שתמיד עושה פרי ומתרבה, על זה אמר 'אל נא תהי מריבה' לשון נקבה, כאשה המולדת פרי מפרי, ודי בזה שהתחיל הריב, יהיה בזכר שאינו מוליד²... עכ"ל.

וכבר ביאר כן ב'תורת משה' להאלישיך הקדוש, דצ"ב, מהו שאמר אברהם 'אל נא תהי מריבה', והרי

ובינך, כי אנשים אחים אנחנו, ואם נחיה ביחד אי אפשר שלא אלמד ממעשיך. והוסיף הכתוב לומר 'הפרד נא מעלי וכו' ואם הימין ואשמאילה', וכבר נודע כי 'ימין' מרמז על דרך הטוב, ובא ללמד 'אפילו דבר טוב שנקרא ימין אין למידין מהם, אפילו אתה הימין אשמאיל אנוכי'...

וכבר כתב 'בעל הטורים' (יג יא) על הפסוק 'ויפרדו איש מעל אחיו אברם', ס"ת 'שלוש', עיי"ש, ללמדנו כי ה'שלוש' האמיתי הוא כשאברהם נפרד מלוט...

וכבר איתא במדרש (פדר"א פכ"ה) על הפסוק (יג ה) 'וגם ללוט ההולך את אברם', זה שאמר הכתוב (משלי יג כ) 'הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים ירוע', הולך את חכמים - למה הוא דומה לאדם שנכנס לבית המרקחים, אעפ"י שלא לקח ולא נתן, ריח טוב לקח. ורועה כסילים - למה הוא דומה לנכנס לבית הבורסקי, אף על פי שלא לקח ולא נתן, ריח רע לקח. כך לוט כשהיה מהלך עם אברהם אבינו למד מדרכיו של אברהם אבינו... (עיי"ש).

הוסיף הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע בשם הרה"ק מנעשכ"ז זי"ע בזה"ל, ורועה כתיב עם ו' החבור, היינו שעושה גם שניהם, הוא הולך עם חכמים, מתחבר עם יראי ה' ועושה כמעשיהם, ויחד עם זה הוא גם רועה עם כסילים, מתחבר גם עמהם, הוא רוצה למצוא חן גם בעיני יראי ה' וגם בעיני רשעים, זה האיש ירוע - הוא איש שבור חצי צדיק וחצי רשע, כי צריך להיות חזק בדעתו בבחי' אחזתיו ולא ארפנו. וזה היה לוט שהלך יחד עם אברהם בכל מסעיו, וכשראה את סדום ואת כל הככר כי כולה משקה הלך עם הרשעים. עכ"ל. והיינו שאף אם הולך את חכמים מכל מקום נפגם על ידי שמתחבר גם אל הכסילים, אלא יתרחק לגמרי מחבר רע.

דבר נורא כתב ה'חזקוני' (דברים לג יג) וז"ל, גבי אדם (הראשון) כתיב (ג יז) 'ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך ותאכל מן העץ וכו' ארורה האדמה בעבורך', אבל יוסף שלא שמע וכו' כדכתיב (לט י) 'ולא שמע אליה' ולפיכך 'מבורכת ה' ארצו' (דברים שם), ללמדנו על השכר למי שאינו שומע לעצת 'חבר רע', ולאידך גודל ההפסד למי שמתפתה ושומע לאיש משחית...

כה. מעניין לעניין באותו עניין, שמעתי ממרא דעובדא, פעם זכיתי לסעוד סעודת השבת אצל הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, והיה זה בשבת קודש פרשת לך לך שנת תשכ"ד, בהיותי שם שאל אותי הרבי, ינגערמאן (- אברך), האם יש לך 'שלוש' בית', אמרתי לו, היא טוענת שאיני מדבר עמה מספיק, אמר לי, כתיב בפרשה (טז ה) 'ותאמר שרי לאברהם חמסי עליך', וברש"י, 'דבריק אתה חומס ממני'. הרי לך שאם היא מתלוננת שאינך מדבר עמה מספיק שאכן יש בידה טענה צודקת...

אגב אורחא, כתב ב'תולדות יצחק' (זקנו של הבית יוסף) על הכתוב (בראשית ב כא) 'ויפל ה' אלוקים תרדמה', רמז שיעשה האדם עצמו נרדם בביתו ולא יהיה קפדן עם אשתו ובני ביתו. ודבר שפתיים אך למותר...

כו. עפ"י דבריו מבארים את מאמר חז"ל (קה"ר ז כג, וכע"ז נדרים מא.) 'דעת קנית מה חסרת', כי בהוספת אותיות 'מה' על 'ריב' נעשה 'מריבה', ומי שקנה דעת ומבין את גודל ההפסד היוצא מתוך כל מחלוקת, מיד בתחילת ה'ריב', הרי הוא מחסר את האותיות מה, ומונע מה'ריב' להיפך ל'מריבה', ולכן אמרו (חולין פט.) 'כל הבולם פיו בשעת מריבה כתולה ארץ על בלימה', אפילו שכבר היה 'שעת ריב' - וכבר החלה המחלוקת לחולל שמות, הרי הוא עוצרה מיד בכל כוחו, ומקיים את העולם שישאר על מקומו, וזהו 'על בלי-מה'.

כז. שאול נשאל הרה"צ רבי אשר פריינד זצ"ל מאחד מתלמידיו, נקלעתי לסכסוך בענייני ממונות, האם כדאי לי לתבוע אותו בבית דין, או שעדיף שאוותר על כל התביעות שיש לי עליו ולהפסיד אותו הממון, ענהו רבי אשר

באר הפרשה - פרשת לך לך

שהוסיפו 'קש ותבן' ממשיכה האש לבעור ולכלות כל על העין בדרך – שכן טוב ליראיו ובפרט בעניין שמירת עיניים חלקה טובה, והמשכיל בעת ההיא ידום, שלא תתרבה בפרשתן (טו ז), 'וימצאה מלאך ה' על עין המים במדבר על העין בדרך שור', ביאר הרה"ק ה'דברי האש יותר ויותר^{כח}.

זרק מיד את כל הטענות ותוותר לו. הוסיף ר"א לומר לו, אילו יעמדו בפניך שתי ברירות, להיכנס למחלוקת או לרוץ אל הכביש כשממולך משאית (טראק) דוהרת על מאה קמ"ש (62 מייל) – עדיף שתקפוץ לכביש מאשר להיכנס למחלוקת, כי למשאית יש ברקסים (מעצורים) אבל מחלוקת בוודאי הורגת (מעט מן האור – ספינקא).

כח. בא וראה מעלת הוותרנות, ועד כמה הקב"ה משלם שכר טוב לאותם שמעבירים על מידותיהם לוותר לאחרים. סיפר הגאון רבי יהודה אריה דינר שליט"א רב ביהמ"ד 'דברי שיר' בבני ברק, בערב שמחת תורה תש"פ ניגש אל גבאי ביהמ"ד אברך שכבר עברו עליו שנים רבות מיום נישואיו ועדיין לא נושע בזש"ק, ואמר לו, הנה נודעה הסגולה לזכות בזש"ק – לעלות לתורה בשמח"ת לעליית 'כל הנערים', ומכיוון שנהוג שהנהלת ביהמ"ד 'מוכרת' עליה זו לכל המרבה במחיר, אבקשך שתרכוש עבורי את העליה, ובכל פעם שמישהו יוסיף על המחיר תגביה בשליחותי את הסכום, ולאחר החג אשלם את כל אשר יוטל עלי בכסף מלא.

ואכן בעיצומו של יום שמחת תורה נערכה המכירה, אלא שבאותה שעה היה בביהמ"ד גביר אחד שגם הוא חשקה נפשו בעליה זו, וכמה שהגבאי העלה את המחיר הציע הגביר סכום גבוה יותר, כראות הגבאי שאין לדבר סוף, ומי יודע אם יוכל האברך לעמוד בתשלומים כאלו, מיהר לגשת אל הגביר וסיפר לו דברים כהויתן, וביקש ממנו שיחדל מלהעלות את המחיר כדי שיזכה האברך הזקוק לישועה ב'עליה' הנכספת, אך הגביר הקשיח לבו, והכריז קבל עם ועדה – לא אוותר, מותר לי להרבות במחיר ככל אשר תאוה נפשי, משראה האברך את הנעשה ניגש אל הגבאי והודיעו שהוא מוותר ונסוג אחור, למען לא תפרוץ מחלוקת.

בשמח"ת דהאי שתא תשפ"א ניגש הגבאי אל האברך ושאלו אם רצונו לקנות את כל הנערים, השיב לו, כבר איני זקוק לכך, כי בס"ד אמש, ערב שמחת תורה, חנני ה' בתאומים... וזה שקנה אשתקד נולד לו בת, הא למדת, כי סגולת 'כל הנערים' לבן אחד וסגולת הויתור ל'כפליים' שהרי נולדו לו פי שניים – תאומים בשעטומ"צ.

מעשה נורא סיפר הרה"ג רבי זאב דינר שליט"א (בן הגר"א הנ"ל), בל"ג בעומר תש"פ נערכה שמחת נישואין בירושלים עיה"ק, בהשתתפות קהל מצומצם מתוך הקפדה על כללי הזהירות... באמצע הריקודים הופיעו שוטרים ונטלו עימם את החתן ואת הכלה ואת אבי הכלה (לתחנת המשטרה) שם עיכבו עד השעה 3:30 לפנות הבוקר, אין צורך להכביר במילים אודות שמחת החתונה שהושבתה כליל, כי אם אין חתן ואין כלה – אין שמחה... וגם אין צורך להאריך אודות הצער העמוק שנגרם לתן ולכלה, אשר היום השמח בחייהם, אליו כה התכוונו נהפך ליגון, ומי פילל ומי מילל אשר מבית החתנות ימצאו את עצמם בבית המעצר... וממש היו ב'טראומה' במשך החודשים שאח"כ.

בערב ר"ח אלול התקשר מאן דהו אל אבי הכלה, וכה אמר, שמי הוא כך וכך... הנני בחור הלומד בישיבה פלונית... ברצוני לבקש ממע"כ מחילה בלב שלם, והתוודה כי הוא זה שהזמין את המשטרה, כשהוא מנסה להצטדק, שלא היה זה מרוע לב או מאכזריות ח"ו, אלא שבאותו הזמן הוא היה שרוי ב'פחד' שמא ידבקו בוירוס... ובראותו שבמהלך הריקודים ולגודל השמחה נפרצו קצת הגבולות, ולא שמרו על מרחק, על כן מתוך בלבול המוחין והבהלה, טעה והזמין את השוטרים בכדי שיצננו את ההתלהבות, ויעמדו על המשמר שהכל נוהגים כפי ההוראות, אך ח"ו לא העלה בדעתו שימצאו את עצמם במעצר... והוסיף לומר, כי הוא אחד ממצוייני ישיבתו, והיו לו בכל יום לפחות עשר הצעות שידוכין, אך מני אותו יום אומלל נעצרו כל ההצעות, והטלפון דומם... אין אפילו הצעה אחת. השיב לו המחותן בלא בא' רבתי... אינני מסוגל למחול לך על שהשבתת את השמחה בצורה נוראה כל כך. מיד פרץ הבחור בבכי כתינוק המוטל בעריסה, בכי המזעזע עולמות ואף את ליבו של המחותן, מכיוון שכן, אמר לו המחותן, בזו השעה איני מסוגל למחול, אבקשך שתעמוד עמי בקשר בעוד כ"ד שעות, ונראה...

כעבור מעת לעת התקשר הבחור בשנית, אמר לו אבי הכלה, שמע נא, כל הלילה לא עליתי על יצועי, ישבתי עם מסילת ישרים ושערי תשובה, וניסיתי להתחזק בדברי חז"ל שאין אדם נוקף אצבעו למטה אלא אם כן מכריזים עליו מלמעלה, והכל היה קצוב וכך נגזר עלי, ולא אתה גרמת לי את העוול הזה, והנני מוכן למחול, אלא שיש כאן ג' שותפין... אני וחתני ובתי הכלה, ואם תרצה לצאת מכל זה 'נקי' עליך לפייס גם אותם, אלא שקשה עלי להאמין שיוכלו למחול.

שמואל' זי"ע שהנה הגר מוצאה היה ממזרים ערוות הארץ, ואין לך מקום טומאה יותר משם, אלא שזכות אחת הייתה לה שנוהרה ב'שמירת עיניים', לבלתי הביט על האסור, על בן זכתה להתדבק בגוף קדוש כאברהם אבינו, ולא זו בלבד אלא שזכתה לראות מלאך אלוקים בהקיץ. וזה דבר הכתוב וימצאה מלאך ה' בזכות על העין בדרך שור, 'שור' מלשון הבטה וראיה, והיינו ששמרה על העין שלא להביט במראות אסורים. ומכאן תצא הקריאה לכל המייחלים להפקד בדבר ישועה ורחמים בכל ענין שהוא, על ידי שמירת עיניים יושפע עליהם שפע רבני משמי שמים, ויזכו לכל המדרגות - אף להיראות עם מלאכים.

ובך ביאר ה'תפארת עזריאל' (ד"ה וישבו) בפסוק (יד ז) 'אל עין משפט היא קדש', כי על ידי 'עין משפט', ששופט את עיניו, מתי להסתכל ומתי לא, ושומר את פתחי עיניו כדת ובמשפט הרי 'הוא קדש' מתקדש מאד.

ביקש הבחור מה'מחותן' את מס' הטלפון של החתן, ומיד התקשר אליו, מששמע החתן מי המדבר אליו, ענה לו, זה הפעם האחרונה שהינך מתקשר אלי... איני מסוגל לסלוח לך על שככה קלקלת לי את היום הגדול בחיי, שוב פרץ הפוגע בבכי תמרורים עד שנתרכך לב החתן, וכעבור זמן הסכים לומר 'סלחתי', אך אמר לו, לא נראה לי שהכלה תסכים למחול, כי עד עצם היום הזה היא מעת לעת פורצת בבכי מרוב צער וטראומה... ואכן הכלה אמרה שאינה סולחת בשום פנים ואופן. והכניסו ל'תמונה' רב חשוב אשר הוא ביחד עם אביה ניסו לדבר על ליבה, אך היא אמרה שאין ביכולתה לסלוח, עד שאמר לה אותו רב, כי נאמנים עלינו דברי חז"ל (זוה"ק פר' מקץ, ר"ה יח.) כי המוותר ומעביר על מידותיו ומוחל זוכה לניסים ורואה ישועות מעל לדרך הטבע. מיד אמרה, אם כן סלחתי....

בערב ר"ה נסעו החתן והכלה ל'איזהו מקומן', ובדרכם, על יד חיפה, עברו תאונת דרכים (עקסידענ"ט) קשה ביותר, ורכבם נתהפך ונתרסק לגמרי, משהגיעו אנשי ההצלה והחלו לנסות לחפש מתחת המכונית אולי ימצאו שיירים... אלא שהחתן והכלה עמדו בחוץ ואמרו להם, חדלו לכם מלחפש, כי לא היה איש ברכב זולת שנינו, אנשי ההצלה לא האמינו להם, ושאלום בפליאה ותדהמה, כיצד יצאתם בשלום, השיבו, שכאשר התהפך הרכב 'נזרקו' שניהם על גג הרכב, ונשארו שם, ואח"כ ירדו ממנו, מיד לקחום ל'בדיקות' בבית חולים, ולא נראתה עליהם אפילו שריטה אחת... ואין שום הסבר בדרך הטבע, אלא שזכות העצומה של אותה וותרנות מעל דרך הטבע, היא שעמדה להם להינצל ממוות לחיים...

כט. וכבר פירש הרה"ק ה'קדושת ציון' זי"ע (קדושת ציון, ח"ב ליקוטי ענינים, ד"ה על הא) לפרש את המאמר 'ישועת ה' כהרף עין', כי ישועת השם באה לו לאדם 'כהרף עין' - כפי מה שהוא משקיע להיות עוצם עיניו מראות ברע ושלא לראות מראות שאינם הגונים כפי זה יושענו ה' בכל מיני ישועות ('הרף' הוא מלשון עצימת העפעף).

ל. ועל דרך זה ייאמר לכל מי שמרבה בגדרים וסייגים להתרחק מן העבירה, וכמו שכתב ה'מצודות דוד' על הפסוק (משלי ג יח) 'עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר - התומך אותה בגדרים וסייגים הוא משוכח.

לא. ובכלל רמזו על טענה זו בכתוב בריש הפרשה שאמר לו הקב"ה לאברהם אבינו 'לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך' שלא ידמה האדם בנפשו כי קדושה של מעלה באה לו לאדם על ידי מולדתו וייחוס בית אבותיו, אלא הכל בא לו לאדם אשר אראך - על פי תורת היגיעה בעבודת א-ל חי (חינוך בית יהודה לך יר"ל תרצ"ז, כע"ז במנורת זהב להרה"ק הר"ז זי"ע).

לב. הנה נאמר בפרשתן (טו ז-יא) לאחר שברחה הגר מאת שרי, 'וימצאה מלאך ה' וגו', ויאמר הגר שפחת שרי, ונזכר שם בפסוקים ד' פעמים 'ויאמר לה מלאך ה'', ופירשו חז"ל (בר"ר מה ז, והובא ברש"י) 'על כל אמירה היה שלוח לה מלאך אחר', וכלומר שנגלו ד' מלאכים אל הגר וכל אחד אמר לה דבר אחר, ולכאורה יש לתמוה מדוע לא היה די במלאך אחד שיאמר לה כל אותם אמירות, ומה צורך יש בד' מלאכים, ואמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם'

באר הפרשה - פרשת לך לך

בקדושה של מעלה כי אי אפשר לבוא למדרגת קדושה רק ע"י שמירת עיניים.

וללמד בא, כי הגם ש'אין מקרא יוצא מידי פשוטו', ובוודאי יצא אברהם אבינו למלחמה עם שלוש מאות ושמונה עשרה עבדים, אך הנצחון לא היה כלל בכוח גבורתם או בטכסיסי המלחמה שלהם, אלא רק בזכות אותם התפילות שנשא אברהם אבינו להצליח במערכה. וכך אמרו חז"ל (תנחומא בשלה ט) לפרש לשון הכתוב (ישעיה מא יד) 'אל תיראי תולעת יעקב' - 'למה נמשלו ישראל לתולעת, מה תולעת הזה אינו מכה את הארזים אלא בפיה, והיא רכה ומכה את הקשה. כך ישראל אין כוחם אלא בתפילה' לד.

תיכון תפילתי - אין כוחנו אלא בפה

בפרשתן (יד יד), 'וישמע אברהם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו ילידי ביתו שמונה עשר ושלוש מאות וירדוף עד דן, ומבאר הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע בדרך הרמז, כי מספר העבדים אשר לקח עמו עולה בגמטריא שי"ח והוא מלשון שיה ודיבור, כי בכוח הדיבור והתפילה^{לג} ניצח אברהם באותה מלחמה.

דבר נורא, כי גם מלאך מוזהר ב'אל תרבה שיחה...' (אבות א ה). מעתה נלמד אנו העשויים מ'בשר ודם' עד כמה אנו צריכים לשמור על עצמנו...

לג. נפלאות מצינו בדברי הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע, על הא דכתיב בפרשתן (ג י) 'וישא לוט את עיניו וירא את כל כנען הירדן כי כולה משקה לפני שחת ה' את סדום ואת עמורה כגן ה' כארץ מצרים', והיינו שסדום ועמורה היו כגן ה' ולא היו זקוקים לגשם 'כי כולה משקה', וכן ארץ מצרים לא נצרכה למטר כי היה בה נהר הנילוס המשקה את כל השדות, ולכאורה קשה מדוע זכו רשעים אלו לחיות ב'גן ה'', כשהם 'מסודרים' בהשפעות טובות בלא להיות תלויים בטל ומטר, ומבאר החתם סופר כי אין זה כלל 'מתנה' וזכות... אלא אדרבה 'לא זכו שיצטרכו לתפלה כי לא רצה ה' רמוס חצרו', וכביכול, הרחיקו אותם מעליו - קחו לכם כל צרכיכם ולא תהיו קשורים ותולים עיניכם בי. ומוסיף החת"ס לבאר לפי"ז הא דכתיב להלן (פסוק יח) לגבי אברהם 'וישב באלוני ממרא אשר בחרון', כי העיר חברון היתה המקום הגרוע ביותר בארץ ישראל, וכמו שאמרו חז"ל (סוטה לד:) 'ואין לך טרשים בכל ארץ ישראל יתר מחברון', על איווה אברהם מקום זה לשבת שם 'כדי שיצטרך לרחמי שמים כל שעה ושעה'.

וכבר נודע מה שפירשו צדיקי הדורות בקללת הנחש 'ועפר תאכל כל ימי חיך' (ג יד), שלכאורה קשה, שאין בזה כל קללה רק 'ברכה' שתמיד מזונותיו מצויין לו ולעולם לא ידאג מה יאכל, אלא אין לך קללה גדולה מזו שאין מרגיש בעצמו שהוא תלוי ועומד במי שאמר והיה העולם, ואינו נצרך לבקש מהבורא ית"ש תדיר, וכביכול אמר הקב"ה לנחש איני רוצה שום שייכות עמך...

מעתה, אל יתעצב האיש אשר אינו 'מסודר'... ואינו הולך על 'קרקע מוצקה' אלא מרגיש תדיר שהוא תלוי על בלימה... ואל יפול רוחו בקרבו על שאינו רואה שהקב"ה בעזרו, כי אדרבה סימן מובהק הוא שהקב"ה חפץ בקרבתו ובתפילותיו ורוצה את הקשר והשייכות עמו, על כן אינו ממלא כל מחסורו בפעם אחת, בכדי שתמיד ישא עיניו למרום.

לד. כלומר, כשם שהתולעת בוטחת אך ורק בפיה, ואין עולה על דעתה כלל וכלל להביא גרזן או כל כלי אחר לגדוע בו את העץ, כמו כן נעמוד בתפילה מתוך אמונה שרק על ידה יושיענו אבינו שבשמים, ובל נסמוך על שום דבר אחר שהוא יהא בעזרו.

עוד ביארו דמיון התפילה ל'תולעת', שכשם שהתולעת נוגסת וחוזרת ונוגסת פעמים רבות מבלי להתייאש ולחדול, עד שבסופו של דבר מפילה את הארז, כך על דרך זה, יתפלל האדם ויחזור ויתפלל אף אם עדיין לא נושע, ולא יתייאש אלא ידע נאמנה שכל תפילה ותפילה מקרבת את הישועה, וסופה לבוא. בדרך זה ביארו את הפסוק (איכה ב יט) 'שפכי כמים ליבך נוכח פני ה''. ומהו הלשון 'כמים', שמדרך העולם, בשעה שנוטל האדם כוס מים לשותות לרוויה, ונתקל בדרכו ונשפכו לו כל המים, ודאי שלא יסכים מחמת זה להישאר בצמאוננו, אלא יטול בשנית כוס מים להרוות צמאוננו, ואם גם זה יישפך ימזוג מיד 'כוס שלישי' וכן הלאה, כך נמי הדרך בצלותא ובבעותא, אף אם רואה האדם שתפילתו לא נתקבלה בפעם הראשונה לא יפסיק מלהתחנן לפני בוראו, אלא ישוב להתפלל עוד ועוד עד שלבסוף יענוהו מן שמיא.

באר הפרשה - פרשת לך לך

ונסיים בברכה^{לה}, רחמנא אידכר לן קיימיה דאברהם רחימא^{לו}, ונזכה כולנו במהרה לאור האמונה ולשפע ברכה^{לו} והצלחה בכל מעשי ידינו.

לה. דבר נפלא מצינו בגמרא (חולין מט.) כי אותה הברכה שאמר הקב"ה לאברהם אבינו 'ואברכה מברכיך' לא לאברהם בלבד נאמרה, אלא נכלל בה גם לזרעו אחריו עד סוף כל הדורות, שכל המברך איש יהודי זוכה ומתברך מפי הקב"ה (ועיי"ש בתוס' שכתבו 'ואפילו עובדי כוכבים המברכים את ישראל מתברכי'), מעתה כאשר עומד אדם ומברך במאור פנים את רעהו הרי באותה שעה אף הקב"ה עומד כנגדו לברכו בברכת שמים ממעל ופותח לו את אוצרו הטוב את השמים, וככל שמרבה לברך יותר כך חוזר ומתברך מפי הגבורה, ומי הוא האיש אשר לא יחפוץ בברכה מאת הקב"ה... לו. וכמו שאיתא מהרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע (אמ"פ לך כ) עד פרשת לך שקורין ענין אברהם אבינו ע"ה העולם נבון, ומפרשה זו מתעורר חסד אברהם (שהוא ממידת החסד) ונעשים ישועות בעולם. ואילו הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע אמר, הרבי מלובלין היה אומר שבהגיעו לפרשת לך לך היה אצלו הבדל כמו בין האור להחושך, יען שאברהם אבינו מאיר את העולם. לז. שמעתי רמז נאה, כי סופי האותיות של תיבת 'ברכה' במילואה [כלומר, בי"ת רי"ש כ"ף ה"א] הם תשפ"א, לרמז על שפע ה'ברכה' שעתיד הקב"ה להשפיע עלינו ברוב רחמיו וחסדיו בהאי שתא...

אגעדאנק

על פרשת השבוע

פרשת לך לך תשפ"א

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ואגדלה שמך והיה ברכה (יב, ב)

כתב רש"י, ואגדלה שמך – שלא יקראוך עוד אברם כי אם אברהם. ואח"כ הביא רש"י עוד, ואגדלה שמך – זהו שאומרים אלוהי יעקב. כתב הגה"ק מהר"ש מאוסטרופלי לפרש, ששאלו המפרשים למה לא אומרים אלוהי ישראל? אלא שכתבו המקובלים שיש לכון בברכה הראשונה בשמו"ע ש"אברהם יצחק יעקב" מניין האותיות זה י"ג, דהיינו שיש י"ג אותיות כמנין 'אחד', שהאבות הק' יחדו שמו של הקב"ה בעולם.

ואם היה כתוב 'אלוהי ישראל' היה מניינם י"ד, לכן כתיב יעקב, אמנם אם שמו של אברהם היה נשאר 'אברם' היה אפשר לומר 'אלוהי ישראל' כיון שירד אות ה'. וזה הפירוש: ואגדלה שמך – זהו שיקרא שמך אברהם" וממילא "ואגדלה שמך – זהו שאומרים אלוהי יעקב" שלכן לא אומרים אלוהי ישראל אלא אלוהי יעקב.

(הרב החיד"א בחומת אנך בשם רבני אשכנז, בנין דוד)

ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את (יב, יא)

בגמרא (בבא בתרא טז, א) "אברהם אפילו בדידה (באשתו) לא איסתכל, דכתיב הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את, מכלל דמעיקרא לא היה ידע לה".

הקשה המהרש"א שם "ויש לדקדק היאך לא היה מסתכל אברהם בשרה מעולם כדקאמר הכא מדכתיב הנה נא עתה ידעתי וגו' והרי אמרו בפ"ב דקדושין אסור לאדם שיקדש אשה עד שיראנה שמא יראה בה כו', ואברהם אבינו קיים מילי דרבנן ואפי' ע"ת כדאמרינן ביומא, וי"ל דודאי ראה אותה בנעוריה קודם שנשאה מדבר יהודה שמא תתגנה כו', אלא דאחר שהיתה נשואה לו לא ראה אותה מתוך צניעותה והוא חשב כי לא עמדה ביפיה בזקנתה, כי היתה בעת הזאת לפי הכתובים יותר מס' שנה, ולפי שצ"י מעשה הסתכל בה עתה כדאיתא בתנחומא וראה שעמדה ביפיה מהפלא שנעשה בה בת כ' כבת ז' ליופי כו' וע"כ אמר עתה לפני זמן זקנותך ידעתי כי יפת מראה את".

והעולם מתרצים, שכל החשש של שמא תתגנה שייך במי שעתידי להסתכל עליה, אבל אברהם שהרי לא הסתכל עליה לא היה חשש זה של שמא תתגנה.

בהקשר לזה מספר הרב אליהו דיסקין בדרך הלצה, היתה פעם עיירה שהראש הקהל החזיק עצמו שיותר חשוב הוא מהרב דמתא, כשהגיע שמחת תורה, התעקש הראש הקהל שלא יתנו "חתן תורה" לרב, אלא שימכרו, והוא עצמו קנה את העליה בשבילו. לאחמ"כ ערך "קידוש" גדול לכבוד שקיבל "חתן תורה".

הרב, שהחליט שצריך לשים את ראש הקהל במקום, נשא דברים בקידוש ואמר כך: לכאורה הרי הגמרא אומרת שאסור לאדם לקדש את האשה עד שיראנה, ואם כן נשאלת השאלה איך יכול ראש הקהל להיות "חתן תורה" הרי אף פעם לא ראה את התורה? איהו מויתב לה ואיהו מפרק לה: במקום שאינו עתיד להסתכל עליה אין את החשש, (כאמור בה"ל) ולכן שפיר יכול ראש הקהל להיות "חתן תורה".

ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה. (יב, י)

הקשני א' התם פירש"י [שמות י"ד י'] ופרעה הקריב התאמץ עצמו להקריב, הכא אמאי כתיב הקריב ולא קרב. ואמרתי ליישב לפמ"ש הרמב"ן ז"ל שאברהם חטא במה שיצא מארץ הקדושה ושלכן נענשו בגלות מצרים ע"י הרעב וכ' עוד שגם בזה חטא באומרו אמרי נא אחותי את ולא בטוח בה' שיעשה לו נס, והנה לא זכר שום עונש על חטא הזה האחרון, ואומר אני שלא חטא בזה אחר שכבר ידע שחטא לא סמך עצמו על זכותו שיעשה לו נס על זה הדרך שהוא נגד רצונו ית"ש. וזה שאמר הפסוק ויהי כאשר הקריב והתאמץ ללכת מצרים שלא כדת ע"כ אמר הנה נא יש לדאוג וכו' כפירש"י וק"ל:

(חתם סופר)

אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך (יב, יג)

הנה לכאורה הוא כפל לשון "למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך". ונראה הכוונה דהנה אח"כ אמר ואברם כבד מאוד בכסף ובזהב וילך למסעיו. ופירש רש"י שהלך לפרוע הקפותיו הנה ע"ד הלצה יש לומר, לכן אמר ואברם כבד מאוד בכסף ובזהב, דהנה מדרך הטבע אף אם יהיה לאדם אלפי אלפים

דינרי זהב לא יהיה לו למשא, והיינו מצד שהדבר חביב עליו כ"כ עד שהכל לא יהיה עליו למשא. אמנם זהו דוקא כשהממון הוא שלו, אבל אם המעות שיש לו אצלו הוא משל אחרים בפקדון, שוב נהפך זה למשא עליו כיון שאינו שלו. א"כ, ה"נ אצל אברהם אם היה הממון נשאר בידו משלו לא היה הממון למשא עליו כלל, אך כיון שידע שלא יהיה לו הממון רק יצטרך לפרוע מזה הקפותיו, א"כ הוי ממון של אחרים, לכן היה עליו למשא. וזשה"כ ואברם כבד מאוד מאוד בכסף ובזהב ולכן היה עליו למשא משום דוילך למסעיו שהלך לפרוע הקפותיו ולכן היה כבד בכסף ובזהב. זה י"ל דרך הלצה.

אבל אליבא דאמת, זה אינו, דודאי היה חביב על אברהם מה שהלך לפרוע הקפותיו דפריעת בעל חוב מצוה, אך י"ל בכל דבר מצוה השטן עומד כנגדו לבטלו ולעכב הענין, אבל בדבר שאין בו מצוה כלל בזה אין השטן מתנגד עליו לבטלו וכמו שמצינו במדרש גבי העקידה שעשה השטן א"ע כנהר ונחל וכמה מניעות כדי לבטלו ממצותו, כן ה"נ עשה השטן את הכסף למשא על אברהם כדי לבטלו מן המצוה של פריעת חוב.

(אמרי שפר להגה"ק ר"ש קלוגר)

כתב ב"דרישה" על חו"מ סימן רמט:

שונא מתנות יחיה. וכן מצינו באברהם שאמר (בראשית יד כב כג) הרימותי

ידי וגו' אם מחוט ועד שרוך וגו' והא דלא מייית הגמרא והפוסקים ראה מזה משום דאפשר למימר איהו דאחמיר לנפשיה ממדת חסידות יתירה דהוה ביה. גם יש לומר משום דהוה מלך סדום רשע לא רצה לזכות אותו בקבלתו מתנה ממנו על דרך וחסד לאומים חטאת (משלי יד לד) וזהו שאמר (שם) ולא (יאמר) [ואמר] אני העשרתי. והא שקיבל מפרעה ואבימלך היה נימוקו עמו דלשם מצוה קעביד כדכתיב בכל אחד תשובתו בצדו דאצל פרעה כתיב (בראשית יב יג) אמרי נא אחותי את למען ייטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך שקשה איך מסר שרה לזנות בשביל הנאתו ועוד שהקדים הטפל דהיינו למען ייטב לי בעבורך ואיחר העיקר דהיינו וחיתה נפשי בגללך. אלא הענין היה שאמר אמרי נא אחותי את כדי שכל השרים והמושלים יחניפו לי בעבורך בסברם שאתן אותך להם לאשה ואני לא אתנך לשום אחד מהם ולא יהיה שום אחד רשאי לפגוע בי שיירא מהשר השני שגם כן דעתו עליה וישמור נפשי מאחרים וכן כולם נמצא שקבלתו המתנה היא כדי שישברו שהיא באמת אחותו ושיתננה להם ועל ידי כן יחיו הוא והיא ואל יפגעו בהם רשעים ולהציל נפשו ולאפרושי מאיסורא קעבדי והשתא אתי שפיר דקאמר דעל ידי שיטיבו לי כל אחד בעבורך וחיתה נפשי בגללך וגם באבימלך הוצרך לקבל כדי שלא יאמרו לאחר שהתעולל בה כרצונו דחה אותה לחוץ כדרך שעושים לזו' וכדפירש רש"י (ד"ה לכל) על מה שאמר הנה הוא לך כסות עינים (בראשית כ טז).

ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אתו ואת אשתו ואת כל אשר לו (יב, כ)

בגמרא (סוטה מו, ב) "ואמר ר' יהושע בן לוי בשביל ארבעה פסיעות שלוה פרעה לאברהם שנאמר ויצו עליו פרעה אנשים וגו' נשתעבד בבניו ארבע מאות שנה שנאמר ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה".

למה זכה לארבע מאות שנה עבור ארבע פסיעות? מבאר באופן נפלא בספר אור תורה להגה"ק מאוסטרובצא זי"ע עפ"י הגמרא בסנהדרין (ק, א) "תניא רבי מאיר אומר במדה שאדם מודד מודד לו", ופירש רש"י "אם מדד ונתן לצדקה לעני מלא חפניו, הקדוש ברוך הוא מודד בחפניו ונותן לו", דהיינו שהאדם מקבל את שכרו לפי מידותיו של הקב"ה, ואם כן, מגיע לפרעה שכר כארבע פסיעות של הקב"ה כביכול. ובגמ' עירובין (מב) כתוב שפסיעה של אדם היא אמה, א"כ מגיע לו שכר ארבע אמות של הקב"ה כביכול.

והנה כתיב בישעי' "שמים בזרת תיקן", ויש מפרשים שהכוונה על עובי הרקיע שהוא כזרת'. ובירושלמי ברכות (פ"א ה"א) איתא שמהלך הרקיע הוא חמישים שנה. יוצא שזרת – דהיינו חצי אמה – של הקב"ה הוא מהלך חמישים שנה, א"כ אמה הוא מאה שנה, לכן קיבל ארבע מאות שנה כנגד ארבע פסיעות.

(אור תורה)

וילך למסעיו וכו' עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה. (יג, ג)

פירש"י שלא שינה מאכסניה שלו. נ"ל דקרא רצה לאשמעינן שבחא דאברהם, דדרך האדם כשישיג עושר משנה דיירתו ודר בעליות מרווחות, וגם בדרך משנה מאכסניה גרועה לטובה ממנו, אבל אברהם לא ביקש גדולות

הלך ולן במדבר, והיו עמו תרנגול חמור ונר. באה רוח וכבתה את הנר, בא חתול וטרף התרנגול, בא אריה וטרף החמור, ואמר: כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא, לטובה.

באותו הלילה באו גייסות ולקחו את בני הישוב בשבי. אמר: כלום לא אמרתי שכל מה שעושה ה' לטובה. שאלו היה הנר דולק, החמור נוער או התרנגול קורא, היו באים ושובים גם אותו!

אדם חייב לדעת, שאינו יודע. הוא אינו יודע, ואחרים אינם יודעים, רק ה' יודע. מעשה באדם שאמר: הרווחתי תשעים דולרים, בדקה. כיצד? נסע ברכבת ומולו ישב גוי.

התפתחה שיחה: "מה מעשיך?" עשיר הוא, בעל אחוזות ונחלאות. "ואתה מה מעשיך?" "אני", אמר היהודי, "מתפרנס משאלת שאלות".

הגוי לא הבין, והיהודי הסביר: "הרי אתם מלומדים, ואנו נבערים. אז אני מציע עסקה: אשאל שאלה, ואם לא יודעים תשובה נותנים לי מאה דולרים. ואחר כך ישאלו אותי שאלה, ואם לא אדע אתן עשרה".

הגוי הסכים. משכיל הוא, לבטח ידע. שאל היהודי: "לאיזה בעל חיים יש שבע רגלים, שלושה ראשים, ונוצות כתומות?"

"איני יודע", השיב הגוי. מעודו לא שמע. שילם את הסכום. "עכשיו תורן לשאול", אמר היהודי.

"הבה אשמע, לאיזה בעל חיים יש שבע רגלים ושלושה ראשים ונוצות כתומות?"

"גם אני איני יודע", אמר היהודי, והחזיר עשרה.

כסבורים אנו שהאחרים יודעים? איש אינו יודע, מלבד הבורא יתברך, מחולל המאורעות!

יש סיפור ידוע - הכומר מפראג הסית את המלך נגד היהודים. השיג הסכמתו שיערך ויכוח פומבי על הגשר הנטוי על הנהר. אם הכומר ינצח, יזרקו את היהודי למים.

השופטים, ואם היהודי ינצח, יזרקו את הכומר. הודיעו לרב, וגזר תענית. בא עגלון ואמר: "אני מוכן להתייצב לויכוח".

תמה הרב, והעגלון הסביר: "יודע אני שהכומר מלומד, ואני מביא בחשבון שיתכן וינצח. אושלק לנהר, אך לא יהיה זה הפסד גדול. עגלונים יש למכביר, ואת חיי הרב אסור לסכן".

ביום המיועד התכנסו כולם, ולתמהונום התייצב לויכוח עגלון נבער! בזלזול בוטה אמר הכומר: "שאל אתה ראשון!"

אמר: "אמר נא הכומר, מה פרוש הביטוי: לא ידעתי פרושו?"

תרגם הכומר לשפה המדוברת: "איני יודע מה הפרוש".

אך שמע הזקיף את ההודאה המפורשת מפי הכומר, נשאו והטילו למימי הנהר השופטים, כן יאבדו כל אויבינו!

היהודים נשאו את העגלון המנצח על כפיים, והרב התעניין: איך עלה בדעתו לשאול שאלה מחוכמת זו?

ענה העגלון: "פשוט מאד! יהודי פשוט אני, ולומד חומש עם עברי-טייטש, תרגום לאידיש. הגעתי לדברי רש"י, "לא ידעתי פרושו" (ויקרא יג, ד), ולא הבנתי. עיינתי בתרגום, וראיתי שהמתרגם מודה: איני יודע מה הפרוש. חשבתי לעצמי: אם המתרגם החכם לא ידע, הכומר הגוי ידע!..."

צריך לדעת שהקדוש ברוך הוא מסובב המאורעות והוא נותן התורה. כמו שמבינים אנו שהתורה עמוקה, וכשאנחנו מבינים תולים אנו בקוצר השגתנו, ואין יומרה תהיה מצידנו לנסות להבין הכל, כך גם במאורעות החיים -

היה בבני ברק יהודי מבולבל, תלמיד חכם מסכן ששכלו משובש. יום אחד עיין בתוספות ולא הבינו. החליט לקרוע את התוספות מדף הגמרא!

הזדעזעו: מה אתה עושה! אמר: "התוספות טועים, יש להוציאם!"

מבינים אתם, הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל כותב בשברון לב: "לא זכיתי להבין, וה' יאיר עיני". והוא, המסכן המשובש, קורע את התוספות!

טענו: "אבל יש עוד תוספות מהצד השני!" אמר המסכן: "אוי לרשע ואוי לשכנו..."

צוחקים! כולם מבינים שזה שבוס שכל כשזה נוגע לתורה הקדושה, לתוספות הקדושים. וכשזה נוגע למאורעות, למעשה אלוהינו!...

(והגדת)

"דן אנכי"

בגזרת ברית בין הבתרים נאמר לאברהם אבינו עליו השלום: "ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם, ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה. וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי, ואחרי כן יצאו ברכש גדול" (בראשית טו, יג-יד). וחקרו רבותינו (הרמב"ם, הלכות תשובה פ"ה ה"ה והראב"ד שם, רמב"ן ורשב"י בחיי כאן, ועוד) מאחר שנגזר שבני ישראל ישתעבדו ויענו, מדוע נענשו המצרים על שקיימו בישראל גזרתו של מקום.

ותרץ רבנו בחיי זצ"ל, וזו לשונו: "ותדע, כי אם נגזר על ראובן שיהרג, ונכתב ונתחם עליו בראש השנה כן, לא ינקה ההורג אותו אף על פי שעשה הנגזר. כי

ומותרות ולא שינה אכסניה שלו, וגם לא שינה מקומו ואהלו, והלך אל המקום אשר היה שם אהלו בתחלה, אל מקום המזבח וכו', ויקרא שם אברהם בשם ה', אשמענין שבחו שלא הטרידו העושר מעבודת ה' ומלכות רבים, אלא הלך אל מקום המזבח ויקרא שם אברהם בשם ה', שהקריא בשם ה' ב"ה כבתחלה וק"ל,

(כתב סופר)

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון (יד, יח)

כאשר התוודעו פעם אחת רבינו הקדוש מפרמישלאן עם הגאון הצדיק ר' שלמה קליגער אמר הרבי ר' מאיר ז"ל אשר כוונת הפסוק הוא ללמד אותנו שבאם פוגשים שני צדיקים זה בזה, צריך כל אחד ללמוד מחבירו מה שאין בו הוא עצמו.

וזהו "ומלכי צדק" זה שם שהיה שר התורה, "הוציא" מאברהם מדת "לחם ויין" זה מדתו של אברהם "הכנסת אורחים", "והוא" רצה לומר אברהם הוציא "משם" מדת "כהן לאל עליון" ללמוד תורה יומם ולילה כי זאת היתה מדתו של שם.

(מרגניתא דר' מאיר)

ואם אקח מכל אשר לך. (יד, כג)

פירש"י אפי' שכר טרחתו לא רצה לקבל, וצ"ע מ"ט עבר בזה על לא תחנם, ומה לפנינו משורת הדין שייך כאן. ונ"ל דהרדיפה היתה בליל פסח וה"ל שכר שבת וכה"ג אחז"ל [שבת ק"כ]. אטו חסידים שכר שבת שקלי.

(חתם סופר)

ולא יקרא עוד את שמך אברהם והיה שמך אברהם (יז, ה)

בספר בנין דוד הביא בשם מוהר"ש מוילנא מדברי הגמ' (ברכות יג, א) שהקורא לאברהם אברהם עובר בעשה או בלאו, ואילו הקורא לישראל יעקב לא עובר כיון שאהרדיה קרא, וכלשון הגמרא: "לא שיעקר יעקב ממקומו אלא ישראל עיקר ויעקב טפל לו". ובגמ' ב"ק (מא, ב) "את" הטפל לבשרו, שמהמילה 'את' דרשינו "טפל", וא"כ מדויק היטב בפסוקים, שכאן אצל אברהם כתוב "ולא יקרא את" שמך אברהם" דהיינו שאפי' כטפל לא יקראו, משא"כ אצל יעקב כתיב "לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל" ולא כתב "את" כיון שכ'טפל' אכן נשאר שמו יעקב.

(בנין דוד)

מאוצרות המגידים

"לא הרבה אחר מדותיו"

"בעשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכולם, להודיע כמה חיבתו של אברהם אבינו עליו השלום" (אבות פ"ה מ"ג). וה' תוספות יום טוב' הביא פרוש רש"י: "ועמד בכולם", שלא הרבה אחר מדותיו. כלומר, אין זו רבנות ששמע בקול ה' והלך מארצו, או לעקדה. שהרי ידע שהכל מה' ברצונו נותן וברצונו לוקח. ובכלל, איך יכול נברא להפר צווי בוראו. אבל הרפורז הלב, הוא הרבנות. שהרי באיוב [ו' גדול הנאמר באיוב יותר ממה שנאמר באברהם" (בבא בתרא טו ע"ב)] נאמר: "בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו" (איוב ב, י), בשפתיו לא חטא אבל בלבו חטא (בבא בתרא טז ע"א), ואברהם אבינו לא הרבה כלל אחר מדותיו של הקדוש ברוך הוא (רש"י שמות ו, ט). "עמד בכולם" כצור חלמיש!

ומה הם עשרת הנסיונות -

הרמב"ם (אבות פ"ה מ"ג) מונה צווי זה, "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" (בראשית יב, א), כנסיון הראשון שנתנסה אברהם. ויש להבין, מדוע לא מנו את השלכתו לכבשן האש על אמונתו כנסיון. והתשובה פשוטה. אין נסיון, אלא במקום קושי והתלבטות, במקום התחבטות והתמודדות. ואיזה קושי היה בעמידה בנסיון האמונה. וכי יפסור חלילה באלוקי העולם, וכי לא ימסור עצמו להריגה על קידוש השם! אבל נסיון "לך לך" היה קשה, לא מובן: הלא עשה נפשות בחרן, לימד וגייר, ולפתע נצטוו לנטוש הכל, ולהתחיל מחדש. יכול היה להרהר ולערער, לטעון שכבוד שמים מצריך שימשיך כאן מעצמו ולא ינטוש תלמידיו ומוקיריו. ולא הרבה ולא ערער. זה נסיון, אותו מציינים!

וידועים דברי הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, שעל כן אמרו: "בעשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכולם". כינוהו כאן בשם "אבינו", כי השריש בנו יכולת לעמוד בניסיונותינו שלנו. ובראש ובראשונה, שלא להרהר ולא לערער. לדעת שאנחנו משיגים ואנחנו מבינים, וסומכים אנו על אבינו שבשמים המדריך צעדינו. "ואני בער ולא אדע, בהמות הייתי עמך" (תהלים עג, כב). "אדם ובהמה תושיע ה'" (תהלים לו, ז), אלו בני אדם הערומים בדעת ומשימים עצמם כבהמה (חולין ה ע"ב).

לפיכך חייבנו להודות על הרעה כשם שמברכים על הטובה, ופירש הרמב"ם (פירוש המשניות ברכות פ"ט מ"ה) לפי שיש דברים הנראים טובים ואחריתם רעה, ויש רעות שמתבררות כטובה -

כפי שספרו בגמרא (ברכות ס ע"ב) שרבי עקיבא הלך בדרך והגיע למקום ישוב. בקש שיארחוהו ללית לילה, וסרבו. אמר: כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא, לטובה.

"הבקשה השניה, שתגלה לי מה פשר הנכונות הזו, להסיע אותי לכל מקום שהוא".

"זאת בשמחה. יש לי שעה שלמה לספר".

והוא ספר, כמעט שעה, ספר על ילדות קשה, על אב קשוח, התנגשויות וקצרים. על התמרמרות שגאתה ותסכולים שתפחו.

יום אחד שמע באקראי, שבישוב ליד צפת יש מוסד ממשלתי לילדים חסרי בית, או כאלו הסובלים מהתעללויות והתעמרויות כמוהו, למשל, כך היה בטוח. החליט לעזוב את הבית ולהצטרף לחסוי המוסד. החלטה לחוד, וביצוע לחוד. היה זה חלום כמוס, לברוח אליו בלילות אפלים. אבל יום אחד פרצה מריבה קולנית, אביו צרח והוא השיב, ועזב את הבית בסריקת דלת. השאיר מאחוריו את התפילין.

בכיסו היו כמה לירות, והרי יזדקק לכל גרוש. נסע בקו חמישים וארבע לתחנה המרכזית בתל אביב, איתר את הרציף לצפת וברר מתי יוצא האוטובוס. אמרו: בעוד שעה וחצי. מה יעשה עד אז, החליט לשוטט בסביבה. נסער היה, לא היתה לו סבלנות לשבת ולהמתין. החל ללכת, ובטנו המתה ברעב. עבר ברחוב יסוד המעלה, בפאתי מתחם התחנה, והבחין בתכונה ליד בית כנסת מפואר. התעניין, ואמרו לו שמתקיים כאן "בר בי רב", יום שכולו תורה. זכר שפעם לקחו אביו לכזה כנס בבני ברק, והיה שם בצד שולחן עם כיבוד קל, עוגות ושתייה. אם כך, יוכל לשבור את רעבונו. נכנס, ובדיקו הסתיימה ההרצאה. נגש עם כולם לשולחן, נטל ומזג ואכל ושתה, ועדיין שעה שלמה לפניו. במקום לשוטט בחוסר תכלית, ישמע דבר תורה.

ואז, כך סיפר, עליתי לדרוש.

"ואני זוכר מה הרב אמר", וצטט את הסיפור ואת הרעיון. ספרתי שהרב מפוניבז' שאלני שאלה. המשנה אומרת (אבות פ"ה מ"ד) שארבע מדות יש בהולכי בית המדרש: הולך ואינו עושה, כלומר לומד ואינו מבין, לפחות שחר הליכה בידו. עושה ואינו הולך, שלומד בבית המדרש שבביתו, שחר מעשה בידו. הולך ועושה, חסיד. לא הולך ולא עושה, רשע.

ותמה הרב מפוניבז': אם יש מי ש"הולך ועושה", הולך לבית המדרש ולומד ומבין ונהנה ומתעלה, אורה זו תורה ועולמו שטוף אור וזוהר, אשריו ואשרי חלקו. אבל בכל בית מדרש, ויש שעות כלאו לכל אדם, שהוא "הולך ואינו עושה". עיניו רואות וכלות איך אחרים מצליחים, מבנים וקולטים, שואלים ודורשים, מחדשים מערכות וזוכים להערכה ורואים עולמם בחייהם, והוא אינו קולט ואינו מבין, שמועתו קשה עליו כבדול, והכל נדים לו ומתעלמים ממנו, מה לו פה ומה לו פה. וזה קורה גם בשומעי שיעור יומי או שבועי. באים עייפים ומותשים, הראש בקושי קולט והעניים נעצמות, אל חבל על הטרחה, וכבר מחליטים שלא לבוא, להדיר רגליהם -

ואז רואים הם את אלו שלא קראו ולא שנו, אלו אינם הולכים ואינם עושים. במה מבלים הם את זמנם, במה מבוססים הם, באיזה הבל וריק, באיזו ביצה עכורה. ומחליטים: יהיה מה שיהיה, "שבתי בבית ה'" (תהלים כז, ד), ולו לשבת ולבהות, ובמשך הזמן אזכה "לחזות בנעם ה'" (שם), גם לקלוט ולהבין ולהתעלות.

"אשרי יושבי ביתך", קודם כל להמנות על היושבים, "עוד יהללך סלה" בהמשך... נמצא, שההולך ואינו עושה שכנעו להישאר בבית המדרש, ולכן נמנה עמהם.

שמע, וחשב: הלא אלי הדברים מכוונים -

נכון, יש לי קצר עם ההורים, התקלויות תדירות ומטען מרירות אין קץ. אבל ככלות הכול, דרכי סלולה: בית שומר תורה ומצוות, ואני על סף הישיבה הקטנה, ומשם לגדולה, ולבני ביתי. ולכן אני הולך, למוסד חלוני. לשהות בין נערים מבתים הרוסים, לחיות באוירה פורקת עול -

ובעודו חושב על כך שמע שאני ממשיך ואומר: הנה, הגר היתה בבית אברהם וסבלה משרה, שהקשיחה יחסה אליה. חייה היו קשים ומרים והחליטה לברוח. פגש בה מלאך ה' ושאלה: "אי מזה באת ואנה תלכי" -

ענתה: "מפני שרי גברתי אנכי ברתה".

אמר לה: "שובי אל גברתך, והתעני תחת ידיה" (בראשית טז, ח-ט).

ולכאורה, אמורה היתה לנמק בחירתה, לומר שהמצב שם ללא נשוא. ולא אמרה דבר, חזרה בלי הגה. למה? מפני שהמלאך כבר הקדים התשובה לכל טרוניה. הכל נכון, אבל "אי מזה באת", מאהלו של אברהם! "ואנה תלכי", למדבר, אל פראי האדם? "שובי אל גברתך והתעני תחת ידיה", ובלבד שתחיי בסביבה של תורה ואמונה!

והוספתי, שזו היתה התביעה הנוקבת על אלישע בן אבויה, כמבואר בירושלמי במסכת חגיגה.

אלישע בן אבויה - "אחר" - יצא לתרבות רעה.

אמר לו רבי מאיר: "חזור בך". אמר לו: "איני יכול".

אמר לו: "למה?"

אמר לו: "שפעם הייתי עובר לפני בית קודש הקדשים רכוב על סוסי ביום הכפורים שחל להיות בשבת, ושמעתי בת קול שיצאה מבית קודש הקדשים ואמרה: שובו בנים שובבים חוץ מאלישע בן אבויה, שידע כוחי ומרד בי!" וסיימו בגמרא (חגיגה טו ע"א): אמר: הואיל ונטרדתי מהעולם הבא, אהנה לפחות מהעולם הזה. הלך ויצא לתרבות רעה.

הוא רשע בעונו ימות, ודמו מיד ההורג אותו אף על פי שעשה הנגזר. כי הוא רשע בעונו ימות, ודמו מיד ההורג יבוקש, כי בודאי לחטא ולעברה נתכוון. ופוסוק מלא הוא: "הוי אשור שבט אפי ומטה הוא בידם ועמי, בגוי חנף אשלחנו... והוא לא כן ידמה ולבבו לא כן יחשב" (ישעיה י, ז-ז). למדך הכתוב שהקדוש ברוך הוא גזר לישראל השבט והמטה ההוא כדי להצר להם, ואף על פי כן הענישו לבסוף, ככתוב (שם, יב): "אפקד על פרי גדל לבב". משום שאף על פי שנגזר המעשה, לא היתה כוונתו לקיים מצות ה' יתברך וגזרתו, כי אם דרך שנאה, וכדי להגדיל מעלתו ולהרחיב מלכותו. וכן היה הענין בנבוכדנצר, שהוא ועמו נצטוו מפי הנביא להחריב את ירושלים, ככתוב: "הנני נתן את העיר הזאת ביד הכשדים וביד נבוכדנצר מלך בבל והציתו את העיר הזאת באש" (ירמיה לב, כח-כט), ומצינו שנענש כסנחריב: "לכן כה אמר ה', הנני פקד אל מלך בבל ואל ארצו כאשר פקדתי אל מלך אשור" (ירמיה נ, יח).

ונטעים הענין בסיפור מעשה.

מקצועות שונים היו ליהודי העירה. האחד חייט והאחד סנדלר, האחד נפח והאחד פחח. גם מקומו של הגנב לא נפקד. יהודי טוב היה, השכים לבית המדרש שחרית וערבית, אבל פרנסה זו פרנסה. קמה משפחה בבוקר והדירה פרוצה, הכל מרוקן. בשברון לב עלה הגנב לבית הכנסת לתפלה ומצא את הגנב. לא היה טעם להתנפל עליו. עושה הוא את מלאכתו. ומה, אם החולה נפטר פוסק הרוקח מלהיות אזהר נכבד?

הכל ידעו זאת, גם הרב. נסה לרמוז, להוכיח, ואין אל מי לדבר.

בוקר אחד עלה היהודי בשברון לב, אמר: "רבי, היום יום שלישי, יום שנכפל בו 'כי טוב', הרב אמר שהוא יום של מזל" -

"אכן", אישר הרב.

והלילה נפרץ ביתי והכל נגנב!"

נאנח הרב: "אכן המזל האיר הלילה פניו, אבל לגנב..."

החליט הרב לשים לזה סוף. אין כוחו בפיו. המתין עד ליום הכפורים, וכוון את הדרשה שלפני "כל נדרי" בעיקרה לגנב שבא לבוש לבן ועטוף בטלית. הזכיר עברות שבין אדם לחברו אין יום הכפורים מכפר, והרעיש את הלבבות בדברי הרי"ף (ב"עין יעקב" שם) שאם אינו מרצה את חברו אין נמחלים גם העוונות שבין האדם למקום. בתפלת נעילה מושם הדגש על "למען נחלל מעושך ידינו", ודור המבול עם כל השחתתם לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל - כמה שמח שהדברים פעלו! כזו תפילה, בכאלו דמעות, לא התפלל איש. הגנב התייפח, כתפיו רטטו, עיניו אדמו, ממם: "ואני תפילה", כל מהותו עמידה לפני ה'! אח "לב נשבר ונדכה", אלקים לא תבזה!"

במוצאי היום הקדוש, כשבא להתברך מפי הרב, האיר לו פניו בדברי כתוב: "לך אכל בשמחה לחמך ושתה בלב טוב ייך, כי כבר רצה האלקים את מעשיך!"

"אמן ואמנ!" ענה הלה בדבקות.

"נו, מהיום ואילך חסל סדר גנבות בעיירה, הא?!"

נרעש הגנב: "למה יאמר הרב כן?!" למה יקללו, יכרית מטה לחמו...

תמה הרב: "כלום לא חזרת בתשובה, האם לא החלטת לשנות מקצוע?"

"אם אדם מצליח מלאכתו, מדוע יחליפנה", תמה הגנב כנגדו.

לא יאומן: "אז על מה התפללת בכזו כוונה? האם בקשת שהקדוש ברוך הוא יצליחך בעבירה?!"

"לא, טפס אינני", ענה. "אבל התפללתי מעומק הלב: רבונו של עולם, הרי כשם שמונותיו של אדם קצובים לו, כך חסרונותיו קצובים לו (בבא בתרא י ע"א). היום אתה כותב וחזרת, כמה ירויחו וכמה יפסידו. ואין יפסידו, מי במים ומי באש, ומי באבדה ומי בגנבה -

אין לי אלא בקשה אחת, אנא ממך, הענה לה: כל מי שאתה גוזר עליו שישגב ממנו השנה, שיהא זה על ידי..."

מה רוצים ממנו, אפוא. כשם שלא כועסים על הרופא שהוציא אל הפועל את ה"מי בקצו ומי לא בקצו", כך אין לכעוס עליו כשיוציא אל הפועל את ה"מי יעני ומי ישפל"...

מובן, שהבל יפצה פיו: הגזרה גזרה, והגנב יקע ויענש. כך הגזרה גזרה, ופרעה ילקה וישלם...

"אנה תלכי!"

יום אחד הלכתי ברחוב עזרא בבני ברק, ועוצרת לידי מכונית הדורה. החלון מורד, והנהג גוחן: "לאן הרב צריך?"

"מה זה משנה", שאלתי.

"לאן שהרב צריך, אסיע אותו". וכבר נפתחה הדלת, "יכנס הרב". נכנסתי, המושב היה נוח. עוול שלא לנצל. "באמת תקח אותי לאן שאני צריך?"

"לכל מקום!" הצהיר.

התרועתי. ברוך שמסר עולמו לשומרים. "אז אני צריך לירושלים".

"אין בעיה", אמר, וסובב את ההגה לרחוב גבעת פנחס.

"עמדת לנסוע לירושלים", התעניינתי.

"לא. אבל כבר אמרתי, לאן שהרב צריך!"

"טוב, אז יש לי אליך שתי בקשות. האחת, תוריד אותי ליד קו ארבע מאות", האוטובוס הנוסע לירושלים.

"לא בא בחשבון, כבר זכיתי במצוה! מה הבקשה השניה?"

בסופו של דבר, מספרת הגמרא, פעל רבי מאיר שיכניסוהו לגיהנם ועלה עשן מקברו כמאה וחמשים שנה, עד לפטירת רבי יוחנן שפעל להכניסו לגן העדן. ויש להבין: הרי דחוהו. מה היה עליו לעשות? אלא, משל למה הדבר דומה -

אדם הפליג בספינה. התרגשה סערה, והספינה טבעה. נזדמנה לו קורה ונלפת בה. גל מסרו לגל, השמש קפחה על ראשו וכוחותיו אזלו. סביבו חגו סנפירי כרישים, בנס לא גרסוהו במלעותיהם. חש שהגיע לאפיסת כוחות, והנה חוף לפניו, אשד נחל מפכה, עצי פרי לרוב, וקבוצת ילידים מסבים סביב מדורה, צולים דגים, מפטטים בניחותא.

בצעד כושל עשה דרכו בין אדוות גלי החוף, והקבוצה השתתקה. הביטו בו במורת רוח, אינם חפצים באדם זר. החוו בידם: הסתלק, שוב למקום ממנו באת, אינך רצוי כאן!

עצר בחששו. פניו התרכמו: הוריו למדוהו שלא להדחף למקום בו אינו רצוי, ופה אינו רצוי בעליל - ובכן, מה?

האם ישוב על עקבותיו? לאן - לים? אל הגלים, לכרישים?! לא! הוא ימשיך ויתקדם. ינסה לפייסם, לרצותם, להתחבב עליהם. יהיה לעבדם, למשרתם. כי אין לו לאן לחזור!

זה מה שהיה על אלישע בן אבויה לעשות. לאטום אוזן, להתעלם מהדחיה, להתחנן ולהתרפס. כי התורה היא חיים, והמוות אינו אופציה!

ואילו הוא, פנה וחזר. כי גם הים היה אופציה עבורו. על כך נתבע! והדברים היוצאים מן הלב נכנסו אל הלב, והחליט לשוב הביתה. אל האוירה הטעונה והעכורה, אבל המסלול הוא המסלול הנכון. ומצא מפלט בישיבה, ביצר בה מקומו ומעמדו, "הולך ועושה", והקים בית לתפארת, בית של תורה וגדולה. שלח ידו במסחר והצלח, קובע עתים לתורה, וההדורים עם ההורים יושבו, והם זוכים לכבוד מלכים ולרוב נחת מהבן והנכדים, והכל בגלל שיחה אחת אליה נקלע "במקרה", וכבר הגענו לירושלים. לאיזו כתובת הרב צריך. את כל חיי אני חב לו!

איי, את חיי חב הוא לרבון כל העולמים, שתכנן שיתקיים באותו מקום ובאותה שעה "בר בי רב", יום שכולו תורה, ואני אוזמן לשאת בו דברים באותה שעה, ושם בפי אותו רעיון, וכוון צעדיו לבית הכנסת, והציב בו את השולחן עם המזונות והשתיה, ופתח לבו לדרשה, והשיבו אליו. איזה תזמון, איזו מקריות. וכבר אמרו ש"מקרה" אותיות: רק מה!

(והגדת)

ויאמר ה' אל אברהם לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך. (יב, א)

וברש"י: אשר אראך - לא גלה לו הארץ מיד כדי לחבבה בעיניו ולתת לו שחר על כל דבור ודבור.

וכתב הקדוש בספר חרדים (פרק נט)

וצריך כל איש ישראל לחבב את ארץ ישראל ולבא אליה מאפסי ארץ בתשוקה גדולה כבן אל חיק אמו, כי תחילת עווננו שנקבעה לנו בכיה לדורות יען מאסנו בה שנאמר (תהלים קו, כד) וימאסו בארץ חמדה, ושם נאמר (יד) אתה תקום תרחם ציון, ולפיכך היו האמוראים מנשקים עפרותיה ואבניה בכואם אליה. ומצינו במדרש שהקב"ה אמר לאברהם אבינו פעם ראשונה שילך לארץ ישראל ויראנה ויחזור ואחר שחזר לא נתן לו רשות לחזור ללכת לארץ ישראל עד חמש שנים ואותן חמש שנים היה משתוקק לחזור ללכת והוא אמר זה הפסוק (שם נה, ז) מי יתן לי אבר כיונה אעופה ואשכונה הנה ארחיק נדוד אלן במדבר סלה, מוטב ללון במדברות של ארץ ישראל ולא ללון בפלטיות של חוצה לארץ, והיה תאב, ומשהורשה, כתיב וילך אברהם כאשר דבר אליו ה', וקודם בואו אל הארץ לא היה משתוקק אבל אחר שבא שמה פעם ראשונה וראה במראה הנבואה יקר תפארת קדושת הארץ, אז נכסוף נכסף, וממנו נלמד לדורות אנחנו יוצאי חלציו להיות נכספים כמוהו אע"פ שיושביה בצער, על מנת כך נהיה שמחין ביסורין:

הפתקא הסודית בכנף מעילו של בחוד

בדרכים הארוכות, בימים ובנהרות, בין עיזים כבשים ובני אדם, חודשים רבים - הצורפים בבטחון בהשם, צעד רבי אברהם חנוך הופמן זצ"ל מחוץ לארץ - לארץ הקודש. וזה רק אחד ממאות שעלו מתוך תשוקה ויסורים:

רבי אברהם חנוך (ידידו הקרוב של ר' בן ציון ידלר המגיד הירושלמי זצ"ל) עלה לארץ הקודש בעודו בחור. הוא לא רצה להתחתן בחו"ל, משום שחשש "אולי לא תאבה האשה ללכת אחר" לארץ הקדש... היה מנוי וגמור בנפשו לעלות, ורק אח"כ, יחפש את זיווגו שם בארץ ישראל.

כמו שאר בני משפחתו, היה גם הוא בחור עני מדוכדך, לכן תכנית העליה לארץ הקודש נתקלה בקושי רב של "עניי ממונות" - פשוט, לא היה לו כסף להתחיל לפסוע מעירו לעיר הסמוכה. גם תעודת פספורט לא היתה לו. אך היה נחוש בדעתו - "יוצאים לדרך".

איך?

"הולכים רגלי":

אשר יבטח בה'

ומעשה שהיה, כך היה:

בחור בודד נעמד בשערי וילנא, הסב את פניו לאחור, קד קידה לעיר הגדולה ויצא לדרך. הוא כיתת את רגליו מעיר לעיר ומכפר לכפר - עד אודיסא.

בהזדמנות הוא סיפר, שבאחד הימים כשעמד בפתח 'הכנסת אורחים' באחת העיירות, לפני שיצא להמשך הדרך, עצר אותו אחד מחשובי הקהל ושאל "בוחר'ל אני מבין שאתה יוצא מכאן לדרך רגלי, הבחנתי שאין לך פספורט, ונראה לי שכבר ימים ארוכים שאתה צועד כך, איך אתה לא מפחד לעבור את הדרכים האלה ללא פספורט?" ר' אברהם חנוך ביקש ממנו להמתין רגע קצר, נכנס פנימה לאכסניה הוציא מהארון סידור ישן פתחו והצביע על נוסח "תפלת הדרך" ואמר: "הנה, זה הפספורט שלי".

כך עד שערי אודיסא, בה היה הנמל הגדול ממנו ביקש להפליג - לארץ הקודש.

מיד כשהגיע לאודיסא וחבילתו הקטנה בידו צעד בחפזה אל הנמל, שם מצא לפניו אניה של גויים העומדת להפליג לארץ ישראל. בזריזות אופיינית ללא אומר ודברים, נכנס פנימה לאניה בלי אישורים ופספורט, ומיהר להתיישב באחד המקומות הפנויים. עודו יושב במנוחה, באחד מחדרי הקהל, במרכז הספינה, נכנסו שוטרים לבדוק תעודות ואישורים. השוטר ביקש ממנו את תעודותיו, וכיון שלא היו בידו, גרשוהו החוצה בבושת פנים, בחזרה אל החוף תחת כיפת השמים...

חבילתו נשארה בספינה. התפילין היו בחבילה.

היה זה נרתיק גדול של עור בו היה כל עולמו הגשמי. בנרתיק הטמין גם מעט בגדים שעוד נותרו לו מבית אבא ללבוש בדרך הארוכה.

אברהם חנוך עמד ליד הספינה וקיווה אל ה' אלוקי השמים והארץ אשר בידו הים והיבשה. "בטחון".

אגב, מרגלא בפומיה של רבי אברהם חנוך:

למה מילת "מבטחו" שבפסוק "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו" מנוקדת בפתח במקום קמץ? לומר לך שאפילו במקום שנדמה לך שכל הדרכים קמוצים וסגורים לפניך, אל תחדל מלבטוח בה', ואם תעשה כן יסייעו לך מן השמים, ויפתחו לך שערי הצלחה. בקיצור, הוא עמד בנמל הפתוח, רוחות עזות כמעט טלטלוהו ממקומו, וקיווה אל ה'. עיניו נשואות לשמים.

זמן מועט לפני הפלגת האניה, היה זה לאחר ניתוק העוגן והתרת חבלים לקראת הפלגה, לפתע נשמעה שריקה מבוהלת. התקבלה פקודה - לעצור! היא עגנה שוב.

לאחר שיח קצר בין המלחים ועובדי הנמל הכעוסים, הסכימו המלחים להוציא שוב את הגשרון המוביל אל האניה (במטרה להעלות על האניה נוסע עשיר שאיחר את המועד). הבחור הבחין שהנה על האניה עולה נוסע שהביא אחריו עדר גדול של כבשים ועיזים...

בזריזות גוף של בחור צעיר, התכופף אברהם חנוך ונכנס בזחילה בין הצאן. התחבא בין הכבשים צעד ביניהם במהירות ועלה על האניה. התישב על הארץ בינותם בצדי הסיפון בלי שהרגישו בו.

כשהספינה עזבה את הנמל, ירד לירכתי הספינה ושב אל המקום בו נחה חבילתו שעדיין לא נזרקה ממקומה כך יצא בדרכו אל ארץ הקודש. הנסיעה החלה.

כשעברו כמה ימים של הפלגה, הנוסעים כבר הכירו אחד את חברו ושוחחו ביניהם, וכך החלו יושבי האניה להציק לו לר' אברהם חנוך בשאלות: כיצד בחור נוסע לארץ חדשה שאין לו בה מכיר או קרוב ללא פרוטה בכיס? מה תעשה שם? איך תחיה, ומי יעמוד לצידך? אחרים אמרו בלחש "בוודאי יש לו כסף או תכשיטים שיעזרו לו להתבסס בארץ ישראל"... באחד הימים לאחר שהטרידו אותו בשאלות סרק ענה להם הבחור: "כן, יש לי צ"ק על סכום עתק מבנק מסחרי בין לאומי".

נוסעים סקרנים שהיו בטוחים שהוא לא עולה סתם כך בלי שמישהו עומד מאחוריו האיצו בו לגלות את הסוד היכן הכסף ומה סכום הצ"ק שעליו בוטח. כשלא יכול היה לעמוד בפני בקשתם, פתח את החבילה שעמדה לידו, חיסט בה, וכל הסובבים המתניו בצפיה. ר' אברהם חנוך הוציא מחיקו ניר עבה והושיט להם בהתרגשות, על הנייר היה כתוב: "תני רב תחליפא אחוה דרבנאי כל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה ועד יום הכיפורים" (ביצה ט"ו) הם הביטו עליו, והוא מיהר להגיד להם: "נאמן עלי בעל ההבטחה שיקיים דבריו".

זוכרני, סיפר המגיד הירושלמי, שפתקא זו היתה מונחת בכיסו כל ימיו. כאשר האניה עגנה בנמל יפו, ירד עם כולם אל החוף, אבריו דא לדא נקשן מהתרגשות, ושתי דמעות חמות זלגו מעיניו.

לא היה בידו אפילו פרוטה כדי לעלות מיפו לירושלים אך כמובן בטח בהשם. בעיניים דומעות ולב הומה התרגשות הגביה את עיניו וראה אורחת ישמעאלים, שעולה בדרכה ירושלימה, הם נשאו על החמורים פירות וירקות, הוא שאל אותם אם יסכימו שיעלה עימם על העגלה. הביטו עליו רגע ארוך והפטירו "אין לך כסף יהודי מרופט - עלה עימנו, יאלה! ר' אברהם חנוך הבחור הצטרף אליהם ללא פחד. וסיפר לי כי באותה שעה שם לנגד עיניו את דברי חכמי המוסר שאדם ששם בטחונו בה' ית"ש אינו ירא משום דבר שבעולם! ואכן הקב"ה הטיל את מוראו על הערבים, הם כבדוהו מאד, ובעליית ההר לירושלים קראו לפניו בניגון ערבי: "ככה יעשה לחכם היהודי". כך הגיע לשערי ירושלים בשמחה ובששון.

ג. ואם שאלם, זאת אומרת שלא ידע מה לעשות, נו, אז אם הרוב אמרו שלא למול למה באמת כן מל?

ד. ומה השכר שזכה בזה ממרא? שיתגלה הקב"ה בחלקו. מה ה"מדה כנגד מידה" בזה?

ה. ואין נבין את דברי המדרש בילקוט שמעוני: (בראשית - פרק כג - המשך רמז קב) "ולמה קורא אותה קרית ארבע שדרו בה ארבעה צדיקים ענר אשכול וממרא ואברהם" וכי אלו הם צדיקים? וביותר, בהמשך המדרש: [למה נקרא שמה קרית ארבע:] "ושמלו בה ארבעה צדיקים אברהם ענר אשכול וממרא", כאן עושים הם ההיפך מה"עצה טובה" שלהם, ומלו את עצמם?

מחמת עוצם הקושי, נראה לחדש בזה כך:

בהקדם, ענין מצוות מילה, ידוע בספ"ק שטעם מצוות המילה היא כדי להכשיר את הקטן שיהא ראוי לעבודת ד' וכדי להחליש את תאוותיו. ויתכן להוסיף בזה עוד הסבר, עפ"י דברי האור החיים הק' בפ' תזריע וכן הוא בעוד הרבה ספרים הק' שמחשבות ההורים משפיעים על נפש הילד. וכשנולד ילד ישנו החשש שמא ואולי יופרע ממחשבתם שטבועה בנפשם.

ויתכן, שלכן, ברוב רחמי וחסדיו צוה לנו הקב"ה למול את התינוק כבר בן שמונה ימים, שיקבל את החותם של יהודי, שמעת שכבר יש בו חותם של צווי השי"ת ממילא מוכשר הוא יותר לקיים רצון השי"ת.

ויומאת יותר עפ"י מה שמצינו בדיני טומאת כלים שישנם כלים שיוצאים לטומאה במחשבה או במעשה (מסכת כלים פרק כה, ט) "כל הכלים יורדין לידי טומאתן במחשבה, ואינן עולים מידי טומאתן אלא בשנוי מעשה, שהמעשה מבטל מיד המעשה ומיד מחשבה, ומחשבה אינה מבטלת לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה" יתכן, שלכן, כשנולד התינוק צוה לנו הקב"ה שנחתום בו "שינוי מעשה" "שהמעשה מבטל מיד המעשה ומיד המחשבה" ובוה נכשירו להיות כלי מוכן לעבודת השי"ת. ובאמת לא צריך כאן את המחשבה כלל אלא עצם המעשה שיכשירו.

ועתה נבא אל ביאור המדרש: הקב"ה אמר לאברהם שימול את עצמו. בא אברהם אבינו ואמר לעצמו, מה המטרה ומה הנסיון במצוה זו? הרי כבר עברתי נסיונות קשים בהרבה מזה. הלך אצל ידיו לשאלם, בא אצל ענר, ושאלו מה הנסיון בזה, אמר לו ענר: הקב"ה כניראה רוצה שתמסור נפשך אילין, ואם תשאל מה מסירות נפש יש כאן? התשובה: "שהיה קרוביהן של המלכים שהרגת באין והורגין אותך ואין אתה יכול לברוח מפניהם". שמע אברהם והמשיך אל אשכול לשמוע מה הוא אומר, אמר לו אשכול: גם אני סבור שהמטרה היא מסירות נפש אבל מטעם אחר: "אתה זקן, אם אתה תמול יצא ממך דם הרבה, ולא תוכל לסבול ותמות". בא אצל ממרא, אמר לו ממרא, לא יכול להיות שהמטרה היא מסירות נפש, שהרי כבר הוכחת עצמך כמה פעמים עם מסירות נפש: הלא הוא שהצילך מכבשן האש, ועשה לך כל הנסים, והצילך מן המלכים, ואולי כחו וגבורתו היו הורגין אותך, והצילך רמ"ח אברים שבך", והרי בכל אלו המקרים כבר מסרת נפשך.

אמר לו ממרא, אין הקב"ה רוצה ממך כוונה כזו או אחרת. הקב"ה חפץ במעשה המילה בלבד. שכן כאמור בה"ל כאן ע"י המעשה מוציאים וגואלים את התינוק מכל מחשבות הסיגים, ואברהם אבינו הוא הראשון שמקיים מצווה זו, והוא צריך להנחיל לדורות הבאים את הכשרת נפשם ע"י המעשה בלבד, לכן, אף שהוא עצמו הרי לא נצרך לזה כמובן, בכל זאת נדרש ממנו רק "מעשה" בלבד, כמו אצל הקטן הזה שאין לו שום מחשבה ורק מרגיש את עצם המעשה בלבד. וזה מה שאמר לו ממרא: "עשה כמצותו!" רק את העשייה.

בזה מובן היטיב, מה המידה כנגד מידה בשכרו של ממרא, שנתגלה ד' בחלקו, כיוון שהוא זכה להבין שכל המטרה של המצווה היא להכשיר את נפש הילד להשראת אלוקים, לכן נתגלה הקב"ה בחלקו. וכמובן שכל התמיהות נתיישבו בזה מאליהם.

(ציוני תורה)

אברהם אבינו שומע שלוט נלקח בשבי, ויוצא למלחמה. חז"ל מונים לנו עשרה ניסיונות, שבם נתנסה אברהם אבינו - והרמב"ם מונה את הניסיון של מלחמת ארבעת המלכים, כניסיון הרביעי.

לכאורה לא מובן;

אברהם יכל לשבת בבית, לערוך את ליל הסדר כהלכתו, ולמחרת אפילו למסור 'שיעור כללי' ל - 318 החניכים שלו; לוט היה נישאר בשבי, עד שהיו מחליטים המלכים שאין להם בו צורך יותר, וממילא היו משחררים אותו!

נשאלת השאלה - אם כן, מה הניסיון שהיה כאן??? מי ביקש ממנו ללכת ולשחרר אותו?!

ועוד, אם כבר החלטת ללכת ולשחרר אותו, למה ללכת ישר למלחמה ולא לנסות לעשות שלום?!

שאלה נוספת - ואם החלטת כבר לצאת למלחמה, למה אתה לא ממתיק אחרי ליל הסדר - שב הלילה, תקיים את מצוות הסדר, ואחרי פסח תצא למלחמה - מה דחוף כ"כ לצאת למלחמה דוקא הלילה?!

יאמר האומר - אם הוא היה יוצא ישר אחרי פסח, הוא היה מפסיד את המימונה!

שאלה נוספת שראיתי, ששואלים המפרשים;

כששרה אמנו נלקחה לבית פרעה - מה עשה אברהם אבינו? התפלל!

נשאלת השאלה - למה לא זרקת חול על הארמון שיתפוצץ?!

הרי אברהם אבינו יודע מהי מעלת התפילה - אז למה הוא לא עומד בתפילה גם

על לוט??? - שייקח את כל 318 חניכי ביתו, ויעשה עצרת תפילה!

בו ביום החליט להסב את שם משפחתו ל"הופמן", לזכר ביטחונו הגדול בה' והנס שעשה עמו בעת עלייתו לארץ הקודש.

בירושלים התחתן והיה לאחת מדמויות ההוד בירושלים של מעלה. (להגיד)

ותרא כי הרתה ותקל גבירתי בעיני... ותענה שרי (טז, ד-ו).

רבי משה מונק ביאר זאת עפ"י סיפור:

גביר אחד הוצרך פעם לנסוע לפראג לרגל עסקיו, והוא הזמין לשם כך את שרותיו של עגלונ. השניים נסעו כבדת דרך אורכה, עד שהיום העריב. לקראת חשכה הם עצרו את עגלתם והתכוונו לעשות את הלילה על אם הדרך. כמנהגם של אנשים, פשטו השניים את בגדיהם, עטו על גופם בגדי לילה, פרושו לעצמם ליד העגלה מצע לישון ועלו ונרדמו.

עם שחר, התעורר העגלון ראשון, ומיד מיהר ולבש את בגדי הגביר. אחר, עלה על העגלה והתיישב במושב האחורי כשהוא מתענג על הריפוד המלטף. הוא התבונן בקוצר רוח מבעד לחלון והבחין כי הגביר עדיין נם את שנתו, לכן הרים אבן קטנה, השליך אותה עליו וקרא בקול גדול: "נו, עגלון! עד מתי תשכב?!"

הגביר קפץ ממקום משכבו והיה משוכנע כי העגלון חומד לו לצון, "האם הסתתרה ביתך?", שאל תוך כדי שהוא מסובב את אצבעו על רקתו ומראה לעגלון את שהוא חושב אודותיו. אבל העגלון לא חשב לוותר, והחזיר לו בצעקה: "אני אינני משוגע! אתה הוא שוטה הכפר! אני הגביר ואתה העגלון שלי, ועכשיו מהר לבש את הבגדים והתחל בנסיעה!". הגביר נוכח לראות כי לא בנקל יצליח לגבור על העגלון, באין ברירה אחת לפניו לבש את בגדי העגלון ונסע לפראג, לבית הדין. בקושי עצרה הכרכרה וכבר קפצו מתוכה השניים כשהם צועקים בקולי קולות את אותם דברים: "אני הגביר! אתה העגלון!..."

במהרה נכנסו השניים לחדרו של ה"נודע ביהודה", וכל אחד הרצה את טענותיו בפניו. שמע הרב את דבריהם והגיב: "עניין זה מסובך מאוד, עלי לחשוב כיצד להכריע בדבר, לכן לכו עכשיו וחזרו מחר בשמונה בבוקר, כדי לשמוע את הכרעתי בנדון". ומיד לאחר צאתם קרא הרב לשמש בית הדין והורה לו שמחר יושב אותם להמתין לו ואל יתייחס אליהם כלל, עד שעות אחרי הצהריים המאוחרות.

עוד לפני השעה הנקובה כבר נשמעו הדי הויכוח בין השניים, הם צעקו בנסותם לגבור זה על קולו של זה: "אני הגביר! אתה העגלון!", ופני שניהם בערו מכעס ומשנאה. אך שמש בית הדין, נאמן לבקשת הרב, נגש אליהם ואמר כי הרב עסוק ביותר ועליהם להמתין בבית הדין עד שיתפנה. בלית ברירה התיישבו השניים תוך כדי ההתכתשות המיולולית.

הזמן חלף ולאט לאט נמאס הויכוח גם עליהם, הרי אף אדם אינו מסוגל להכריז במשך שעות על עצמו "אני הגביר"... בהמשך התאספו בבית הדין עוד בעלי דינים נוספים שהשמינו בקול את טענותיהם: בפינה אחת התווכח קבלן עם לקוח ובפינה אחרת התדיינו שני סוחרים ביניהם בויכוח מרתק. ושני הטוענים לתואר הגביר נסחפו בהדרגה לאווירת המקום.

שעות חלפו עליהם כך, בטנם החלה לשגר אותות מצוקת רעב, ולהט הויכוח פג כמעט לגמרי. בשעות אחר הצהריים הציץ הנודע ביהודה מחדרו והבחין שהשניים הסיחו את דעתם מן העניין הבורע שלשמו הגיעו. באותו רגע פתח את דלת חדרו לרווחה והרעים בקול: "כנס העגלון!", העגלון האמיתי נבהל כהוגן וקפץ על רגליו במהירות. לאחר שבירר שניה נזכר כי בעצם כבר אינו עגלון מזה יממה שלימה, אך היה כבר מאוחר מידי... הנודע ביהודה הצליח להוציא את האמת לאור, השניים החליפו בחזרה את בגדיהם ופנו לדרכם לשלום.

באופן דומה מוצאים אנו שכאשר פונה המלאך אל הגר, הוא קורא אליה: "הגר שפחת שרי". והגר, שהייתה שפחת שרי היא עובדה בלתי נפרדת מחייה, מגיבה בטבעיות לפנייה הזאת.

לאחר מכן ממשיך המלאך ושואל מפני מה היא בורחת, ומבלי משים, בתשובתה אומרת הגר - "מפני שרה גברתי"...

"אם כן - מכריע המלאך - "את עצמך חשפת את נקודת האמת. בדבריך הנך מודה שאת שפחת שרי, והיא גבירתך... לכן מהרי ושובי אליה, המשיכי לקבל את מרותה והתעני תחת ידיה..."

(ומתוך האור)

בעצם היום הזה נמול אברהם (יז, כו)

מה עשה אברהם אבינו כשנצטווה על ברית מילה? מסופר במדרש, (תנחומא וירא פרק ג) "באלוני ממרא, ולמה באלוני ממרא? יתברך שמו של הקב"ה שאינו מקפח שכר של ברירה, שלשה אוהבים היו לו לאברהם, ענר, אשכול וממרא, וכיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא שימול הלך לקחת מהם עצה הלך אצל ענר, אמר, כך וכך אמר לי הקדוש ברוך הוא, א"ל ענר: בעל מום רוצה אתה לעשותך? שהיה קרוביהן של המלכים שהרגת באין והורגין אותך ואין אתה יכול לברוח מפניהם. הניחו והלך אצל אשכול, אמר ליה כך וכך אמר לי הקב"ה, א"ל אשכול: אתה זקן, אם אתה תמול יצא ממך דם הרבה, ולא תוכל לסבול ותמות. הניחו והלך אצל ממרא, א"ל כך וכך אמר לי הקב"ה, מה תיעצני? א"ל ממרא: בדבר הזה אתה מבקש עצה? הלא הוא שהצילך מכבשן האש, ועשה לך כל הנסים, והצילך מן המלכים, ואולי כחו וגבורתו היו הורגין אותך, והצילך רמ"ח אברים שבך, ומקצת אבר אחד אתה מבקש עצה? עשה כמצותו! אמר הקב"ה יתברך אתה שנתת עצה שימול איני נגלה אליו אלא בתחומך, ה"ד וירא אליו ה' באלוני ממרא."

מדרש זה אומר דרשני. כשנתבונן נראה שיש כאן כמה קושיות עצומות:

א. אברהם אבינו צריך "עצות" אם לעשות כדבר ד'?

ב. וכי אלו הם ה'אוהבים' של אברהם? שאומרים לא לעשות רצון ד'?

ידוע: "הגד לי מי הם חבריך ואומר לך מי אתה..."

למה כשאשתו בשבי – הוא מתפלל, וכשלוט נלקח לשבי – מיד הוא יוצא למלחמה???

ועוד יש לתמוה, הרי ידוע שאברהם אבינו עושה השתדלות – כשהגיעו לגבול מצרים, הוא הכניס את שרה לתוך ארגז – מה הוא כבר יכל לעשות מול המצרים שטופי הזימה! אם כן, הוא עשה כל שביכולתו לעשות – הוא לא סמך על הנס. אם ככה, איך הוא יוצא למלחמת המלכים, בזמן שהוא יודע שאין לו כל סיכוי! שאלה נוספת;

אומרת הגמרא (מסכת סנהדרין צט, ב) – ת"ר (במדבר טו-ו) והנפש אשר תעשה ביד רמה (בפרהסיא) דוגמא לזה הוא מנשה בן חזקיה מלך יהודה (ראה מלכים-ב, כא) שהיה יושב ודורש בפרהסיא בהגדות של דופי (גנאי), כלומר שהיה מגלה פנים בתורה, ומגלגל על פסוקים ואומר משנה רבינו כתבם שלא לצורך, וכך אמר מנשה וכי לא היה לו למשה לכתוב בתורה אלא (בראשית לו-כב) ואחות לוטן תמנע ועוד אמר באותו ענין (שם פס' יב): ותמנע היתה פלגש לאליפז ומה הוצרכה תורה לכתוב דברים אלו, הלא הם חסרי משמעות (וכן מה שנאמר (בראשית ל-יד) וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה הלא דבר שאינו צריך הוא! נשאלת השאלה – מה זה משנה אם זה היה בקציר חטים, או בקציר שעורים – מה זה משנה לנו מתי זה היה?

מסבירה הגמרא את הפסוקים שלגלג עליהם מנשה – דאתן עלה מיהת ומשכבר באנו לכך, אנו שואלים: (בראשית לו, כב) אחות לוטן תמנע מאי היא – מה זה בא לומר? במאדנו? במאדנו הגמרא: תמנע בתו של שעיר החורי, אחותו של לוטן בת מלכים הואי היתה דכתיב (בראשית לו-כט) אלוף לוטן אלוף תמנע וכל אלוף הנזכר בתורה מלכותא בלא תאגא היא שר גדול, כמותו כמלך, אלא שאינו מעוטר בכתר מלכות. והנה לוטן זה, ירש את שררת ה"אלוף" משעיר אביו, אבי כל משפחת החורי, ונמצא שאחותו תמנע היתה בתו של מלך. בעיא לאיגוריו רצתה תמנע להתגייר. באתה אצל אברהם יצחק ויעקב ובקשה מהם שיגייירוה ולא קבלוה הלכה והיתה פלגש לאליפז בן עשו, כי אמרה מוטב תהא שפחה לאומה זו לבניהם של האבות, דהיינו לאליפז בנו של עשו בן יצחק ולא תהא גבירה מלכה לאומה אחרת לחורים בני שעיר! וזהו מה שבא הכתוב "ואחות לוטן תמנע" ללמדנו, כמה היתה גדולתו של אברהם אבינו, וכמה היו משתוקקים להידבק בזרעו, עד שבת מלכים כתמנע העדיפה להיות פלגש בביתם. נפק יצא מינה נולד ממנה עמלק דצערניהו לישראל שגרם הרבה צער לישראל. שואלת הגמרא: מאי טעמא נענשו האבות בכך? עונה הגמרא: משום דלא איבעי להו לרחקה משום שלא היה להם לרחק את תמנע ולמונעה מן הגירות, ועל כן הענישם הקב"ה ומסר את ישראל צאצאיהם בידי צאצאיה. כעת מבארת הגמרא את הפסוק השני שלגלג עליו מנשה: וילך ראובן בימי קציר חטים אמר רבא בר' יצחק אמר רב מכאן לצדיקים שאין פושטין ידיהן בגזל שהם מדקדקים ביותר בגזל, שהרי אנו מוצאים שראובן הקפיד לצאת לשדה אחרי הקציר דוקא, כי אז אין בעלי השדות מקפידים ולא אכפת להם שבני אדם יטיילו בשדותיהם, וכך נמנע מן הגזל!

אם כן, כל מילה הכתובה בתורה היא קודש קדשים! – אין סתם! כל מילה נצרכת! התורה מקדישה י"א פסוקים למלחמות; ארבעה מלכים נגד חמישה – כן שילמו מיסים/לא שילמו מיסים, י"ב שנה עבדו/י"ג שנה מרדו, למלך פלוני קראו ככה, ולמלך אלמוני קראו ככה;

נשאלת השאלה – בשביל מה צריכים את כל הפרטים הללו???
כדי להבין את יסוד הדברים, נצטרך תחילה לבאר דברי מדרש;

מספר המדרש (בראשית רבה, פרשה מב, אות א) – ויהי בימי אמרפל מלך שנער (בראשית יד, א), רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי פתח (תהלים לו, יד טו): חרב פתחו רשעים וגו' חרבם תבוא בלבם וגו', מעשה ברבי אליעזר בן הורקנוס שהיו אחיו חורשים במישור והוא חורש בהר ונפלה פרתו ונשברה, אמר לטובתי ששרבה פרת, ברח והלך לו אצל רבי יוחנן בן זכאי, והיה אוכל קוזוזת אדמה, עד שעשה פיו ריח רע, הלכו ואמרו לרבי יוחנן בן זכאי ריח פיו של רבי אליעזר קשה לו, אמר לו כשם שהבאיש ריח פיו על התורה, כך יהיה ריח תלמודך הולך מסוף העולם ועד סופו. לאחר ימים עלה אביו לנדונו מנכסיו, ומצאו יושב ודורש וגדולי מדינתו יושבים לפניו, בן ציצית הכסת ונקדימון בן גוריון וכן כלבא שבו, ומצאו יושב ודורש הפסוק הזה, חרב פתחו רשעים וגו', זה אמרפל וחבריו. להפיל עני ואביון, זה לוט. לטבוח ישרי דרך, זה אברהם. חרבם תבוא בלבם, (בראשית יד, טו): ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו ויכם.

בואו נישא לביאור המדרש, כפי שמבאר הזוהר הקדוש, והפרקי דרבי אליעזר (ריש פכ"ז):

בא ר' אליעזר בן הורקנוס ומגלה לנו סוד – דע לך, לארבעת המלכים היתה מטרה אחת – "ויהי בימי אמרפל" – כל מה שנעשה במלחמת ארבעת המלכים, סבב סביב בנאדם אחד – קראו לו 'אמרפל' – הוא נמרוד! ארבעת המלכים התאגדו יחד במטרה אחת – "להפיל עני ואביון" – לתפוס את לוט, המטרה הבאה היתה – "לטבוח ישרי דרך" – לשחוט את אברהם אבינו! אם כן, נוכל כעת להבין מה הולך כאן:

אומר שלמה המלך {קהלת ז, יד} זה לעומת זה עשה אלקים הקב"ה נותן לכוחות הקדושה את הכוחות שלהם – לעומתם, הוא נותן גם לכוחות הטומאה את הכוחות שלהם; היסוד הזה מוטבע, עוד מראשית הבריאה; יש את אברהם אבינו שמפיץ את דבר ה' בעולם – לעומתו, יש את נמרוד שכל מטרתו היא מרידה בקב"ה – להפיץ את הע"ז בעולם.

העולם כולו עובד באיזון; אם יש את אברהם – יש את נמרוד. אם יש את יצחק – יש את ישמעאל. אם יש את יעקב – יש את עשו. ואם יש את משה – יש את בלעם.

ישנם שני שעירים, המוקרבים ביום הכיפורים – שעיר לה', ושעיר לעזאזל שמוקרב לכוחות הטומאה;

אומרים רבותינו – עזאזל! אותיות זה לעומת זה עשה אלהים. אומרת התורה: {יד, יב} ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם וילכו והוא יושב בסדום.

שאלנו – לכאורה, הפס' היה צריך להיות כתוב בצורה אחרת? אומרים המפרשים – ויקחו את לוט ואת רכשו" – אתה יודע מה הרכוש של לוט?! – שהוא "בן אחי אברם"! – שכל המלחמה היתה, למען המטרה הזאת – שהוא אחיינו של אברהם! הם לא נזקקו – לא לכסף שלו, ולא לרכוש שלו, אלא רק לאברהם!

לוט נלקח בשבי – אומרת התורה: {שם יג} ויבוא הפליט ויגד לאברהם העברי; אומרים חז"ל (בראשית רבה, פרשה מב, אות ח) – (בראשית יד, יג): ויגד לאברהם העברי... רבי יהודה אומר כל העולם כלו מעבר אחד והוא מעבר אחד ... 'אמרפל' – הוא נמרוד – רוצה להחזיר את כל העולם מן העבר האחד, מבלי שיהיה עבר שני – לחזור בחזרה למה שהיה בדור הפלגה – (בראשית יא, א) שפה אחת ודברים אחדים זה שאברהם היה מן העבר השני, על זה היתה המלחמה! – כל המלחמה היתה, למנוע הפצת דבר ה' בעולם! אם זו היתה כל מטרתם, אמר אברהם אבינו: "אם ככה, עכשיו אני יוצא למלחמה!" "אה, אבל אתה תמות???"

"אני יודע! אבל אני הולך לקדש שם שמים בעולם!" – אם המלחמה היא על קידוש שם שמים – אם המלחמה היא כנגד דבר ה' בעולם – אז הרגע יוצאים למלחמה ולא אחרי פסח!

אם אלה הדברים בס"ד, נוכל כעת להבין טוב מאוד: נכנסו ב"ה לחודש מרחשון. בחנויות כבר ישנה אווירה של חנוכה – כבר מוכרים סופגניות, אז ממילא תיקנו לנו חז"ל – שלושים יום קודם החג, דורשים בהלכות החג, וששים יום קודם החג – אוכלים סופגניות ☺

בחנוכה, יוצאים י"ב חשמונאים למלחמה, כנגד ממלכה שלמה של יווני! לעומת זאת, בימי מרדכי ואסתר כשהיתה הגזירה של – (אסתר ג, יג) להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד – מה אמרה אסתר המלכה ??? – (ד, ה) וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום גם אני ונעתי אצום כן – הולכים להתפלל!!!

נשאלת השאלה – בתקופת החשמונאים יצאו למלחמה, ובתקופת מרדכי ואסתר התפללו – מה ההבדל???
גוף ונשמה!

אומרים רבותינו – כשהמלחמה היא על הגוף שלנו – על זה אנחנו יכולים רק להתפלל, כי הכל בידי שמים! אבל כשהמלחמה היא על הנשמה – על זה צריכים לצאת ולהילחם בכל הכוח!

בפורים רצו להשמיד את הגופים – לא דרשו לעבור על שום עיקרי הדת. לעומת זאת בחנוכה, רצו להשמיד את הנשמה – ניסו לבטל שבת, חודש, טהרה ומילה – לכן יוצאים למות על קידוש ה'!

אמר אברהם אבינו: "כשפרעה לקח לי את שרה, הוא לא התכוון להעביר אותי מעיקרי הדת, אלא הוא רוצה את אשתי – מה עושים במצב כזה? מתפללים! אבל כשמונסים למחות את שם ה' מן העולם, צריך לצאת למלחמה – אפילו במחיר של מוות – לקדש שם שמים בעולם!"

אומר הזוהר הקדוש (ריש פ' לך לך) – לא לוט היה הכתובת של ארבעת המלכים, אלא אברהם. אותו הם חיפשו. אבל כדי לגרום לאברהם לצאת למלחמה, הם נצרכו לחטוף את לוט תחילה.

אם אלה הם פני הדברים, נוכל להבין את היסוד הנפלא: מבטיח הקב"ה לאברהם אבינו – "ואגדלה שמך" – איך? אחרי מלחמת המלכים, הקב"ה עושה לכבודו נס, ומלך סדום יוצא לכבודו מבור הסידי; כעת כבר כולם מאמינים בנס אור כשדים – עושים כולם במה אחת – "אל עמק שוה הוא עמק המלך", ומושיבים את אברהם עליה וממליכים אותו עליהם – כעת כולם יודעים מי זה אברהם, ומתפרסם שמו בכל העולם!

אם ככה, נוכל כעת להבין מדוע כותבת לנו התורה את כל סיפור המלכים בהרחבה: באים חז"ל ואומרים לנו, שארבעת המלכים הם כנגד ארבעת הגלויות שצריכים ישראל לעבור עד ביאת משיח צדקנו;

אומר המדרש (בראשית רבה, פרשה מב, אות ב) – אמר רבי אבון כשם שפתח בארבע מלכיות, כך אינו חותם אלא בארבע מלכיות, (בראשית יד, ט): את כדרלעמר מלך עילם ותדעל מלך גוים ואמרפל מלך שנער ואריון מלך אלסר, כך אינו חותם אלא בארבע מלכיות, מלכות בבל, ומלכות מדי, ומלכות יון, ומלכות אדום. רבי פינחס בשם רבי איבו פתח (מייכה ד, יב): והמה לא ידעו מחשבות ה' ולא הבינו עצתו כי קצצם כעמיר גרנה, למה (בראשית יד, ג): כל אלה חברו אל עמק השדים, כדי שיבואו ויפלו ביד אברהם, הדא הוא אברהם, דכתיב ויהי בימי אמרפל וגו'.

כותב הרמב"ן – אמרו בבראשית רבה (מב ב) אמר רבי אבין כשם שפתח בארבע מלכיות כך אינו חותם אלא בארבע מלכיות וכו' ושם עוד (מב ד בשינוי לשון) ויהי בימי אמרפל מלך שנער זו בבל אריון מלך אלסר זו מדי, כדרלעמר מלך עילם זו יון, ותדעל מלך גוים זו מלכות אדום, שהיא מכתבת טירוניא מכל אומות העולם. המלחמה הראשונה בבריא, היא המלחמה הזאת – ארבעה מלכים נלחמו כנגד חמישה!

אומרים לנו רבותינו – מקום שמופיע ענין בפעם הראשונה בתורה, הוא הבסיס להכל; ארבעת המלכים, הם היסוד של ארבעת הגלויות – בבל, מדי, יון ואדום! כל מטרת המלחמה היתה, להשמיד את אברהם אבינו ולמנוע את הפצת דבר ה' בעולם – כך כל מטרת ארבעת הגלויות היא, להשמיד את עם ישראל!

אבל מה היה בסוף המלחמה? הושיבו את אברהם אבינו על הבמה ואמרו לו: "אתה אלוהינו! אתה מלכנו!" – אמר להם אברהם: "אני לא מלך וגם לא אלהים – הקב"ה הוא מלך!"

(ברוך שאמר)

ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה:

פרש"י 'לך לך' – להנאתך ולטובתך. ושם אעשך לגוי גדול כאן אי אתה זוכה לבנים. ועוד שאודיע טבעך בעולם. וצריך להבין מה שייך להודיע טבעו של אברהם אבינו בעולם? וכתוב בספר 'שפתי מהר"ש' להר"ק רבי שמואל אנגל מראדמישלא, ע"פ מ"כ ב'עקדת יצחק' פ' בחקותי שיש שני הנהגות שהקב"ה מנהיג את עולמו, הנהגת הטבע והנהגת למעלה מהטבע, הנהגת הטבע בא מעשה כוכב לכת, ז' ימי בראשית. ויש הנהגה למעלה מהטבע שהקב"ה מתנהג עם ישראל לבדם, שהוציאם מיד שרי מעלה, ועיני ה' אלקיך בארץ ישראל בהשגחה פרטית. ואי בגמ' פסחים דף קיח 'בשעה שהפיל נמרוד את אאע"ה בתוך כבשן האש, עמד גבריאל לפני הקב"ה, רבונו של עולם ארד ואציל את הצדיק מכבשן האש, אמר הקב"ה אני יחיד בעולם והוא יחיד בעולם נאה ליחיד להציל את היחיד'. כאן מצאנו שגבריאל המלאך רצה להציל את אברהם. ובחנניה מישאל ועזריה כשהפילו אותם לכבשן האש, אי בגמ' שבא 'יורקמי שר הברד' ואמר לפני ה' שירד ויצנן כבשנו של נבוכדנצר, אמר לו הקב"ה, אדרבה ירד של אש, ויקדיח מבחוץ ויקרר מבפנים. וכן היה שכל מי שהיה סביב אותו כבשן נשרף, ושלושת הצדיקים יצאו חיים וקיימים.

וביאר העקדה שכל המלאכים שרצו להציל ע"י עצות של כוחות הטבע, כמו גבריאל שהוא שר של אש שהוא כביכול שולט על ענין אש, והוא יצננו להציל אברהם, וכן יורקמי רוצה לצנן עם ברד. כל זה הוא בדרך הטבע, ואמר להם הקב"ה אני אציל את הצדיקים למעלה מדרך הטבע, כדאי' במגיד דבריו ליעקב אות ד' שכשיהי' עובר את השי"ת למעלה מדרך הטבע, שמשבר תאוות גופו לכבוד ה', אזי הוא זוכה שהקב"ה מתנהג עמו למעלה מדרך הטבע.

וכתב מהר"ש שכן מצאנו במשה רבינו שראה את מלאך ה' בלבת אש מתוך הסנה, וירא והנה הסנה בוער באש ואינו נאכל, והתפלא על כך. אמר לו הקב"ה 'של נעליך מעל רגליך', פשוט מעליך את כל דרכי הטבע, מכאן והלאה תתעלה למעלה מדרך הטבע, שם אין נעלים, כמו בבית המקדש מקום הניסים אין נכסמים בנעליים, כמ"ש ביושב בستر עליון 'על שחל ופתן תדרוך, תרמוס כפיר ותנין', זוהי הנהגה שלא כדרך הטבע שאדם דורך על נחשים ואינו ניזוק, כיון שהוא יושב בستر עליון, אינו מתירא מכל פחדי עוה"ז שבדרכי הטבע, כך אמר הקב"ה למשה שילך במדבר בלי נעלים, ולהתנהג בהנהגה שלמעלה מדרך הטבע. ושם נאמר 'ויקרא אליו אלקים' אלקים בגימ' הטבע, שמשם קראו לו להתעלות למעלה מדרך הטבע, וכמ"ש העקדה ומהר"ל 'סנה' אותיות הניס, למעלה מדרך הטבע. ולפי זה מבאר מהר"ש אנגל שהצדיק יכול להתרגל לסוג חיים שהוא כבר מתרגל להנהגה שלמעלה מדרך הטבע, כרבי חנינא בן דוסא שפשוט אצלו שמי שיאמר לשמן וידלוק יאמר לחומץ וידלוק, וא"כ נעשה זה בחי' טבע אצלו, שהרי כל ענין הטבע הוא התמדה של הנהגה, כמ"ש חזו"א שאין בין טבע לנס אלא שהטבע הוא נס מתמיד, ואם בבית הצדיק הנס הוא בהתמדה, הרי ש'למעלה מדרך הטבע' נעשה אצלו 'טבע' כי כך הוא רגיל לחיות באופן של ניסים ונפלאות.

אברהם אבינו צועק בעולם שלא יהיו משוקעים בטבע של הבירה דולקת, כמ"ש השפת אמת שהביה שקועה בדרכי הטבע ודולקת ורודפת אחר ההבלים, אברהם אבינו יחיד בעולמו ומכריז כדברי הרמב"ן שאין טבע כלל, רק הכל נס ופלא. ויתן בעפר חרבו וינצח המלחמה, אברם אינו מוליד ואברהם כן מוליד, כל מהלך חייו של אאע"ה הוא לבטל את דרכי הטבע. אך העולם עוד לא ידעו מזה. וזה שהבטיח לו הקב"ה 'ואגדלה שמך' ופרש"י 'שאודיע טבעך בעולם', אודיע בכל העולם מהו 'הטבע' של הצדיק, שהוא חי תמיד באופן שלמעלה מדרך הטבע. כבבית רחב"ד, שאין שום התפעלות מחומץ שדולק, וכמ"ש השפ"א שאם היה רחב"ד מתפעל מזה, לא היה קורה הנס, כיון שזה מילתא דפשיטא אצלו עד עומק הפשוט שבנפש, שמי שיאמר לשמן וידלוק יאמר לחומץ וידלוק, אזי אין באמת שום חילוק, והקב"ה מגלה לו האמת שהחומץ כשמן. כי הקב"ה דרכו שאינו משבר הטבע, כך היה רצונו, כל זמן שאדם מסתתר אצל האדם ע"י הטבע, הרי הוא מסתתר בדרך כלל, אך אצל הצדיק שאין הקב"ה מצליח כביכול להסתתר ממנו, א"כ אין שום תועלת בהסתרת הטבע.

אברהם אבינו שנתעלה למעלה מדרך הטבע ע"י הברית מילה, אזי נשתנה הטבע שלו לדרך ניסית, וזהו אודיעך טבעך בעולם, כי אאע"ה גילה סוג טבע חדש בעולם, כל המזלות אומרים שאינו מוליד, והוא כן מוליד. וזש"כ צירוף דברי רש"י 'ושם אעשך לגוי גדול כאן אי אתה זוכה לבנים. ועוד שאודיע טבעך בעולם', כאן שאתה חי בתוך הטבע אי אתה זוכה לבנים בדרך הטבע, אך כשתלך לך מארצך ותבא אל הארץ אשר אראך, שם אודיע טבעך בעולם, שזהו מקום של ניסים ונפלאות, ששם יש סוג טבע אחר, שהנס הוא טבע אצלם. וכמ"ש הדגמ"א על זקנו הבעש"ט שעבר את הנהר בלי שמות ויחודים אלא עם אמונה פשוטה, כי הצדיקים ממשיכים קדושת א"י למקום מקום מדרך כך רגליהם הקדושים, כמו שחידש יעקב אבינו שיכולים לזכות לא"י שלא במקומה. וכמ"ש מהרש"א שזהו חידושו של יעקב אבינו שבבית הכנסת יש קדושת א"י, אך אברהם אבינו עדיין היה לפני זה, והיה צריך ללכת בפשטות לארץ ישראל ולזכות לכך. כי כל מה שחידש יעקב אבינו ענין המשכת א"י שלא במקומה הוא רק לאחר שייסד אברהם אבינו את קדושתה במקומה. וכל מה שגילה הרמב"ן שאין שום טבע בהנהגת העולם, הכל נס, אינו מדבר רק בארץ ישראל, אלא אפי' בברצלונה וטוליטונו, כי כל יהודי שמשותק לארץ ישראל הוא יהודי של א"י, ויש לו את המטבע של אאע"ה בכל אתר ואתר. אלא שאאע"ה שהוא תחילת הקדושה היה צריך להכנס ממש למקום

הקודש. 'שם אתה זוכה לבנים, ושם אודיע טבעך בעולם', לגלות המטבע שלך בעולם שיכולים לחיות טבעית עם ניסים ונפלאות.

מה ענין היה לאברהם אבינו לחקוק צורתו במטבע ולשלוח לכל העולם?

כתוב בספר וצוה הכהן פרק כה [לא השו"ת הידוע וצוה הכהן, אלא מתלמידו של המגיד הגדול ממעזריטש, ידי"נ של הרה"ק רבי פינחס מקאריץ ז"ע, הוא היה דור רביעי להסמיכת חכמים, וחתנו של הרה"ק רבי יואל הלפרין אב"ד סטעפא תלמיד הבעש"ט (הודפס בספרים קדושים לתלמידי בעש"ט חלק כ"א) ע"פ דברי המדרש 'ואגדלה שמך שאודיע טבעך בעולם, שיצאו מוניטין שלך בעולם', היינו שיפרסם הקב"ה את המטבע שתקן אברהם אבינו בעולם שיהיו מקובלים בכל מקום ומקום, עובר לסוחר. והיו מטבעותיו ניכרים לכל, כדברי הגמ' ב"ק דף צז' תנו רבנן איזהו מטבע של אברהם אבינו זקן וזקנה מצד אחד ובחור ובתולה מצד אחר' לפרש"י אברהם ושרה מצד אחד ויצחק ורבקה מצד שני, ולמהרש"א שני הצדדים אברהם ושרה, כאן בזקנותם וכאן כשחזרו לנערותם. ואנו מאמינים באמונה שלימה שדברי הגמרא אמת ויציב, וצריך להבין אע"פ שהיה אברהם אבינו מלך, כמו שדרשו חז"ל עה"פ 'הוא עמק המלך', אך מה ענין קדוש היה לאברהם אבינו ליצוק מטבעות עם תמונתו? [ידוע המעשה עם רבי יעקב עמדין שעשה מטבע בצורת החכם צבי, והרוקח לא היה לו נוחא בכך]

בכל מטבע או שטר חקוקים המון מחשבות של כחי ועוצם ידי

וביאר כי ענין הממון יש בו חסרון נורא, כי שטר של מאה דולר עבר הרבה מאד ידעים שהיה להם כונה של 'כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה', בתוך המטבע והשטר מושקעים הרבה מחשבות אנוכיות של אנשים, ואפי' אלו שהטביעו את המטבע היה להם מחשבה של ישות. ונודע מ"ש בני יששכר פ' שופטים שצריכים מאד להזהר מממון שאינו כשר, כי כח הפועל בנפצל. וכלשון המקרא 'ואליו הוא נושא את נפשו' עלה ככבש ונתלה באילו, וביאר בעל התניא באגה"ק שחלק מנפשו של אדם גנוה וטמונה בממונו, וכיון שאדם מקושר מאד עם המטבע, הרי מחשבותיו שהטביע במטבע מפריעים מאד לאיש כשר כשהמטבע באה לידי. [אולי כדאי להדר בשטרות חדשות שעוד לא נגעו בהם מדי הרבה ידיים ומחשבות, יש שהידור בצדקה בכך]

'ופרצת' במשנתו יש אברהם אבינו...

כיון שאברהם אבינו פייסם את האמונה בעולם, דבר ראשון ראה להטביע מטבע שיכניס בה מחשבות של אמונה, מטבע יחיד בעולם שהוטבע בלי אנוכיות וגשמיות וגאווה. זו היתה תשוקת אברהם אבינו לזכות את כל העולם באור האמונה הק', לכן הטביע מטבעות שהם יסעו מהודו ועד כוש ויתפשטו בכל אתר ואתר, וכיון שכח הפועל בנפצל, ישיפיע הדבר הזה על כל מי שיקבל המטבע שלא יטבע בכחי ועוצם ידי' [יתכן שזהו ענין חלוקת המטבעות שנהגו הצדיקים] ולא עוד אלא שאברהם אבינו רצה להעביר מסר פנימי על המטבע, מה עשה, כתב שם את הנס שהיה עמו, שהיה הוא ושרה תחילה זקן וזקנה, בשנת כך וכך, ולאחר מכן כתוב בצד השני של המטבע, הנה התמונה שלנו כמו חתן וכלה לאחר גיל מאה. אנשים התחילו להתבלבל, מסתמאי יש טעות בתאריך של התמונות, הלכו להממשלה ובדקו במטבע שלהם, וגם שם היה כתוב כך, תאריך מאוחר על התמונה הצעיר יותר, וכך נהיה רעש גדול בכל העולם שכך הוה מעשה שהקב"ה עשה נס ואברהם ושרה חזרו לנערותם. כיון שכל אחד מסתובב עם מטבעות בכיס שהם צועקים שאין טבע רק השגחה ונס, ממילא היה בזה פרסום האמונה באופן נפלא עד מאד. [באופן מעין זה זכה הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארליץ ז"ע להחזיר יותא מפ' אלף אנשים בתשובה, שישב בביתו ופעל בפנימיות שיכנסו הרהורי תשובה בלבם] וכן אמרו חז"ל על מרדכי הצדיק שהיה משנה למלך ותיקן מטבעות, שק ואפר מכאן ועטרת זהב מכאן, כדי לגלות שאין טבע כלל, כמו שאי אפשר להבין בדרך הטבע שזקן וזקנה יהפכו לבחור ובתולה, אי אפשר להבין איך משק ואפר יהפך לעטרת זהב גדולה. זהו מטבע של הצדיקים שמגלים את האמונה בעולם.

מטבע של צדיקים מגלים שאין טבע כלל, הכל נס

וכן אמרו במדרש בראשית רבה ריש פ' לך לך שדוד המלך תיקן מטבע, ועליו היה חקוק מקל ותרמיל מכאן ומגדל דוד מכאן, בתחילה אמרו שהוא פסול לבא בקהל, מוזר הייתי לאחי ונכרי לבני אמי, והיו מצפים בבית ישי על בשורה שנטרף דוד ע"י אריה או דב. כשאמרו לאביו ישי שיביא את בנו לראות מי ראוי למלך, הביא את כולם מלבד דוד, שלא עלה על דעתו כלל שהוא ראוי כלל להיות בתוך המשפחה, דוד המלך אינו שוכח את זה, הוא חוקק מקל ותרמיל מצד אחד, ומצד שני מגדל דוד, מאשפות ירים אביו. כי אין דרך הטבע כלל.

שמעתי מעשה אמת בן דורינו. אברך שלא זכה לזש"ק י' שנים מנשואיו, בתחילת הנהגת האדמו"ר רבי ישראל מויו'ניץ שליט"א נכנס אליו עם קוויטל שמו ושם אשתו ולא כתב שאין לו בנים, כי הרופאים ייאשו אותם לגמרי. האדמו"ר שאל אותו, מדוע לא כתבת בקוויטל שאתה צריך ישועה? השיב האברך: 'אין זה בדרך הטבע כלל שיהיו לי בנים'. אמר לו רבי ישראל: 'וכי מה שאני יושב כאן על כסא האדמו"רות, זה כן בדרך הטבע??? ולשנה הבאה זכה להכניס את בנו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה... האדמו"ר מויו'ניץ גם יכול להטביע מטבע כנ"ל. מצד אחד תמונה של י"ז השנים המתוקים... ומצד שני תמונה של היום. כי באמת אין שום הנהגת הטבע לבני ישראל.

גם ביעקב אבינו מצאנו שתיקן מטבע, אלא שלא גילו חז"ל מה היה חקוק על המטבע, בוודאי היה יכול לחקוק מצד אחד תמונה איך שאלפיו גונב לו הכל, רק נשאר המקל, וכך עבר את הירדן, ובנס מת איזה גוי ולקח את בגדו... ובצד שני היה יכול לחקוק תמונה של ששים רבוא כלבים שומרי צאנו.

ודווקא חקוקו הצדיקים ענין האמונה הזאת על מטבע, כי תאוות ממון הוא כלולים בה כל העבודות זרות שבעולם, וכמ"ש בספר החיים אחי המהר"ל, ובאגרת הקודש להרה"ק רבי אלעזר בן מורינו רבי אלימלך ז"ע, וכדי שיזכור האמונה

בשעת משא ומתן, ולא ישקע בדרכי הטבע כלל, הנה שק ואפר כאן ועטרת זהב כאן, אין לנו שום שייכות לטבע במנהגו של עולם, זהו הטבע של הגויים, אך בני ישראל יש לנו הנהגה אחרת לגמרי.

הקב"ה ברא את הטבע תחת השמש, והצדיקים אומרים 'הכל הבל'

וזש"כ רש"י בספר קהלת עה"פ 'הבל הבלים אמר קהלת הכל הבל' 'שלמה המלך קורא תיגר על מעשה בראשית', הקב"ה אומר על הטבע 'והנה טוב מאד' שלמה המלך אומר שהכל הבל, ז' הבלים כנגד ז' ימי בראשית. כי תחת השמש הכל הבל, אך למעלה מהשמש אינו הבל. כי יהודי שמגלה שאין טבע רק השגחה בלבד. רבי חנינא בן דוסא עומד בביתו וצוחק על בתו שדואגת על חסרון השמן, הבל הבלים הכל הבל, מי שאמר לשמן וידלוק יאמר לחומץ וידלוק, הוא ושלמה המלך עומדים וצוחקים על מעשה בראשית. כי לפי מעשה בראשית מוכרח שמן ופתיל כדי שידלקו. ולמעלה מן השמש החומץ דולק כמו השמן. והדברי חיים מצאנז שולח יהודי חולה ריאות שיריח את הנרות שבת בשעת כיבוים ויתרפא רפואה שלימה. ומהר"א מבעלזא זי"ע שומע שהרופא אמר שאין תקוה, וצועק שלא ידברו כך בחדרו, וחזרו ואמרו שהרופאים אמרו שיוכלים לקחת כבר את החולה הביתה... ושמו מהר"א ואמר גם אני אומר כך לקחת את החולה לביתו, ונתרפא החולה, ויחי יותר מתשעים שנה. ועוד כהנה וכהנה צדיקי אמת שמלגלים על מעשה בראשית. שהרי הרופא אינו מדבר סתם, יש לו הוכחות אמיתיות מתוך דברי מעשה בראשית. אלא שהם קוראים תיגר על מעשה בראשית.

מקור קדום לתלמי תמונות בין צדיקים בבית

וכתב עוד שם ב'צוה הכהן' שבדורות הקודמים היו חסידים ואנשי מעשה נזהרים מלתלות תמונות אנשים בביתם, ובליטא נהגו לתלות תמונות הצדיק רבי נחומ'קע הורודנער זצוק"ל, גם בבית החפץ חיים היתה תמונת רבו על הקיר, וצוה להסתכל על פניו הקדושים. וכן נהגו בימינו בבתי חסידים. כשנחפש מקור קדום לזה כמעט שאינו בנמצא, אך שם בספר 'צוה הכהן' [ידי"ג של הרה"ק רבי פינחס קאריצער זי"ע] האריך מאד שיש לזה השפעה גדולה על בני הבית, להסתכל על פני הצדיק. דהא אמרו בגמ' שבת קמט שאסור בשבת להסתכל על הכתב שתחת הצורה, ודיוקן עצמו אף בחול אסור, שנאמר אל תפנו אל האילילים. וכתבו בתוס' שמדבר שם דיוקא בתמונות שעשויים לעבודה זרה, אך תמונות לגוי מותר, והביא ראיה מדברי הגמ' בע"ז שרבי מנחם בריי יסמיא נקרא בנן של קדושים דלא אסתכל בצורתא דזווא, ואם היה איסור להסתכל על כל דיוקן, מה מעלה היא זאת, הרי איסור גמור הוא. והקשה ה'צוה הכהן' [תלמיד המגיד, ואב"ד יאמפלא ועוד] והא תוס' שם במסכת ע"ז הקשו להיפך מדוע נקרא בנן של קדושים, מה חסידות היא זו והא בגמ' שבת אמרו שעל דיוקן עצמו אסור להסתכל? הרי שדברי התוספות סותרים זא"ז? ובמס' ע"ז אין תוספות מחלקים בין צורה לע"ז או לאו, אלא מחלק בין צורתא דזווא שאין בה הפנאת הלב כיון שהזוה רגיל מאד, ליכא ביה משום 'אל תפנו', אך בצורת דיוקן אחר שכן מפנה הלב, אסור בו משום אל תפנו. וכ"כ ה"ר"ר בשם הערוך שיש איסור להסתכל על דיוקנאות משום שזה מושך הלב להסתכל בהם, ונאמר 'אל תפנו', אל תפנו א"ל מדעתכם. כך דעת התוס' בע"ז וכן הוא שיטת הערוך.

הסתכלות על דיוקן הצדיק ממשך עליו קדושת צלם אלקים שבפני הצדיק

וצ"ע מדוע מותר להסתכל על השמש והירח, ועל אילנות ועשבים, ועל בנינים וכלי כסף וזהב, ואין עוברים משום 'אל תפנו', מה נשתנה דיוקן שהוא מפנה את הדעת מלחשוב מהש"ת יותר משאר ההסתכלויות המתורות שבכל העולם? וביאר ע"פ מש"כ בכתבי האריז"ל שצורת האדם מכון כנגד עולמות עליונים, כי בצלם אלקים עשה את האדם, ואפילו על תמונת הצדיק נאצל צלם רוחני החופפת עליו. משא"כ ציור דיוקן של רשע איש בו צורת צלם רוחני דקליפה דרוחא דמסאבא, כי יש צלם אדם דקדושה ויש צלם אדם דקליפה. וכתב מהרש"א במגילה דף כח, שלכן המסתכל ברשע עיניו כחות, היינו שנחסרים בעיניו קדושה וטהרה. כי ממשך על עצמו רוחא דמסאבא (וצריך בזה חיזוק גדול, כי בעיתונים החרדיים שלפני שבעים שנה לא הביאו תמונות של גויים, אפילו לא תמונה של סטאלין ימ"ש, ואילו בימינו כל העיתונים ה'כשרים' מלאים בטרומפיים למיניהם) והנה כשסתכל על צורת הצדיק, ואפילו אין צורת הצדיק לפניו אלא שמצייר במחשבתו צורת הצדיק, [כיוסף הצדיק שהיה לו שמירה כשנזכר דיוקן של יעקב אבינו, ואי' בירושלמי שכשלומדים מימרא מהצדיק שהוא מכירו ויודעו, יצייר לפניו צורת בעל השמועה כנגדו. והצדיקים הגדולים היו ממשכים אפילו תמונת אביי ורבא כשלמדו דבריהם בגמ' כנודע מהרה"ק רבי שמעלקא זי"ע] ע"י נמשך עליו השפעה דקדושה מצלם אלקים שבדיוקן הצדיק.

ומה שאמרו בגמ' על רבי מנחם בן סימאי שנקרא בנש"ק שאפילו בדרך אגב לא הסתכל על צורת דיוקן רשע שעל הזוה. כדי שלא יזקק מהקליפה השורה על צורתו. וכיון שידיעת ההפכים שוה, הרי לנו שאם יש תמונת הצדיק על המטבע, כתמונת אברהם אבינו, מרדכי הצדיק, דוד המלך, הרי זה משפיע קדושה גדולה על המסתכל בהם. בוודאי על מטבעות הללו היה רבי מנחם בריי סימאי מסתכל בהם. וזה היה טעמו של אברהם אבינו שצייר צורת הצדיק על המטבע, שבזה קישר את כל העולם במחשבתם לצורות הקדושות, ואשרי מי שמצייר את דיוקנם במחשבתו.

כתוב בבאר מים חיים עה"פ 'הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את', ואמרו בגמ' ב"ב דף טז שאברהם לא הסתכל מעולם על שרה. וכ' שדרך הצדיקים שיודעים שהם צריכים להכנס למקומות הנסיון, במקום שצריך שמירה גדולה, מה עושה הצדיק, הוא מתקשר למקום גבוה מאד באהבה ויראה כדי שלא יוכלו לנתק אותו ע"י שום ראייה או שמיעה אסורה, וכשרואה דבר מה, הוא תיכף מקשרו לשורש האלקי, כמו שלימד אותנו המגיד זי"ע להתבונן בשורש היופי ושורש האהבה, ולאחזק את הש"ת באהבה יתרה ע"י שכופה את יצרו ומתבונן שהקב"ה מלא כל הארץ כבודו. והנה אברהם אבינו לפני שירד למצרים ערות הארץ נתדבק בדביקות עליון מאד כדי שלא יזקק מטומאת מצרים. ולכן עד הנה לא היה אברהם אבינו מורה היתר לעצמו להסתכל על שרה אשתו, שזהו מעין דמעיין דמעיין דלא תתורו, אע"פ שהוא מותר, היה מרחיק עצמו מאד מלהכשל. אך הפעם האחרונה שהתיר לעצמו להסתכל בשרה היה כשהיה צריך לרדת למצרים, ולכן הוצרך להתקשר בקשר עליון ואדוק בשורש אלקותו יתברך שבכל תנועה בעולם, א"כ הכל רווח, יסתכל עתה על הצדקת הגדולה שרה, להמשיך על עצמו מקדושת צלם האלקים שבפני הצדקת שרה אמנו. ואז ידע שבאמת היה צריך להסתכל עליה תמיד גם לפני כן, כי 'הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את' ואין בה שום קליפה והסתרה כלל.

ובזה מיושב פליאה נשגבה היתכן שאברהם אבינו שלח תמונת שרה לכל העולם חקוקה על המטבע, ולשיטת רש"י גם היה תמונת רבקה מצד השני של המטבע, הרי צריך מאד להזהר שלא להכשיל אחרים ב'לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עינים'. לא עוד, אלא שהוא בעצמו אינו מסתכל מימיו על שרה אשתו, ואיך פתאום הוא שולח לכל העולם את התמונה שלה? אלא שלאחר שהיה דבוק בהש"ת בדביקות עליונה מאד, וראה לפתע שהיא צדקת גדולה מאד בדרגת צדיק מופלג שמי שמסתכל בו מקבל על נפשו הארת קדושת צלם האלקים שבפני הצדיק. לכן חקק צורתה במטבע שכל בני העולם יבואו ליראה את השם הנכבד בזכות צורתה הקדושה.

אמנם בימינו הלכה למעשה אסור לשלוח תמונות של נשים, ואין שום מקור בשולחן ערוך שהקילו ברבנית של האדמו"ר. אך אברהם ושרה שהם אב המון גויים והיא אמה של כל העולם. ואי' בספד"ק שבשעת נסיון יצייר צורת אביו ואמו. כלל הדברים שיש לנו כאן מקור ענין תמונות של צדיקים, יש דברים בגו להמשיך על עצמנו קדושת צלם האלקים של הצדיק. והוסיף שם שמשה רבינו היה מסיר את המסוה כדי שכלל ישראל יסתכלו בצורתו הקדושה ויבואו ליראת שמים. בתחילה נתייראו להסתכל על פניו הקדושים עד שקרא להם והסתכלו בו. כי יש צדיקים שלא נתנו שיסתכלו על פניהם, מהר"ד מבעלזא זי"ע אמר שלא יסתכלו עליו בשעת ההקפות, והאריז"ל אמר למרה"ו שניזוק בעיניו על שהסתכל עליו בשעת ק"ש. ואמר לו ג' מקומות בתפילה שלא יסתכל עליו שם. כך היה במשה רבינו בתחילה כשקרא עור פניו ולא יכלו להסתכל בו, אך לאחר שברצונו הסיר את המסוה, היתה קדושה ושמירה מיוחדת שיוכלו לזכות להסתכל בפניו הקדושים. תוכחה מגולה שלא להסתכל על תמונות הרשעים שבעיתונים וכמו שלמדנו כאן שיש השראה מיוחדת בתמונה של צדיק וקדוש, הרי זה לעומת זה עשה האלקים, צריכים לשמור מאד מהסתכל על פני גויים ורשעים, אפילו דיוקן של טראמפ יכול להשפיע שלא כראוי. בימינו יש 'שער בלאט' שכל כולו מרוח בפרצוף טמא ומטומא מאנשי דור המבול, גוואלד. הרי אסור להסתכל בפני אדם רשע, לא רק בפני ממש אלא גם בדיוקנו. וכמ"ש בגמ' מגילה שאמר רבי יהושע בן לוי במה הארכת ימים 'שלא הסתכלתי בצלם דמות אדם רשע', צלם דמות דייקא, לא רק עליו לא הסתכל אלא גם על תמונות לא הסתכל. ונאמר בדרך הלצה שמי שנכשל והסתכל בתמונת טראמפ וחבריו, צריך תשובת המשקל ולענין היטב בפנים הטהורות בפינת החי שבי"ל העולם כולו, בתקוה שיש שם תמונה של צדיק.

(הגרמ"י רייזמן - ה' לך ע"ח)

בדרך הדרוש

(בא ישועה ונחמה - שנת ת"צ)

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון,

(יד, יח)

וקשה למה לא הוציא יין לבד וי"ל דאיתא בגמרא דתענית (דף י"ז) אסור לכהן לשתות יין שמא ישתכר והיי' פסול לעבודה אפי' בזמן שאין בהמ"ק קיים משום מהרה יבנה ביהמ"ק ובעיני כהן הראוי לעבודה אבל איתא בתוך הסעודה מותר לשתות יין שיין שבתוך הסעודה אינו משכר, והשתא אתי שפיר ומלכי צדק הוציא לחם ויין קשה למה הביא לחם לכך אמר והוא כהן לאל עליון ואסור לו לשתות יין מטעם הג'ל לכך הוצרך להביא לחם והווי בתוך הסעודה ודו"ק;

(מדרש יונתן)

דאברהם הוא דקאמר ל"י הכי, והיינו משום דאדם חשוב שאני.

והשתא א"ש ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וגו' אל הארץ וגו', והיינו כדי שיהא קונה בהילוך, וקשה הא אין הילוך קונה אלא בני רבים ואברהם שהיה יחיד אין בדין שיהא הילוך קונה, ע"ז בא המדרש ואעשך לגוי גדול לכהן גדול וא"כ הוה אדם חשוב וכרבים דמי ודו"ק.

ואפשר לומר נמי מה דאיתא עוד במדרש ואעשך לגוי גדול, אותה אומה שכתוב בה כי מי גוי גדול אני מעמיד ממך, דר"ל לפי דעה זו דדוקא רבים קונים בהילוך אבל יחיד אינו קונה בהילוך אפילו אדם חשוב, א"כ הדרא קושיא לדוכתא הא צ"ל קנה אברהם בהילוך והא אין יחיד קונה, לכך אמר אותה אומה שכתוב בה כי מי גוי גדול אני מעמיד ממך, וא"כ הוה דינ כרבים מחמת זה שיצאו ממך אומה גדולה ושלמה ודו"ק

ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך

אל הארץ אשר אראך ואעשך לגוי גדול וגו' (יב, א) במדרש ואעשך לגוי גדול לכהן גדול, וקשה למה בהכרח אותו לעשותו כהן גדול כדי לכהן אקדים מה שכתבו מפרשי התורה דאברהם קנה ארץ ישראל בהילוך, ואיתא בגמרא (בבא בתרא דף צט, ב) מי שהיתה דרך הרבים עוברת לתוך שדהו וכו' ור' אליעזר רבים במאי קנו ליה בהילוכא דתניא הלך בה לארכה ולרחבה קנה מקום הילוכו דברי ר"א וחכ"א אין הילוך מועיל כלום עד שיחזיק, אמר ר' אלעזר מ"ט דר"א דכתיב קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתנה, ורבנן התם משום חביבותא דאברהם הוא דקאמר ל"י הכי. ואיתא חילוקי דעות מזה בפוסקים, והכריעו דגבי רבים הילוך קונה כמו דאי' פלוגתא מזה בגמ' והכריעו נמי בזה דאדם חשוב קונה בהילוך כמו רבים וכדמשי התם משום חביבותא

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית 'בני אמונים'

354

פרשת לך לך

תשפ"א

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאוצרות אמונים

התקבלה אמר לה הפלאה: יכולה את לקרא את שם בנך 'ישמעאל', שכן מכתב לך שישמע ה' לתפלתך מעתה ועד עולם. שהלא דברים קל וחמר: אם הקשיב לתפלה ששואת בלבך, בודאי יאזין לך קשבתבטאי את התפלה בפיו.

שיורי מצוה

תפלת גוי נשמעת מתוך צרה

"ויאמר לה מלאך ה' הנה הרה וילדת בן וקראת שמו ישמעאל כי שמע ה' אל עניך." (טו יא)

מדוע נאמר: "כי שמע ה' אל עניך" ולא "כי ראה ה' את עניך"?

מפרש הנצי"ב מוולוז'ין:

תפלתו של יהודי נשמעת ונענית, גם כאשר הוא מתפלל בעבור חברו. בעוד הוא עצמו אינו נתון בצער. אך תפלתו של גוי אינה נענית אלא אם הוא מתפלל עבור צרתו האישית. זוהי הסבה שאמר מלאך ה' להגר: "כי שמע ה'" - אל תפלתך, רק משום שראה "אל עניך".

העמק דבר

ראית פני השכינה בזכות ברית המילה

"ואתנה בריתי ביני ובינך ואברהם אותך במקדש מאד" (יז ב)

פרש רש"י כי כאן בשור הקדוש ברוך הוא לאברהם שבזכות מצות המילה זכה לראות את ארץ ישראל. על פי זאת פרש רבי יששכר דב קנפסלר, רב בית הכנסת 'סיני' בלונדון, את גסס 'הרחמן' שאותו אנו אומרים בסעודת ברית המילה: "הרחמן הוא יברך הנה הנמול לשמונה... וזכה לראות פני השכינה שלוש פעמים בשנה", בזכות המילה זכו ישראל לראות את הארץ, ולפיכך שעת הברית היא הזמן לבקש שזכו זכה הנה הנמול לחלק בארץ הקדושה, ומתוך כך זכה לראות פני השכינה שלוש פעמים בשנה [כמבאר בגמרא (פסחים ח ב) שרק מי שיש לו חלק בארץ ישראל מחיב לעלות לרגל].

נהמת דב

אברהם השריש אמן לדורות

"ויצא אתו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו כה יהיה זרעך; והאמן בה' ויחשבה לו צדקה" (טו ה-ו)

יש להבין: מדוע דוקא אמונה זו נחשבה לאברהם לצדקה? ובכלל, וכי היה צד לחשב שאברהם לא זאמן להבטחה שיצאה מפי ה'?

באר רבי אברהם יוסף קרניצוויט הי"ד רבה של וואוויטש:

דבר ה': "כה יהיה זרעך" לא נאמר בגדר הבטחה, כי אם בגדר ברכה. אברהם ענה אמן על ברכה זו, ונחשב לו הדבר לצדקה, שכן בכך קבע לדורות בקרב בניו אחריו את מצות עגית אמן על הברכות. כפי שגרמו בלשון 'האמן' [לשון 'הפעיל'], כלומר, שגם לכל הבאים אחריו שיחזקו את אף הם על עגית אמן. את השרש מצות עגית אמן לדורות, החשיב לו הקדוש ברוך הוא לצדקה.

בית אברהם

יח ב] כל המעשים, אדון כל הנשמות", כדי שבהם נפנים את אשר למד אברהם לבני דורו שבאותה מדה שהוא יתברך 'אדון' בעולם הנשמות, כך הוא 'רבון כל המעשים' הנעשים בעולם הזה.

צ"ח ברכות ז ב

'ישמע אל' - ללא כל ספק

"ויאמר לה מלאך ה' הנה הרה וילדת בן וקראת שמו ישמעאל כי שמע ה' אל עניך." (טו יא)

את תבות: "שמע ה' אל עניך" תרגם אונקלוס: "קביל ה' צלותיך". יש להבין: אם הגר קראה לישמעאל על שם העבר, שתפלתה התקבלה, היה עליה לקרוא: 'שמע-אל', ולא: 'ישמעאל' - לשון עתיד? עוד יש לבדוק: היכן מצונו שהגר התפלה?

פרש רבי אברהם מונסונוגו:

תפלתה של הגר לא התפרשה בפסוק לפי שלא נשאה אותה בפיה, כי אם בלבנה. כיון שתפלתה

מפתח הבנים נעוץ בשער התפלה

"ויצא אתו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו כה יהיה זרעך" (טו ה)

"צא מאצטונגיות שלך, שראית במזלות שאינה עתיד להעמיד בן" (רש"י, ע"פ ב"ר מד יב).

פרש המקל רבי יוסף ג'קטיליה:

אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם: אף כי לפי המזלות והכוכבים אינך יכול להוליד, "כה יהיה זרעך"; אכן, לפי כח הטבע אינך יכול להוליד בנים זולתי בכת המדה הנקרא 'פ'ה', שהיא שער התפלה, ובה יפיק כל שואל שאלתו לשנות כת המזלות. והיא המהפכת מדת הדין לרחמים ומביאה תחת מות חיים, תחת חלי ופואה, תחת עקרות זרע. אף סוד ברכת הכהנים טמון במדת 'כה', כפתוב (במדבר י כג): "דבר אל אהרן וא ל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל".

שערי אורה שער א

'אדון כל המעשים'

"ויאמר ה' אלוקים במה אדע כי אירשנה" (טו ח)

על פסוק זה דרשו חכמים (ברכות ז ב): "מיים שברא הקדוש ברוך הוא את העולם לא היה אדם שיקראו להקדוש ברוך הוא אדון, עד שבא אברהם ויקראו אדון".

באר ה'נודע ביהודה:

בדורות הראשונים היו האנשים במחשבה מטעים שאין זה מכבודו של הבורא יתברך להנהיג את עולמו השפל בעצמו, לפיכך סברו כי רק את העולמות העליונים הוא מנהיג בעצמו, ואלו את הנהגת העולם השפל מסר למשרתיו - דגמת גרמי השמים והמזלות (ראה דרשות הר"ן הדורש התשיעי). אברהם היה הראשון שפעל כדי לעקר מחשבה זו מלבם. הוא קרא לקדוש ברוך הוא 'אדון העולם', ובכך למד את בני דורו שאף את העולם הזה מנהיג הקדוש ברוך הוא לבדו ומשגיח עליו בעצמו בכל עת ובכל שעה.

כדי שייסוד אמונה זה שירשנו מאברהם אבינו ישרש אף בלבנו, קבעו חכמים בברכת 'אלק' נשמה את השבח: "רבון [אדון] בארצות, אונקלוס בראשית

'אה צדיקים יודו לשמך' (תהלים קמ יד)

דרש רבי יעקב יהושע פרומן מלודז: הנהר הקדוש (תמונה וזה"ח קלב א) דורש כי המלה 'צדקה' רומזת למסת ארבעת הדברים שבהם שואלים מחיב בהם בכל יום: צ' אמינים, ד' קדושות, ק' ברכות, ה' חמשי תורה.

לכך רמזה התורה בפרשתנו: "והאמן בה" - אברהם אבינו הקפיד על צ' אמינים, ויחשבה לו צדקה" - ובכך השלים את החיובים שגרמו במלה 'צדקה'.

נחלת יעקב יהושע פר' שמות

יחזיקו יקריאנו!

הקפדה על השקמת בית המדרש מדי בקר לאמירת ברכות השחר בהברית, היא המפתח שבאמצעותו תזכו לקיים את תקנת חכמים - לענות צ' אמינים בכל יום (ראה 'משנה ברוך' ו יא). הצטרפו גם אתם לברכות 'בני אמונים' שזכו להאיר את אור האמונה בלבם!

ברכות השחר (א)

במהלך חיינו מפקדים אנו טובות רבות במעלה חיים רבים שנבראו בעולמנו. הסבה שדוקא על קריאת התרגול תקנו לנו ברכה מיוחדת, היא משום שקריאת התרגול מלמדת אותנו יסוד חשוב: כל מצוה התלויה בזמן עלינו להקפיד לקיימה לפי הזמן הנוהג במקום שבו אנו נמצאים באותה עת. בדיקת כפי שהתרגול קורא געת שעולה השחר, בכל פעם בהתאם למקום ולזמן שבו הוא שונה (סדר 'באר חיים' עמ' ל).

הודאה על הבינה

לעמדת זאת, יש הסוברים שבמהלך שכו' אנו מתחילים ללב האדם, ואנו מברכים על כך שכלת בינת הלב מבחין האדם בין היום לבין הלילה. ואולם, תקנו לנו לברך ברכה זאת בעת שמיעת קול התרגול משתי סבות. א. כיון שאף הוא זכה לתבונה להבחין בין היום ובין הלילה. ב. יש מקומות שהתרגול מכנה שכו' כמו שמכנה לב האדם. לשיטה זו, גם מי שלא שמע את קול התרגול יכול לברך את הברכה (רא"ש ברכות ט כג).

לכאורה ראוי היה שההודאה על הפתנה הגדולה ביותר שנקבלנו, על הדעת שנתן אותנו הבורא, תתמך באחד מן הפרטים הרבים המבטאים את עצמתה. הרי היכלת להבחין בין אור היום לחשיכת הלילה, כה פשוטה היא, עד שאפילו בריאה פחותה מתרגול מסגלת לקו. ואם כן, מדוע בחרו חכמים לצנו דוקא את הפרט הזה בגסס הברכה?

הסבא מסלבודקא אמר כי התשובה לקו סמונה בגסס בפרט 'ברכת המדעים' שהובאה בגמרא בברכות (נט א): "מודים אנחנו לך על כל טפה וטפה שהורדת לנו". אמנם השכל הוא היצירה הכפירה ביותר בבריאה, שכן זו יצירה שנקראה בחכמה עליונה בלתי ניתנת לתאר, אך בבוטנו להודות עליו חובתנו לזכור כי הוא מרכב מאין ספר 'פחות' של בינה שעל כל אחת מהן עלינו להודות בפני עצמה. בדיקת כפי שבידית הגשמים חובה עלינו להודות על כל טפה וטפה. לפיכך אנו בוחרים בגדלה הנראית כפשוטה ביותר ומציינים דוקא אותה בברכה (הידית ולשבח' עמ' קעו).

להבדיל בין טוב לרע

בעל 'סדר חיים' (סדר ברכות השחר) כתב שיש במשמעותה של ברכה זו אף הודאה על כך שנתן הקדוש ברוך הוא בידי האדם את כל הבחינה - להבחין בין דרך הטוב המשוולה ליום לבין דרך הרע המשוולה ללילה.

בספר 'דברי ירמיה' (תפלה א) מוסיף כי מסבה זו נוסקה ברכת 'אשר נתן לשכו' לברכת 'אלקי ישמה' ולברכות התורה, ללמדנו שרק באמצעות הנשמה הקדושה שבקרבנו והתורה המדריכה את חיינו, נוכל לזכות להבחין בין 'חיים' - סמל לחיים המאירים והטובים, לבין 'הלילה' - סמל לחי' הרשעים והולכים בחשך.

ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם [אשר נתן] הנוחה לשכו' - לתרגול [ויש מפרשים: ללב הנקרא 'שכו'] בינה לקרא בעת שעולה השחר, ובכך יודעים הבריות להבחין בין יום ובין לילה.

אמו - אמת שעלינו להודות לה', על שנתן בינה בתרגול [ובלב האדם] להבחין בין היום ובין הלילה.

סופה של תפלה שמתקבלת לרצון

לאחר פטירתו, ובתנאי שתבטיח להניח מיום בר המצוה.

האב והבן שהתקשו לעמוד מול דמעות הסב הכניחו למלא את הבקשה, ואז פנה הישיב לזונתו הפסורה ואמר לה: "מרו החזון איש' הביט ששפלה לא חוזרת ורקם. המשיכי להתפלל..." אלו היו מלותיו האחרונות של הזקן, ומשטימן נטל כוס מים, ברך 'שהכל', שתה מעט ואחר עצם את עיניו לנצח.

את חגיגת הבר מצוה לבנו, כחדשים לאחר פטירת אביו, חגג פינחס באולם מפאר בהתאם למעמדו. בשיאו של המעמד העניק לבנו את התפלה, שאותו ארו בשקית חדשה ומהדרת. הנער היה נרגש ביותר ממפתחת המיוחדת, והוא בקש מאביו להניח בימים הקרובים בבית הכנסת.

הבקשה הערידה מעט את אביו, אשר לרגע לא נזח את חסולו לראות את בנו עתיד הפטרונות ממשך בדרך, ואכן, תוך זמן קצר הברך לו כי תשלו את ה'ה לשאן...

בבית הכנסת נקשרה נפשו של הבן בגפס אחד המפוללים, אברך נמרש, והוא בקש ממנו להדריכו בהנחת התפלה. לאחר שיהי קצרה שיעור השנים הפתח האברך לראות נער נבון בייחוד, שהוא כביר ועם הארץ בכל הנוגע לתורת ישראל, מנהיג והלכותיה. מה החל ללמוד על קצה המזלג משנים יהודיים בסיסיים, והדברים משכו את לב הנער בעבותות.

זמן מה לאחר מכן יצאו הוריו של הנער לנפש לבמה מים בחז' והציעו לו להצטרף אליהם. מה רבה היתה הפתעם כאשר הנער ותר על מקומו לאחותו, בתואנה כי הוא מבקש להשקיע את הימים בלמודיו, לקראת מבחני הבגרות. ההורים נסעו בלעדי, ולרגע זה המתין הנער. הוא התקשר לביתו ששמו היה בקשר ובקש להתארח בביתו לשבת הקרובה. האברך נענה בשמחה, וכן זכה הנער לחוות לראשונה בחייו שבת כהלכתה. הוא לא חדל מהתלהב ממפגרות המיוחדת שאליוס חשף, החל ממשפט דולקת הגרות, המשך תפלות המרגשות, בסעודת העשירות בחיך רוחני ועשמי ובדברי התורה הנגימים.

אור השבת שהעבר כפחיל דשקן מבית סבא, דרך האב שנטש את הדרך, שב והבצר בלב הנכד והיה לאש בוערת שהאירה את כל הפנות האפלות בלב.

לא חלף זמן רב, עד שהנער הצעיר נגש לאביו וגלה לו כי הוא החליט להתקרב לתורה ולמצוות. קשה לתאר את ההלם שאחז אביו. בתחלה נסה להניאו ותאר לו בצבעים ורודים את העתיד הצפוי לו בעולם המושפט, ומאידך צעב בשחר את העתיד הצפוי לו פחד' מן המכין. אלא שהבן, כפי הנראה, ירש ממנו את עקשנותו, ולאביו לא נותר אלא להפגש.

הנער עבר ללמד בישיבה קדושה, תוך שהוא משקיע את מיטב כשרונותיו בתורה, עושה חיל וגדל לאחד מבחירי הישיבה. שנים מספר לאחר מכן נשא לבת למשפחה מיוחסת והקים בית ואמן בישראל.

כעת היה זה תורו של אביו להתארח בבית בנו, יחד עם רעייתו ובתו המתבגרת. שנים רבות עברו מאז זכה בפעם האחרונה לחוות שבת יהודית אמיתית, והמראות צרבו את זכרונותיו השנים משנות 'לדתו בבית היהודי' שבו גדל, הפיחו בו רוח חיים ועוררהו לשוב בתשובה שלמה.

כמה הצר פינחס על כך שאמו הישישית הסתלקה זה מכבר לבית עולמה ולא זכתה לראות בהתשטשות תפלותיה. הוא לא יכול היה לשלוח את שיעת פטירתו של אביו, עת פנה לאמו ואמר לה: "אלו היו מלותיו האחרונות: 'מרו החזון איש' הביט ששפלה לא חוזרת ורקם. המשיכי להתפלל..."

עם זאת השבת בקש מבנו להתלחח אליו לקבר הוריו ברה המנוחות. שם, כשדמעות זולגות מעיניו אמר בקול בוטח וצולל: "אבא ואמא היקרים, אני מבקש את סליחותיכם על הצער העצום שגומתי לכם עד סוף ימיכם. אולם דעו לכם שהתפלות הרבות ששפכתם הביאו אותי, לכל הפחות שבאריתי ימי, לשוב אל אור התורה שהתלחם לי בילדותי, ולהיות אב לבן וסב לנכדים הכוללים בדרך התורה".

מוסף שב"ח ובהל' תשע"ט

ר"ת	יציאה	כניסה
18:06	17:27	16:15
18:03	17:28	16:31
18:04	17:27	16:23
18:07	17:29	16:34

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

בס"ד בר"ה

פרשת לך לך • י"ג חשוון תשפ"א • גיליון 694

מאמר ראש הישיבה

צמאים להנהגה

מנהג אמתי

פְּדוֹר שעובר מבול של בלבול במשבר המנהיגות של תקופתנו לנכח ההתמודדות עם נגיף הקורונה - כולנו זקוקים למנהיג אמתי שיביהיר לנו איך להסתכל על המצב בעין האמונה, ומה ה' רוצה מאתנו בשעה זו.

הזוהר הקדוש שהבאנו בשבוע שעבר תולה את כל מצב הדור במנהיג. כאשר המנהיג הוא מנהיג טוב, רועה נאמן, מבין את רצון ה' באמת - העולם שמור ומוקן. הוא מתפלל ומגן על העולם. אבל כאשר המנהיג, צדיק ככל שיהיה, לא מבין מה ה' רוצה באמת ממנו כמנהיג - העולם כולו בסכנה, והאשמה הגדולה נופלת דווקא עליו כמנהיג.

מהו מנהיג אמתי?

מנהיג אמתי זה אחד שלא חושש להגיד את דעתו גם אם היא הפוכה מכל מה שחושבים בעולם.

מנהיג אמתי לא משמיע לציבור מה שהם רוצים לשמוע, אלא משמיע להם את האמת גם אם היא קשה וכואבת.

מנהיג אמתי הוא אחד שלוקח אחריות מלאה על העולם ועושה הכול כדי לשנות את העולם ולהפוך אותו לעולם טוב יותר.

מנהיג אמתי רואה את עצמו כעבד לציבור, כעבד לצאן מרעיתו וכעבד לאנושות כולה, ולכן הוא עושה הכול ומוסר הכול למען כל אדם.

פי העיר ממזרח

ולאחר שראינו בפרשה הקודמת את ההתמודדות המסתגרת של נח, שְׁנִיצֵל בעצמו מהמבול אבל הניח לעולם כולו לטבוע - בפרשה שלנו זורח עלינו אור גדול, אורו של ראש המאמינים, אברהם אבינו עליו השלום, שהוא הדמות והסמל למנהיג שכמותו עוד לא

ידע העולם במשך אלפיים שנות קיומו.

אברהם הגיע לעולם לאחר המבול ודור הפלגה ומצא בני טועים ומבולבלים וְחִבְרָה חולה ומשושעת. כולם חיו בטעות חמורה והאמינו בעבודות זרות. אך אברהם אבינו לא נכנע ללחצים ולמוסכמות והיה מוכן לשלם בנפשו על נקודת האמת ועל האמונה שבערה בו.

עד אברהם אבינו היו צדיקים יחידים בדור שהעבירו את דבר האמונה בה' רק ליחיד סגולה שחפצו לשמוע; אבל אברהם אבינו פרץ דרך חדשה, דרך של קירוב אל האמונה בפרסום רב.

ולמרות הקשיים העצומים וחומות ההתנגדות - הוא נחל הצלחה גדולה כמו שהוא בעצמו מספר לעת זקנותו לאליעזר עבדו: "כאשר ה' לקח אותי מבית אבי, הוא היה אלוקי השמיים, כי פה בארץ לא שמעו עליו ולא הכירו אותו; אבל עכשיו שאני כבר זקן בא בימים, אני זוכה לראות שה' הוא אלוקי הארץ, כלומר שעמים שלמים מכירים בכוחו ובמלכותו וקליפת העבודה הזרה הקשה ששלטה בעולם מתחילה להיסדק".

אחד היה אברהם

הוא אבינו הראשון וראש למאמינים שהתנהג כמנהיג אמתי במציאות חשוכה וממנו עלינו ללמוד. כי גם אנחנו היום מרגישים את הטלטלות הקשות שעוברות על האנושות, ואנו עדים לאבדן ערכים ואבדן דרך. בדור שלנו אנחנו זקוקים לא לאברהם אחד אלא להרבה אברהמים שיבקשו את האמת בכל כוחם ויפיצו אותה בעולם. **והאמת המוחלטת והיחידה היא האמונה בבורא עולם.**

כל העולם הזה כולו שקר אחד גדול והעיסוק בו הוא שקר. בורא עולם הוא החי והקיים הוא האמת היחידה, ורק בזה צריך להיות כל העסק שלנו. אנחנו צריכים את אברהם אבינו שיקום וידפוק על השולחן ויגיד לכולם

את האמת הפשוטה:

"די להסתכל על הסיבות, די להסתכל על הטבע, די להסתכל על בני אדם, די להאשים ודי לתלות את כל מה שקורה בגורמים המשניים שהם רק השליחים של בורא עולם. די לצפות לישועה מבני אדם שעניינהם אטומות מלראות את האמונה, די לצפות לישועה מרופאים או מחיסונים. זו טעות קשה וחמורה. האמת היחידה היא שצריכים להסתכל רק על סיבת כל הסיבות שזה הבורא, ולצפות רק לישועתו ולחשוב אך ורק מה ה' יתברך רוצה מאתנו באמת".

דרך אמונה בחרתי

כתבתי את זה בשבוע שעבר, אבל הלב שלי לא נותן לי להמשיך הלאה. אני מרגיש חובה לצעוק לכל החפץ באמת: מספיק להאשים את הקורונה. מספיק להאשים בני אדם. מספיק לדבר על ההשתדלויות שאת הנזק העצום שלהן כולנו רואים ומרגישים, וספק גדול אם הן יועילו למיגור המגפה. צריכים לדבר **רק על בורא עולם** **ואל בורא עולם**. הוא הרופא היחיד ואין בלתו. הוא זה שהביא את המגפה ורק הוא זה שיסיר אותה מעלנו.

בורא עולם קורא ומשם צועק אלינו, ואנחנו נתעסק בפלוני או באלמוני? אנחנו נתעסק רק בהשתדלויות? זו אטימות שאין כדוגמתה. מה ה' רוצה מאתנו? ה' רוצה שנקשיב לו, שנתפלל אליו, שנעשה את רצונו, ו שנעשה כל שביכולתנו לעזור עוד ועוד יהודים להאמין בו ולעשות את רצונו.

ובפרט אנחנו כיהודים מאמינים וְאֵלֶּה שידעו מה רצון ה', אנחנו חייבים לקחת אחריות כמו אברהם אבינו. עלינו להבין שכאשר ה' מדבר אל כל העולם, הוא קודם כול מדבר אלינו.

עושי אמונה רצונו

לדבר רק על ההשתדלות ולא על השורש הרוחני ולעשות את השיח על ההשתדלות לשיח העיקרי - זו לא רק התעלמות, זו כפירה. כאילו העולם הזה נתון ביד

השיעורים העצמתיים של הרב שלום ארוש שליט"א
על פי הנחיות משרד הבריאות
ובקבוצות קטנות | 0528985551

חזרנו!

בדיחות הדעת

החולה: דוקטור אני חי כל הזמן בחרדה על עתיד, אנא עזור לי! הרופא: אין בעיה, נתחיל סדרה של 12 טיפולים שבועיים שיעלו לך 500 ש"ח כל אחד. החולה: אבל דוקטור, ביקשתי שתעזור לי בנוגע לעתיד שלי, לא שתבטיח את העתיד שלך!

צריכה להיות מילה של סמכות, כזו שאין אחריה עוררין.

מה שקורה ברוב הבתים, הילד בחושי העדינים מגלה שיש לו פתח, שההורה לא אמר את המילה האחרונה, הילד יודע שהוא יכול להתווכח, להתמקח, להתנגד, וקיים סיכוי טוב שההורה יתעייף, יותר וייסוג לאחוריו. כאשר הסמכותיות אינה מוחלטת, הילד יצלל זאת כדי למצוא פרצה. לעומת זאת, אם נבוא מתוך הכרת סמכותיות, ודבריו יאמרו כשאנחנו עומדים מאחורי כל מילה ומצפים למשמעת, המשמעת בא תבוא. אולי ייקח זמן עד שהילד ילמד והמשמעת תחזור לשורה, אך זה תלוי מאוד בנו. עד כמה מילה של אבא תהיה מילה, בקשה של אמא תהיה קודש... אהבה אמיתית הבאה עם מחשבה על טובת הילד, אינה בהכרח כזו המתירה כל רסן ונותנת לילד את כל העולה על רוחו. אהבה אמיתית עליה לבוא תמיד יחד עם גבולות, קווים אדומים, סמכות ומשמעת.

איסור עקיפה

דבר נוסף: ישנו כלל יסודי ועיקרי בחינוך והוא: "איסור עקיפה". דהיינו, שלא תיווצר שום פרצה ואפשרות עקיפה בחוק שקבענו. נניח והחלטנו על חוק ש: מי שלא סיים להכין שעורי בית לא יכול לרדת לשחק. עלינו להיות עקביים עם ההחלטה והכי חשוב, שחייבת להיות "תמימות דעים" בין ההורים ואסור להורה אחד לסתור את דבריו של השני. לדוגמא: דני שאל את אמא אם אפשר לרדת לשחק ובעבר הוא ישלים את השיעורים. אמא כמובן לא הסכימה, שהרי יש בבית חוק ש"מי שלא סיים להכין שעורי בית לא יכול לרדת לשחק". דני ניסה "לעקוף" את אמא והלך ושאל את אבא, תשובת האבא תהיה "פרק חיוני בחינוך". דני ילמד מאבא כיצד צריך "לכבד חוקים". אם האבא עקבי הוא יענה את התשובה הנכונה: "דני אתה יודע הרי שיש בבית חוק ש"מי שלא סיים להכין שעורי בית לא יכול לרדת לשחק".

אבל אם האבא רוצה להיות "נחמד" עם בנו על חשבון חינוכו או על חשבון האמא ויאפשר לו באופן "חד פעמי" לרדת לשחק, בכך שבר האבא את החוק ואת המילה של אשתו ואפילו בלא לדעת שדני שאל את אמא והיא לא הסכימה. תחשבו כמה מכובד, חינוכי ואצילי לענות לילד: "דני, אמא מחליטה, תשאל אותה, מה שאמא אומרת צריך לעשות" הילד ילמד ויבין שמילה של אמא זו מילה ואי אפשר לעקוף אותה. זהו כוחה של סמכות שבאה מקור אמיתי, מבט פנימי על מהות החינוך, מתוך נקודת מוצא יהודית וידיעה ברורה, כי מי שהפקיד אותנו על חינוך ילדנו רוצה בסמכות זו ומחייב את הילדים לציית לה.

כאן נמצאת הדרך האמיתית להצלחה. בשבועות הבאים נמשיך בע"ה בנושא: "סמכות הורית ומשמעת" בהצלחה!

הרב אבוחצירא - יועץ, מאבחן ומטפל
לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה
הרב יצחק אבוחצירא

סמכות הורית ומשמעת פרק ב'

המאמרים הבאים.

מצווה ככל המצווה

כהורים המופקדים על חינוכם וטובתם של ילדינו, יש לנו את מלוא הסמכות, לדרוש מהם את שנראה נכון בעינינו, בכך אנו מחנכים את הילד להיות צייתן וקשוב להורים, לגדולים ממנו והכי חשוב קשוב לציווי התורה. צייתנות, היא תכונה שתהיה חשובה לילד בעיקר לכשיגדל ויהיה לאיש. כאשר נהיה משוכנעים, בחובתו הבסיסית של הילד לציית למשמעת ולכבד הורים, לא בגלל שאנו שליטים או רודנים, וגם לא בגלל שנוכל להשיג על ידם עוזרת בית בחינם. אלא כי זה רצונו של ה' יתברך שהפקיד את חינוכו בידנו. מצוות כיבוד הורים הינה מצווה ככל המצוות ומחובתנו לדאוג שילדינו יקיימו אותה כהלכתה. אך מאחר והמצווה נוגעת ישירות לנו, פעמים ואנו "מתביישים" לעמוד על שלנו ולחנך כפי שהתורה הכתיבה לנו. תודו-מי מכם מלמד את ילדיו לעמוד לכבודו כאשר הוא נכנס הביתה? פעמים, ואנו מוותרים מחוסר ברירה או חוסר כוח בהתמודדות היום יומית על כבודו והילד פשוט מתרגל ללדלל בנו. כאשר אנו נשדר כל הזמן לילדינו שמה שאמא/אבא אמרו צריך לעשות, הילד יפנים את המסר ויכיר מהר מאד בכוחה של הסמכות.

מילה זו מילה

בחינוך ילדים אין מקום לדמוקרטיה. מילה של ההורה

הורים יקרים, ידוע כי הילד בתוך תוכו, רוצה לעשות את רצונו, רוצה להיות ממושמע ולהקשיב,

אם כן מדוע אנחנו מדברים כל כך הרבה פעמים ואין מענה? מדוע נדמה לנו, שהמשמעת ממנו תגיע רק לאחר איזמים? הסדרה הנכחית "סמכות הורית ומשמעת", תכוון אותנו בע"ה להיות הורים סמכותיים יותר ותיתן לנו כלים כיצד לכוון את ילדנו שיהיה ילד ממושמע יותר, מתוך אהבה ולא ח"ו כפייה או רודנות.

מנהיגות הורית

אני רוצה להציע לכם הורים יקרים, עיצה טובה. קוראים לה: "מנהיגות במשפחה" שפירושה: יכולתם של הורים, להוביל את משפחתם להתמודד עם אתגרים משתנים, שלא באמצעי כפייה. מנהיגות הורית, מתחשבת אומנם בצורכי הילדים, אך משאירה את ניהול המשפחה בידי ההורים. אין פירושו של דבר שהילדים במשפחה יהיו מאולפים ויעשו כל מה שההורים רוצים, תמיד ומהר. זו אינה מנהיגות. זו עריצות, שעבר זמנה. במשפחה בה מתקיימת מנהיגות מתאימה של הורים, יגרמו ההורים ע"י חינוך נכון, שהילדים יבצעו את תפקידיהם מתוך אחריות לקיים את רצון ה' וההורים, גם מבלי שנזכיר להם שוב ושוב.

תוכנית "מנהיגות הורית" זו, אני מדריך ומלווה בחסדי ה' את ההורים שמגיעים אלי לקליניקה לטיפול משפחתי. ואת התוכנית הזו, אנחנו נלמד בע"ה ביחד לאורך

המסר של הרב שלום ארוש:

ב"ס
רבי נחמן אחר שהספר שלו מקרב את הנאמנים
והנאמנים שיהיו צדיקים ישרים יגיע להם המסר. שלו
יבא נשמה.
כל מי שיקנה ספרים ויבין אותם
יכבה שיהיה לו ולמשפחתו שיהיה נחלתו
ורבנו יהיה נחלתו אב צדיקים ביום הדין
ואולי הדין יבא לו בזהב ויהיה
שיוגב לו יסודו ויהיה נחלתו.
אמן
ברוך ה' ויהי
שלו ארוש.

להזמנות: 052-2240696

ילדון חידודון

היכן שני אנשים נקראים אחים
למרות שהם לא?

תשובה פרשת בראשית: ה"כרובים" נמצאים בשני המקומות.
במשכן היו אלה דמויות זהב שניצבו מעל לכפרות המכסה את
ארון הקודש (שמות כה יח). ובפרשתנו הם הוצבו ממזרח לגן עדן
כדי לשמור על הדרך לעץ החיים (בראשית ג כד).

הזוכה: יצחק צבי ליבוביץ, מושב תפרח.

al5308000@gmail.com | 02-5812252

מזל החודש עקרב
- צמאון לדעת -

חשוון

דעת זה להפנים
את מה שאתה
יודע ולחיות
לפי זה.

(א.ב. של החיים)

לקבלת מסרים מחזקים - 052-6672221

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה
בעל תוכן ייחודי ותזכה בפרס ללא הגרלה
al5308000@gmail.com | 02-5812252

ילדים מספרים תודה

חושך של תודה

להירדם זה לא לעניין מבחינתי, אני מסמך לא
מצליח להירדם באור אז חבל אפילו לנסות...
באותו רגע נזכרתי ברב שלום ארוש ובעצה
שלו - לומר תודה על כל דבר ודבר - וברור
שגם על הדברים הלא נעימים.

אז בזמן שאחים שלי ניסו למצא
תעסוקה, אני פשוט אמרתי
תודה - על הכל

על הסוכה שלנו, כמה שהיא
יפה גדולה ומרווחת, על שיש מקום
לכולנו לישון בסוכה, על הסעודה
הטעימה שאמא שלי הכינה לכבוד החג,
על האור שלא נכבה ועל העייפות שלי
ופתאום, כמו נס שאני לא יוע להסביר אותו -
האור פשוט נכבה.

וזה הפתיע את כולנו כי האור היה אמור
להתכבות רק עוד שעה.

אמרתי תודה ו- --- נרדמתי

הסיפור שלי קרה בחג הסוכות האחרון,
ישבנו בסוכה, השעה הייתה 10:30 בלילה,
היינו כולנו - כל בני הבית אחרי סעודת החג
עייפים מההכנות לחג הסוכות אירגנו את
השולחן ואת המיטות על מנת ללכת
לישון סוף סוף.

הכל היה מאורגן חוץ מדבר
אחד -

האור, הוא היה אמור כבר
להתכבות, ע"י שעון שבת
שכיוון אבא, אך מישום מה התעכב
מלהתכבות.

חיכינו וחיכינו אבל האור לא נכבה,
כשהתעייפנו לחכות אבא שלי הלך לבדוק
בשעון שבת מה קרה.

לצערנו - בטעות אבא שלי כיוון את השעון
על השעה 12:00 במקום 11:00.

וזה אומר שהאור יתכבה רק בעוד שעה.

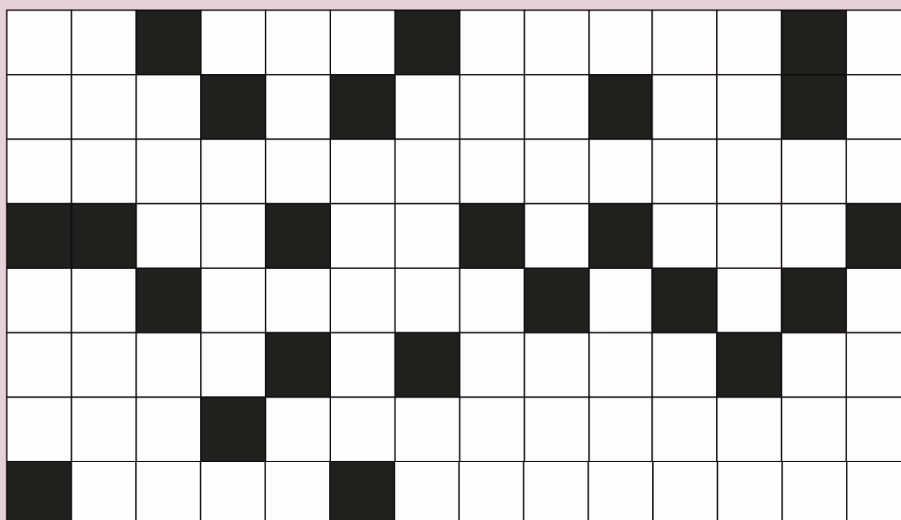
לא ידענו איך להעביר את הזמן כי לנסות

מדור ילדים שעשועון מגוון

שיבוץ מילים

שבצו את המילים במשבצות לפי כמות האותיות, כך שיכנסו כל המילים לתשבץ.

4	3	2	5
פרעה	אות	תא	מגרון
סדום	קהת	יה	מפיון
קומי	אזל	דק	אחי שש
לונס	ראם	לך	טסיות
ביעף	נחת	סט	
וראו	רחל	גר	
אברם	דוה	פר	
גומל	הגר	לש	
חשדו	משך	נח	
טיול	טור	זד	
הפתח	קרץ		
10	דור	14	
עגלה משולשת	בור	לזרעך אתן	
8	באר	את הארץ	
פרשת לך לך	שבר	(מחובר)	

מצמיה ישועה

סיפורי ישועות על זורעי צדקות

יש לך ספור ישועה
לספר לנו?
תשלח לנו ותפורסם
al5308000@gmail.com
02-5812252

חצות לילה אקום להודות לך

כי שינוי מגיע על ידי הרצון, רצון עד כאב. ובאמת שומעים על הרבה אנשים שהצליחו אם זה בפרנסה או בלימוד תורה או זוגות שרצו ילדים הישועה הגיע דווקא אחרי הכאב, בנקודת השבר.

אחרי שהבנו שאנחנו רוצים ישועה אבל ממש- עד כאב. יש לי את הסוד לקבלת הישועה. בורא עולם נותן לנו הזדמנויות בחיים יש כל מיני ימים בשנה שמסוגלים לישועה זמנים מיוחדים של עת רצון. אבל יש זמן ביום, כל יום המסוגל לישועה- זמן חצות.

כך כותב הרב אברהם ענטיבי זצוק"ל: "מעדיני עלי שכל זמן שהקהילה (שלו) למדו בחצות, היה שפע בעולם, והכל בזול, ואין דאגה בלב איש, ואין משהו שנפטר לפני זמנו ועד" בספר "ליקוטי תורה" (טשנוביל הדרכה ב' ע"ה) כתב: "ובעת הקיצו משנתו בחצות לילה דייקא כי אז עידן רעותא ורעוא משתכח כידוע בספר הזהר: "ובעבודת חצות לילה ... אז יוכל להתייחד ולהתדבק למעלה ולפעול כל דבר שרוצה מאיתו יתברך" ואפילו על דוד המלך כתוב- "חצות לילה אקום להודות לך"- בזמן שהמלכים ישנים, דוד המלך קם, הוא הכיר במעלה הזאת. וכותב הזהר הקדוש על הלומדים בחצות- שברכתם ברכה וגדרתם גדירה.

עכשיו תגיד, עד כמה אתה רוצה ישועה באמת?
באדיבות- "חוט של חסד"

איפה אני תופס אותכם עכשיו? באמצע הלילה אולי?
אם כן, אתם ממש ברי מזל, אם לא, יש לי כמה דברים לספר לכם:

היה פעם ילד, שגדל במשפחה אוהבת, מחבבת, טובה. בעיה אחת הייתה- פרנסה זה לא היה הצד החזק במשפחה (בלשון המעטה)... הילד שלנו גדל עם חסרים של ממש, היום קוראים לזה "חסכים"... בהתחלה הוא לא הרגיש את זה, אבל איך אומרים- הגיל עושה את שלו- כשכל החברים שלו נהנו מאופניים, הוא נאלץ לצפות עליהם ואולי לבקש סיבוב. גם משהו, לא?

אבל מי דיבר על אופניים, אפשר להגיד שחיי היו ללא מותרות, פלוס מינוס מה שצריך כדי להתקיים- אויר, קמח, מים, כרית... וזהו! גדל הילד, עד שנישא, נולדו לו בנים, עבד לפרנסתו בעצמו והרוויח כמה שקלים.

אבל זה ממש לא הספיק כי- כל פעם שעבר באילון - הבין כמה אין לו אבל כל זה היה כלום לעומת העיניים העצובות של הבן שלו שחיכה בבית, בלי אופניים, בדיוק כמוהו.

הסיפור הזה הוא לא אמיתי, אבל עדיין מציאותי - - -
כמה לדעתכם הייתם מדרגים את הכאב שלו עכשיו מ-1 עד 10?
לדעתי - 20. אך אולי זה הדבר שיגרום לו לעשות שינוי בחיים

**לידיעתך-
בישיבת חוט
של חסד יושבים
אברכים בכולל
חצות מידי יום
ולומדים תורה
לישועתך.**

חיזוקון לומדים הלכה

הלכות לשון הרע

אחד העיקרים
בשמירת הלשון מדבר רע,
הוא הלימוד והשינון
התמידי של דיני לשון הרע
זאת משום שאדם מרבה
להשתמש בלשונו יותר מאשר
הוא משתמש בשאר אבריו
(נצור לשונך)

לקבלת מסרים מחזקים 052-6672221

אחזקת כולל חצות למי שרוצה ישועה באמת

חוט של חסד
השליחים שלך ללימוד בחצות הלילה

02-5308000

שו"ת אקטואלי מענייני דיומא

איך זוכים לשמחה אמיתית? ומה לגבי הפתק שקיבל רבי ישראל אודסר?

שאלה: מה דעת כבוד הרב לגבי הפתק שקיבל רבי ישראל דב אודסר זצוק"ל?

תשובה: יש לי אמונה תמימה. זכיתי שהצדיק הזה היה בביתי, זכיתי לשמש אותו, זכיתי לקחת אותו לטבול במקווה, לאכול איתו קצת, ושמעתי את הסיפור באופן אישי ממנו! אי אפשר שלא להאמין. הסיפור שלו, עם כל הפרטים, נפלא מאוד. איך שהוא התקרב, הכל פלא, והסיפור של הפתק, הוא ממש פלא פלאות, כי בפתק כתוב סימן, דבר שרק הקב"ה ידע אותו, רק הצדיק ידע אותו. לכן אני מאמין בפתק.

הצדיק הזה, רבי ישראל דב אודסר, קודש קודשים, עבד את ה', והשאיר אחריו כזאת קרן של הפצה. אי אפשר להבין מה שהוא זכה לעשות.

אלא מה, לומר שהדבר הזה הוא כל ברסלב! לא זה! לא שנה את ברסלב! לא צריכים לעשות שעה התבודדות? לא צריכים לנסוע בראש השנה לרבנו באומן? אז לא השתנה כלום. להתייחס אל הפתק כאילו יש רק את זה ותו לא, זו טעות.

יש את רבנו הקדוש, את 'ליקוטי מוהר"ן', 'ליקוטי הלכות' ויותר ספרי רבנו, יש לנו את כל העצות של רבנו, בפרט העניין של שעה התבודדות, וכל הדרך של רבנו. אנו מאמינים בפתק. רבנו אמר, וכתוב ב'ליקוטי מוהר"ן', שיש שם פשוט, כפול, משולש ומרובע. הכל בוודאי אמת, אין כאן עכשיו איזו המצאה. בוודאי שהשם של רבנו הוא קודש קודשים. בשם של רבנו יש את ה' שזה הפשוט, הכפול זה נח, המשולש זה נחמ', והמרובע זה נחמן. בודאי שהכל אמת, ויש סודות בפתק. לכן ב"ה, לא במשך יום או יומיים, אלא במשך עשרות שנים יש לי את הפתק בכיס שלי. אבל מה, לא לשכוח שיש ברסלב!

יש לנו כלל: אותו רבי שהיה לרבי נתן, יש גם לנו. אם זה ישתנה, אז זה כבר לא ברסלב. כי חסידות ברסלב פירושה, שרבנו נחמן מברסלב הוא האדמו"ר שלנו, ואין לנו שום אדמו"ר אחר. וכל מה שרבי נתן עשה ושימש לנו דוגמת מופת לתלמיד אמיתי, כך גם אנחנו עושים.

עכשיו כשיש לנו את הגילוי הזה של הפתק, מצוין! אנחנו מאמינים בו! למה לא? הצדיק הזה זכה לכך שהיה לו גילוי, כאשר הרבי בא לחזק אותו, וגם גילה לנו את השם הקדוש הזה של הנ-נח-נחמן-נחמן מאומן. מצוין, זכינו! אפשר להשתמש בשם הקדוש הזה.

אבל חוץ מזה דבר לא השתנה. כל מה שהיה לרבי נתן, צריך להיות לנו. כל דיבור שרבי נתן קיים, צריך שגם אנחנו נשתדל לקיים. חסידות ברסלב לא יכולה להשתנות, ואם תשתנה, זה כבר לא ברסלב. כי רבי נתן מברסלב לימד אותנו שהרבי יישאר אותו רבי עד שיבוא משיח. אין מי שיכול להחליף אותו.

גם הספרים שלי שזכיתי לכתוב בחסדי ה', בסך הכל באים ללמד את הדרך של רבנו הקדוש, להפשיט את הדברים למעשה. רבנו הקדוש אמר שהעיקר אצלו זה האמונה, לכן כתבתי את הספר 'בגן האמונה', שמלמד את עניין האמונה. רבנו הקדוש כתב על העניין לעשות בכל יום תשובה, ולעשות בכל יום שעה התבודדות - כתבתי ספר על התבודדות. רבנו דיבר מהעניין של התודה, ורבי

נתן כתב על כך ב'ליקוטי הלכות' - כתבתי ספרים על תודה. בקיצור, הכל לפי דעת רבנו. לא שיניתי כלום. הכל בא ללמד את דעת רבנו, עם השפה הפשוטה שלנו, השפה של דורנו, עם הדרך שמתאימה לדורנו. למה לא לכתוב ספרים כאלה? רבנו אמר בעצמו שהוא יעשה דבר שלא יפסק לעולם, כלשוננו: "אני אעשה שתלמידים יעשו תלמידים". כלומר רצה שתלמידיו יעשו תלמידים וכן הלאה.

יש לנו משנה, יש לנו גמרא, יש לנו 'שולחן ערוך'. רבנו אמר: "תלמדו את הספר שלי ישר והפוך, אבל סעיף אחד ב'שולחן ערוך' אל תשנו! יש לנו את הכל, לא השתנה כלום. רבנו לא בא להגיד, שכל התורה שהייתה עד לימיו אינה בתוקף עוד. חלילה! מה פתאום? רבי נתן אמר: "את התורה קיבלנו ממשה רבנו, ורבנו הקדוש נתן לנו את הכלים איך לקיים אותה". לא שיש חלילה תורה חדשה!

כתוב במשנה ב'אבות', וכך נפסק להלכה: "הלומד מחברו פָּרַק אֶחָד או הִלְכָה אֶחָת או פָּסַק אֶחָד או דְּבַר אֶחָד או אָפַל אוֹת אֶחָת, צָרִיךְ לְהוֹגֵב בּוֹ כְּבוֹד, שֶׁנֶּחֱמָה מְצִינֵי בְּדוֹד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא לִמַּד מֵאֲחִיחֶפְלֹא אֶלָּא שְׁנֵי דְּבָרִים בְּלִבָּד, קֶרְאָו רַבּוֹ, אֶלְצָו וְקִיְּדוּ...". כלומר שאם אדם לומד מתלמיד של רבנו, אז התלמיד כבר נקרא רב שלו. הרי איך תקרא למי שלימד אותך וקירב אותך?

רבנו הוא האדמו"ר שלנו, והתלמידים שלו יעשו תלמידים, וכל תלמיד שעשה תלמיד נקרא רב של אותו תלמיד, כי הוא לימד אותו את הדרך של רבנו.

וכמו שאנחנו מאמינים בצדיק הזה, רבי ישראל דב אודסר זיע"א, ואנחנו קוראים לו רב, כך כל תלמיד יכול להיות רב. כך רבי נתן נהיה רב וכו' עד לימינו. בכל ההשתלשלות מרבי נתן ועד היום בברסלב, תמיד היו תלמידים שהפכו לרבינים.

אנחנו לא קוראים לרבי נתן "נתן חברנו"... ולכן ישנה טעות שחושבים שהשתנה משהו, כלום לא השתנה. יש את הפתק שהוא אמת לאמיתה, אבל ברסלב לא השתנתה. וכמו שבזמן רבי נתן, הוא לא הנהיג לרדוף אף אחד, וגם בזמנו היו עוד רבנים בברסלב, תלמידים נוספים של רבנו הקדוש, ואף פעם לא מצינו שרבי נתן היה רודף מישהו בעולם הזה. אדרבה, היה אוהב ומכבד את כולם, אפילו את הרבנים שרדפו אותו. ועד היום לא השתנה כלום. ברסלב נשארה אותה ברסלב. תנו חיוך, ותאמינו בפתק, והעיקר שנאמין כולנו ברבנו ובתלמידו רבי נתן, ובכל התלמידים עד היום.

שאלה: אני מתאמצת מאוד לשמח, ולא מצליחה, איך זוכים בקלות לשמחה, מבלי להתאמץ?

תשובה: כדאי לך ללמוד את הספר 'בגן החכמה'. בדרך כלל מי שלא יכול לשמח, הבעיה שלו היא, שהוא סובל מרדיפה והאשמה עצמית, אדם שרואה את עצמו רק בעין שלילית. ה' חנן אותי לכתוב ספר, שהוא פירוש על מעשה בסיפורי מעשיות של רבנו, 'מעשה מחכם ותם', ולספר הזה קוראים לו 'בגן החכמה' - 'מדרך מעשי לשמחת חיים'. תלמידי את הספר הזה, ועם השכל שלו תזכי לראות את עצמך בעין חיובית, ולהיות בשמחה תמיד. אמן.

שידור חי

על ידי הרב שלום ארוש שליט"א
בכל יום שלישי, בשעה 20:00

שאלות ותשובות

ניתן לשלוח שאלות במייל
me5812210@gmail.com
או כמסרון לנייד:
052-6672221

הסיפור התחיל ביום י"ז בתמוז, במשגה אכל הבחור הצעיר ר' ישראל ביום הצום ואז נכנסו בו הרהורי תשובה חזקים. הוא ניגש לספריה תוך כדי שהוא עושה בתשובה שלימה, הוא פתח את הספר ושם חיכה לו הפתק שנתן לו חיזוק ונחמה...

תוכן הפתק:

מאוד היה קשה לי לרדת אליך תלמידי היקר, להגיד לך כי נהנתי מאוד מעבודתך, ועליך אמרתי מיין פייערל וועט טליען ביז משיח וועט קומען חזק ואמץ בעבודתך
נ נח נחמן נחמן מאומן
ובזה אגלה לך סוד והוא:
מלא וגדיש מקו לקו ובחיזוק עבודה תבניהו וסמן
יז בתמוז יאמרו שאיך מתענה

הסדרה שלום הבית
מאת הרב שלום ארוש
052-2240696

שלום הבית שלי הרב שלום ארוש שליט"א

אילוף - זו דרך קלה ומהירה, שיש לה תוצאות ניכרות לעין, שאפשר להציג אותן לראווה בסלון, שכל האורחים והמכרים יתפעלו מ"ההתנהגות הנאותה" של הילדים. אבל בדרך זו מאבדים את הילד עצמו, את הנשמה שלו ואת החיות והרצון שלו, וכשהוא רק קצת יגדל ויוכל להשתחרר מהעול של ה"מאלפים" שלו, הוא ישתחרר - ובגדול - ר"ל.

החינוך - זו דרך שהיא באמת יותר ארוכה ויותר קשה. ההורה צריך עבודה עצמית והרבה נתינה, ולוקח זמן עד שמגיעים לתוצאות, ובינתיים, אין כל כך מה להראות לאורחים...

אבל גדל כאן בן אדם עם נפש בריאה, מלא בחיות ואהבה לחיים ובטחון עצמי, וכל ערך שהוא יפנים, הוא יפנים מאהבה והבנה, והוא לעולם לא יעזוב אותו!

ג. הורה שהוא עצמו ממורמר מהחיים, בוודאי מוכרח לקחת את עצמו בידים, ולהתפלל ולבקש מה' אהבה לחיים ושמחת חיים.

הרי הוא לא התחתן והביא ילדים לעולם בשביל לענות אותם ולהחדיר בהם מרירות כמו שלו. יש לו אחריות על השמחה של ילדיו, ועליו לעמוד באחריות הזו, ולעשות כל עצה להיות בשמחה בביתו ולקבל את ילדיו בסבלנות ובאהבה.

אילוף ילדים

כך חינוכו אותו - היא הנותנת, שהוא לא יחזור על אותן טעויות שהוריו עשו איתו, שהרי הוא מוכרח להודות שיש לו הרבה בעיות נפשיות, אחרת לא היה לו שום קושי לקבל את הילדות של ילדיו.

ב. מה שטוען, שהנה, הילדים של השכנים כל כך ממושמעים.

ובכן, צריכים לדעת שיש הבדל בין חינוך ל"אילוף". חינוך פרושו להנחיל לילדים ערכים של חיים ואמונה ושמחה וחסד וכו', על ידי שמכניסים בהם רצונות טובים ללכת בדרכים אלו, ומעודדים אותם, ומראים להם דוגמה אישית וכו'.

ואלו אילוף - פרושו לאיים ולהפחיד את הילד, שיתנהג על כל פנים בחיצוניות, כפי אותם ערכים שהורה מנפף בהם, והוא פשוט נעשה כמו חיה מאולפת, שידעת, שכשהבעלים שלה עושה סימן זה, צריכים לעשות ככה, וכשמשמיע קול כזה, צריכים לקפוץ וכו'.

האם אנחנו רוצים שילדינו יהיו מאולפים או מחונכים?

לפעמים ההורה ששומע את השכל הזה של חינוך, שהילד הוא ילד, וצריכים לתת לו לחיות בעולמו של ילד, מרגיש שהיה רוצה לקבל את הדברים, אבל קשה לו מכמה סיבות:

א. שהוא פשוט לא רגיל לזה, מאחר ואותו לא חינוך ככה, ובשבילו זה כמו הפקרות לגדל את הילדים עם החופש הזה.

א. שהוא רואה אצל אחרים, ששם הילדים יושבים יפה וממושמעים כמו במסדר, ונדמה לו, שהנה, אפשר לחנך את הילדים שיהיו שקטים וממושמעים.

א. שאותו הורה הוא פשוט בעצמו אדם ממורמר, שלא יכול לסבול ששמחים וצוחקים... ובכן, נשתדל לתת תשובה לכל אחת מהסיבות הללו, שמונעות מהורה לתת לילדיו לגדול בטבעיות, בתקווה שהתשובות הללו יענו גם על עוד ספיקות ובלבולים אחרים שלא מנינו כאן.

א. על מה שהורה טוען שהוא לא רגיל כך, ולא

הרב אברהם ישעיה קרליץ צוק"ל החזון איש | ט"ו בחשון

לאורם נלך הילולא דצדיקא

ברק. הרב גרודז'נסקי צ"ל פרסם את שמו והוא הפך לאישיות חשובה מאד בארץ.

מרחן החזון איש היה לוחם גדול כנגד כל ססמן פסול שבא להפריע את קדושת היהדות, אחד המאבקים הגדולים בהם השתתף, היה המאבק נגד גיוס בנות. בעיצומו של הויכוח הציבורי והמאבק עם ראשי המדינה, נפגש עם ראש ממשלת ישראל דאז, שבא לבית החזון איש וביקש לשוחח עימו בעניינים העומדים על הפרק וביחסים בין דתים לחילונים. פרטי השיחה לא נודעו ברובם. בפגישתו אמר לראש הממשלה כי על "העגלה הריקה" (היהדות החילונית-ציונית) לפנות מקום ל"עגלה המלאה" (היהדות האמיתית המקפידה על המסורת). משפט זה הפך להיות משפט מפתח ביחסים שבין הציבור החרדי לחילוני.

מרחן החזון איש הנחה את המקורבים אליו ללבוש בגדים ארוכים, שלא לגלח את הזקן ולהתחתן בגיל צעיר. הדגיש את חשיבות לימוד התורה גם לאחר החתונה על חשבון כל עיסוק אחר. דעתו של הרב הייתה שאין לפלוט החוצה תלמידים שנחשבו ל"מקולקלים" מחשש שמא יסוו לחלוטין מהדרך היהודית.

באופיו היה בעל שמחה ורחוק מכעס, מרחן החזון איש לא זכה להשאיר אחריו זרע. אך גיסו הרב יעקב ישראל קנייבסקי (הסטיפלער) שהיה נשוי לאחותו, הפקיד בידיו את חינוך ילדיו, אבל תלמידיו ותורתו הרבה שהשאיר הן הן צאצאיו.

סיפר הרב בן ציון אפרט מחשובי חסידי ברסלב שה"חזון איש" דיבר עימו מדי פעם על כוח וגדולתו של רבי נחמן מברסלב. ובכל פעם נהג לומר לו: "אמר עוד איזה תורה מהרבי". נלביע בליל שבת, ט"ו בחשון תש"ד, ונקבר בבני ברק. ציונו היא אבן שואבת למתפללים המבקשים ישועה וברכה בכל העניינים. זכותו וזכות תורתו הקדושה תהא מן וצויה בעדיו אכ"ר.

אביו היה ר' שמריהו יוסף-רבה של קוסוב. אחיו וגיסי היו תלמידי חכמים וגדולי תורה. ה"חזון-איש" היה צנוע מאוד וחי חיי חסידות ופרישות. לאחר נישואיו התגורר בעיירה כוידאן, התפרנס מחנות שניהלה אשתו בעודו עמל ושקד בתורה. לפני עלייתו לארץ היה בבחינת 'צדיק נסתר', ואת כל ספריו הוציא לאור בעילום שם. גיסו, הרב יעקב ישראל קנייבסקי צ"ל (הסטיפלער) העיד עליו שכל הש"ס, היה מסודר במוחו.

בשנת תרע"ב הוציא לאור את ספרו הראשון. ובמשך חייו הוציא 23 חיבורים בהלכה. לכל ספריו קרא בשם: 'חזון איש' אשר מרומז בו שמו במילה איש' שהיא ראשי תיבות: אברהם ישעיה.

אחרי מלחמת העולם הראשונה עבר לויילא. גדולי וילנא הכירו בגדולתו, ובמיוחד העריכו ר' חיים עוזר גרודז'נסקי, זיע"א שהיה מנהיג היהדות בדורו והיה מתייעץ עם החזון איש' בבעיות הלכתיות ובבעיות ציבוריות.

היה גם בקשר עם 'החפץ חיים', ר' ישראל מאיר הכהן זיע"א.

מסופר שכשהיה בימי ילדותו, לא בלט בכשרון כילד, ורק מבר המצווה שלו, עת שהכריז שיקדיש את כל כוחותיו לתורה, החל להתבלט, וממנו נלמד, שלא הכישרון קובע אלא העמל והרצון הוא הקובע.

החזון איש שאף ללמוד כל חייו תורה לשמה, ללא הפרעות. כאשר הצינו לו משרה של רב הוא התנגד. כאשר בתקופת מלחמת העולם הראשונה, נאלץ רבה של העיירה סטוביץ' לעזוב בהוראת הרוסים את המקום, ביקש מן החזון איש שילחף אותו עד לחזרתו. החזון איש זכה להערצת אנשי העיירה.

בבואו לארץ הוא שהה כמה ימים בעיר יפו עד ששכר חדר ברחוב גאולה בתל אביב. לאחר מכן הוא שכר דירה בעיר בני

קו האמונה
02-6444250

**אם בדרכים,
יש מה שחובל אותך**

**לפני הכל -
אוהבים**

אני אוהב כל יהודי

**להזמנת ריחן לרכב ומוצרים נוספים:
050-9931931**

ריחן לרכב עם תפילת חדר מיוחד

קשה סילוקן של צדיקים

כל שבוע אותו טרדן מגיע, מכלה את זמנו וממונו של הרב, איך אפשר לעמוד בכזה ניסיון?

אחד מחשובי הרבנים בישיבת 'פורת יוסף' נאחז.

מבעד לחלון ראה את דמותו של אחד מקשי-היום בירושלים, שעושה את דרכו במדרגות הישיבה לעבר חדרו.

בשבוע שעבר, הגיע האיש לחדרו שבישיבה, ובמשך שעותיים תמימות גולל את סאת ייסוריו ומצוקותיו האישיות במונולוג משעמם וחסר צבע מחד, ומצד שני מעורר רחמים וחמלה.

עתה נכנס שוב האיש לחדרו, פרק את חבילתו וצורותיו באנחה קורעת לב, התיישב על הכיסא הראשון שמצא והודיע בלא שמשך בושה מהרב: "תכין לי כוס תה..."

"תראה כבוד הרב", החל הקבצן לדבר, "בשבוע שעבר הייתה לי מריבה סוערת עם אשתי, כעסתי עליה בגלל איזו סיבה. האמת, אני כבר לא זוכר על מה רבו.

אבל לא חשוב, בעיקרון אחרי שיצאתי מהבית לכמה שעות נרגעתי וחזרתי.

"אבל אז, אחרי שהשלמתי עם אשתי, פתאום דפק השכן בדלת להזכיר לנו שליוונו ממנו לפני זמן רב סכום כסף ולא החזרנו. מה אומר לך רבי, הסכום הזה נדרש לי כאוויר לנשימה לתרופות שאני לוקח מדי יום. אני לא יכול לוותר עליהן.

"איך שיצא השכן שוב התחילה אשתי לגעור בי שאיני מביא פרנסה לבית.

שאני מבזבז זמן לשווא והילדים הולכים לישון רעבים. אבל היא לא הספיקה יותר מדי לצעוק, כי אחד הילדים נכנס ובידו פתק מן המלמד שלו שלאחרונה הוא מידרדר בלימודיו והמלמד רוצה לראות את שני ההורים למחרת על הבוקר. אם לא - הילד לא ייכנס לכיתה. חד וחלק.

"ואני", המשיך האומלל, "האם אני יכול לצעוק על המסכן שהולך לישון רעב ובגדיו קרועים? הרי אני יודע עד כמה הוא ואחיו סובלים. ובכלל, שתי בנות בוגרות לי בבית ואין מי שמוכן להשתדך עימן.

עד מתי ישבו בביתי, עד שילבינו שערות ראשן???..." המסכן היה עוד ממשיך לדבר בלי סוף, אלמלא שהרב עצרו בכך ששלח ידו לכיס חליפתו, שלה משם צורו

שטרות מכובד ותקעו

בידיו.

"אני מסהר לשיעור, אני כבר מאחר", התנצל הרב. אילו רק ידע הקבצן שכרבע ממשכורתו החודשית של הרב נתונה בידו, ייתכן שהיה מחזיר חלק ממנה לרב.

במחשבה שנייה, ייתכן שגם זה לא היה מרגש אותו. צרות החיים חספסו את ליבו.

בשבוע השלישי כשהגיע הקבצן והחל לתנות את מסכת תלאותיו, עצר אותו הרב בהנפת יד: "אמור לי בבקשה, משהו מיוחד אירע לאחרונה בביתך שבשלו תכפו עליך צרות רבות ורעות כל כך?"

בליבו חשב הרב: 'אין זה לעניין שמדי שבוע יבוא לפה, יבזבז שעותיים יקרות מפז המוקדשות להכנת השיעור, ייטול רבע ממשכורתו החודשית ויילך.

המסכן נשף בבוז לשמע השאלה: "צרות חדשות? כבר עשרים שנה אני רק מוקף בבעיות שלא נגמרות. כל שבוע והבעיה שלו. על מה הרב מדבר?"

"אם כן", ביקש הרב לדעת, "מפני מה הגעת אלי רק לאחרונה?"

"אה", השיב העני כלאחר יד, "עד לפני שלושה שבועות היה חכם יהודה צדקה (מראשי ישיבת פורת יוסף ומגדולי ישראל בדורו, בעל ספר 'קול יהודה'.

יום פטירתו י"ב בחשוון) חי עימנו. מדי שבוע - במשך 20 שנה - שמע אותי בסבלנות והעניק לי נדבה. כעת הוא איננו..."

המקרה, או ביד הנגיפים, או ביד הרופאים והמומחים שהם בעצמם אובדי עצות ואין בהם תבונה.

אבל אני זועק: ריבונו של עולם, איפה ה' בתמונה? איפה האמונה הפשוטה שאין ייסורים בלא עוון, שרק כאשר נתקן את הסיבה הרוחנית, רק אז יסור מעלינו הנגיף? איך שכחנו את ההשתדלות האמתית והיחידה שבוודאי בכוחה להועיל - תשובה ותפילה וצדקה?

גם אם אנחנו שומעים אנשים חכמים ומוערכים שמדברים יומם ולילה רק על ההשתדלות - אסור לנו לטעות ולפולל לכפירה. אנחנו כמו אברהם אבינו צריכים להיות חזקים באמת: יש בורא לעולם. יש מנהיג לבירה. אין סיבות, יש רק ה'.

עיניך הלא לאמונה

אם כך, על מה צריכים לחזור בתשובה? עיקר התשובה היא על האמונה. האמונה היא המצווה העיקרית שכוללת את כל התורה כמו שכתוב: "כל מצוותיך אמונה", והגמרא אומרת שחבוק הנביא העמיד את כל המצוות על מצוות האמונה.

כל ניסיון בחיים - המטרה הראשונה שלו היא לעורר את האדם לאמונה. התרופה האמתית לכל הקורונה הזאת היא רק האמונה, להאמין באמונה שלימה שאין קורונה ואין יד המקרה אלא הכול מושג ובשליטה מוחלטת של בורא עולם.

רק ה' מחליט מי יידבק ומי לא יידבק. ועצם האמונה הזאת היא התשובה העיקרית והיא ההגנה והשמירה המלאה מהנגיף הזה.

ראינו אנשים ששמרו היטב על כל הכללים ולא נפגשו עם אף אחד, ובכל זאת נדבקו והם בעצמם לא מבינים איך זה יכול להיות. ולעומת זאת אנחנו רואים רבים שמסתובבים באופן חופשי ואפילו הולכים להתנדב אצל חולים מאומתים ולעזור להם, ולא נדבקים.

מה ההבדל? אדם שרואה לגד עיניו רק את הטבע - הטבע שולט בו. אבל אדם שרואה לגד עיניו רק את ה' - ה' שומר עליו, ומסילא הוא יוצא לגמרי משליטתו ומהשפעת הטבע.

לכן מצווה גדולה מוטלת עלינו לאטום את אוזנינו מלשמוע דברי כפירה של אנשים שרחוקים מאמונה, ומצווה גדולה עלינו להתחזק באמונה ישירה ותמימה, להתחזק בתפילה זכה ופשוטה לבורא עולם במילים שלנו שירפא אותנו וישמור עלינו ועל כל העולם ושיגלה לנו מה רצונו מאתנו ושיעזור לנו לעשות רצונו באמת, ומצווה עלינו להפיץ אמונה, לדבר דיבורי אמונה וללמד את כל בני העולם את הדעת של אברהם אבינו, דעת האמונה.

התורה היא נצחית. היא מלמד אותנו איך מתמודדים ומיהי הנהגה. זה מה שעשה אברהם אבינו בדור של בלבול, וזה מה שמנהיג אותי צריך לעשות ולצעוק גם בדורנו.

ה' ישלח לנו מנהיגים אמתיים ויכוון אותנו בדרך האמת והאמונה.

בברכת שבת שלום ומבורך

שלמה

כולנו שומרים על

כבוד וקדושת בית הכנסת - בית ה'

מוסר הפרשה חידושים לפרשת שבוע

מסלול החיים

מבואר בספרים הקדושים כי כל מה שכתוב בתורה הוא נצחי ושייך בכל דור ודור, וצריך להאמין שהתורה היא לא ספר סיפורים, תורה מלשון הוראה, כמו שכתב ב"מאור עינים" (פרשת נח ד"ה אלה תולדות נח ה'): "הנה ידוע כי התורה היא נצחית ובכל אדם". וכמו שמבואר בזוהר חדש (מדרש הנעלם פרשתנו ל'): את ענין "לך לך" על הנשמה שיוצאת לגוף, ושייך בכל אדם ובכל זמן, וכמו כן מבאר מוהר"ג (ליקו"ה או"ח - הלכות נפילת אפים הלכה ו) את הפסוק לך לך על כל אחד ואחד, עיי"ש בפנים. א"כ נמצאנו למדים כי הקריאה של הניסיון לך לך מארץ וכו' היא בעצם קריאה של ניסיון לכל אדם בכל אדם ובכל זמן. ולכן שומה עלינו לבדוק ולברר מה אומר לנו הלכה למעשה ענין זה שהקב"ה אומר לאברהם לך לך וכו'. ונראה לבאר מה שאמר הקב"ה לאברהם אבינו, ואומר גם לכל הנשמות הנולדות בעולם: "אל הארץ אשר אראך". הנה מובא במדרש (ב"ר לט ט): "אל הארץ אשר אראך, ולמה לא גלה לו כדי לחבבה בעיניו, וליתן לו שכר על כל פסיעה ופסיעה".

מאמר ה' אל אברהם: "אל הארץ אשר אראך" קורא אלינו עד עצם היום הזה לכל אחד ואחד. כי מאז שהאדם נולד ועד שהוא הולך לבית עולמו אין הוא יודע אלו תוכניות מסובות לו הקב"ה, ובאיזה מסע של החיים יקח אותו הקב"ה, ולכן הוא עומד תמה לשם מה עובר עלי כך וכך? לשם מה אני צריך להצטער בצער פלוני, וכן על זה הדרך. יש ברשותו שתי אפשרויות, האחת: להתבטל להשגחת הבורא ולהקשיב ולהאזין אל הקריאה

שכתובה בתורה: "אל הארץ אשר אראך", להבין שבורא העולם מסובב כל הסיבות כבר יש לו את תוכנית החיים עבורו, בצורה הטובה ביותר, ולהאמין ברחמי המרובים שהוא יודע יותר טוב עבורו מה טוב לו. ואז יזכה להמשך הפסוק "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה". השנייה: להתנסות בניסיונות ללכת מהארץ ולרטון ולכעוס על דרכי ההשגחה חלילה, ולא לשמוע לקול הקריאה, ואז לא יזכה לעמוד בניסיון. ובאמת לשם כך בורא העולם לא גילה לו את הארץ מראש, כדי לחבבה בעיניו וליתן לו שכר על כל פסיעה ופסיעה. וזו היא הקריאה שקוראת הפרשה לכל אחד ואחד מאיתנו: אל תחשוב שאגלה לך מראש את הדרכים שתצטרך ללכת בהם והנסיגות שתצטרך להתמודד, יען כי דברים אלו טמונים וגוזזים אצל הקב"ה מלכו של עולם יודע תעלומות סתרי כל חי, כי אם היה מגלה לך את הניסיון והדרך שאתה צריך להתמודד בה זה לא היה לך כלל לניסיון, כי כל המטרה שלשמה נשלחת לעולם הוא כדי לעמוד בניסיון, ועיקר בניסיון האמונה שהוא שורש כל המצוות כמובא בגמ' (מכות כד): "בא חבוקק והעמידן על אחת שנאמר (חבוקק ב ד) וצדיק באמונתו יחיה".

וזוהו ששינוי במדרש (ב"ר נג יד) על הפסוק הנאמר אצל הגר (בראשית כא יט): "ויפקה אלקים את עיניה ותרא באר מים ותלך ותמלא את החמת מים ותשק את הנער" - "אמר רבי בנימין, הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם, מן הכא ויפקה אלקים את עיניה".

כנינים חסידות ברסלב

מוהר"ג ר' אפרם: "קשית עוד תהיה לו עבודה קשה עם החסידים יותר מהעבודה שתהיה לו עם האפיקורסים, כי לאפיקורסים יראה מופת אחד ויבטלם לגמרי עם כל חכמותיהם וחכירותיהם, מה שאין כן עם החסידים..." (שיש"ק ד תרכו)

נשפנה פעם אחד מהאברכים לרבי לוי יצחק ז"ל בשאלה מה יהיה עם קשיתי, כאומר מתי יבוא כבר הקשית, ענה לו בצחצח: דאג אתה לקשיתי? לקשיתי טוב, ואין לך מה לדאג עבדך, אם לדאג צרכים אגה לדאג מה יהיה עשתי, ומה אגה עושים כדי שלא יתעבב ביאתי על ידיני אגה. (שם ה שצד)

רבי געציל ז"ל נפטר מחלי הראה שדבקה בו, הוא היה עובד ה' מפלג במעלה מאלד. בימות החורף היו ידיו זבות דם מפצעי קור, וקשיתה הולך עם כפפות להגן על ידיו, היו נדבקים הכפפות לידי מרב הדם והקר. ואף-על-פי-כן קשיתה לטבול במקנה היה תולשם מעל ידיו מתוך כאבים עצומים במקירות נפש עצומה, כדי שלא יבטל חלילה טבילת המקנה. (שם ה - רלא)

אדם הולך לו בדרך ומחפש מים או שאר צרכיו, עליו לזכור את ההבטחה: "אל הארץ אשר אראך", לדעת ולהאמין שהנה המים נמצאים לידו רק הוא לא רואה אותם בלי שיקרא אל ה' שיפקה את עיניו, ויזכה שהקב"ה יפקה את עיניו להראות לו מה שהוא צריך למצוא בארץ.

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה" קו ההלכה הספרדי: 3030*

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

משאלות שהיו בקו ההלכה

אכלתי בשרי בתוך שש שעות וכעת אני מכינה את הדייסא לתינוק ורוצה לבדוק שהדייסא ראויה לשתייה ואינה חמה, האם מותר לטעום את החלב ולפלוט אותו החוצה בלי לבלוע אותו?

לכתחילה ראוי להחמיר שלא לטעום חלב תוך שש שעות אף אם דעתו לפלוט אותו החוצה, שמא יבלע בטעות. בן איש חי (פרשת אמור שנה שניה אות ט'). מכל מקום כאשר דעתו לבדוק את מידת החום או המתיקות לצורך התינוק מותר לטעום ואין חוששים שמא יבלע. אבא ביתר (להרה"ג אהרן בן אדיבה שליט"א עמ' ג') בשם רבבות אפרים (חלק ח' סימן שכ"א).

אני רגיל לעשות קרוטונים בבית מהלחם שנותר, מה ברכתם?

את הלחם חותכים לריבועים קטנים שאין בכל אחד כזית, ולכן אם מטגנים אותם בשמן עמוק ברכתם בורא מיני מזונות. שלחן ערוך (סימן קס"ח סעיף י'). אמנם יש המכנינים את הקרוטונים באופן אחר - מורחים על חתיכות הלחם שמן זית ותבלינים ומכניסים זאת לתנור וכך מתקשה, נמצא במקרה זה שהלחם לא עבר טיגון אלא אפיה

מחודשת וממילא ברכתו נשארת המוציא לחם מן הארץ.

האם מותר לגברים להסתכל במראה, או שיש בזה איסור של "לא ילבש"?

אף שבשולחן ערוך (יו"ד ס' קנ"ו סעי' ב' וס"י קפ"ב סעי' ו') מבואר שאסור לאיש להסתכל במראה, אלא לצורך רפואה או תספורת, מכל מקום בזמנינו שמנהג העולם שכולם מסתכלים במראה אין איסור בדבר. כן פסק הרמ"א (שם) וז"ל מרן הגר"ע בשו"ת יחיה דעת (חלק ו' סימן מ"ט).

בזמן האחרון אני עובר תקופה קשה מאד, וההורים שלי מרגישים בכך ושואלים כל הזמן, אבל אני לא רוצה לצער אותם ולכן אני מספר להם את אשר עובר עלי, האם אני נוהג כשורה, או שעלי לספר אף אם יגרם להורי צער?

אף שחלק ממצוות כיבוד הורים הוא להימנע מלצער לאביו ואמו, ואין מועילה מחילת ההורים על צער שעשה הבן כלפיהם (שו"ת בצל החכמה חלק ב' סימן נ"ה), מכל מקום אם מכוון לטובה, שרוצה לשתף את הוריו כי רואה את צערם הגדול וכשאני מספר להם מצער אותם שבעתיים, מותר לו לספר, רק ישתדל לספר זאת בצורה שההורים

לא יבהלו עד כמה שניתן. קריינא דאירתא (חלק א' סימן קצ"ד) אסיפת הורים (חלק א' עמ' ק"ב).

אדם שיצא מבית הכיסא, האם חייב ליטול ידיו בכלי, והאם חייב ליטול דווקא ג' פעמים?

היוצא מבית הכסא צריך ליטול ידיו, ומעיקר הדין די בנטילה מהברז פעם אחת ואין חיוב דווקא בכלי, ומכל מקום "מנהגינו" לכתחלה ליטול ג' פעמים. (ילקוט יוסף סימן ד' סעיף ע"ח).

האם אפשר לישון במיטה שמתחתיה יש מגירות נעליים, או שיש בזה איסור מסויים?

מבואר בפוסקים שיש איסור להניח את הנעליים סמוך למראשותיו. (ציפור שמיר סימן ד' אות ק"ב) אמנם תחת המיטה משמעות הפוסקים שאין איסור והוא הדין למגירת נעליים שנמצאת תחת המיטה אין איסור. ערוך השולחן (סימן תרל"ט סעיף ד').

הוריי מתארחים אצלי בשבת, האם מבחינת ההלכה יש בעיה שאני יכבד אותם במיטה הזוגית שאני רעייתי ישנים בו?

מבואר שאסור לאשה לשכב על סדינים ששכב עליהם איש אחר (נ"י ורה דעה סימן קצ"ה) וכן אין לאיש לשכב על סדינים שאשה שכבה עליהן משום הרהור, אבל אם מחליף סדינים אין איסור.

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש יג חשון תשפ"א: הדלקת נרות: ירושלים 4:15 תל-אביב: 4:30 חיפה 4:20 מוצאי שבת: ירושלים 5:28 תל-אביב: 5:29 חיפה: 5:28 ר"ת: 6:07

פרשת לך לך

תפלה על הזולת

תהלים בדמעות שלישי...

סיפר רבי יעקב אורנשטיין: "בחול המועד סוכות הגעתי לביקור אצל כ"ק אדמו"ר מקופיטשניץ והגבאי לא היה באותה שעה בבית. כאשר ראיתי שאין איש בבית, הרהבתי עוז ופתחתי בעצמי את סוכת הרבי. הייתי נרעש ממראה עיני: הרבי ישב ליד ספר התהלים ובכה בדמעות שלישי.

"**לפתע** הבחין בי האדמו"ר והרים את עיניו. שאלתי אותו "מה אירע?" והשיב לי: "לפני זמן-מה ביקרה כאן אשה שבנה זקוק לרפואה וביקשה שאתפלל בעבורו. אם אני רבי, אני יודע, אבל אני ידיד נאמן לכל יהודי, ומאז שיצאה מכאן, מתפלל אני לרבונו של עולם שהילד יבריא."**במחיצתם**

בכה התפלה...

אחד ממקורבי הגאון מטשיבין – **רבי דוב בעריש ווינדפלד** זצ"ל בא לפניו ותינה צרתו שיש לו בת בוגרת שנתגלתה אצלה זה מכבר, מחלה מסויימת, ועתה יכול הדבר להפריע בשידוכים.

עודדו הרב בדברים המיישבים את הלב והלה יצא מביתו. והנה, לאחר מספר ימים בא יהודי אחד וסיפר לרב מטשיבין שהציעו לבנו שידוך את בתו של פלוני (זה שסיפר על מחלתה) ושאל להסכמתו.

התלבט רבי דוב בעריש מה להשיב. שהרי מצד אחד אינו יכול להמליץ על השידוך לאחר ששמע על מחלתה. ומאידך, הרי אביה שהתייעץ עמו סומך עליו שלא יספר לאיש מאומה. לבסוף העלה סיבות שוליות לדחיית השידוך. אך הלה לא הבין שיש להמנע מהשידוך והחליט לגמור את השידוך למזל טוב.

כששמע על כך רבי דוב בעריש, התרגש מאוד והחל לשפוך צקון נפשו בתפלה מעומק הלב ובכל המאמץ, למרות גודל חולשתו, שישלח לה השי"ת רפואה שלימה למחלתה.

והנה למרבה הפלא, נכנס אבי הבת מספר ימים לפני החתונה לביתו של הרב מטשיבין כשהוא מבשר לו בשמחה וגיל כי באורח פלא נעלמה מחלת בתו ונרפאה כליל ב"ה.**בצילו חמדתי**

להתפלל ולבקש רחמים על הזולת הנמצא בצרה ומצוקה וזקוק לישועה! נלמד מהפסוק: "עד מקום שכם" (פרק יב-ו)

וכתב רש"י: להתפלל על בני יעקב כשיבואו להלחם בשכם. **כיוצא בזה פירש רש"י על הפסוק להלן: "ויבן שם מזבח" (יב-ח): נתנבא שעתידין בניו להכשל שם על עוון עכן והתפלל שם עליהם. כמו כן אומרים חז"ל (מד"ר לט-יא) על אברהם אבינו ש'היה מתפלל על עקרות והן נפקדות, על החולים והם מרויחים'.**

ידועה אמרת חז"ל וב"ב קטז) שמי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם שבעיר ויבקש עליו רחמים. וכתב המאירי לבאר: לעולם יהא לבו של אדם בטוח שהתפלה כשהיא נעשית כתיקונה מבטלת הגזירה. ומי שיש לו צער או חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם וילמד ממנו דרכי התפלות ויבקש רחמים...

נמצאנו למדים מפירוש המאירי ד"יבקש רחמים" המוזכר בגמרא, מכיוון על בעל הצרה עצמו ולא על החכם, ומה שצריך ללכת לחכם הוא כדי ללמוד ממנו דרכי התפלה.

סח הגאון רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל: "חייב אדם להאמין באמונה שלימה, שבאיה מצב שיהיה, תפלתו נשמעת, ויש לה הכח לפעול ישועות!" פעם שוחח רבי משה עם חולה שהרופאים נתיאשו ממנו ואמר לו: "כתוב בתהלים (קכ"א-ב) "עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ". ולכאורה היה מספיק אם יכתב "עזרי מעם ה'" ולאיה צורך הוסיף דוד המלך "עושה שמים וארץ"?

אלא הביאור הוא, שהרי שמים וארץ ברא הקב"ה יש מאין. ולומדים מכאן שאפילו אם על פי הטבע לא רואים שום אפשרות להצלתו, בכ"ז אפשר לפעול ע"י התפלה שישלח לו הקב"ה את עזרתו בבחינת יש מאין.

בדרך זו המשיך רבי משה והסביר את גדולתו של יהושע שהעמיד חמה ממהלכה. אנשי העולם סבורים כי גדלותו של יהושע היתה בכוחו להעמיד את החמה. אבל לאמיתו של דבר יש לראות את גדלותו של יהושע בכך שהתפלל וביקש כזה דבר שהוא נגד טבעו של עולם. שהרי לאנשים מן השורה לא יעלה כלל על דעתם להתפלל על דבר כזה. ואילו מעלתו של יהושע היתה לבקש על זה כמו שאנו מבקשים על דבר רגיל. לפי שהיתה ליהושע אמונה חושית ביכולתו של הקב"ה לשנות את הטבע כרצונו ואשר בכוחה של תפלה לפעול אף זאת. ומכאן אמונתו הגדולה בזה, זכה שתתמלא בקשתו.

עלון השבוע פרשת לך-לך הוקדש לעילוי נשמת
הרב פנחס הלוי בן הרה"ג רבי שמואל שמעלקא הלוי רזנבאום זצ"ל הי"ד
שיום היאהרצייט חל היום – גלב"ע י"ג מרחשון תשמ"א
ת . נ . צ . ב . ה .

לקרב רחוקים ולסייע בידם לזכות באושר הרוחני שבחיי תורה ומצוות !

נלמד מהפסוק: "זאת הנפש אשר עשו בחרן" (פרק יב-ה)

וכתב רש"י: "שהכניס תחת כפני השכינה, אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים ומעלה עליהם הכתוב כאילו עשאו". ושאלו חז"ל (במד"ר): איך יתכן שעשו את הנפש, והרי אם מתאספים כל באי עולם לברוא אפילו יתוש אחד, אין יכולים לזרוק בו נשמה!! אלא אלו הגרים שגיירו, וללמד שכל המקרב והמגייר... כאילו בראו. עוד אמרו חז"ל (סנהדרין צט:): כל המלמד את בן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו שנאמר "זאת הנפש אשר עשו".

ידועים דברי חז"ל במדרש, שכאשר היה אברהם אבינו בארץ כשדים מסר נפשו ושיבר את צלמי נמרוד ועל כך הושלך לכבשן האש. אברהם מצא לנכון לעשות כן כדי להראות שאין כל ממשות בעבודה זרה. ויש להבין מדוע בבואו לארץ כנען לא ראינו שהלך בדרך זו לנפץ ולאבד את אלילי העבודה זרה כפי שעשה בכשדים!!

וביאר החתם סופר שכאשר היה אברהם בארץ כשדים, בטרם הכניס נפשות תחת כפני השכינה, לא היה לו מה להפסיד, לכן השליך נפשו מנגד להפרישם מעבודה זרה בדרך זו, ואם לא יצליח וימיתוהו מה לו בכך. ואולם משבא לארץ כנען וגיייר גיורים ועשה נפשות להש"ת הרי אם ילך בדרך זו שהלך בכשדים, מי ירצה ללכת עמו ולהתחבר אליו. לכן בחר בדרך אחרת המועילה לעשות נפשות ולהכניסם תחת כפני השכינה, וזה שאמר הכתוב לך לך - להנאתך ולטובתך, לא בדרך של מלחמה אלא בדרך של השפעה של "להנאתך ולטובתך".

הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל סבור היה שהדרך להשבת האבודים "הביתה" - לבית המדרש, צריך להיות במובן הרוחני - ע"י הגברת האור והקדושה.

למד זאת ממה שסיפרו חז"ל במסכת סוכה (מח:): "מעשה בצדוקי אחד שנסך על גבי רגליו, ורגמוהו כל העם באתרוגיהם". מה פשר רגימה זו באתרוגים דווקא? ומה מתכוונים חכמים ללמדינו בפרט זה שהביאו לידיעתנו, שרגמוהו באתרוגים, ולא במשהו אחר?

וביאר הרב צדקה: "יש כאן רמז לדורות, בכל מקרה שיקומו בעמינו אנשים מטיפוס "צדוקים" אשר לא יאמינו בתורה שבעל פה אזי יש לרגום אותם "באתרוגים" דוקא ולא באבנים..." הכיצד? "יש להרבות אתרוגים בעולם, אלו בני תורה אמיתים מהודרים. תלמידי ישיבות קדושות, אשר יש בהם טעם וריח (גם בצל הקורונה). זו תהיה הרגימה הגדולה והחזקה ביותר כלפיהם. ככל שיתגבר כח הקדושה בישראל, ע"י ריבוי לומדי התורה ושומרי מצוותיה, כן ילך ויחלש כח הסיטרא אחרא עד שתעבור רוח הטומאה כליל מן הארץ".

תמה הגרי"ש אלישיב זצ"ל: מאחר שאברהם אבינו נוכח לראות את רשעותם ואכזריותם הרבה של אנשי סדום לעומת פעולתו הנרחבת בחסד והטבה לזולת, מדוע עמד אברהם וביקש עליהם רחמים עוד ועוד, הרי היה עליו לשמוח בכליונם וכדכתיב "באבוד רשעים רינה" (משלי יא-א), וזה יוכיח לכל באי עולם כי רצונו של השי"ת בחסד ולא ברשע!!

ותירץ הרב אלישיב, כי לאמיתו של דבר חשש אברהם אבינו שמא הוא האשם במצב הירוד של אנשי סדום, שמא לא פעל די לשכנעם ולתקן דרכם. אולי לא השתדל מספיק לקרבם ולכוונם לדרך הישר ובכך להחזירם למוטב.

"שיהיה בכל בית איש יודע תורה..."

מעשה ביהודי פשוט מתל אביב שהגיע בשנת תש"ה לירושלים. התייצב לפני כ"ק האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת ונפשו בשאלתו: מה יעשה ופרנסתו דחוקה מאד. עולליו מבקשים לחם, אולי נכון הדבר שיוציא את בנו מן הישיבה על מנת שילמד אומנות ויסייע בפרנסת הבית?

השיב לו האמרי אמת כדרכו בקיצור מופלג: "הרי יש חינוך... מעשר בהמה..." לא הבין האיש את פשר המילים הללו וחשש שמא לא הובן כראוי. חזר איפוא פעם נוספת על שאלתו כדי לקבל תשובה, אך הרבי שוב אמר לו בקיצור: "נו, חינוך... מעשר בהמה..."

יצא הלה מלפניו נבוך כולו ולא ידע לשית עצה בנפשו. כיוון שיצא ראה בחוץ את בנו בעל ה"בית ישראל", ניגש אליו וסח לו את מצוקתו ואת פליאתו הרבה בתשובת אביו.

מיד פתח הבית ישראל והסביר לו את דברי אביו בפשטות: התשובה היא שתעיין בספר החינוך (מצוה שס), מצוות מעשר בהמה, שם מבואר שורש הציווי הזה כך: "כי יודע אלוקים שרוב בני האדם נמשכים אחר החומר... ולא נתנו נפשם בעמל התורה... סיבב המסובב בתבונתו... בהעלות כל איש שנה שנה מעשר כל בקר וצאן שלו במקום שעסק התורה והחכמה שם, היא ירושלים... או ילך שם בעל הממון עצמו ללמוד תורה, או ישלח לשם אחד מבניו שילך שם... ומתוך כך יהיה בכל בית ובית מכל ישראל איש חכם יודע התורה, אשר ילמד בחכמתו כל בית אביו..."

עכשיו הבין האיש את תשובת האמרי אמת כראוי, ופקודתו שמרה רוחו, וסוף דבר היה שאכן גדל בנו לתלמיד חכם וחסיד שמילא את כל בית אביו תורה ויראת שמים.

פאר ישראל

"לבכות אני מוכרח..."

בשנים הראשונות למדינה כאשר שיכנו את העולים החדשים מארצות המזרח במחנות קליטה, ומצבם הרוחני התדרדר מיום ליום, בא הגאון **רבי יהודה צדקה זצ"ל** לשדל את הצדיק **רבי אפרים כהן זצ"ל** לצאת עמו אל העולים החדשים ולנסות להצילם.

הוא סיפר לו תחילה כמה פרטים מזעזעים על מצבם הרוחני הירוד של העולים. התחלחל רבי אפרים הישיש ופרץ בבכי מר. הדברים ששמע הכאיבו מאוד את לבו.

ואולם הרב צדקה פנה אליו במילים נמרצות: "בבכיות לא נועיל מאומה. ננסה להשפיע עליהם..." ורבי אפרים נאות מיד לצאת עמו אל מחנות הקליטה ודרש בהתלהבות לפני העולים...

אחר הדרשה שב לביתו ואמר: לבכות אני מוכרח... החורבן נורא ואיום... מי יודע אם בכלל יועילו הדברים שלי אבל אבוא גם הלאה אל המחנות... חלילה לישוב לעת כזאת בחיבוק ידים...

וזאת ליהודה

הניצוץ היהודי...

לצדיק רבי אליהו ראטה זצ"ל היתה קביעות להכנס בכל יום ל"קיוסק" מסויים לשתות כוס משקה ולברך בקול רם ברכת "שהכל". המוכר שהיה אדם חילוני ולא שמר מצוות שמע כל יום את הברכה. ואז עשה חשבון נפש: היות ויהודי מגיע לכאן כל יום ומקפיד לברך בקול, אין זה מן הראוי לעמוד כנגדו בגילוי ראש ולא לענות אמן.

הוא השיג כיפה לראשו, ומאז כאשר היה רבי אליהו מברך, מיד מיהר לכסות ראשו ולענות אמן. דבר זה השפיע רבות על נפש בעל הקיוסק ולא ארכו ימים רבים עד שחזר בתשובה שלימה.

איש חסיד היה

להתמסר בגוף, בנפש ובממון, לעזרת והצללת חברו !

נלמד מהפסוק: "וישמע אברהם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו... וישב את כל הרכוש וגם את לוט אחיו... ואת העם" (פרק יד-יד, טז)

וכתב הפלא יועץ: "וידוע גודל מצות הצלת נפשות שניתנה כל התורה להדחות על פיקוח נפש וכ"ש וק"ו, שחייבים כל ישראל לפזר כל ממוןם, ולמכור אפילו הספרי תורה בשביל הצלת נפש. ואמרו חז"ל: "כל המקיים נפש אחת מישראל, כאילו קיים עולם מלא". כי אבינו הראשון אחד היה אברהם, ויצאו ממנו רבבות אלפי ישראל. ומאדם הראשון יצא כל העולם. לכן החיוב למהר ולהשתדל לכל דבר טוב, בכל כוחו, וה' הטוב בעינו יעשה. וקובע שכר הרבה למשתדל, כאילו הוא גומר ועושה.

חובה על כל אדם לשית עצות בנפשו להצלת זולתו, כפי שכתב רבינו יונה ז"ל בשערי תשובה (שער ג-עא). אמצעים רבים לכך, ואחד מהם הוא מה שכתב המבי"ט ז"ל בספרו (בית אלוקים שער התפלה - פרק טז): "וראו לירא וחרד דבר השם לכבות גחלת המגיפה בצדקה המצילה ממות ותשובה ומעשים טובים...

ואומרים בכל יום פיתום הקטורת בוקר וצהרים כי הוא מסוגל לענין הדבר (המגיפה) וכמו שמצינו (שבת פט) כשעלה משה למרום, שכל אחד מהמלאכים מסר לו דבר שנאמר "עלית למרום שבת שבי" וכו' ואף מלאך המות מסר לו דבר שנאמר (במדבר יז) "ויתן את הקטורת ויכפר על העם" וגו' ואי לאו דיהב לי מנא הוה ידע [=ואילולי שגילה לו המלאך, מניין ידע שהקטורת מכפרת ועוצרת המגיפה] וכיון שהקטורת מכפרת עליהם בזמן המגיפה, כמו כן קריאתו תועיל, על דרך "ונשלמה פרים שפתינו" (הושע יד).

וכן הובא בספר קב הישר (ח"ב פרט נט): והכלל - כי אמירת פרשת הקרבנות הוא ענין גדול, ובפרט ענין פרשת הקטורת הוא ענין גדול וחשוב מאד כמו שכתב בזוהר הק' (פרשת וירא דף קא). וכאן מביא הקב הישר את המעשה שמסופר שם, ונביא תמציתו:

רבי אחא האמורא, הגיע לכפר טרשא (עיר בארץ ישראל) התלחשו כל בני העיר: אדם גדול בא לכאן נלך אליו. באו ואמרו לו שהם בצרה גדולה כי כבר שבעה ימים שהחל הנגף בעיר ובכל יום הולך וגובר רח"ל. אמר להם: נלך לבית הכנסת ונבקש רחמים מהקב"ה.

בעוד שהלכו שמעו כי פלוני ופלוני מתו ופלוני ופלוני נזקקים למות, אמר להם רבי אחא לא עת להשתחוות כי השעה דחוקה מסכנת הנגף, אלא הפרישו מכם ארבעים מצדיקי העיר, ויעמדו עשרה לכל אחד מארבע רוחות, ואני עמם, ויאמרו בכוונה גדולה עניני קטורת הסמים. עשו כך שלושה ימים ואז אמר רבי אחא: בטלה הגזירה! וצויה ללכת לבית האנשים שנטו למות ושיאמרו שם פרשת הקטורת וכו' וכך עשו ובטל מהם המות. וקודם שיצא רבי אחא לדרכו צוה את בני העיר שלא יתבטלו מהתורה לעולם, והחליפו שם העיר וקראו לה "מתא מחסיא" על שם שחש הקב"ה עליהם. ע"כ המעשה המובא בזוהר.

ומסיים הקב הישר: "לכן צריך האדם לומר גם כן פרשת קטורת וברייתא דפטום הקטורת בכל יום, כי הוא תועלת גדול. (ושמבטל המגיפה). ובפ' (שם) הביא עוד מדברי הזוהר (ח"ב דף ריח): שכל מי שקורא בכל יום מעשה הקטורת, ינצל מכל פגעים רעים ומהרהר רע ומדין רע ומדבר, ולא ינזק כל היום ההוא.

[לסיים, יש בנותן ענין להוסיף ולעורר, דוקא בתקופה זו, שהכל מקוים שבקרב יוסר הנגף מעלינו כליל בעז"ה, ובתי הכנסת כולם יפתחו כמקדם, מן הראוי לזכור פרט חשוב שהוא בלתי נפרד מכבוד התפלה ומכבוד השי"ת אשר מלבד מה שכבר דברו וכתבו רבות על כבוד ביהכנ"ס והתפלה מהפן השלילי - שלא יבזוהו בדיבורים בטלים ופלאפונים וכו'.

אבל יש עוד דבר שראוי להזכיר גם מהפן החיובי, והוא היאך צריכה להראות התפלה ביהכנ"ס. שלא כמו אלו המאחרים לבוא במהלך פסוקי דזמרא וב"קפיצת הדרך" משתווים עם הציבור ב"יוצר אור" (במקרה הטוב) ואח"כ ממחרים לצאת. אלא מכבוד השי"ת ומכבוד התפלה וביהכנ"ס, להיות מהזיזים המקדימים לבוא אף קודם תחילת התפלה, וממילא להיות גם במעלת עשר הראשונים, ולא לצאת לפני סיום התפלה ולהמשיכה כ"תפלת הדרך"... אולי בחיזוק ענין זה של כבוד ה', ירחמנו צורינו ויסיר מעלינו כל מיני מרעין בישין.]

"אנו מצוים לאכול ולשתות ביום הקדוש..."

ערב יום כיפור שנת תרט. מודעות ברחובות עליהם חתום הגה"צ **רבי ישראל סלנטר** זצ"ל ובהם הוראה ברורה: על דעת המקום ועל דעת הקהל, בישיבה של מעלה ובישיבה של מטה אנו מתירים בשנה זו שלא להתענות ביום הקדוש הבא עלינו לטובה, ואדרבה מצוה היא לאכול ולשתות!

כשתושבי וילנא עשו דרכם לתפלת "כל נדרי" וראו את המודעות, לא ידעו את נפשם ולא האמינו כי כך עליהם לנהוג. אמנם ידעו כולם כי מגיפה קשה משתוללת בעיר וגובה מחיר יקר. השלטונות המקומיים פירסמו הוראת הרופאים הקובעת שרעב, צפיפות והתעייפות מחלישים את הגוף ומגבירים את הסכנה להדבק במגיפה. אך החרדים לא היו מסוגלים למצב שיחללו את קדושת היום באכילה ושתיה.

ואולם רבי ישראל סלנטר ידע כי עת לעשות לה' להתגבר כארי ולעמוד בפרץ ההלכה כי "חמירתא סכנתא מאיסרא", וכלשון **המגן אברהם** (סימן תקע"ו): "האידיא אין מתענין כלל בשעת הדבר, דמנוסה הוא כשאנו אוכל ושותה קולט ח"ו שינוי האויר".

משראה רבי ישראל שהציבור עדיין מתעקש לצום כרגלו מידי שנה בשנה, החליט לעשות מעשה שיזעזע את אמות הסיפין:

לאחר תפלת שחרית של יום הכיפורים עלה רבי ישראל על בימת בית הכנסת המרכזי בוילנא, כשלימינו ולשמאלו עומדים שני מורי הוראה מקומיים, ובצרוף שלושותן הרי הם בית דין, והכריז בקול: "בשם ה' וברשות תורתנו הקדושה אשר ענדה עטרה לכל מצוותיה במצוה אחת יסודית ראשית וכללית "וחי בהם" - ולא שימות בהם. אנו מתירים שלא להתענות היום!"

ותיכף ומיד לאחר דבריו אלו, הוציא רבי ישראל מחיקו גביע יין ומיני מזונות. ובירך בקול "בורא פרי הגפן" ו"מיני מזונות". כשהרבנים שעמו מחזיקים אחריו ואף הם אכלו לעיני כל הקהל. ולא נחה דעתו של רבי ישראל עד שכל המתפללים עלו שמו ואכלו. [חשוב לציין כי רבי יצחק בנו של רבי ישראל סלנטר שהעלה על הכתב מזכרונות אורחות אביו כתב בענין זה כי אמנם היתר האכילה והשתיה היה גורף לכולם אך לא התיר לבריאים אלא באופן של פחות פחות מכשיעור ולא יותר!]

וסיפר בנו של רבי ישראל: מעשה באדם אחד שהתרברב באזני אביו, שהוא החמיר על עצמו וצם ביום כפור של אותה שנה בה הייתה המגיפה. נענע רבי ישראל בראשו כמתפלא ומשתומם: "כיצד הרשית לעצמך לעבור עבירה חמורה שכזאת ביום גדול וקדוש זה?"

במשך תקופה ארוכה היה רבי ישראל משתבח בעצמו על המצוה הגדולה שבאה לידו, להציל נפשות ישראל מסכנה ולקדש ש"ש, ואשר משמים זיכו בידו ונתנו לו הכח והאומץ להוציא הדברים אל הפועל להחיות עם רב.

עפ"י ספרי תולדות הגרי"ס והתקופה

"או הוא, או מלאך המות?"

לפנינו דוגמת-מופת, כיצד נראה רב מושלם בישראל הדואג במסירות לכל צרכי עדתו. המעשה המופלא שלפנינו על הגאון **רבי אליהו חיים מייזל** זצ"ל, רבה הנערץ של לודז', פורסם לפני כשמונה עשרה שנה ב"איש לרעהו" (עלון שמות-תשס"ג) ונתבקשנו לפרסמו שוב, מחמת מוסר ההשכל שבו:

סיפר אחד הסופרים מבני לודז' בלשון זו: "בימי המגיפה הנוראה, עשה רבה של לודז' כל שאפשר כדי להציל את העדה ממלאך המות, תעניות רבות התענה ויחד עם הציבור כולו עמד בתפלה ימים רבים. ועדיין לא נעצרה המגיפה. לא היה בית שאין בו מת, רח"ל.

אותה שעה אחז רבינו באמצעי האחרון: או הוא, או מלאך המות! אחד מהם חייב להסתלק. לבש את הקיטל של יום הכיפורים, התעטף בטלית והתעטר בתפילין, ונשכב בשער בית החיים בתפלה לרבונו של עולם כי יסיר את המות מבני העיר.

הוא גמר בדעתו לשכב בשער בית החיים עד שהמגיפה תפסק או שיקחהו המות... ואכן הוא פעל! רבה של לודז' גרש את מלאך המות מן העיר! המגיפה נעצרה! את זאת סיפרו אנשי החברה קדישא שחיו את המאורע וראו זאת בעיניהם. המגיפה פסקה על ידי רבינו, ויהודי לודז' ידעו מעתה מה נורא וקדוש הוא האיש על העדה".

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

לב-חכם

ודרשו את שלהם.

אחד מהטיפוסים בבני ברק, היה מגיע לאכול בבית בכל שבת. פעם אחת החליט הלה שאחד מבני הבית "הרגיז" אותו והוא הודיע על אתר "אני עוזב את הבית הרגע". אמר לו רבי שייע: "אני מסכים אתך, אתה בהחלט צודק. אבל אתה לא יכול לעשות לי את זה! אתה לא יכול לעזוב פתאום את הבית לפני שנמצא לך מחליף! בבקשה ממך, תישאר פה עוד שבוע עד שנמצא מישהו במקומך". והטיפוס סבר וקיבל...

* * *

שום תכונה לא ניכרה בכפר הערבי השליו, כאשר הרכב עצר ליד בית האבן. מן הרכב יצא אדם וניגש אל דלת הבית. דפיקות חזקות נשמעו בדלת. בעלת הבית ניגשה לפתוח וגילתה להפתעתה איש שב"כ שהודיע לה קצרות "את עצורה!" האישה הובהלה למתקן חקירות שהיה ממוקם במרכז הארץ. על המתקן מבחוץ לא היו סימני זיהוי של זרועות הביטחון.

כעבור כמה שעות הושארה האישה בחדר לבדה עם קו טלפון פעיל. האישה מיהרה לנצל את ההזדמנות, התקשרה לבעלה והודיעה לו שהיא שמעה מהחוקר שמתכננים לעצור אותו בקרוב בגין עברות ביטחוניות! "עליך להימלט!" הורתה לו. הבעל נמלט מיד מכפר מגוריו כדי להסתתר במקום לא ידוע. לאחר שיחת הטלפון נכנס לחדרה יהודי מוכר. הוא והיא פרצו בבכי קורע לבבות.

היהודי המוכר היה אבא שלה. אוי! כמה דמעות הזיל אביה כאשר שמע שבתו הולכת להינשא לגוי, ערבי. הוא נקט בכל האמצעים אך לא נמצאה הדרך להציל את הבת. עד שהמקרה הגיע לאוזניו של רבי שייע...

רבי שייע יעץ לעסקן מסוים לבצע תרגיל, להתחזות לאיש שב"כ וכו' וכו' ורק כך היה ניתן להפגיש את הבת עם אביה. כעבור יומיים החליטה הבת שהיא אכן לא חוזרת לכפר הערבי. היא שבה לאביה בארץ, ולאביה שבשמים.

והערבי? מסתתר עד עצם היום הזה מפחד השב"כ...

כאשר לב-טוב נפגש עם ראש-חכם, רק השמים הם הגבול למעשי-החסד שניתן לעשות. ישנם מעשי חסד, וישנם מעשי גאונות-שבחסד. ככל שאדם מאמץ את מוחו יותר כיצד להיטיב עם הזולת, הוא יכול להמציא פתרונות יצירתיים שלא עולים על הדעת - אך מה לא עושים למען הזולת?

את התובנה הזו נלמד באמצעות מספר סיפורים מחסדיו של איש החסד המיוחד, **רבי יהושע רוזנבלט** זצ"ל מבני-ברק:

הקולות הרמים שפרצו מן הבית הרעידו את הרחוב. אש המחלוקת השתוללה בבית וההדים שלה פרצו, למרבה הבושה, מבעד לחלונות. "רבי שייע" עבר במקרה ברחוב יחד עם אחיינו, שהיה אז ילד. כיצד מגיבים אנשים שנקלעים לסיטואציה מביכה שכזו? עדיני הנפש חשים לחץ בלב, וממהרים להסתלק מהמקום בעודם ממלמלים פרק תהילים. גסי הנפש מטים אוזן כדי להבין על מה ולמה פרצה המהומה. ורבי שייע? המסלול שלו שונה לחלוטין! כאשר שמע את הקולות ידע מיד כיצד לפעול. הוא ביקש מהילד להתעכב רגע בחצר הבית ובלבו תפילה שהתרגיל יצליח...

כעבור כמה שניות הבחינה בעלת הבית בילד, וציוותה עליו להסתלק מהמקום. רבי שייע נשם לרווחה, ליטף את הילד ושילח אותו לדרכו. הוא ניגש מיד לבית משם פרצו הצעקות. דפק על הדלת בחזקה ומשזו נפתחה פתח בהתנצלות: "אני חייב לבקש מכם סליחה. הילד שנכנס לחצר שלכם הוא שלי, וזה באמת לא נעים מה שהוא עשה".

כיצד התנהלה השיחה בהמשך, זאת לא נודע. אך מה שכן נודע הוא שרבי שייע התעכב באותו בית במשך מספר שעות! עד שהנשרים הפכו ליונים והשלום שב לשכון בקן!

* * *

ביתו אשר בבני-ברק, פתוח לרווחה, כפשוטו. זקוק לישון? זקוק לאכול, לשתות? זקוק לחיוך? רבי שייע הוא הכתובת! כמובן שבמצווה זו נטלו חלק בראש בני ביתו, אשר מסרו נפשם להאכיל, להשקות ולמלא בדקדוק אחר דרישותיהם המוזרות של מרי נפש, שאף הם הגיעו

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים וסיפורים נפלאים - לך לך

מאלה שגדולתם מביאה להם שונאים. כי אם "והיה ברכה" שתוסיף לעשות צדקה וחסד ותהיה לברכה בפי כל. (הדרש והעיון)

"ואברכה מברכך ומקללך אאר" (יב, ג)

נשים לב לכך ששינתה התורה ולא נקטה "ומקללך אקלל", באותה הלשון שנקטה "ואברכה מברכך".

בכל עת שהיה רבי שמואל עובר בשוק המקומי, היו נשמעות קללות רמות לעברו. אחד המוכרים, גוי שונא ישראל, נהג להדר בהלכה שעשו שונא יעקב וכל יהודי שעבר שם היה זוכה ממנו לעיניים בורקות משטמה.

יוצא מן הכלל, לרעה, היה רבי שמואל הנגיד, שחי בספרד לפני כאלף שנה. רבי שמואל הצטיין בפקחות יתירה, טוב לב וחיוני מסחר ופוליטיקה יוצאים מן הכלל. חבוס בן מאכסן, שליטה של גרנדה, חיבב אותו מאוד וקידם אותו בתפקידים הפוליטיים, כשהוא מכהן כשר צבא ולאחר מכן כשר האוצר. לשיא הגיע כאשר נתמנה לשמש כוויזר, המשרה הכי קרובה לדרגת המושל.

כאשר עבר רבי שמואל בשוק, שפך הגוי על ראשו את הגרועים שבגידופים, אולם רבי שמואל שעשיר היה בתורה לא פחות מעושרו הגשמי, שתק ולא ענה דבר.

באחת הפעמים התלווה רבי שמואל אל מושל גרנדה, כאשר זה האחרון איווה לרדת לשוק ולראות את נתיניו מקרוב.

הגוי שראה מרחוק את

דמותו של רבי שמואל, לא דקדק להסתכל מי פוסע לצידו, הוא נעמד בפתח החנות ובקולו הרעים על רבי שמואל עלבונות ונאצות.

המושל נחרד. אך בראותו את רבי שמואל שותק, חרה אפו שבעתיים: "כך הוא עושה תמיד?"

רבי שמואל הנהן לאישור בענווה. הפקודה נורתה מפי המושל הנזעם: "כרות את לשונו הרעה לאלתר".

רבי שמואל הנהן שוב לאישור והמושל המשיך בדרכו.

רבי שמואל הורה לאנשיו לברר למי חייב הסוחר כספים, הוא שילם מכספו את כל חובותיו ושילח אל ביתו מדי שבוע תבואה ופירות, את אנשי ביתו ציווה רבי שמואל לקנות מסחורתו של הסוחר גם אם אין להם צורך בה ולחלק זאת לעניים.

הסוחר הגוי שהתפלל שעדיין לא נכרתה לשונו, השתאה לנוכח הטוב שהרעיף עליו רבי שמואל הנגיד. לבו נהפך למוטב ופיו

"לך לך ... אל הארץ אשר אראך" (יב, א)

בשנים הראשונות להנהגתו של הרבי מליובאוויטש קרא פעם אחת לאחד מחסידיו והטיל עליו משימה, שהייתה בסגנון סיפורי הבעל שם טוב. החסיד נצטווה לנסוע למקום כלשהו, בלי שנאמר לו מה לעשות שם ואל מי לפנות.

כשיצא החסיד מלפני הרבי התחיל לתהות: מה אני אמור לעשות שם? איזו משימה הרבי רוצה שאמלא? אולי לא הבנתי נכון את הדברים שאמר לי הרבי? החליט החסיד להעלות את שאלותיו על הכתב ומסר את מכתבו למזכירות הרבי.

הרבי הגיב על המכתב בשורה אחת, נוקבת: "אם מתחילים להתעורר אצלך ספקות, מתעוררים ספקות גם אצלי".

"לך לך מארצך" (יב, א)

להנאתך ולטובתך (רש"י)

אם היה זה נסיון, למה נאמר לו "להנאתך ולטובתך" דבר העשוי להקטין בהרבה את הנסיון?

אלא, בדבר זה גופו התבטא הנסיון, אם יעשה זאת אברהם בגלל "הנאתו וטובתו", או בגלל מצוות האלוקים. ואולם באמת אברהם עמד בנסיון "וילך אברם כאשר דבר אליו ה' " שהלך רק משום מצוות ה' ולא משום שיפיק מזה הנאה וטובה ..

"ויאמר ה' אל אברם

לך לך מארצך

וממולדתך ומבית

אביך" (יב, א)

אומר רבי שמשון רפאל הירש: "לך לך" - לך לעצמך, בדרכך שלך. לך בדרך שתבודד אותך מארצך וממולדתך ומבית אביך, מכל הקשרים שהיו לך עד כה. "לך לך" - בבדידות. אם שיטת הרוב איננה אמת - עבוד את ה' לבדך! איך יכולנו להתקיים ואיך נוכל להתקיים, אלמלא ירשנו מאברהם אבינו את אומץ הלב להיות במיעוט.

"ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך"

(יב, ב)

מדרך העולם שכשאדם עולה לגדולה ומתעשר הרי הוא מתרחק מבני משפחתו וממכריו העניים ואין זה לפי כבודו לתת דעתו עליהם ולעזור להם, וממילא קונה לו אדם זה שונאים ומקנאים רבים. לפיכך בירך הקב"ה את אברהם כי אפילו לאחר "ואגדלה שמך" לא תהיה

"עלי ועל כל בני ביתי ועל כל הנלווים אלי ועל כל בני ישראל עמיה" (זמירות ליל שבת)

השינוי מתחיל בך!

אם תנסה לחנך את כל העולם - גם את הילדים שלך לא תצליח לחנך...

אבל אם תשמש אתה דוגמה אישית, תעבוד על עצמך, תתרגל לחיות ברוגע, זה ישפיע עליך, ואז על כל בני ביתך, ואז על הנלווים אליך, ועל כל הסובבים אותך וכן הלאה....

זכור! השינוי מתחיל בך, עמוק בתוך הלב.

(מעט מן האור - ספיקא)

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - לך לך

חמנו של הגוי גוברת, ובכעסו הוא זועק: חמש זלוטי. חמש זלוטי אתן לך! עקשנית! למרות שאני בטוח שמחירו נמוך בהרבה! הנערה, בנחת ובשלוה, עושה רושם כמי שאינה מעוניינת כלל שיקנה את הכד, מנידה את ראשה כאומרת: אין על מה לדבר! גם בתשעים ותשעה זלוטי איני נותנת את הכד. הגוי אינו יודע את נפשו. הוא כלל אינו מבין, מדוע הנערה דורשת מחיר כה מופרז על כד פשוט כל כך.

באין אונים, השאיר את הכד על הדלפק ועזב את החנות בזעם... והנערה? אין היא מתרגשת כלל מן המחזה. היא לוקחת סדור בידה, ובהתרגשות רבה פותחת בתפלת מנחה של שבת קודש. ודאי תתפלאו, כיצד נערה יהודייה כשרה, משמשת כמוכרת בחנות בעצומה של שבת קודש? ובכן, זהו המעשה: הוריה של הילדה, לא היו שומרי תורה ומצוות, ואת חנות כלי הבית שברשותם, הם פתחו מדי שבת, רח"ל. למרות זאת, כשנפתח בסמוך לביתם בית ספר "בית יעקב", שלחו את בתם ללמוד בו. הבת שגלתה את אור התורה ומצוותיה, החליטה לשמור מצוות. ההורים רואים ואין הם מונעים זאת ממנה, אם כי אינם צועדים בדרכה. באותה שבת, נסעו ההורים לבני משפחתם, כשהם משאירים את בתם למלא את מקומם בחנות. הנערה - שלא יכלה לסרב להוריה, החליטה לפתוח את החנות בשבת ולשבת על כיסא המוכר, אך לא למכור מאומה! כך היא לא תחלל את השבת. ואמנם, כאשר הגיע הגוי לקנות את כד הנחושת הפשוט, היא העלתה את מחירו למאה זלוטי, בידעה שהוא לא יקנה את הכד במחיר מופרז שכוז. בתחילה נכנס הגוי אל החנות שוב ושוב, מנסה לשדלה בטובות, ולאחר מכן בצעקות, אולם כשראה שאינו יכול להניעה מדעתה, לא הוסיף עוד להופיע. והנה... פלא פלאות! אך יצאה השבת, והגוי נראה שוב בפתח החנות, בידו האחת מאה זלוטי ובידו השנייה הוא הניף את כד הנחושת, שנשאר על הדלפק מאז שעזב את החנות בחמת זעם. הגוי נתן את הכסף לנערה והסביר: "יודע אני כי אין זהו שוויו האמיתי של הכד. אך מה אעשה? לאחרונה חדשתי את הרהוט בביתי, וכשעברתי ליד חנותך, ראיתי את הכד, ומיד ידעתי שהוא ישלים את הרהוט החדש. לבי נמשך אחריו ואין אני מסוגל להשאירו בחנותך, על כן ארכוש אותו למרות מחירו הגבוה!" מאה זלוטי שילם הגוי על כד ששוויו אינו אלא חצי זלוטי בלבד! למחרת, כשחזרו ההורים לביתם, הם נדהמו לשמוע את סיפורה של בתם. קשה היה להם להאמין, שהכד ששנים - רבות שכב בחנותם באין דורש, נמכר ב... מאה זלוטי!

הסיפור חדר ללבם, והם החליטו לשמור את השבת כדת וכדין. בשבת הבאה, כאשר עברו יהודי העיר ליד החנות, ראוה נעולה על מסגר ובריה, והכל בזכות נערה יהודייה כשרה ש"רק" רצתה לשמור שבת... (ברינה יקצורו)

**"ויעתק משם ההרה
מקדם לבית אל ויט
אהלה" (יב, ה)**

אהלה כתיב בלשון נקבה, אך נקרא אהלו בלשון זכר, בתחילה נטה את

הרעיף ברכות על ראשו בכל עת שהיה עובר בשוק. חודשים חלפו והמושל נקלע שוב בלוויית רבי שמואל לשוק, הסוחר שראה את רבי שמואל החל משבחו בקול רם. המושל זקף גבה כעוסה: "הן ציוויתי אותך לכרות את לשונו מפיו". רבי שמואל התנצל: "עשייתי ככל אשר ציוויתני, אדוני. כרתי את לשונו הרעה מפיו ותחתיה שמתי לו לשון טובה..."

"ומקללך אאור", מדוע לא נאמר אקללך את השאלה שואל הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב בספרו, אבל בשונה מן התירוץ שהוא מביא שם, שמעתי תירוץ אחר, אף הוא בשמו של ה"קדושת לוי": הקב"ה הבטיח לאברהם שהשונאים שלו, אלו שמקללים אותו, יזכו להארה, כאשר יוארו עיני שכלם, ייהפך לבם לטובה לאהוב את אברהם במקום לשנוא אותו.

לפי"ז יובן המשכו של הכתוב: "ונברכו בך כל משפחות האדמה". שהרי אם יהיו שונאים שיקללו את אברהם ויקוללו משמים, איך יברכו את בניהם שיהיו כמו אברהם. אולם כאשר השונאים ייהפכו לאוהבים, כולם ירצו להתברך בבנים כמו אברהם.

"ואברהם מברכך ומקללך אאר" (יב, ג)

מדוע נאמר בברכה קודם "ואברהם" ואחר כך "מברכך", ואילו אצל קללה נאמר להיפך, קודם "מקללך" ואחר כך "אאר"? משום שמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה ומחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה. ולפיכך המברכים יתברכו עוד לפני שיגיעו לכלל מעשה, רק בשביל המחשבה. ואילו המקללים יתקללו רק לאחר מעשה ולא אחר המחשבה. (כלי יקר)

"ואת הנפש אשר עשו בחרן" (יב, ה)

וברש"י: "אברהם מגייר את האנשים ושרי מגיירת הנשים, ומעלה עליהם הכתוב כאילו עשאים".

אברהם אבינו מרוב אהבתו לה' - למרות כל הניסיונות שעברו עליו, הצליח להכניס גרים תחת כנפי השכינה, אין זאת אלא מתוך אהבתו לבורא העולם.

הנה, כשאדם לא מחפש כבוד, לא הצלחה, ולא כל מיני הישגים חיצוניים, אלא הוא מחפש את הנקודה הפנימית האמיתית של עצמו, אז הוא זוכה להשתחרר מן הכעס, מההקפדה, מחוסר שביעות הרצון, מהרגשת הקיפוח... הוא מתחבר אל הנקודה הכי גבוהה, לנקודה של השמחה. וכשהוא מחובר ושמח, והשמחה שלו לא תלויה בכל מיני דברים חיצוניים. הוא בוחר בה' מאהבה, מהמקום הכי פנימי, הכי אמיתי שלו.

שבת אחר הצהריים. יהודי העיר עשו את דרכם אל בית הכנסת לתפלת מנחה, אך מחזה מוזר עד מאוד, עצרם בפתח חנות הכלים. מה רואות עיניהם? גוי כבד גוף, מגושם, סמוק ממאמץ וחמה, עומד על יד הדלפק כשהוא דופק עליו בזעם.

בידו זלוטי (מטבע של הימים ההם) אחד בלבד והוא מבקש לרכוש כד נחושת קטן ופשוט, אשר מחירו אינו עולה על חצי

זלוטי. אולם נערה יהודייה בת ישראל, שנצבה מאחורי הדלפק, מצביעה לעבר הכד, כשהיא עונה בקול שקט - אך ברור והחלטי: לא אמכור אותו בפחות ממאה זלוטי!

לעי"נ

הרה"ח ברוך בן ר' משה רובין ז"ל
ו' מר-חשוון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - לך לך

בעיר אחת בגרמניה היה יהודי מתבולל, בעל בנק פרטי, ולו בן יחיד. חלה הבן, ואביו הבהיל למיטתו רופאים מומחים, אך קצרה ידם והמחלה הלכה והחמירה, הילד דעך. נזכר האב שאביו היה פונה בעת מצוקה לשמש בית הכנסת, שיערוך תפילת "מי שברך" הלך לבית הכנסת ופנה אל השמש, שאל בכמה תעלה לו ברכה כזו לרפואת בנו.

היה שם אורח, יהודי מגליציה שבא לרגל עסקיו. שמע, והתעניין. "בצאנו כבר היית?"

צאנו? מה יש בצאנו, בית חולים? פרופסור נודע?!

"הרבה יותר" השיב. "יש שם 'וואנדער רבינער' רבי עושה נפלאות, מחולל ניסים, מכל העולם נוהרים ובאים!" שב לביתו וסיפר לאשתו. דחקה בו לנסוע. הטלטל בדרכם, חצה ארצות, עבור מחוזות והגיע לצאנו. בא לרבי ושטח מבוקשו, בנו חולה שהרבי ירפא.

חקרו הרבי. מאין הוא, מגרמניה. מה עיסוקו, מנהל בנק. האם הבנק סגור בשבת, ודאי שלא. כל הבנקים פתוחים בשבת וסגורים ביום ראשון ושלו בכלל. "בין הרבי, התחרות קשה, ורוב לקוחותיו גויים. ובכלל, גם בביתו אין השבת נשמרת."

וכשרות? גם לא. בבית הוריו שמרו. כיום, אין בעירו אטליז כשר. וטרהר? אינו יודע מה זה. הרבי הסביר. אה, אז לא. "טוב" נאנח הרבי. "ובכן, שמע. מישהו הטעה אותך, איני עושה נפלאות: אין בידי לרפא את בנך."

לא? אם כן, לחינם בא. מבקש הוא סליחה על ההטרדה. אבל מדוע התור ארוך כ"כ? "אסביר לך" המשיך הרבי, "אנשים יודעים שהצרות באות ממרום, ומאמינים שתפילתי מקובלת לפני ה' וביכולתי לפעול לביטול הגזירות. גם על בנך נגזרה

גזירה, ואני מוכן לפנות אל הבורא ולבקש שימלא משאלתך וירפא את בנך. אבל אז ישאל הש"ת: האם הוא עושה רצוני, שמבקש שאעשה רצוני? ומה אוכל לענות?!

על כן, מציע אני עסקה: אתה תקבל על עצמך לשמור שבת כשרות וטהרה, ואני מתחייב שהש"ת יעשה רצונך ובנך ירפא!" שמע הבנקאי, ושקל את העסקה. ענה: בענין הכשרות, מבין אני שאין בעיה. נעבור לצמחונות. בענין הטהרה, אשאל בבית. אבל בענין השבת, אין על מה לדבר. אם אסגור את הבנק בשבת יעזבוני לקוחות והעסק יסגר.

"כרצונך", השיב הרבי. "לא עשינו עסק". לחצו ידיים, נפרדו כידידים. חזר לביתו, ובנו גוסס "נו, מה היה שם" שאלה האם.

"יהודי קשוח" ענה הבנקאי, "אי אפשר לעשות איתו עסק, אינו מוכן להתפשר!" וסיפר על הפגישה. נרעשה האם: "רוצח! הבנק חשוב לך יותר מבנך? אתה רץ מיד לדואר ומשגר מברק שאתה מסכים לשלושת התנאים."

אהל אשתו ואחר כך את שלו (רש"י).

אברהם אבינו הקדים לבנות את אהל אשתו, לפי שצריך לכבדה יותר מגופו (יבמות סב).

לאחר פטירתו של ראש ישיבת טלז באמריקה, הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל, סיפר אחד מתלמידיו: לאחר שנתמנתי לשמש כרב שכונה, הגעתי לבית רבי הגר"מ, והצגתי בפניו בעיה מסוימת שנוצרה אצלי בשלום- הבית: מדי בוקר מבקשת ממני אשתי להוריד את פח האשפה, ואני סבור שאין בכך כבוד התורה.

מה עלי לעשות?...

עשה ראש הישיבה עצמו כחושב ומהרהר בדבר התשובה שיש להשיב לשאלה קשה מעין זו, ואחר כך אמר לאברך: 'חושבני שאינך צריך להוריד את הפח'.

למחרת בבוקר, נשמעות דפיקות על דלת ביתו של האברך. מה נדהמו בני הזוג לפגוש על מפתן הבית, את ראש הישיבה בכבודו ובעצמו. 'במה זכינו שכבוד הרב מגיע אלינו הבוקר?', שאלו בני הבית, והגר"מ גיפטר השיב: 'אני מתנצל על ההפרעה, רק תראו לי בבקשה היכן מונח הפח כדי שאוכל להורידו...'. (ופריו מתוק)

"ויתן לו מעשר" (יד, כ)

איתא בשבת (ק"ה, א) "אמר רבי יוסי יהא חלקי מגבאי צדקה ולא ממחלקי צדקה" ביאר במרדכי (פ"א דב"ב ס' תק"ב) פירש משום דמחלקין לקרובים יותר עיי"ש אף על גב דרשאי ליתן לקרובים.

אמר מרן הגרש"ז אויערבאך, כדי לא להיכנס בחשש 'מחלקי צדקה' ובפרט שלפעמים נותן לקרוב יותר מאדם זר, הוא נוהג שכאשר נותן לו גביר סכום לחלק לצדקה אומר לו אם אתה מסכים ליתן הכסף 'עבורי' ואעשה בו מה שארצה, ואם הגביר הסכים לקח ממנו

הכסף, והטעימו שאז הכסף הוא שלו 'ולא כספי צדקה' ממילא יוכל לעשות מה שירצה.

וסיפר לי שבעבר היה אצלו הנגיד הנודע מחזיק התורה בכל העולם ה"ה ר' משה רייכמאן ונתן לו צ'ק על סכום גדול, אמר לו: "אם אתה מסכים ליתן הכסף עבורי ולעשות בו כרצוני" ענה לו: "כן". וכדי להיווכח בהסכמתו האמיתית יצא הגרש"ז למטבח והביא קופסת גפרורים והצית גפרור וקרבו לצ'ק. שאלו ר' משה: "רבי מה הנכם עושים", אמר לו: "אני רואה שהנך לא מסכים באמת שאעשה בצ'ק מה שארצה, אם כן למה לקחת ממך כסף". (מידות והנהגות טובות)

"אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם

במחזה לאמר אל תירא אברם אנכי לך

שכרך הרבה מאד" (טו, א)

ליקוטים וסיפורים נפלאים - לך לך

אדם, היו חבושים בבית האסורים. יום אחד בא המלך לביקור בבית הסוהר, והייתה זו שעת רצון מלפניו, משום כך אמר המלך, כי יבקשו ממנו בקשה אחת וימלאנה. מיד קם אחד מן האסירים ויאמר אל המלך: הוד מלכותו, אנא, חטאתי לפניך ומבקש אני ממך סליחה ומחילה על כך. אנא, הוצא אותי מכלאי. נכמרו רחמי המלך על האסיר ויצווה לשריו לשחררו מבית האסורים ולהשיבו אל ביתו.

האסיר השני, שבאותה העת בה הגיע המלך לא היה נוכח שם, אמר לחברו לכלא: כעס רב לי עליך! בידך היה מלבקש גם בעבורי לצאת לחופשי, שהרי אילו היית אומר למלך, שישחרר גם אותי, או אז, הייתי יוצא אף אני לחופשי, כי עת רצון הייתה לפני המלך, אולם כעת, שאמרת "הוצא אותי מכלאי", אותך יוציא ואותי ישאיר.

כן הוא הנמשל: כך אמרה שרה לאברהם: אילו בעת שהבטיחך הקב"ה "שכר הרבה מאד" היית אומר ומבקש "ואנו הולכים עירייתם" בלשון רבים, הרי כמו שנתן לך בן (ישמעאל), כך הייתי זוכה גם אני ונפקדת בבן. כעת שאמרת "ואנכי הולך עירייתם" בלשון יחיד, לך נתן הקב"ה בן ולי לא נתן. ולכן "חמסי עליך"!

"המול לכם כל זכר" (ז, י)

הרה"ק רבי שלום מבעלזא זיע"א הוזמן לסעודת ברית-מילה ובתוך הדברים אמר לאבי הבן: "היום הושלמה ברית-המילה שלך". תמה האיש: "ברית-המילה שלי?"

הסביר הצדיק: "כל מצווה צריך לקיים בשלמות במחשבה, בדיבור ובמעשה. את ברית-המילה אנו מקיימים בתינוק במעשה, אבל במחשבה אין הוא מקיים את המצווה, שכן עדיין אינו בר-דעת. רק כשמכניס את בנו בבריתו של אברהם אבינו, הוא מתקן את המחשבה שהייתה חסרה בברית שלו-עצמו". והוסיף: "זהו שנאמר לאברהם 'ואתה את בריתי תשמור, אתה וזרעך אחריו'. לשם-מה נאמר שוב 'אתה'? אלא כאשר תקיים את הברית לזרעך, תגיע 'אתה' לשלמות במצוות המילה".

"המול לכם כל זכר" (ז, י)

ידועה השאלה, הרי אברהם קיים את כל התורה לפני שנצטווה, ומדוע לא קיים גם את מצוות המילה קודם שציווהו הקב"ה? יש מפרשים (שפתי חכמים) שהטעם הוא על פי הכלל הידוע, "גדול המצווה ועושה ממנו שאינו מצווה ועושה", ולכן לא רצה אברהם למול כל עוד לא היה מצווה (שהרי מילה היא פעולה שניתן לעשותה רק פעם אחת, ואם יקיימנה בזמן שאינו מצווה, לא יוכל לקיימה לאחר מכן שוב, בזמן שיצווה עליו הקב"ה לעשות כן, ויפסיד את מעלת "מצווה ועושה").

בשו"ת שרידי אש (הרב ויינברג) מובא טעם אחר- מעצם הגדרתה של מצווה זו כ"ברית", ברור שלא ייתכן שאדם יכרות "ברית" בעצמו, בלי שהאחר (במקרה זה- הקב"ה) יפנה אליו לשם כך. "ברית", מעצם טבעה, מצריכה שניים, ולכן ברור מדוע לא נקט בה אברהם כצעד חד צדדי מבלי שהקב"ה פנה אליו.

א לט שבת

מיהר, ושלח את המברק, כשחזר, כבר הוטב לילד. כעבור זמן קצר, נרפא. והעיר געשה ורעשה: הבנק נסגר בשבתות, אנשים שמעו את הסיפור השתאו והעריכו והעסקים רק שגשגו. שלחה אותו אשתו לשלם לרבי שכרו 300 מארקים כדמי ביקור אצל הפרופסור, ולא הסכים לקחת. כאלישע, שמאן לקחת כסף מנעמן, כדי להרבות כבוד שמים. אחרי שהתעקש אמר הרבי: "אם כן, היה שלוחי. בבית המדרש יושבים אברכים ולומדים. חלק ביניהם את הכסף ויברכו את בנך". הלך וחלק. שמע אחד הלומדים, ומיהר אל הרבי. לפני זמן רב חלתה אשתו ומחלתה הלכה והחמירה, והרבי הסתפק בברכה. שאל בכאב: "האם הרבי מושיע רק מחללי שבת?!"...

נתן בו הרבי עיניו: "אתה חסיד שלי?" "ודאי!" ואוהב אותי?" "אהבת נפשי!" "אם כן, מדוע לא תבין! הקב"ה גזר גזירה, מי אני שאבטלנה. ואם אני מחולל מופת, ומכריח לבטל גזירת שמים, אני מעורר עלי רוגז והקפדה, ועלול לשלם על כך ביוקר רב. אבל הכל כדאי, כדי להרבות כבוד שמים. כדי שבאשכנז יראו בנק סגור בשבת, וידעו שיש אלוקים בישראל! אבל שאתה תדרוש זאת ממני...?!" (והגדת)

"הבט נא השמימה וספור הכוכבים... כה יהיה

זרעך" (טו, ה)

אומר רבי מאיר שפירא מלובלין: כך אמר הקב"ה לאברהם: יודע אתה שלא תוכל לספור את הכוכבים, ואף על פי כן מביט אתה לשמים ומנסה לספור אותם. אף צאצאיו יהיו כך, תהיה בהם ההעזה והרצון להתמודד עם דברים הנראים למעלה מן הטבע ומיכולת אנוש.

"ויוצא אותו החוצה ויאמר הבט נא השמימה

וספר הכוכבים... כה יהיה זרעך" (טו, ה)

כשם שהכוכבים נראים לעינינו מרחוק כנקודות זעירות בלבד, בה בשעה שהם עולמות עצומים... כך יראו גם היהודים. בעולם הזה יהיה מראיהם עלוב ושפל, אולם בשמים יהיו עצומים ורמים ויהוו את היסוד של כל הבריאה... (בשם הבעש"ט)

"ושרי אשת אברם לא ילדה לו" (טז, א)

דווקא "לו" לא ילדה - דייק הרה"ק רבי יחיאל ממליץ זיע"א - אבל בעצמה נחשב לה הדבר כאילו ילדה ילדים רבים, שהרי כבר נאמר "את הנפש אשר עשו בחרן", ודרשו חז"ל: שהכניסן תחת כנפי השכינה, אברהם מגייר את האנשים, ושרה מגיירת את הנשים, וכבר אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: כל המלמד בן חברו תורה - מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו. הרי נחשב לה לשרי כאילו כבר ילדה ילדים רבים, אלא ש"לו" - לאברהם - עדיין לא ילדה.

"ותאמר שרי אל אברם חמסי עליך" (טז, ה)

ולכאורה, מה מקום יש לכעס שרי על אברהם? במדרש מוסבר הדבר על פי משל: שני בני

{ אז נדברו }

פרשת לך לך תשפ"א | גליון מספר 486 | לסדר: "ושמתי את זרעך כעפר הארץ"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והערות:

a8447168@gmail.com

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

נקודה למחשבה... למה כבר חצי שנה הכל סגור סגור...??

שבט שעברה קראנו על פרשת נח... ניסיתי לדמיין לעיני רוחי איך היתה נראית התיבה ששטה לה על פני המים... אז דבר ראשון: התיבה היתה שחורה משחור!!! בקיצור: תיבה חרדית... שחור בוהק... תאר לעצמך אתה רואה איזה קופסא מפויחת שטה על המים... לא מרשימה בעליל... אבל הנתונים היבשים אומרים שכל העולם כולו נמצא כעת בתוך הקופסא השחורה הזו!!! לא רבע עולם... לא חצי עולם... אלא כל היקום ככולו מרוכז כעת בתוך הקופסא השחורה הזו!!! בין תרצה ובין לא תרצה... בין אם זה מרשים ובין אם לא... זו המציאות... עכשיו: במקביל!!! אני אראה לך את הפמליא של פוטין שועטת בכניסה לירושלים... עם ארבעים רכבי שרד יקרים ביותר שצופרים בכביש ריק... תגיד לי בכנות: ממה אתה יותר תתרשם????

הראיתי לך מצד אחד את התיבה של נח... אתה רואה כעת בעיניים שלך את הקופסא השחורה שכל העולם כולו נמצא כעת בתוכה... ובמקביל!!! אני מראה לך את הפמליא של פוטין... תגיד לי בכנות: מה יותר מרשים אותך?? לא נעים להגיד בקול... אבל למרבה האבסורד אני מוכרח להיות כנה ולומר: שפוטין!!! לראות את הפמליא של פוטין זה יותר מרשים אותי מלראות את תיבת נח!!! מה שנכון נכון... סו"ס הפמליא של פוטין זה רכבי שרד... זה צ'אקאלאקא... זה פמליא מלכותית... אבל תיבת נח?? מה מרשים בתיבה הזו?? אתה רואה איזה קופסא שחורה... שיש בתוכה פחות ממנין "מלחים"... שאף אחד לא מלווה אותם לא פמליא ולא מלכותית... אז תסלח לי... פוטין הרבה יותר מרשים... אבל הההלו... אתה מדבר כמו תינוק בן יום!!! פוטין פוטין... עם כל הכבוד... כמה רכבי שרד... אבל אתה יודע מה המשמעות של תיבת נח?? כשתיבת נח חולפת לידך... המשמעות היא שכל היקום כולו על כל יושביו חולף לידך בקופסא אחת... אתה יודע איזה מעמד נורא הוד ומעתיק נשימה לראות את ככככל היקום כולו שט ברגעים אלו על פני המים...?? נכון!!! אני מבין!!! בשכל אני מבין אותך מצוין!!! אבל תכל'ס... בשורה התחתונה... תיבת נח שחורה... פרמיטיבית... מעט אנשים... אין שם שום דבר מעניין... וממילא אם רק תתן לי לראות את אברהם פריד עם אלפיים איש שמוחאים לו כפיים... אני אשאיר את תיבת נח... שישאר שם עם שלושת ילדיו... ואני אלק למחאות כפיים בהופעה הכ"כ עוצמתית ומרשימה....

הבנת לאן אני חותר??? ההתרשמות הרגשית שלנו מנותקת לגמרי מהשכל!!! ואין לך מושג עד כמה!!! תביא לי איזה משגיח קטן מלווה בארבע משטרות ושמונה אופנועים... אלף אנשים... וחמשת אלפים ילדים עם דגלים... ובמקביל תביא לי את מרן ר' חיים קנייבסקי שליט"א בתוך סוברו חבוטה מלאה בכל הספרים שהוא חיבר... מה אתה חושב?? למי אני אלך??

נדמה לך שלמרן ר' חיים קנייבסקי שליט"א?? תשכח מזה!!! אני אלק לצ'אקאלקות... אז במקרה!! ברוך ה'... ממש "במקרה" את כל הקצ'אקראי הזה עושים סביב מרן ר' חיים קנייבסקי... אבל שלא תחשוב לרגע שניטית ההתרשמות וההתרגשות שלנו היא מהגדלות שלו בתורה... אנחנו בסה"כ מתרשמים מהתכונה... מהדחיפות... מהרכבים... מהבלגן... **זה מה שבעיקר תופס אותנו...** אני יודע שקשה לשמוע את זה... קשה לבלוע את הגלולה המרה הזו!!! אבל זו המציאות של דורנו החיצוני והשטחני!!! תנסה לקלף... תנסה לגרד את כל המסביב... ולהשאיר את גדול הדור עם הספרים הכ"כ חשובים שלו בלי כל הפיצ'פקס מסביב... ואתה עלול פתאום לגלות שהאוטו של ההכנסת ספר תורה עם האורות המהבהבים האלו כבר יותר מרשים אותך ומדבר אליך...

אז אם שאלת מה הקב"ה רוצה בכל הסגרים והבידודים האלו???

אז הנה!!! הקב"ה בסה"כ רוצה טיפ טיפה יותר פנימיות!!! בחצי שנה האחרונה הקב"ה כיבה את כל הפרוז'קטורים... הזיז לצד את כל הצ'אקאלקות... את כל ההמוניות ואת כל החיצוניות... **די!!! די לשקר הזה!!! די לאחזית עיניים הזו!!!** ה' רוצה פנימיות!!! ה' רוצה שנסתכל פנימה!! שאת מה שצריך להעריך... נעריך בגלל הערך האמיתי שלו!!! לא בגלל כל מיני סממנים חיצוניים ושטחיים שעושים סביבו... הגיע הזמן שנעריך את מה שצריך להעריך לא כי זה כעת הטרנד... וזה מה שהולך היום וזה מה שכככולם עושים... אלא נחדור ישר לערך הפנימי!!!

הגיע הזמן שנתחיל להעריך את המקום שלנו כבני תורה מתוך הקופסא השחורה שבה!!!

כן... לפני שנה למדנו פתאום להעריך את התורה שאנחנו לומדים... למה?? כי היו מלא מלא אנשים שהגיעו ליד אליהו... והייתה תזמורת נורא נורא גדולה ורצינית... ולפי חוזק ההגברה ככה השתכנענו עד כמה התורה חשובה... אז זהו שכעת הקב"ה קרא לנו לסדר והוא ניטרל את כל הפמליא המלכותית הזו והוא רוצה כעת שנעמוד מול קופסא שחורה ומפויחת... לא מרשימה בעליל... שקוראים לה בית המדרש והדף גמ'... ובנין שבתוך הקפסולה הזו כל היקום נמצא!! שבנין שגם אם חיצונית זה לא מרשים... זה לא מפריע לו להיות נתון מדעי... שכאן כל היקום נמצא!!! אני מודיע לך שבתבת נח לא היה זיקוקי דינור... וגם לא תזמורת מאה נגנים... לא הגיעו כוכבי הזמר הענקיים... וגם לא היו שם רבבות אנשים... ו... נ... לכן זה לא היה כל העולם?? אז אותו דבר כאן: **כשאתה יושב ועוסק בתורה לשמה... כאן!!! בד' אמותיך כל העולם!!! כל היקום כולו מקופל מתחת רגליך...** תרצה או לא תרצה... נראה או לא נראה... זה לא משנה את המציאות... זו המציאות!!! התורה היא הקופסא השחורה של העולם! קיום כל העולמות...

שובנו תוקף ליראתך ולא נחשף (נערי) שוליים... עננו כשענית...

אחד מה"סליחות" שאומרים בימי בה"ב זו התחינה שנתקנה על מגיפות הילדים... באותם דורות היה מגיפה קשה שהשתוללה שפגעה בעיקר בילדים ועל המגיפה הזו תקנו תחינה מיוחדת שאנחנו אומרים אותה עד היום "קל נא רפא נא תחלואי גפן פוריה..." (הקהילות שלא נוהגות לומר סליחות בה"ב הפיט הזה נמצא על סדר התפילה ביום כיפור בתפילת מנחה...)

כשאמרתי את הפיט הזה שמתי לב לדבר מוזר!!! מצד אחד זועקים שם על תחלואי גפן פוריה... הצל מנגף ואל יהיו לשוסף... אבל מצד שני תוך כדי תוך כדאי שמתפללים על המגיפה ועל רפואת הגוף... ישנם כל מיני דברים נוספים שנראים לא קשורים...

לדוגמה: זכור צור חוצב היום לנו תגל... ואז פתאום עובר נושא: טהר טומאתנו ולמאור תורתך עינינו גל... פתאום מתחילים להתפלל על מאור פנים בתורה... **מה זה קשור עכשיו?** אנחנו כעת מתפללים על חוליה... על אבעבועות שחורות... אז מה הקשר עכשיו טהר טומאתנו? וכך גם בהמשך הפיט: רחמך תעורר כי לקינו בכפלים... ואז פתאום עוברים נושא: "שובנו תוקף ליראתך ולא נחשף שוליים"? פתאום מתפללים על יראת שמים... ושלא יהיו שוליים במחננו? וכן הלאה וכן הלאה... אתה מוזמן בעצמך לעבור על הפיט הזה... זה נראה לאורך כל הדרך שהפיט הזה מדבר על שני נושאים והוא כביכול כל הזמן קופץ ומדלג ביניהם... רגע אחד הוא מתפלל על המגיפה הקשה שה' יצילנו ושניה אח"כ הוא מתפלל "למדנו וחכמנו אמרתך הצרופה..." רגע אחד "כלה שוד ושבר סער וסופה" ופתאום הוא עובר "למדנו וחכמנו אמרתך הצרופה"???

השאלה הזו כבר נכתבה בגיליון זה לפני הרבה זמן... לפני שמונה שנים... אבל היום??? כשאנחנו עומדים מול המגיפה הנוכחית... כיום הכל מובן... היום כולנו מבינים שהשאלה בכלל לא מתחילה! בטח!!! ברגע שיש מגיפה... אז מהי ההשלכה הראשונה שנגרמת מזה? שאין חידר... אין לימודים... אין מסגרת... אין מלמד תינוקות... וכשה' מה שקורה!!! אז התסמין הראשון והתופעת לוואי הקשה ביותר של המגיפה זה "טהר טומאתנו ולמאור תורתך עינינו גל..." אוי אוי רבש"ע... טהר טומאתנו... מי יודע איפה הנוער המשוועם שלנו מחפש את עצמו... טאטע... טהר טומאתנו... אוי רבש"ע... העיניים שלהם כבדות... למאור תורתך עינינו גל!!! תתן להם מתיקות התורה... שובנו תוקף ליראתך... תטע בהם יראת שמים... כדי שחלילה וחס לא נחשף שוליים... לא מספיק ש"הצל מנגף ואל יהיו לשוסף"!! לא מספיק שהם ינצלו מהמגיפה הגשמית!!! הזעקה הגדולה ביותר זה שהם ישמרו על הצלם הרוחני שלהם... שובנו תוקף ליראתך... למעשה ידך תכסוף!!! אבאלע... תראה את הנוער הטהור שלנו... שאנחנו מצינו השתדלנו כמה שפחות להרוס אותו... השתדלנו עד כמה שיכולנו לשמור אותו טהור כפי שקבלנו אותו ממך... אנה: למעשה ידך תכסוף!!! הילדים שלנו זה מעשה ידך... אנחנו רוצים שהם ימשיכו להיות מעשה ידך... ימשיכו להיות אותנטיים נקיים טהורים זכים... בלי מושגי הרוחב המשוגע והרדוד שקיים היום...

כן... בימים אלו אנחנו צריכים לאמץ את הפיט הזה!! לאמץ את השילוב המנצח של!!! לזכור כל הזמן שאם יש עכשיו נגף!!! אם יש עכשיו תחלואי גפן!!! אסור לשכוח לרגע שהנגף היותר משמעותי הוא "שובנו תוקף ליראתך ולא נחשף ח"ו שוליים..." מה שנכון נכון...

כשרואים את הנערים שנוסעים בימים אלו עם האופניים החשמליים ומסתובבים סביב עצמם שעות ע"ג שעות... ומי יודע באיזה סף תהום הם נמצאים... יש רגעים שמתגנבת מחשבה... רגע... אולי כעת זה גזירת השמד... אולי צריך למסור נפש ולפתוח את הכל!!! אבל בשביל זה אנחנו לא גדולי ישראל ואין לנו את הזכות לקבל כאלו החלטות... אבל מה שבטוח שלכה"פ תפילה! אנחנו מחויבים להתפלל ולזעוק לשמים שה' יציל אותנו מהמגיפה הזו תרתי משמע!!! גם מהמגיפה הגשמית ובעיקר מההשלכות הרוחניות שלה...

מה אנחנו לא יכולים לפטור את עצמנו!!! בשביל זה יש לנו עכשיו סליחות של בה"ב... שעד השנה האחרונה כל פעם שהגיעו ימי בה"ב... עשיתי פרוץ מפקה... מה עכשיו סליחות על הבוקר באמצע החיים??? פתאום באמצע חודש חשוון סליחות?? על מה בדיוק???

אז זהו שהשנה אנחנו מתחילים להבין כל מיני דברים שפעם היו מבינים אותם יותר מידי טוב... פעם כשהתחילה עונת החורף... כל אחד היה נושם נשימה עמוקה... כן עונת המעבר והחורף מביאים איתם כל מיני מחלות... אם זה דלקת ריאות וכל מיני מחלות שאצלנו זה נגמר בחמשה ימים אנטיביוטיקה ואילו אצלם זה היה יכול להסתיים בחלקה חדשה בבית הקברות של אנשים צעירים... כן... ככה זה היה פעם... ממילא כשהתחיל החורף כולם ידעו שיש על מה להתפלל!!! וכשהם אמרו "אולי יחוס עם עני ואביון" הם הבינו טוב מאוד מה שהם אומרים... אז זהו!!! שהשנה אנחנו כבר קצת יותר מבינים על מה יש להתפלל...

החורף לפנינו!!!! ומה הוא טומן בחובו??? איש אינו יודע! האם הגל הזה כבר מאחורינו? והאם בהמשך החורף יהיה חלילה עוד גל? האם מישוהו יכול לענות על השאלה הזו??? היחיד!!! היחיד שיוודע לענות על השאלות האלו... זה בורא עולם... ובשביל זה אנחנו פונים אליו בסליחות של בה"ב ואח"כ בסליחות של שובבים"ם... כדי להתפלל על החורף!!!!

ובינינו... אנחנו די שכחנו להתפלל על המגיפה הזו... לא נעים לשאול: אבל מתי אחרונה התפללת שה' יבטל את הגזירה הזו? מתי פעם אחרונה אמרת פרק תהילים על המצב המתמשך והבלתי נגמר הזה?? מפחיד לומר אבל התרגלנו למסכה ולמשטרה ולמאומותם ולמלוניות ואחוזי בדיקות ומספרי נפטרים... התרגלנו לשיח הזה והפסקנו להתפלל על זה... והפלא הגדול ביותר... שגם כל העצרות תפילה המוכרות שנעשות תמיד על טילים שנופלים בדרום או על האינתיפאדה... איפה הם היום?? **נרדמנו!!!** די... כבר אין לנו כח להתפלל... אין זאת אלא שמוכרחים לומר: שזה עצמו חלק בלתי נפרד מהגזירה בעצמה... כמו הורט שמקובל בשם צדיקים: שבמעמד ברית בין הבתרים הקב"ה מראה לאברהם אימה חשיכה גדולה נופלת עליו... אברהם רואה נהרות של דם גר יהיה זרעך בארץ לא להם... נו... כשאברהם רואה כ"כ הרבה צרות שיהיו לזרעו אחריו... מה הוא עושה??? כלום!!! תרדמה נפלה על אברהם... אברהם ישן... איך זה יכול להיות? הבנים שלו סובלים והוא ישן??? התשובה היא: שזה גופא חלק מהגזירה שה' הראה לאברהם... שיהיו צרות שיהיה אפשר לבטל אותם ע"י תפילה... אבל אנחנו נמשיך לישון... תפול עלינו תרדמה ואנחנו נמשיך לחכות לסגר מתי יגמר או לחיסון מתי יבא... ואת הגזירה הזו אנחנו בודאי יכולים לבטל אם רק נאמץ את הפסוק "מה תשתוחחי נפשי ותהמי עלי הוחילי לאלוקים!!! נפשי... תפסיקי לספור מאומותם ונפטרים... עוד אודנו ישועות פני... תתפללי!!!

הגיע (סוף) זמן ק"ש של שחרית...

בימים אלו עברנו שוב לשעון חורף... וכעת זמן קריאת שמע הוא בשעה המוקדמת ביותר בשנה!!! **זה זמן מועד ועלול לסיכון להפסיד זמן קריאת שמע!!!**

ולהפסיד זמן קריאת שמע בתקופה הזו... זה כמעט בגדר חמירא סכנתא מאיסורא... שהרי כידוע: אדם שלא קרא ק"ש הרי הוא בנידוי כל אותו יום... ולהיות בנידוי בדיוק בעידן ריתחא של הקורונה... זה... זה לא אידיאלי... בתקופה הזו צריך להשתדל לחפש "זכרנו בזכרון טוב לפניך" ולא בזכרון של נידי חלילה...

שתבין: ק"ש שחרית וערבית זה כמו חתימה על מסמך! הרי החיים שלנו הם ספר - "זה ספר תולדות אדם" וכל יום זה דף בספר... ובתחילת כל דף ובסוף כל דף צריך חתימה!!! אם אני קורא קריאת שמע של שחרית... אז חתמתי את שמו של הקב"ה כבר בתחילת הדף... זה כבר דף מונצח!!! זה כבר דף שאי אפשר לזרוק אותו בפח!! כי שם שמים מתנוסס עליו!! זה כבר יום שאני לוקח איתי לעוה"ב... עכשיו: מה יהיה עוד ביום הזה?? האם הוא יהיה יום טוב... יום מלא וגדוש בעבודת ה' או לא?? לא יודע... אבל מה שבטוח... היום הזה כבר טעון גזירה!!! לפח הזבל הוא כבר לא ילך!!! הוא כבר לא יעלם בביו... כי אני כבר קבלתי עול מלכות שמים והחלתי על היום הזה שם שמים...

בחור יקר: שיטאר בינינו... אני לוקח בחשבון שבסוף ק"ש אתה במיטה... אני לא הולך עכשיו לברא אותם מחדש ואני כבר עייף מלהעיר אותך... אבל דבר אחד אני מבקש ממך: אתה מכיר את זה שהפקיד בבנק או הקופאי בחנות מגיש לך דף ומראה לך: הנה... פה צריך לחתום... לא!! הוא לא ביקש ממך שתתחיל לקרא את המסמך... שתעבור עליו בעיון... הוא בסה"כ צריך את החתימה שלך... אז על אותו משקל: כל בוקר עד שמונה שלוש ומשהו... אתה צריך לעשות חתימה... לחתום את שמו של הקב"ה על היום הזה??

מה הקב"ה בסה"כ ביקש ממך?? חתימה!!!! עכשיו: איך עושים את החתימה הזו?? זה כבר תלוי ברמה הרוחנית שלך... בחור בן עליה אומר את זה עם תפילין באימה ובידארה וכל בחור בדרגה אחת פחות אומר את זה לכה"פ עם כובע וחליפה... אבל בסופו של דבר צריך לדעת שמדובר בחתימה!!! וכמו שבגיוס אם חתמת התגייסת... ככה אם חתמת... אפילו אם היית במיטה ואמרת שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד... אז יש פה כבר חתימה... יש פה כבר גיוס לצבא ה'... להגיד לך שזה אידיאלי לעשות את זה מתוך המיטה?? לא הייתי אומר... אבל אם זה מה שיש אז לפחות את זה... אני מתכוין לשלול את הטעות של אותם צעירים שאנושים שהיו ואני בלאו הכי עעל הפנים ואני קם מאוחר... אז מה יעזור שאני לקרא ק"ש עם פיגמה... אז זהו שלא!!! בכזו סיטואציה צריך לדעת גם את המינימום שבמינימום!! צריך לדעת שסוף ק"ש זה כמו חתימה... ולחתום זה לא דבר קשה... יש הרבה אנשים שעומדים עם שקיות כבדות וחותרים בקופה... אז גם ק"ש... יש דגש בחז"ל שאפשר לקרא ק"ש בכל מצב!!! אחרי שתקבל על עצמך שאני קורא ק"ש בכל מצב!! גם אם פיגמה... וגם דקה אחת לפני סוף זמן... אחרי שזה יהיה ברור... כעת אפשר תמיד להתקדם... אבל העיקר לחתום... כי אם לא תחתום... אתה עלול לתת לכוחות החיצוניים לחתום במקומך... וזה הסכנה הגדולה של מי שהפסיד ק"ש...

קום!!! עוד חמש דקות סוף זמן קריאת שמע של שחרית...

נותנים לך...?? אל תקח!!!

מאמר זה מחכה כבר זמן רב להיכתב... אבל ברגע האחרון אני תמיד נרתע... בקיצור: הנושא של המאמר הוא "נותנים לך תקח"!!!! כן... גדלנו על התפיסה הזו... אנחנו חיים על התפיסה הזו... ו... ותכל'ס היא גישה מעוותת ופסולה וצריך להוקיע אותה ולשרש אותה מבינינו!!!

דא עקא: שתמיד כשבאתי לכתוב את הנושא הזה... תמיד צף לנגד עיני אותו זוג צעיר שכל השבוע הם בונים על השק תפוז"א של החלוקה ביום חמישי ועל שני ככרות לחם של יום שני הבעל"ט... ואני פתאום מגיע ו"לוקח" לו את זה... אני אומר לו לא!! נותנים לך?? אל תקח... זה... זה ממש בגדר "עני המהפך בחררה".... אין לי לב לעשות לו את זה...

אבל בסוף החלטתי שזה לא סתירה!!! בא נעשה פשרה: יהודי יקר: אם יש ביום רביעי הקרוב חלוקה של גזר ותפוז"א... וביום ששי יש חלוקה של חלות ופיתות... לך... קח... שיהיה לך לבראות... תהנה... אל תתייחס למה שכתבתי... **אבל לפחות תדע שזה לא לגמרי תקיני!!!** תדע שאפשר אחרת!! תדע שלכה"פ לטווח ארוך... רצונו יתברך שלא תחפש להזדקק לידי מתנת בשר ודם... קח את המידע הזה ותשים אותו לכה"פ בבידך!

ובכן: מה העיתוי לכתוב את הנושא הזה דווקא השבוע?? כי בפרשת השבוע אברהם אבינו מכריז בקנאות ובתקיפות: "הרימותי ידי... אם אקח מכל אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את אברהם" כאן כתוב בתורה לראשונה את המושג העקרוני והלא מתפשר להתרחק בכל דרך אפשרית ליהנות מידי מתנת בשר ודם... זה העיתוי של הפרשה...

אבל אגב: להבדיל... מה שעוד גרם לי להתעורר לפתוח את הנושא הזה... מי שזוכר לפני כמה שבועות היה רעש גדול בעקבות התבטאות של פרופסור אחד חילוני שפער את פיו בצורה מכוערת והתבטא שיש מהחרדים שמתרגלים לקבל ולקבל ולא לתת... מיותר לציין שדבריו היו מכוערים וגובלים בכפיות טובה גדולה... ואין צורך להרחיב בזה...

אבל סו"ס מכל מלמדי השכלתי!!! ואנחנו בתור אנשים שרוצים לעשות עבודה פנימית עם עצמנו (ולא רק להתכבין כל היום ולהרגיש נחיתים שאמרו לנו... ועשו לנו...) תכל'ס... בינינו לבין עצמנו... שישאר בינינו... **יש משהו בדבריו!!!** לצערנו הוא לא לגמרי לגמרי התבלבל... לכה"פ בשביל חשבון נפש פנימי.

אתה ואני גדלנו מאפס על התפיסה ש-**נותנים לך תקח"!!!!** בינינו... זו התפיסה הרווחת היום... וככה אנחנו רגילים לחשוב...

עכשיו: חשוב להבהיר: שלא תבין לא נכון!! הסיבה שדווקא החרדים סובלים מהבעיה הזו והחילונים לא... כי בלע"ר אצל החרדים יש המון המון חסד **ובאמת נותנים לך**... ונותנים ונותנים... ואשריהם ישראל... יש אנרגיות אדירות של נתינה... וברגע

שנותנים לך... כעת יש כבר ניסיון באמת לקחת... אבל אצל החילונים אין את הבעיה הזו... כי אצלם אף אחד לא נותן!! חילוני בחיים לא פגש מציאות ש"נותנים לך".... הוא בכלל לא מאמין שיכול להיות כזה דבר... אם ארגון חסד חרדי נותן לחילוני משהו בחינם... הוא מגיב בחשדנות... הוא בטוח שעוד רגע יוצא העוקץ...

אז שוב... שיהיה ברור: החסרון הזה שקיים אצלנו מתחיל ונובע ממעלה!!! מרוב שבציבור שלנו יש נתינה... וחסד ללא מעצורים... נוצר מצב שנותנים לך כל יום שלישי לחם... וכל יום רביעי חלוקת פירות וירקות... וכל יום ששי יש חלוקה של לחם וכל ערב חג חלוקה של ביגוד... ובראש חודש חלוקה של מטרנה... וביום שני חלוקה של מעדנים (שעוד לא עבר עליהם התאריך...) יש פה תעשייה של "נותנים לך"!!! וכל הכבוד לבעלי החסד האלו שנותנים לך... השאלה היא: אם אתה צריך לקחת או לא?? יותר נכון: השאלה היא: איפה הרגישות הפשוטה של הסתייגות...

לא!!! אני לא רוצה להזדקק לידי מתנת בשר ודם!!!

כאן אני מוכרח לעצור ולומר... שהסיבה שאני בכלל כותב על זה... זה רק בגלל שארץ לי המון המון זמן להבין שיש בזה בכלל בעיה!!! ובנקודה הזו גיליתי שיש אבסורד מעניין... שמי שמבין שיש בעיה לקבל מתנת ב"ו הוא פשוט לא מסוגל לסבול את זה... ומי שלא מבין שיש בזה בעיה... הוא פשוט לא מצליח להבין מה... מה הבעיה... נותנים לך תקח

ואני שייך לקבוצה השנייה... גדלתי על טרמפים... (לחץ ולא לחץ...) גדלתי על התארחויות באישון לילה אצל כל מיני יהודים טובים שריחמו עלי... למדתי להשביע את נפשי בכל מיני שמחות למיניהם שכמובן בקשתי רשות מבעל השמחה והוא הסכים בשמחה... איך לא... (כמובן כל זה קרה לא כשהייתי בבית... אלא בעיקר בשוטטות של גיל ההתבגרות) גדלתי על המקרר למסירה ועל הסלטים שנשארו מהחתונה... בקיצור: פרטים נוספים אצלי...

ויום אחד הקמתי בית ולאט לאט פתאום התחלתי לשמוע שיש איזה "מנהג" קדום... משהו שכנראה הגיע מזמן בית שני... שלא להזדקק לידי מתנת בשר ודם... "פתאום שמעתי כל מיני התבטאויות מהדור אחד שלפנינו על קנאות בלתי מתפשרת שלא ליהנות ממתנת בשר ודם... (סבתא שלי סיפרה לי שהיא היתה אלמנה צעירה ולא היה להם מה לאכול... והיא הלכה לנקות משאיות ורק לא לקבל נדבה... והיא יהודי אחד שנתן לה צדקה בסתר... היא שלחה להודיע לו שהוא מצער אלמנה והיא כי יצעק אלי וכו'!!!!) וזה היה כ"כ זר לי!! כ"כ לא הבנתי מה הבעיה... שפשוט התחלתי ללמוד את הסוגיה כמו בלומד'ס... התחלתי לחקור מה הבעיה? מה הגדרה? נותנים לך... למה לא תיקח? באמת למה לא??? הרי זה כ"כ טבעי שתקח...

ויש לציין שלא כ"כ קבלתי מענה... כי... כי כנראה הדור הקודם קיבלו את זה ישר דרך הוריד!! זה נמצא אצלם בעצמות!! הם כמעט ולא הצליחו להסביר לי על איזה ערך ביהדות זה יושב... אז נאלצתי לעשות עבודת שטח... ואני אגיד לך מה העליתי בחכתי:

החסרון בלהזדקק לידי מתנת בשר ודם מתחלק לכמה נקודות:

ונתחיל מהקל אל הכבד: **החסרון הראשון הוא:** יש פה חסרון באמונה ובטחון!! יהודי אמור להאמין שצרכיו ומזונותיו מוטלים על הרבש"ע... וזה בדיוק מה שאנחנו אומרים כל יום בברכת המזון... ובטובו הגדול תמיד לא חסר לנו... אם אתה צריך שמישהו יתן לך... סימן שהוא כן החסיר לך... האם פעם ניסית לבדוק אחרת?? האם פעם ניסית לבדוק אולי ה' חשב עלי ולא החסיר לי?? יתכן... סו"ס לא יחדל אביון מקרב הארץ... אבל האם בדקת פעם?? ממילא יהודי שמפיל את צרכיו על אחרים זה מראה שהוא לא באמת מאמין שהרבש"ע "חשב עליו..." הנקודה הזו כתובה בפירוש בפרשת השבוע שלנו: "מחוט ועד שרון נעל... ואל תאמר אני העשרתי את אברהם..."

החסרון השני הוא: חסרון בהכרת הטוב!!! הקב"ה נתן לך... מילא אסמך שבע... נתן לך כל טוב... ואתה עדיין משחק אותה מסכן ולא מסתדר?? זה בדיוק כמו ילד מטופח שאומר לאמא אני הולך לאכול ארוחת ערב אצל השכנים... הנקודה הזו גם כתובה בפירוש בתורה לגבי: **"אוכל תשברו מאיתם בכסף ואכלתם... כי ה' אלוך ברכך" "לפניך לא תכפרו בטובתו להראות כאלו אתם עניים כלל הלאו עזמכם עשירים"** (דברים ב' ו')

כעת נעבור לנקודה השלישית שהיא למעשה ההקודה: **חסור אחריות!!!** וזה כבר באמת דבר שלא שווה לכל נפש... צריך טיפ טיפה בגרות בשביל להבין ולחיות את הנקודה הזו... ובכן: כל מהותו של אדם זה שהוא בעלים על עצמו!! לוקח אחריות על עצמו... אל תשכח שסו"ס כל התכלית של העולם הזה כדי שלא נאכל נהמא דכיסופא ונהיה בעלי ההטבה היא... כל ההבדל בין ילד למבוגר... שמבוגר לוקח אחריות על עצמו וילד לא... וממילא בן אדם שמבסס את החיים שלו על זה שיתנו לי וירחמו עלי ואז יהיה לי מה לאכול... זה אומר שיש פה בן אדם שלא לוקח אחריות על עצמו!! סוג של ילד קטן... (בא נדבר ברחל בתך הקטנה: שני אנשים לוקחים הלוואה... אחד לוקח הלוואה וברור לו כשמש בצהרים שהוא הולך להחזיר אותה... איך?? לא יודע איך... אבל ברור לו שאני אקרה את עצמי ואני אעבוד בפח הזבל עד שאחזיר את ההלוואה... ואילו חבר שלי...?? גם הוא לוקח הלוואה... רגע... איך תחזיר?? עזוב... יהיה בסדר... מה פירוש יהיה בסדר?? מה יכול להיות?? במקרה הגרוע אני לא אחזיר... ואז יאיימו עלי בניתוק חשמל... ואז אני אפול על מישהו... על קופת הצדקה... על החצר... על הממסד... מישהו יספוג אותי... מישהו יצטרך לקחת עלי אחריות... אוי לאותה בושא וכלימה... זה אדם שלא לוקח אחריות!!! לפני שאתה מבקש ממנו ערב... קודם תמנה לו אפוסטרופוס... כי... כי הוא כמו יתום... אין לו אישיות... מה זה אישיות אם לא אחריות...)

וכעת נעבור לבעיה הרביעית והאחרונה: **מידות!!!** אדם שמבסס את חייו על מתנת בשר ודם זה פגם במידות... **מה הקשר???**

אז ככה: פה יש נקודה מאוד חשובה שאנחנו לא כ"כ שמים לב אליה...

בא ניקח כדוגמא את המעשה הידוע בגמ' (כתובות ס:): על עני שהגיע לרבא וביקש לאכול לא פחות ולא יותר תרנגולת פטומה ויין ישן... רבא נזף בו... איזה זכות יש לך להטריח את המארחים שלך להכין לך כזה אוכל משובח?? העני לא נבהל ואמר לרבא בבטחון גמור: וכי משלך אני אוכל?? אני אוכל משל הקב"ה... ואז בדיוק הגיעה אחותו של רבא לביקור לאחר 13 שנים... והביאה איתה תרנגולת פטומה שמן ויין ישן...

ואז רבא הבין שהקב"ה שלח את זה במיוחד לאותו עני...

עד כאן הסיפור... כעת השאלה שלי: מה יצא לך מהסיפור הזה???

אז מה שתמיד הבנתי... שאותו עני יצא צודק בויכוח!! הוא ניצח את רבא!!!! הנה... בהתחלה רבא נזף בו... והנה... פתאום משמים הראו לרבא שהקב"ה מילא משאלות לבו של אותו עני... בטח רבא מיד ביקש את סליחתו של אותו עני ומאותו יום הוא נהג בו כבוד רב וכו' וכו'...

אז זהו שלא!! ממש לא!! מי שמעיין שם בגמ'... הגמ' דווקא מתייחסת לאותו עני בצורה שלילית!! רבא ממש לא חזר בו... רבא עדיין ממשיך לנזף באותו עני גם אחרי המופת הגדול הזה שאחותו סיפקה לו בשר ויין... ולמה?? **כי יש פה שני נושאים שונים לגמרי!!**

יש בטחון בה'!! ויש מידות!! אם יש לך בטחון גמור בה' שיתן לך בשר שמן ויין ישן... יפה מאוד... זו בהחלט מדרגה גבוהה בבטחון... מה שנכון נכון... ואת זה אי אפשר לקחת ממך... **אבל חכה!!** חוץ מבטחון יש עוד כמה ערכים ביהדות... **יש גם מידות!!** סליחה יהודי יקר: אתה כעת בוטח בה' שיתן לך בשר שמן ויין ישן? רגע רגע... הרי מישוה יצטרך להפשיר את העוף הזה... לפרק אותו... להתלכלך איתו... לדפוק אותו... מישוה יצטרך לעמוד בוקר שלם במטבח בשביל להכין לך את הסעודה הדשנה הזו?? כשאתה כעת בוטח בה' שיתן לך בשר ויין... אתה כעת מעביד מישוה בפרך בשביל זה... זה יפה?? זו התנהגות?

זה נקרא פרזיט!! פרזיט במובן האמיתי שלו!!

אתה מבין?? **זה לא סותר!!** היהודי הזה היה לו בטחון בה'!! ובבטחון בה' הוא היה באמת מיחידי סגולה וכל הכבוד לו... אבל רגע... יש פה גם סוגיה של מידות... את מי אתה הולך להעביד בפרך בשביל זה???

ובנקודה הזו יש לנו הרבה פעמים בלבול... אני זוכר כשהייתי בחור... הייתי עומד בטרמפים בשעות מאוחרות והיה לי בטחון בה'... ואז היה כל מיני השגחות פרטיות וסיפורים הזויים... שפתאום בן אדם אחד הגיע וסיפר לי שהוא בכלל לא יודע למה הוא הגיע לכאן... (מכיר את הסיפורים האלו) ועכשיו הוא קולט בשביל מה הוא כאן... ויופיי!! כעת כולי מאושר... יש לי עוד סיפור של השגחה פרטית מופלאה...

אבל כיום אני חושב לעצמי... שדווקא ההתפעלות הזו היא לא היתה לגמרי במקום!! כי אם באמת בטחתי בה' וה' שלח אותי **במיוחד** בשבילי... זאת אומרת: הקב"ה הוציא בן אדם עם פיגמה מהמיטה החמה בשביל מה? בשביל לקחת אותי... סליחה: זה יפה??

זה נוח לך להרגיש שכן אדם יצא מהמיטה בגלל שאתה החלטת לנסוע עם טרמפים באמצע הלילה... ועוד עם בטחון??

עכשיו שלא תבין לא נכון: את הרבש"ע אני לא שואל את השאלה הזו... למה הוא הוציא אותי מהמיטה בשבילי... כי לרבש"ע יש עוד כמה חשבונות נוספים עם אותו יהודי חוץ מהסיפור שלי... גם בתור עומד מהצד אני לא חס על אותו יהודי... כי סו"ס יש לו כעת מצווה שהוא עושה איתי חסד... ואדרבה... "תזכה למצוות..." אבל אתה בעצמך?? אתה זה שכעת מקבל את החסד הזה?? אתה זה שבשבילך הקב"ה הזעיק אותי מהמיטה?? אתה לא מתבייש להרגיש שיהודי יצא מהמיטה בגללך??

זו אחת הבעיות להזדקק לידי מתנת בשר ודם!! כשאתה נזקק לידי מתנת בשר ודם... זה אומר שהקב"ה אמנם עזר לך... **אבל מישוה פה עבד בשבילך...** מישוה גוייס פה לשרת אותך... ושוב: כעומד מהצד אין לי בעיה עם זה... סו"ס אותו יהודי קיבל הוראה מהרבש"ע והוא עשה מצוה ושכרו משולם... אבל אתה!! אתה המקבל!! איפה אתה בסיפור הזה?? איך אתה מסוגל להרגיש שאנשים צריכים להתייגע בשבילך??

ועד כדי כך האבסורד הזה קיים... שבשלב מסוים הראש שלי נהיה עוד יותר עקום... ופתאום התחלתי לחשוב לעצמי שבעצם... בעצם באופן עקרוני אני אפילו לא צריך להגיד תודה רבה למי שעוזר לי ותומך בי כלכלית... כי אני הרי בוטח בה' שיתן לי מה שאני רוצה... וכשאותו יהודי מגיע ונותן לי כסף זה הרי בסה"כ מגיע משמים... כי אם לא הוא אז מישוה אחר יתן לי... אז למה מגיע לו תודה רבה???

המחשבה הזו היא מחשבה מושחתת!! השחתת המידות לכל דבר!! כי נכון... נכון שיש לי בטחון בה'...

אבל יש פה בן אדם שהקב"ה שלח אותו לעשות לי... והבן אדם הזה עבד בשבילי... ולא רק שאני יושב כמו פריץ ומקבל ממנו... אני עוד לא רואה צורך להודות לו... הבנת מה קרה פה?? (אגב: שלא יהיה לך טעויות... מי שככה חושב... לא רק שיש פה השחתת המידות... אלא גם אין פה קורטוב של בטחון!! אז מה כן?? יש פה בן אדם שהתרגל לקבל!! זה הכל!! התרגל שהוא יושב רגל על רגל וכולם הולכים לפי החליל שלו... בשלב הראשוני אולי היה כאן איזה בטחון וכעת גם זה לא... רק שחיקה של מידות)

עכשיו!! אני רוצה לגלות לך סוד כמוס: כככולנו יודעים שרבי שמעון בר יוחאי הוא אבי המושג שנקרא "תורתו אומנותו"!! רשב"י הוא זה שהנחיל לנו את צורת החיים של אברהם שיושב ולומד ולא יוצא לעבוד... כי אם אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וכו'... תורה מה תהא עליה... **אבל!! לא תאמין... להיו ידוע לך** שאותו רשב"י שהיה כ"כ נגד לצאת לעבוד... **הוא הוא!!** אותו רשב"י כתוב עליו בגמ' נדרים שהוא נטל צנא על כתפיה ואמר: גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה!! זאת אומרת: כמה שרשב"י היה נגד לצאת לעבוד... אבל היה משהו אחד שהיה עוד יותר גרוע אצלו: החוסר מכובדות של אדם שמזדקק

לבריות!! כלומר: לו יצויר שרשב"י היה יושב ולומד ולומד וכתוצאה מזה הוא היה מגיע לפת לחם... היית פתאום רואה אותו מחזיק מעדר וחורש וזורע וקוצר וזורח... רק מה?? ב"ה זה לא קרה לרבש"י אף פעם!!

ותנחש למה?? למה לרבש"י זה לא קרה?? אולי בגלל שדאגו לו לאיזה צ'ק מהקופת צדקה של השכונה? אולי בגלל שהוא קיבל כל יום כמה אבטיחים מהחלוקה...?? **לא!! לא בגלל זה!!** אלא בגלל שנער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב! כי אין מחסור ליריאיו... דורשי ה' לא יחסרו

רגע... אז למה אצלי הפסוקים האלו לא התקיימו?? למה אני בן תורה שיושב ולומד ובכל זאת אני בקושי מגרד את החודש?? מה התשובה??

סליחה אדוני... האם פעם כבדת את הרבש"ע שיפרנס אותך? לא!! אתה כבדת את הברש ודם שיתן לך מתנת ב"ו פה... הנחה וזיכוי שם... וכל הזמן היית עסוק בלהתרוץ אחרי אנשים טובים שימלאו את החסר שלך וכולי האי ואולי... אבל אם רק תנסה... אם פעם תציע לרבש"ע לפרנס אותך ולא תחזר אחרי מתנת ב"ו אתה תהיה מופתע לגלות שכל הצריך ליטול ואינו נוטל אינו נפטר מן הזקנה עד שמפרנס אחרים משלו וכה"א ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו!! זה האומץ שלי לכתוב את השורות האלו... כי שוב... כפי שהקדמתי... אין לי שום כוונה לצער יהודי שנושא את נפשו לכל מיני מתנת ב"ו שחוסכים לו כמה מאות שקלים בחודש... אבל לפחות שתדע!!! שאם בתקופה הקרובה יצטברו לך כמה שקלים בידים ויהיה לך טיפ טיפה רווחה כלכלית ותחשוב על איזה השקעה כדאי ללכת... תחליט שמכאן ואילך אתה לא מזדקק למתנת בשר ודם אלא מכבד את הרבש"ע שימלא חסרך מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה... ואז אתה פתאום תהיה מופתע לגלות שכשזה מגיע ממנו יש ברכה מיוחדת... זה אף פעם לא היה אחרת...

אסיים בהסתייגות חשובה: כל הדברים האלו אמורים בייחס לנדבה... לצדקה... לחלוקות חנים וכדו'... אבל המילגה שאברך כולל מקבל על זה שהוא לומד תורה... זה לא נקרא צדקה!! זה כבר עניין אחר לגמרי... כאן יש באמת אנשים שרוצים לזכות להיות נטפלים לעסק התורה וכמו שמגיע להם הכרת הטוב מאיתנו... כך לא פחות מגיע לנו הכרת הטוב מהם שהם זוכים להיות נושאי הארון שנושא את נושאינו...

כמו כן: דברים אלו אינם אמורים כלפי מי שבאמת באמת נזקק!! גם אם יש עניין להתגלגל בצער ובלבד שלא להזדקק לבריות... זה נכון בייחס לאדם בעצמו... אבל ברגע שיש לו בני בית שתלויים בו ועוד שאר שיקולים... לכאורה אין לו רשות להרעב את בני ביתו בשביל שלא להזדקק לידי מתנת בשר ודם וצ"ע...

פסוק בימנו:

פסוקים בישיעה ח' "צור תלולה וזתים

תורה בלמודי" אומר רש"י שם במקום:

"ומדרש אגדה בבראשית רבה: על אחו, שאחו בתי כנסיות ובתי מדרשות שלא ילמדו תינוקות של בית רבן תורה (שים לב לדיוק: למרות שהוא סגר את בתי כנסיות ובתי מדרשות... אבל בסופו של דבר עיקר הכאב והאסון הוא שלא ילמדו תינוקות של בית רבן תורה...) אומר: אם אין גדיים אין תישים, אגרום לו לסלק שכינתו מישראל. אמר לו נביא: כל מה שאתה קושר התעודה וחזות התורה לסתומה שלא תמצא בישראל לא יועיל לך!!! למה?? הפסוק הבא:

"וזיכיתי לך המסתר פניו מבית

יעקב וקיימתי לך" אומר רש"י: אין לך נבואה קשה כאותה שעה שאמר משה "ואנוכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" ואף על פי כן ביום הבשית "וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי לא תשכח מפי זרעו... וכעת נעבור לפסוק הבא: מסיים ישיעה הנביא בקריאת נצחון ואומר: הנה אנוכי והילדים אשר נתן לי לאותות ומופתים בישראל!!! וברש"י: הם תלמידים שחביבין עלי כבנים יהיו לאותות ולמופתים שתתקיים תורה בישראל על ידם... עד כאן סוף הציטוט...

מה כתוב כאן בפסוקים אלו?

שדווקא בתקופות הקשות ביותר שנתקיים בנו מקרא שכתוב ואנוכי הסתר אסתיר פני... שיש כעת מגיפה קשה ועת צרה היא ליעקב... הרי התקווה היחידה שיכולה לרומם אותנו בעת שכזו היא העובדה שלכ"פ תינוקות של בית רבן ממשיכים ללמוד תורה ש"וענתה השירה הזאת לפניו לעד כי לא תשכח מפי זרעו" ולכן בדיוק את השיבר הזה רצה אחוז לסגור... הוא הבין שסוד הקיום זה תינוקות של בית רבן... ולכן דווקא אותם הוא התעקש לבטל...

וישיעה מופיע מולו בגאון ומכריז: הנה אנוכי והילדים אשר נתן לי לאותות ומופתים!!!! כשסגרת לי את הבית כנסת שתקתי... הבנתי שיש מגיפה ולך עמי בא בחדריך... כשסגרת לי את הבית מדרש... גם הבלגתי... חיכיתי לה' המסתר פניו מבית יעקב וקיימתי לו... לא ניסיתי להתמודד... לא ניסיתי להתחכם... בלעתי ושתקתי וקיימתי לה' שהגל הזה גם יעבור... אבל כשה הגיע לצור תעודה חתום??? כשסגרת לי את האפשרות ללמד תינוקות של בית רבן תורה????

עד כאן!!! כאן אני מופיע כמעט באופן רשמי ומודיע לך חד משמעית: הנה אנוכי והילדים אשר נתן לי ה'!!! את המסמך הזה לא תוכל לקחת ממני... התינוקות של בית רבן ילמדו תורה ויהי מה... במחתרת כזו או אחרת... בקומבינה כזו או כזו... אבל הם ילמדו תורה ויהי מה!!! לא ניתן להם להישאר בבית... לא ניתן להם להיחשף לסכנות של הרחוב... וכל רואיהם יעידים כי הם זרע ברך ה'... הם העדות לנצחיות שלנו וענתה השירה הזו לפניו לעד כי לא תשכח מפי זרעו!!!! מי יודע... אולי על דרך המליצה אפשר לומר: וחכיתי לה' המסתר פניו מבית יעקב... נו... את בית יעקב לא נותנים לפתוח... אנחנו שותקים... אבל את החדרים??? הנה אנוכי!!! אנחנו פה! והילדים אשר נתן לי ה'...

למידה מרחוק במרחב הביתי... לא קולי...

נתבקשתי ע"י משרד "הבריאות (הנפש) להסדיר מתווה של למידה מרחוק במרחב הביתי לבנות הסמינרים שכנראה לא יפתחו בחודשים הקרובים... נערתתי להצעתם... בחרתי את עיר התורה קרית ספר שהיא תהיה המודל... יצאנו לדרך... הרי כך: דבר ראשון כל בית אב מתבקשים ללכת לכפר הערבי הסמוך וקונים לכה"פ חמשה כבשים... כמו כן הולכים למידגרה של העופות וקונים 15 תרנגולות... הלאה... מהיום כל בת שקראו לו אביגיל או מוריה בוחרת שם חדש... פרידל או שפרינצא... (לצורך העניין) ויוצאים לדרך!!!!

השעה חמש בבוקר... השכמה רבתי... בריינדל ושפרינצא קמות יחד עם אמא... ומתחילים ללוש עיסה במרץ... כן... כבר מאוד מאוחר... בעוד שעתיים הילדים קמים ואבא חוזר מבית הכנסת וצריך לסעוד פת שחרית... ומאיפה בדיוק?? אז קדימה... אמא מוציאה שלוש קילו חטים מהמגורה... ובריינדל הגדולה מתחילה לטחון בריחיים... ב"ה תוך חמש דקות היא סיימה... כעת צריך לנפות... מה שנשאר בנפה למעלה ישאר לקוסקוס ולבורגול של הארוחת צהרים... והקמח הדק שנפל למטה ממנו נעשה לחם... אמא קרצה חלה מהעיסה והניחה אותה בתוך סרידה שאינה מקבלת טומאה ומקפת וקוראת לה שם... ואח"כ אבא יקח את זה לכהן... כעת אמא לשה יחד עם הבנות... בנתיים שפרינצא נוטלת קצת קש וגבבה מהאוצר ומסיקה את התנור... זהו... כעת השעה כבר שבע וחצי... התנור לבנתיים מתחמם והקמח מתחיל אט אט לתפוח... כעת הגיע הזמן להתפלל... אמא מתפללת יחד עם הבנות... בין ישתבח ליוצר... סו"ס רבקי התעוררה... אמא סימנה לה שתלך מהר לגינה לקטוף ירקות שדה לסלט... רבקי חזרה אחרי כמה דקות עם קופת הגננים שבתוכה שני מלפפונים... ארבע עגבניות... עלה אחד של חסה... (אבל את הבצלים היא הוציאה מהאדמה והם עדיין לא היו טובים... כן... גם בחנות ירקות הם לא תמיד טובים...) ב"אז ישיר" אמא הולכת לרגע ורואה שהבצק כבר תפח וקדימה... כעת היא מדביקה את הפת לתנור בזריזות... כדי שאבא לא יצטרך לחכות... אבא חוזר מהתפילה... שקט!!! כעת יש תפילה במרחב הקולי!!! דבר ראשון אבא צור את החלה ועוטף אותה (הוא יקח אותה לכולל ושם הוא יתן לראש הכולל הכהן ת"ח) ואז הוא לוקח את המרדה ומיד מוציא את הפת מהתנור... נוטל ידיים ובוצע ממקום שנאפה יפה... אוי... לפתע אמא נזכרה... בריינדל... רוצי מהר להביא ביצה אחת לאבא לארוחת בוקר ועוד תרנגולת לארוחת צהרים... מהר מהר... עוד שניה אבא הולך לכולל... תוך שלוש דקות בריינדל מופיעה עם ביצה... אמא לבנתיים הוציאה כמה זרדים והניחה תחת הכירה (שנבנתה בצורה מיוחדת באופן שלא תקבל טומאה עיין סוגיות החמורות דרש כלים) והניחה את המוליאר ע"ג הכירה... המים מתחממים אט אט... תוך כדי היא לוקחת את הביצה ומניחה אותה בצד המיחם בשביל שתתגלגל... יופי... צלחנו את המשימה של ארוחת בוקר!!! ב"ה בארוחת בוקר הזו יש לאבא גם לחמניה טריה וגם ביצה מגולגלת היישר מהלול הפרטי שלנו... ואפילו כוס מים חמים מהמוליאר... (היום אין אספקת חלב כי קמנו מידי מאוחר... רק בחמש בבוקר ולא הספקנו להגיע לחלב את הפרה שלנו... שהיא אמנם בייחית אבל היא כעת רועה במרחק כמה דקות הליכה מהבית)

אבא בירך ברכת המזון... והוא כבר ממהר ללכת לכולל... נו... איפה התרנגולת??? הנה... במרפסת... אבא בדק סכין של שחיטה... בירך ושחט... בירך וכיסה את הדם... והנה... יש לנו כבר תשתית לארוחת צהרים בשרית... שפרינצא הניחה את התרנגולת במרפסת... והבליעה איזה אנחה... (כן... זו אנחה מוכרת היום... כל בת סמינר יש לה את השיעור ואת המקצוע הפחות אהוב עליה או את המורה שהיא לא הכי מסתדרת איתה... אז שפרינצא לא ל"כ אוהבת למרות את הנוצות ולהבה אותם באור... זו עבודה די מלוכלכת ולא נעימה... אבל ככה זה החיים... לא כל מגמה אוהבים ולא עם כל מקצוע מסתדרים...) סו"ס אמא והבנות סיימו את כל מלאכת הלישה והאפיה של 3 קילו קמח... וכעת השעה 9.30 בבוקר... וכעת כל הילדים כבר התעוררו וחוגגים לנו בין הרגלים... והגיע הזמן לארוחת בוקר משפחתית... 10.15 בבוקר הסתיימה ארוחת בוקר... וכעת צלצול!!!! מתחיל שיעור...

שפרינצא כאמור משובצת כעת במערכת של הכנת העופות ומליחתם לארוחת צהרים... באותה שעה שפרינצא עסוקה במגמה אחרת... בשרית הפשתן וניפותו שזו מלאכה לא פחות מעצבנת... הפשתי הזה וכו'... ועכשיו שוב נשמע צלצול בבית הספר... **וכעת סו"ס הגיע השיעור האהוב על כולם!!!**

מתיישבים בספה... ואמא הוציאה את הפלך וכעת צריך להתחיל לסרוג ולארז ולתפור... אבא כבר העמיד בתחילת השבוע את הכובד העליון והכובד התחתון... הוא כבר תחב את השני בתי ירין כל אחד במקומו...

כן... יש עומס גדול של לימודים... סליחה... לא לימודים אלא עבודה... תבינו: אנחנו לקראת החורף... **סדין** עשתה ותמכור... **מרבדים** עשתה לה... **שש וארגמן** לבושה... לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש **שנים**... את כל הרשימה הזו צריך כעת לסרוג ולארז ולרקום ולתפור עד בא החורף... חוץ מזה שבשבועות הקרובים יש דבר מאוד מרגש... אבא עומד לסיים את ספר "תורת כהנים" ויקרא... שהוא כתב על קלף והגיע ודרש על כל קוץ וקוץ... וכעת הוא עומד לסיים את פרשת בחוקות... ואנחנו רוצים להכין מטפחת נאה לחומש... לספר תורה של חומש ויקרא... אבל חכו... זה לא נגמר בזה... סו"ס יום אחד יגיעו הימים הקרים מאוד... ששום בגד לא יעזור... יצטרכו צמר!!! צמר חם!!! ואז יגיע יום החג!!! יום גזית הצמר!!! כידוע: יום גזית הצמר הוא יום שמח... (וגם מועד לפורענות... עיין ערך אבשלום, ונבל... ואכמ"ל) ומאז תתחיל מגמה חדשה בבית שלנו... חוג חדש שנקרא מלאכת הצמר... דבר ראשון: הגזיה זה דבר בפ"ע... אח"כ המלבנו המופצו והצובע והטווה והמיסך... לאחר בוקר מלא וגדוש ואפילו מתיש... ב"ה הגיע אחד בצהרים... אבא והילדים חזרו הבייתה... והייתה להם ארוחת צהרים בשרית... (אכמ"ל בפרטים הארוכים של הסקת התנור ושינוי הלהבות המכניות...)

אוי... הגיע השעה 4 בצהרים... אוי אוי... מאוחר!!! עוד ארבעים דקות השמש שוקעת... בריינדל... תזדרי מהר לתקן את הפתילות... בריינדל מוציאה את הפתילות הישנות... שופכת שמן חדש ופתילות חדשות... ככה היא עושה גם לעששית של הסלון וגם לעששית המיוחדת של חדר הלימוד של אבא... במטבח היא גם שמה שתי עששיות... לבנתיים שפרינצא יוצאת למרפסת הקפואה ומוציאה משם כמה גזרים של עץ... היא מבקעת אותם לחתיכות קטנות... וזורקת בתוך האח של התנור כדי שיהיה לנו חם...

עד כאן תיאור חלקי... מאוד מאוד חלקי מסדר יום עמוס במרחב הביתי ש... ששום דבר פה לא המצאה!!! שום דבר לא הגזמה!!! כך אמותנו בסה"כ לפני מאה שנה ויותר היו חיות... ולצעירים שבנו זה אולי עלול לגרום למעט גיחוך... אבל מי שקצת התבגר ומבין עניין... קולט שלא נותר לנו בימי סגר אלו אלא לכמיה ולהשתוקק מי יתן לנו את החיים הנורמליים והשפויים האלו שהמרחב הוא לא קולי ומתכתי אלא מחובר ונושם את הבריאה של ה'... ואת המשימות הטבעיות והנורמליות שהם אמורים ליצוק לנו תוכן בחיים... היום הכל אמנם נעשה בלחיצת כפתור... אבל זה רק גרם לנו להתנתק ולא לחיות ולשמוח במה שאנחנו עושים... (כי זה לא אנחנו...) ומכאן ועד דכאון וחוסר תוכן וטעם בעצם החיים הדרך קצרה...

בקרוב ממש למעשה- יבא יום ואנחנו נוכל להיות בבידוד ולא יהיה חסר לנו כלום!!! לא נצטרך מרחב קולי... לא נצטרך כל מיני כלים מתכתיים שיקשרו אותנו בכח לעולם החיצון... נוכל לחיות עם הקב"ה ולפגוש אותו עם כל המוחשיות דרך מאמין בחי עולמים וזורע... דרך טיפות גשם שייחלנו אליהם... דרך פרדסים שנטענו... ותרומות ומעשרות שהפרשנו... מעשר שני שהעלינו וביכורים ממעשי ידינו שהוגשו אחר כבוד לפני מזבח ה'...

יורשה לי לנחש: מה הנאתו וטובתו של הקב"ה??

בתחילת הפרשה יש את השאלה המוכרת והידועה: מה היה הניסיון של אברהם אבינו בלך לך מארצך?? למה שלא ילך?? הרי הקב"ה מבטיח לו שיהיה לו כל טוב וטוב... מבטיח לו ש"ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה..." אז תן לי סיבה אחת למה לא ללכת אחרי ה'?? אל תשכח: שיש לנו פה עסק עם אברהם אבינו שלפני לא הרבה זמן היה מוכן לקפוץ לכבשן האש למענו יתברך והוא עשה את זה... וכעת הקב"ה לא מבקש ממנו לקפוץ לאש... אפילו לא בכיוון... הוא בסה"כ מבקש ממך לך לך מארצך... והוא עוד משכנע את אברהם שזה כדאי לו והוא רק ריחיק מזה... אז למה לא?? ס"ס ניסיון אמור להיות ניסיון... אמור להיות פה איזה קושי... איזה סיבה להטעייה... שיהיה סיבה לאברהם לא לעמוד בו... וכאן אני לא מצליח למצא אפילו סיבה אחת למה שאברהם לא יעמוד בניסיון?? למה לא?? איך לא??

אז השנה התחדש לי חידוש נפלא:

הניסיון של אברהם אבינו היה לא פחות ולא יותר סביב המילים: **להנאתך ולטובתך!!!!** זו היא ההההנקודה של הניסיון!!! אברהם אבינו היה עבד ה' בכל ימי נשמתו... רץ לפני הקב"ה כסוס שרץ בין בצעי המים... אברהם מוכן לעשות הההההכל למענו יתברך... מוכן לקפוץ לאש... ולרדת לים... ההההכל למענו יתברך!!!! והנה... יום אחד הקב"ה פונה לאברהם אבינו: אברהם מיד לובש גארטל... הנני! כן רבש"ע... כל מה שתצווה אותי אני מוכן לעשות...

ואז הקב"ה אומר: לא!! הפעם זה לא ציווי... אין לי משהו מסוים לצווה אותך... רק מה?? רציתי להמליץ לך... לך מן מארצך וממולדתך ומבית אביו... כדאי לך... אברהם נעצר לרגע ושואל: רבש"ע: אתה רוצה שאני אלך מפה?? אני ההההרגע הולך!! אבל לא!!! הקב"ה מיד מתקן אותו... לא!! אני לא מצווה אותך... מצדי אתה יכול להישאר פה... אני רק ממליץ לך!! בשבילך!! להנאתך ולטובתך!!!! מומליץ לך ללכת מפה... אברם מתאכזב... הוא כבר כולו עמד מוכן ומזומן בכיסופים ובחיות לקראת ציווי אלוהי... הוא כבר שר בדבקות "לעשות רצונך אלוהי חפצתי" והנה... פתאום הקב"ה "מייבש" אותו ואומר לו... לא... זו הצעת שיפור דיוור בשבילך, להנאתך ולטובתך... משהו מסוג של תמ"א38...

והקב"ה ממליץ... כדאי לך... להנאתך ולטובתך... לך לך מארצך!!!!

פה אברהם מתחיל להסתבך... אם הקב"ה היה מצווה אותי הייתי השניה חובש את החמור ויוצאים לדרך בשמחה... ס"ס אני רץ לפני הקב"ה כסוס שרץ בין בצעי המים... דא עקא!!! שהקב"ה בסה"כ מייצץ לי... להנא--תי!! לטוב--תי!! ננגנו... לטובתי?? רק לטובתי?? אם זה לטובתי... אז תן לי--רבש"ע-- לחשוב על זה... תן לי לשון על זה לילה... אחרי לילה שלם שאברהם מתהפך במיטה ומנסה לחשוב על המשמעות של העזיבה... על כל הטלטול והטאראאס... על הפרידה הקשה ועל קשיי ההסתגלות... אברהם חוזר לקב"ה: מצטער רבש"ע... אם זה נטו להנאתי ונטו לטובתי אז אין מו"ח... אני במקרה הזה מוותר על הנאתי וטובתי (מה שנקרא בגמ': טעמא מאי אמרו רבנן וכו'... משום תקנתא דידך?? אי אפשרי בתקנת חכמים...) אני מעדיף להשאיר את המצב כמות שהוא...

זו הייתה ההההנקודה של הניסיון של אברהם אבינו!!!

אברהם אבינו כמעט התחנן לקב"ה: תגיד לי שאתה מצווה אותי ואני השניה יוצא ללא אומר ודברים ומקיים בעצמי לך לך מארצך... אבל הרבש"ע השאיר את זה בתור המלצה... לא!! לא ציווי!! המלצה!! אני אוהב אותך--אתה אברהם אוהבי... ומהמקום הזה שאני אוהב אותך... אני הרבש"ע ממליץ לך לעשות את הצעד הנכון הזה!!!

ואברהם עמד בניסיון!!! מה היה הניסיון?? לדעת לקבל גם את **ההמלצות** של הקב"ה!!

לא רק את הציוויים שלנו!!! אם הקב"ה ממליץ משהו... אפילו שזה נטו להנאתי ונטו לטובתי... צריך לדעת שאליבא דאמת אין כזו חלוקה!!!

מה שזה הנאתי וטובתי היא הנאתו וטובתו של הקב"ה... הבנת את השורה האחרונה?? לך לא הבנת...

אני אסביר לך את זה מאוד פשוט:

(יש כאלו שיבינו את זה על הרגע הראשון... יש כאלו שקצת פחות... תלוי באיזה גיל...) כשהייתי בחור השתדלתי מאוד לכבד את ההורים שלי... כל בקשת עזרה שהם ביקשו ממני מיד רצתי לעשות... הבאתי... עשיתי... מה לא עושים בשביל כיבוד הורים... אבל איפה זה נתקע?? **בעניינים האישיים שלי!!!** אמא שלי מתקשרת אלי דואגת... האם אתה אוכל כמו שצריך?? אתה שומר על הבריאות שלך?? בזה לא תקשרתי כ"כ!!!! בזה לא שיתפתי פעולה... הייתי אומר לה... אמא... אם את רוצה שאני אכין לך סלט... בכיף... אני רץ... תוך שתי דקות זה מוכן... אבל שאני אכין לך?? עזבי... אין לי סבלנות להכין לעצמי... אין לי עצבים לשמור על עצמי... (התופעה הזו מוכרת למישהו?? אוהו...) אבא ואמא: תגידו לי שאתם צריכים שאני אקנה לכם בגדים חמים לחורף... בשמחה רבה... אבל לקנות לעצמי?? שאני אתלבש חם כמו שצריך?? אין לי סבלנות לזה... אין לי זמן לזה... תעזבו אותי... מוכר או לא מוכר??

ארץ לי המון זמן לקלוט את הדבר הפשוט ביותר בעולם: שאם אני לא אוכל ארוחת בוקר!!!! אמא שלי רעבה!!! אני דווקא לא כ"כ רעב... אבל אמא שלי סובלת מזה... אמא שלי לא נרדמת בלילות מזה שאני לא שומר על הבריאות שלי... ארץ לי זמן לקלוט שארוחת בוקר שאני מכניס לתוך הפה שלי זה מאכילי ומשקוה ממשי!!!! בחור שלא מבין על מה אני מדבר מוזמן לאמת את זה מול ההורים שלו... ארץ לי המון זמן להבין שאם אני מסכן את החיים שלי בנחל הדגרה... אם ח"ו אני אפול... אני באותו רגע מפיל את אבא שלי יגון שאולה!!! ארץ לי זמן להבין שאני ואבא שלי זה לא שני חשבונות נפרדים... כאילו יש הנאתי וטובתי--שלי... ויש הנאתו וטובתו של אבא שלי... אין כזה דבר!!! אם חס ושלום קורה לי משהו... הראשון שסובל מזה זה אבא שלי... היום בתור אבא אני מבין את זה יותר מידי טוב... כעת התור של הילד שלי לא להבין את זה...

זה בדיוק הניסיון של לך לך... הקב"ה פונה לאברהם ואומר לו: אני ממליץ לך... להנאתך ולטובתך!!! לאברהם יש כעת את הניסיון להרגיש כמו שאני הרגשתי בתור בחור... אה... אבא... אם אתה רוצה שאני אכין לך יתברך סלט... אני רץ הרגע להכין... אבל אתה רוצה שאני אכין לעצמי סלט?? אם זה בשבילי אז עזוב... אני אסתדר... אין לי זמן לזה...

אבל לא!!!! אברהם הבין ש-ידי נפש אב הרחמן!!!! ואם אבא שבשמים ממליץ לי לעשות משהו להנאתי ולטובתי... הרי אנחנו באותו חשבון בנק!!

הנאתי וטובתי--והנאתו וטובתו של הקב"ה זו אותה קופה!!!!

זה היה הניסיון!!! זו התפיסה העמוקה שנדרשה מאברהם אבינו...

מה שנקרא "עולם הידידות"!!! לקלוט שאין פה שני חשבונות בנק נפרדים!!! יש פה אחדות גמורה... יש פה סוגיה של אהבה... שאם אבא שבשמים חושב שהנאתי וטובתי זה לך לך... אם אני אסרב באדיבות... אני עוד איכשהו אסתדר... אבל המפסיד הגדול מהסירוב הזה זה אבא שבשמים שהוא הרי יודע שזה הנאתי וטובתי... ואני ויתרתי על זה... ---

יש לציין שדווקא בדור שלנו הניסיון הזה מאוד מצוי בקרב עובד ה'!!!

הוא מוכן לעשות הכל למענו יתברך... הוא מוכן להחמיר בכל החומרות האפשריות... הוא מוכן לפתח כפיתיות (שיטתית) ולייצר ספקות וליטול ידיים כמה פעמים... הכל הוא מוכן לעשות... אבל להבין שאם בשורה התחתונה אני סובל מזה והחיים שלי לא תקינים... אז הראשון שסובל מזה זה אבא שבשמים... את זה אנחנו מתקשים לקלוט!!!!

להבין שאם אני שרוי בצער... הקב"ה גם שרוי בצער!!!!

אז כל זמן שזה לא תלוי בי... כשהצער מגיע בגזירת עליון... אז זה עניין של הרבש"ע... לא נותר לנו אלא לקבל באהבה או להתפלל... אבל כשאני מתעלל בעצמי... כשאני מביא על עצמי סבל... כשאני יגש לעבודת ה' בצורה לא בריאה... ולי כתוצאה מזה לא טוב בחיים... כאן מתחיל ניסיון... אני אומר לאותו בחור בן עליה: אתה לא בסדר!! רע לך!! אסור שיהיה לך רע!!!! הוא פותח עלי שתי עיניים נדהמות:

סליחה... איפה כתוב בתורה שאסור שיהיה לי רע?? איזה עבירה זו??

אתה קולט את הנקודה?? אותו בחור בן עליה יודע דבר אחד: אני צריך לעשות רצון ה'!! הרבש"ע הוא המנהל של הבית חרושת של העולם... אני אחד העובדים בבית חרושת הזה... הבוס--הרבש"ע עוקב אחרי ורוצה לראות שאני מספק את התוצרת... והוהו!!!! אין אני מרגיש?? האם טוב לי עם הקב"ה?? האם אני שמח או עצוב??

מה זה מעניין את הרבש"ע... אז זהו!! זה בדיוק היה הניסיון של אברהם אבינו בתחילת דרכו לעולם הידידות!!! עד אברהם אבינו הקב"ה באמת היה כמו מנהל בית חרושת... כולם יודעים שיש פה בוס שרוצה לראות תוצרת וצריך ליישר איתו קו... אז זהו!! שפתאום הגיע אברהם אבינו והוא הראשון שגילה שיש פה ידד נפש אב הרחמן!!!! יש פה עולם של ידידות... והקב"ה הוא לא רק מנהל בית חרושת שמחפש תוצרת... הוא מעוניין בקשר... הוא רוצה שתעבוד אותו אבל גם תהיה איתו!! אכפת לו האם טוב לך איתו... וההנאה והטובה שלך זה האינטרס שלו יתברך... ואם רע לי... אז אני עוד אסתדר... כי אני מזוכיסט... אבל אבא שבשמים ישב ויבכה... לבן שלי רע!!!! קלני מראשי...

בחור בן עליה יקר: נכון קשה לך להבין את זה?? נכון אתה לא מסכים איתי?? נכון אתה אפילו מתעצבן עלי??

כן... כנראה שאתה עדיין לא ראוי לעמוד בניסיון של אברהם אבינו!!!

אם הקב"ה עכשיו יתגלה אליך ויגיד לך שתדאג קצת לעצמך... תשמור על הבריאות שלך... תשמור על הנפש שלך להנאתך ולטובתך... מה אתה תגיד לקב"ה?? כל טוב רבש"ע... אני מוותר על הנאתי וטובתי...

רוצה לשמוע סיפור מתוק?? היה לי פעם משא ומתן עם בחור בן עליה קדוש שלא דואג לעצמו... לא אוכל לא ישן... והוא כמובן טען שזה רצון ה'!!! שאלתי אותו: מה יקרה אם הקב"ה בכבודו ובעצמו יתגלה אליך ויגיד לך: בני היקר... תתחיל לדאוג לעצמך... תתחיל לאכול ארוחות מסודרות... תישן טוב בלילה... כדי שתהיה יותר רגוע... קצת פחות קצר רוח... להנאתך ולטובתך... **מה היית עונה לקב"ה??**

אותו בחור היה מבריק והוא ענה לי: הייתי עונה לקב"ה: נכון רבש"ע שההורים שלי התקשרו אליך... ושלחו אותך אלי שתגיד לי את זה??

אבל לא נשארתי חייב!!! וענית לי במקום!! ענית לו: בדיוק ההיפך!!!!

הקב"ה התקשר להורים שלך וביקש מהם שיגידו לך את זה...

כן!!! אני לא מתבדח!! בחור בן עליה שההורים שלי מתחננים לפניו תשמור על עצמך ותדאג לבריאות... הם קיבלו טלפון מהרבש"ע... והוא ביקש שיגידו את זה לבן שלהם... מה אני מתכוין??

הרי מה זה ההורים שלנו?? למה מערכת החיים שלנו בנויה בצורה של תולדות... שיש אבא ואמא ובן?? העניין הוא: שזה דוגמא של מעלה!!! אבא שבשמים רוצה שאנחנו נבין אותו!!!! נבין את מערכת היחסים שיש בינינו לבינו... ולכן הוא צוה אותנו להיות הורים לילדים ובנים להורים...

כשאבא ואמא רוצים שאני אדאג לבריאות שלי... ואני רואה איך שזה עולה להם בחיים... זה במילים אחרות: טלפון מבורא עולם!!! אבא שבשמים מסמן לי... אתה רואה איך שלהורים שלך אכפת ממך?? אז תדע לך שהם דוגמא של מעלה!!! גם לי אכפת ממך על אותו משקל! ופה הטעות של הרבה צעירים... (וגם מבוגרים...) שאנחנו לא קולטים שיש לנו עסק עם ידיד נפש אב הרחמן!!! כשאבא ואמא מתקשרים לי... תעשה טובה ותשמור לעצמך... תעשה לי טובה ותבשר אותי שכבר טוב לך כי כל הזמן שרע לך אני לא נרדמת בלילה... כשאמא אומרת את זה אני יודע שבאמת אכפת לה איך אני מרגיש... אבל אבא שבשמים??

האם אני מבין שגם לו מאוד מאוד אכפת הנאתי וטובתי??

האם אני מבין שאכפת לו נושאות שיהיה לי טוב בעבודת ה'??

את זה קשה לי לקלוט!!! אז זהו שהגיע הזמן להבין את זה!!! הגיע הזמן שנבין שאבא שבשמים הרים טלפון להורים ואמר להם מה להגיד לי... כלומר: הגיע הזמן שנבין שהאכפתיות שיש להורים שלנו... היא מדגם קטן לאכפתיות שיש לקב"ה אלינו... ולהבין את זה--זה ניסיון לכל דבר!! ואם אברהם אבינו עמד בניסיון הזה... אז הוא הטמיע את זה גם לנו בגנים... להבין שאבא שבשמים רוצה שיהיה לי טוב... רוצה שאני אעשה כל מאמץ לעבוד אותו בשמחה מתוך בריאות גופא... ואידך זיל גמור... (ולאטם אלו שעלולים לעשות על זה שימוש שלילי... ולהבין שה' רוצה שאני אהנה מהחיים ואעשה מה שמתחשק לי... אתה מבין לבד שלא לזה התכוונתי... ה' רוצה שיהיה לי טוב--- איתו!! לא עם זרים... אין פה מה לטעות)

גיליון מס' 403 פרשת לך לך
תשפ"א שנה תשיעית

לעילוי נשמת
פ"ה ישראל אלימלך בה"ר חיים שלמה
זצ"ל (הלפרנד)
נלב"ע ללא שזכה לזש"ק
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

שור"ת על הפרשה

"ונברכו בך כל משפחות האדמה" (י"ב ג')

פרש"י, אדם אומר לבני תהא כאברהם. צ"ב אמאי אין אנו נוהגין היום לברך תהא כאברהם, אלא מברכים ישימך כאפרים וכמנשה.

תשובה: זה נאמר על הגויים.

"ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם" (י"ב ו')

פרש"י, עד מקום שכם להתפלל על בני יעקב כשיבואו להלחם בשכם. מה הענין ללכת להתפלל על בני יעקב דווקא בשכם, ומדוע לא יכל להתפלל מיד כשנכנס לארץ ישראל.

תשובה: התפילה במקום המעשה מקובלת יותר.

"קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה" (י"ג י"ז)

מאי נפק"מ לאבות שקבלו את הארץ, והרי ממילא לא השתמשו בה עד שנכנסו ישראל לארץ.

תשובה: מצווה להיות לו קרקע בא"י.

בסוף פרשת לך לך יש סימן למנין פסוקי הפרשה "מכנדי"ב". מה הכוונה בסימן זה.

תשובה: עי' עזרא י' מ'. (וז"ל הפסוק שם, "מכנדי"ב" ששי שרי)

(דעת נוטה על התורה)

יומא טבא לרבנן

הופיע ויצא לאור

ספר שונה הלכות על סדר מלאכות שבת
ניתן להשיג בחנויות הספרים

רבינו מודה במאור פנים מיוחד, להג"ר יונה טורצין
זצ"ל על הלולים הארוכים שהביא

הרה"ג רבי יונה טורצין זצ"ל

מיקירי קרתא דשופריא, נפש נקי וצדיק היה רבי יונה זצ"ל, שזכה במשך שבעים שנותיו לעמול בתורה ולהדר בקיום המצוות, ולקדש שם שמים כשהוא מאהיב את התורה ומצוותיה על בני הישוב "יהוד" שם כיהן כרב.

קשר חם ומיוחד היה לו ולמשפחתו עם רבינו שליט"א. עוד מימים ימימה רבינו האריך אותו מאוד, ותקצר היריעה כאן מלספר את פרשת עלותו לכהן כרב בעיר יהוד, שם שינה רבינו מהרגלו וסייע לו יותר מיכולתו כדי שיכהן תחת אביו, ואכן רצון יראיו יעשה והוא כיהן שם עשרות שנים.

הקשר הוותיק החל עוד מתקופת מרן הסטייפלר זצ"ל. לאביו, רבי ניסן זצ"ל שכינה כרב ביהוד, היו מטע של לולבים ביהוד, והוא הביא מידי שנה למרן הסטייפלר לולבים למצוה, והסטייפלר היה מרוצה מאוד, ואחרי זה במשך מספר שנים היה רבינו שליט"א עצמו נוסע בימי עשרת ימי תשובה עד לעיר "יהוד", כדי לקחת בעצמו מהלולים הנאים.

גם אחרי פטירת רבי ניסן ז"ל המשיך בנו רבי יונה את מצות אביו, והיה שומר לולבים נאים ביותר לרבינו שליט"א, ומעניין, כי הוא ידע על מנהגו של רבינו המהדר למצות ד' מינים בלולים ארוכים במיוחד, והיה קוטף ומביא לרבינו את הלולים המהודרים הכי ארוכים לנענע בהם. ואכן בהם היה רבינו מנענע למצוה מידי שנה.

הרגעים בהם היה מגיש לרבינו את הלולים למצוה, היה רגע משמח ונדיר בצילו של שר התורה, כשרבינו אינו פוסק מלהודות לו, באחת הפעמים האחרונות אף אמר לו 'כמה חבל שלא אמרו לי שאתה פה, היית יורד אליכם למטה שלא תצטרכו לטרוח לעלות את המדרגות'. לאחר מכן היה מברך את כל משפחתו שהצטרפה לביקור, בברכות חמות ומלבבות.

וכאן המקום להזכיר לשבח גם את משפחתו החשובה, בניו היקרים שליט"א, שדאגו ועמלו בכל שנה לעמוד לימין אביהם, בפרט בשנים אחרונות, שלא ויתרו על שום דבר מצוה, והביאו לולבים רבים למעונו של רבינו שליט"א וזכו לשמח אותו.

העתירו ובקשו רחמים עבור ידידנו החשוב הרב ר' שמעון בן הניא רייזל לרפו"ש בתושח"י.

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

ותלמדם חוקי חיים - פרק כ"ד החזק במוסר אל תרף (א)

במעמד שנערך ע"י ארגון המוסר 'אורחות יושר' במעונו. לצידו, מרן הגר"ג אדלשטיין שליט"א

קשר עם בעלי מוסר

עם זאת מעניין כי יש לו לרבינו הערצה מיוחדת לתורתם של בעלי המוסר. גם בחדרו בעליית הגג שבביתו הוא הקדיש לא מעט מדפי ספרים בארונות, לתורתם של בעלי המוסר בדורות האחרונים, וכבוד גדול נהג בבעלי המוסר שהכיר.

כשלמד רבינו בבחורות בישיבת לומז'א בפתח תקוה, כיהן שם כמשגיח הגאון הצדיק רבי אליהו דושניצר זצ"ל, שרבינו העריצו מאוד באופן אישי, והיה לו קשר מיוחד איתו, ואחרי פטירתו אף סייע בהענקת והדפסת חידושי תורה לספר 'נחלת אליהו'. חלק מהשיחות שאמר אז בישיבה, רגיל רבינו לחזור עליהם מעת לעת.

גם עם המשגיח בישיבת לומז'א הגאון רבי דוב זוכובסקי (המכונה גם 'רבי בערל יאנובר') היה לרבינו קשר חם, והוא מצטט משמו מספר מאמרי מוסר שהוא היה אומר בפני הבחורים.

גם את המשגיח הנודע מפונב'ז הגאון רבי יחזקאל לוינסקי זצוק"ל הכיר רבינו, והזכיר אודותיו לא פעם. בשנים המאוחרות, נעשה נכדו הגאון רבי אליעזר גינזבורג זצ"ל חתן אצל אחות רבינו, הרבנית ברמן ע"ה.

המשגיח רבי אליעזר גינזבורג זצ"ל מזמין את רבינו לחתונת אחד מילדיו

המשגיח הגה"צ רבי אורי ויסבלום אצל רבינו שליט"א

ופעם באמצע בהמ"ד כשחמיו ר' יוזל הבחין בזה, הוא הרים הנעל שלו, והלך אחריו וצעק שיצא מבית המדרש, כי לא הסכים שבאמצע הסדר-מוסר הוא ישוחח בלימוד עם הבחורים, ואחרי זה סידר לו משרה ברבנות, כי היה תלמיד חכם וגאון מופלג.

והוסיף רבינו, 'אם ה' צריך לעשות כך או לא, זה דבר אחד, אבל אבא היה אומר שבטוח שכולם היו לשם שמים'.

כוונתם לשם שמים. חתן רבינו רבי שרגא שטינמן מוסר וועד לחבורת המוסר 'משיבת נפש' בראשות הגאון רבי ישעיהו כהן מירושלים

מוסר אישי

מעניין לקרוב אחרי הנהגת רבינו עצמו, בלימוד בספרי המוסר.

כי הנה המשנה ברורה (סימן א' ס"ק י"ב, הביאו רבינו בשונה הלכות) פוסק הלכה למעשה 'צריך האדם לקבוע לו עת ללמוד ספרי מוסר בכל יום ויום אם מעט ואם הרבה כי הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו'.

אמנם בתשובה לשואלים אמר רבינו כי לימוד ספרי מוסר אינו מוכרח להיות דווקא מתוך מה שנקרא ספרי מוסר, כי גם בגמרא ומדרשים יש לא מעט מאמרי מוסר ותוכחות מחז"ל הקדושים, והם מעוררים את האדם להנהגות ישרות ומדות טובות לא פחות מספרי המוסר הקבועים.

אלא, שכל אדם צריך לבחון את עצמו מה משפיע עליו, ואם יש מי שבסדרי הלימוד הוא לומד מדברי חז"ל ומרגיש בעצמו שזה מעורר אותו לעבודת ה' ובין אדם לחבירו, שוב אינו צריך להוסיף ללמוד עוד ספרי מוסר נוספים.

ומי לנו גדול מהנהגת רבינו שליט"א עצמו שבדרך כלל לא קבע לעצמו לימוד יומי בספר מוסר, אלא הנהיג את עצמו עם מוסרי חז"ל הכתובים בגמרות ומדרשים בהם הוא לומד מידי יום.

גם עם ילדיו שלו, לא למד רבינו באופן קבוע בספר מוסר. יתכנו כל מיני סיבות לכך, אין אנו מוסמכים להסביר פרשנות, אך זו היתה המציאות.

נסייג, כי אין בדברים אלו חלילה כדי לשנות או להפחית מסדרי המוסר הנהוגים בישיבות הקדושות, מדור לדור, אותם אין להזיז בכל רוח שבעולם!

ותחת אחד השיחים סיפר רבינו כי אביו מרן זצוק"ל היה לומד כל יום בספר מוסר, אבל אצל מרן החזון איש לא ראה שלמד בקביעות בספרי מוסר (ובהשקפת עולמו של מרן החזון איש אודות הלימוד בקביעות בספרי המוסר אין כאן המקום להאריך).

מוסר - המחנך הטוב ביותר

אחד הדרכים עליהם ממליץ רבינו כעיצה נכונה, לחנך את הילד ליראת שמים, הוא על ידי לימוד עם הילד מתוך ספרי מוסר. אין הכוונה כאן להטיף לו מוסר ולא לחנך אותו בצורה מוסרית, אלא כפשוטו, ללמוד עמו מתוך ספר מוסר שיחדיר בו יראת שמים ומדות טובות.

עצה זו מייעץ לא אחת רבינו שליט"א להורים השואלים, על ילד שלא מתנהג טוב, וקשה איתו בבית, או במוסד החינוכי, כי 'לימוד המוסר עם הילד, אפילו צעיר בגיל שבע, משנה הרבה ומשפיע על הילד'.

והוסיף שני דברים, א. כדאי ללמוד עם הילד ספרי מוסר קלים כדוגמת אורחות צדיקים: ב'. לקבוע עמו כל יום קביעות לזה, אפילו חמש דקות, אבל שיהיה בכל יום ולא להפסיד ימים.

הוראה דומה אמר רבינו לאיש חינוכי בישיבה מסוימת, שבא לשאול על בחור שנראה שהוא יורד ברוחניות והם אובדי עצות איך לנהוג איתו, רבינו הורה לו ללמוד עמו כל יום במשך זמן קצוב מספרי מוסר, ובס"ד חיש מהר ראו את השיפור בהתנהגותו.

מוסר מחולל

פלאות. רבינו מברך צעיר, בנו של אחד ממקורביו שהחל להניח תפילין

תצא מפה מהר!

בימינו, דור הקל והמהיר, מבקשים פתרונות 'מיידים' לבעיות, לימוד המוסר נראה לאנשים פתרון רחוק, אולי אפילו 'לא מקובל', אבל רבינו סבור כי זה פתרון - אולי איטי- אבל יסודי ואמיתי מאוד.

כידוע, אביו של רבינו מרן הגר"י קניבסקי זצ"ל, התחנך באסכולת נובהרדוק, מתורתם של בעלי המוסר, ולאורך כל חייו היו לו הנהגות שלקח משם.

וכך סיפר רבנו: שאביו היה בצעירותו יתום מאב, ובאו אנשי נובהרדוק וביקשו ליקח את היתום יעקב ישראל וללמוד איתו בישיבה, אמא הצדקת שמחה מאד, כי מחמת העניות שהיתה אז, לא ה' לה אפילו אוכל בעדו...

ואכן הוא הלך ללמוד בישיבה והיה בא כל חצי שנה הביתה לבקר את אמו, עד שפרצה המלחמה (מלחמת העולם הראשונה), ואז לא המשיך באותה ישיבה.

ואח"כ הלך ללמוד בנובהרדוק, והמשיך רבינו לתאר: פעם בא מרן ז"ל סיפר לי שזוכר איך שחתנו של ר' יוזל - ר' אלתר שמולביץ סטוצינער (אביו של הגאון הנודע ר' חיים שמואלביץ זצ"ל מרבני ישיבת מיר ירושלים) ה' ראש ישיבה שם והיה מדבר גם בזמן 'סדר מוסר' בלימוד עם הבחורים.

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🕯 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה- 1586

קהילות 073-2757000 שלוחה- 4310